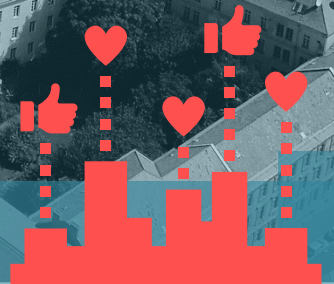

OTTHON BUDAPESTEN

**INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA
MELLÉKLET - FVS (TARTALMI KIEGÉSZÍTÉS)**

2023. február

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia módszertani kézikönyv alapján készült kiegészítés, a TOP Plusz Irányító Hatóság Fővárosi Önkormányzat számára előírt tartalmi pontjai szerint.

TARTALOM

BEVEZETŐ	3
PARTNERSÉG	5
A partnerségi folyamat ismertetése a tervezés időszakára vonatkozóan.....	5
Részvételi akciók a stratégiai ciklus végrehajtási szakaszában	8
VÁROSTÉRSÉGI KAPCSOLATRENDSZER	14
Városterégi meghatározó trendek, folyamatok bemutatása	14
Együttműködési területek és formák.....	14
Javaslatok a Jövőbeli együttműködési területekre és formákra	15
IRÁNYÍTÁSI MODELL	16
SZINTÉZIS	21
Prosperáló város.....	21
Zöldülő város	30
Digitális város	38
Megtartó város.....	45
Kiszolgáló város	52
KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK	70
Prosperáló város.....	70
Zöldülő város	73
Digitális város	76
Megtartó város.....	78
Kiszolgáló város	80
FORGATÓKÖNYV ELEMZÉS	83
Standard forgatókönyv.....	83
JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER	95
Jövőkép és célrendszer összefoglalása.....	95
Célrendszer bemutatása az öt tervezési dimenzió mentén	96
MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK	99
Monitoring és értékelés	99
Indikátorok és azok mérési módszertana.....	100
Adatok gyűjtésének és kezelésének helyi módszertana	112
CSELEKVÉSI TERV	113
Prioritások, intézkedések, beavatkozások rendszere.....	113
Stratégiai egyedi beavatkozások	114
Hálózatos beavatkozások	128
Zöld átállás menetrend	140
Digitális átállás menetrend.....	153
FINANSZÍROZÁSI TERV	162
A Stratégia üzleti modellje	162
Stratégia finanszírozási terve	169
Fenntartható üzemeltetés.....	175
Projektcsatorna fejlesztés	175
MELLÉKLET 1: ANTISZEGREGÁCIÓS TERV	176
Helyzetelemzés és értékelés	176
Antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozások	182
MELLÉKLET 2: INDIKÁTOR DEFINÍCIÓK	192

BEVEZETŐ

Az Otthon Budapesten Program – Integrált Településfejlesztési Stratégia 2027 (továbbiakban Otthon Budapesten Program) 2021. évi elfogadását¹ követően a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (továbbiakban: TOP Plusz) Irányító Hatósága (továbbiakban: IH) 2022-ben a Fővárosi Önkormányzat számára is előírta a fenntartható városfejlesztési stratégia (továbbiakban: FVS) elkészítését. Az IH ezt az új tervezési feladatot azoknak a városoknak tette kötelezővé, amelyek a TOP Plusz fenntartható városfejlesztési program (ERFA rendelet 11. cikk alapján működtetett egyéb területi eszköz) keretében forráskerettel rendelkeznek, gyakorlatilag kiemelt eljárás mellett kapnak finanszírozást az FVS-ben és az ún. TOP Plusz Városfejlesztési Programtervben (TVP) meghatározott fejlesztésekre. A TVP megfeleltethető a Fővárosi Önkormányzat Közgyűlése által 2021 októberében jóváhagyott Integrált Területi Programnak, amely már tartalmazza Budapest TOP Plusz forrás-felhasználásának beavatkozási területeit.

Az IH áttekintette az elfogadott stratégiát és ezek alapján fogalmazta meg azokat a tartalmi pontokat, amelyek kidolgozására kiegészítésként szükség van és amelyek meghatározzák a dokumentum tartalmi felépítését is:

- » Partnerségi folyamat bemutatása az Otthon Budapesten Program alapján
- » Öt dimenzió mentén történő helyzetértékelő szintézis
- » Városteréségi kapcsolatrendszer bemutatása (együttműködési igények, lehetőségek, folyamatok bemutatása a városteréségi lehatárolás nélkül)
- » Irányítási modell a városfejlesztést érintő irányítási, döntési és végrehajtási mechanizmusok bemutatásával, ennek részeként bemutatva zöld és digitális fejlesztési folyamatok tervezési, végrehajtási és döntési mechanizmusait, illetve a kerületekkel és agglomerációval a rendelkezésre álló kommunikációs csatornák bemutatása.
- » Külső tényezők és abból fakadó kockázatok és lehetőségek, valamint ezek hatásainak bemutatása
- » A kockázati tényezők figyelembevételével a standard forgatókönyv kidolgozása (a külső kockázatok begyűjtése és a lehetőségek ki nem használása)
- » Jövőkép és célrendszer öt tervezési dimenzió mentén történő bemutatása
- » Monitoring rendszer bemutatása (az Otthon Budapesten monitoring rendszer kiegészítése az FVS módszertan nyomonkövetési elvárásaival és az FVS által előírt kötelező indikátorokkal)
- » Cselekvési terv keretében a beavatkozások bemutatása az FVS módszertan szerint: stratégiai és hálózatos projektek, bemutatva az egyes tervezési dimenziókhoz és célrendszerhez való kapcsolódásukat
- » Zöld és digitális átállás menetrend kidolgozása az FVS útmutató módszertana szerint – ez alapozza meg a zöld és digitális átállás akcióterv készítését.
- » Finanszírozási modell négy fő szempont mentén: üzleti modell, ami összefoglalóan bemutatja a fontosabb kööttségeket és lehetőségeket, amelyek befolyásolják a projektek finanszírozását. A finanszírozási terv és a fenntartható üzemeltetés a projekteket bemutató összefoglaló táblázat a stratégia készítésekor rendelkezésre álló ismeretek bemutatásával. A projektcsonna-fejlesztésével kapcsolatos megoldások, folyamatok bemutatása.
- » Antiszegregációs terv kidolgozása a Helyi esélyegyenlőségi programmal összehangoltan.
- » Önértékelés sablon kitöltése, ami az FVS útmutatóban kért tartalmi megfelelést igazolja.

¹ 2021. április 28-án a 885/2021. (IV. 28.) Főv. Kgy. határozattal elfogadásra került a KGY/2021/21/E016 előterjesztés 1–3. számú melléklete szerinti tartalommal.

Módszertanilag lényeges új elem az öt tervezési dimenzió alkalmazása, e mentén szükséges nem csak a helyzetértékelést elkészíteni (szintézis, kockázatok és lehetőségek azonosítása), de a célrendszerrel való összefüggést, valamint a beavatkozási területeket, projekteket és a finanszírozási fejezetet is az öt tervezési dimenzió figyelembevételével kell feldolgozni. Az alábbiakban felvázolt öt tervezési dimenzió együttesen biztosítja a városi rezilienciát.

- » **Prosperáló város (helyi gazdaságfejlesztés)**
- » **Zöldülő város (energetikai átállás)**
- » **Digitális város (digitális technológia alkalmazása, okos megoldások működési integrációja)**
- » **Megtartó város (társadalmi folyamatok, beleértve a befogadást és esélyegyenlőséget is)**
- » **Kiszolgáló város (városi területhasználat, közmű infrastruktúra, épített és természeti környezet)**

Az FVS melléklet az Irányító Hatóság által megadott fenti tartalmi elemek és megadott módszertan szerint az Otthon Budapesten Program törzsanyagára épít, aktualizálva és kiegészítve a kért adatköröket. A két dokumentum – az Otthon Budapesten Program és az FVS melléklet – együttesen megfeleltethető az FVS elvárt tartalmának, melyet a dokumentum mellékleteként található önértékelési sablon mutat be.

A dokumentum összeállítását nem kísérték külön partnerségi események, mivel nem változott a stratégia célrendszere, az Otthon Budapesten Program partnerségi folyamatait az első fejezet összesíti az IH elvárásainak megfelelően. A beavatkozások, projektek köre a cselekvési tervben részben aktualizálásra került, egyes projektek már megvalósultak a stratégia 2021. évi elfogadása óta, de új beavatkozások is azonosításra kerültek a stratégia célrendszeréhez illeszkedve.

PARTNERSÉG

A PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE A TERVEZÉS IDŐSZAKÁRA VONATKOZÓAN

Az Otthon Budapesten Program készítése során széleskörű bevonással, többféle módszertan alkalmazásával valósult meg a partnerségi tervezés. A COVID-19 járványhelyzetben a személyes találkozások mellett nagyobb szerepet kapott az interneten keresztül történő kommunikáció, az interjúk, műhelymunkák nagy része, sőt a lakossági fórumok is a korábbi gyakorlattól eltérően az online térben valósultak meg.

Partnerek definiálása

Az Otthon Budapesten Program – az okos város módszertanhoz is illeszkedve – új szemlélettel készült, amelynek középpontjában az emberek állnak. A partnerségi egyeztetés szabályai szerinti események, a tervezést támogató honlapon elhelyezett kérdőívek és visszajelzésre, javaslatok küldésére megadott e-mail elérhetőség lehetőséget biztosítottak az érintettek (lakosság, vállalkozások, városhasználók) széles köre számára, hogy bekapcsolódhassanak a tervezésbe. A részvételi tervezés gerincét a tematikus munkacsoport ülések jelentették, ahol a meghívottak köre egyrészt az adott területen aktív szakmai és civil szervezetek meghívásával történt, másrészt lehetőséget biztosítottunk a fővárosi honlapon tervezésről megjelenő összegzésben magánszemélyek csatlakozására is. A stakeholderek kiválasztása egy, a hivatalon belül történt egyeztetési folyamat eredménye, ami figyelembe vette az érintett szervezet által képviselt témát, a szervezet eddigi aktivitását és súlyát (mögötte lévő tagság nagysága, a szervezet befolyása, eddigi tevékenységek). A munkacsoport összeállításának másik sajátos oldala, hogy abban a releváns fővárosi szervezetek (közszolgáltatók, alapítvány, nonprofit szervezetek), illetve a Főpolgármesteri Hivatal szervezeti egységei is részt vettek. A munkacsoport találkozókön – az említett fővárosi szervezeteken túl – 75 intézmény, civil és szakmai szervezet vett részt.

Partnerségi akciók és azok tartalma

A partnerségi események ütemezése és a tervezési folyamat kapcsolódó eseményei a következő oldalakon kerül bemutatásra. A részvételi tervezés legfontosabb eszközét a szakmai és civil szervezetekkel való együttműködés jelentett, amely három – zöld, nyitott és esélyteremtő város – téma köré szerveződött. A több körben megtartott közös munka eredményei hozzájárultak az intézkedések tartalmának, a stratégia szemléleti alapvetéseinek kialakításához. Az eredményeket és a bekapcsolódás, véleménynyilvánítás lehetőségét a szélesebb körű nyilvánosság számára egy külön erre a célra létrehozott honlap támogatta. A munkacsoport ülések előre tervezetten, facilitátorok közreműködésével valósultak meg.

A városlakók a honlapon található kérdőív segítségével nyolc tématerülettel kapcsolatban (életminőség, klímaváltozás, környezeti kihívások, közlekedés, lakhatás, részvételiség, épített és természeti környezet, esélyegyenlőség) mondhatták el véleményüket.

» Életminőség: 2039 kitöltés	» Lakhatás: 121 kitöltés
» Klímaváltozás: 900 kitöltés	» Részvételiség: 150 kitöltés
» Környezeti kihívások: 1600 kitöltés	» Épített és természetes környezet: 201 kitöltés
» Közlekedés: 1940 kitöltés	» Esélyegyenlőség: 47 kitöltés

A három tematikus munkacsoport munkája, a rendezvények és a kérdőívek feldolgozott eredményei szintén felkerültek a honlapra. A partnerségi szabályok betartásával, Pest megye önkormányzata, a fővárosi kerületi önkormányzatok és a szomszédos agglomerációs települések, valamint az illetékes államigazgatási szervek

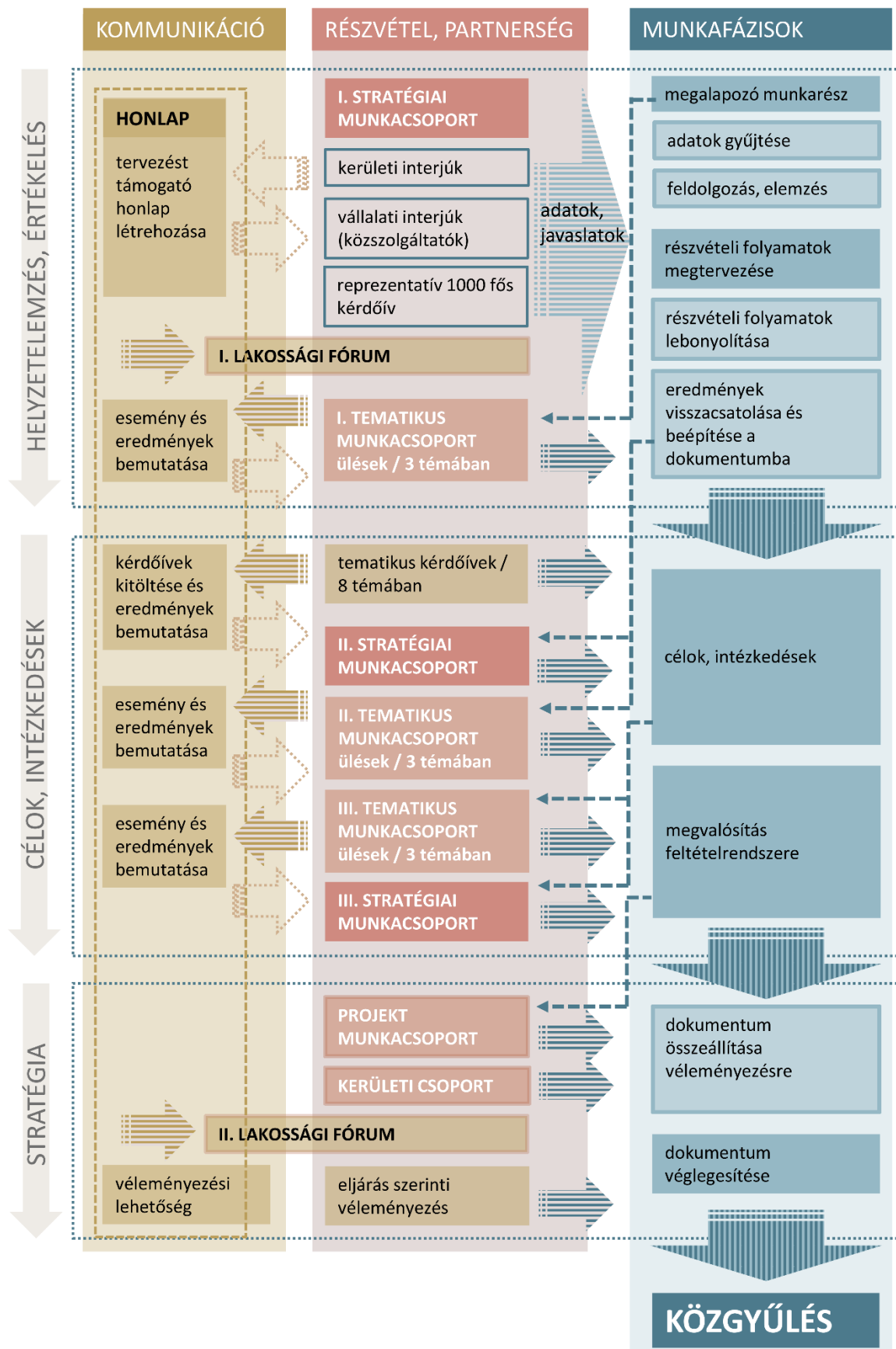
véleményének és adatszolgáltatásának feldolgozásával készült. A folyamat mellett párhuzamosan több konkrét projekthez és stratégiakészítéshez kapcsolódóan is megvalósultak részvételi tervezési események (közlekedési és zöldfelület-fejlesztés témákban, valamint a Klímastratégia/SECAP készítéséhez kapcsolódóan az első közösségi gyűlés), ezek eredményei szintén beépültek az Otthon Budapesten Programba.

A tervezési folyamat összefoglalás és a résztvevők köre továbbra is elérhető az Otthon Budapesten Program online felületén keresztül².

Partnerségi akciók eseményei a tervezési folyamatban

2020	
április- augusztus	Kerületi egyeztetések lefolytatása (online módon a COVID járványhelyzet miatt).
május	Lakossági tájékoztató fórum
június	A stratégiai tervezést támogató honlap elindítása, tartalmak elkészítése. (tájékoztatás a tervezés és a bevonás folyamatáról, módjairól, ütemezéséről).
július	1000 fős reprezentatív kérdőíves kutatás és az eredmények kiértékelése.
július augusztus	- A honlapon az új tartalmak és tematikus kérdőívek elhelyezése
július	Három témában az első munkacsoport ülések megtartása (július 14-16-én), személyesen, a Főpolgármesteri Hivatal udvarán. Eredmények feldolgozása és a honlapon történő elhelyezése.
szeptember	A munkacsoport ülések második körének megtartása (szeptember 2-4-én), szintén személyesen, a Főpolgármesteri Hivatal udvarán. Eredmények feldolgozása és a honlapon történő elhelyezése.
október	A munkacsoport ülések harmadik körének megtartása (október 13.-14-én), a járványhelyzetre tekintettel online formában.
október	A kerületek számára október 26-án az IFP és az ITS bemutatása, egyeztetése (hibrid megvalósítás).
2021	
március	Partnerségi egyeztetés követelménye szerinti véleményezési szakasz elindítása. Ennek támogatására a honlap továbbfejlesztése: a projektekről részletes információ (tartalom) tematikus és területi lekérdezési lehetőséggel.
március	Lakossági fórum (online) március 16-án
március	Negyedik körben megtartott tematikus munkacsoport ülések (2021.03.22. és 24-én) online formában.
április	A beérkezett vélemények feldolgozása, megválaszolása, ezek alapján a végleges dokumentáció elkészítése.

² <https://otthonbudapesten.hu/a-tervezesi-es-reszveteli-folyamat.html>

RÉSZVÉTELI AKCIÓK A STRATÉGIAI CIKLUS VÉGREHAJTÁSI SZAKASZÁBAN

Partnerségi együttműködés szervezeti és jogszabályi keretei

A Főpolgármesteri Hivatal Koordinációs Főosztályán belül a Társadalmi Együttműködési Osztály felelős a részvételiséggel és társadalmi kapcsolatokkal összefüggő feladatokért, ennek keretében szervezi a Fővárosi Önkormányzat civil kapcsolatait, a civil konzultációs testületek létrehozását, és közvetlenül kapcsolatot tart a civil társadalommal. Működteti a Fővárosi Önkormányzattal kapcsolatot tartó civil szervezeteket tartalmazó Budapesti Civil Adatbázist.

Szintén a Társadalmi Együttműködési Osztály feladatkörébe tartozik a Fővárosi Önkormányzat közösségi költségvetésével összefüggő feladatok ellátása.

Budapest Főváros Önkormányzata a partnerségi egyeztetés szabályaira vonatkozó rendeletét 2022-ben módosította (20/2022. (VI.30.)). A jogszabály a településfejlesztési és településrendezési tervek, a településképi arculati kézikönyv és a településképi rendelet készítése és módosítása kapcsán írja elő a partnerségi egyeztetés lefolytatását.

A másik meghatározó jogszabályt a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről szóló 12/2021. (III. 4.) önkormányzati rendelet adja. A rendelet szabályozza a jogalkotás és az utólagos hatásvizsgálat során elvégzendő társadalmi egyeztetés folyamatát: a Fővárosi Önkormányzat valamennyi önkormányzati rendeletalkotásra irányuló közgyűlési előterjesztés tervezetét megfelelő határidővel véleményezésre megküldi a szabályozás tárgya szerint érintett területre a Budapesti Civil Adatbázisban regisztrált civil szervezetnek.

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat a partnerségi és civil együttműködés átlátható kereteit a városfejlesztés kapcsán biztosítja. A jogszabályban meghatározott minimum mellett az önkormányzat fontos vállalása – ami a „Nyitott Budapest” stratégiai cél operatív céljai és tervezett beavatkozásai között is megjelenik – hogy folyamatosan bővítse a bevonáson, részvételen alapuló tervezés eszközeit, módszereit.

Partnerségi együttműködés és részvételi tervezés eszközei, platformjai

Budapesti párbeszéd és a budapesti polgári kezdeményezés

A Fővárosi Önkormányzat SzMSz-e (1/2020. (II.5.) önkormányzati rendelet) IX. fejezete rendelkezik a részvételi demokrácia eszközeiről, ebben szerepel két új kezdeményezés, a budapesti párbeszéd és a budapesti polgári kezdeményezés. A budapesti párbeszéd keretében a Közgyűlés, illetve a főpolgármester kezdeményezheti, hogy a fővárosi lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező, tizennegyedik életévüket betöltött polgárok valamely, Budapest Főváros Önkormányzata feladatait érintő kérdésben a kezdeményező döntése szerint írásban, illetve a budapest.hu oldalon erre létrehozott felületen véleményt nyilvánítsanak.

A budapesti polgári kezdeményezés keretében legalább tízezer, fővárosi lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező, tizennegyedik életévét betöltött polgár kezdeményezésére bármely, Budapest Főváros Önkormányzata feladatait érintő kérdést a főpolgármester előterjesztésére a tízezredik csatlakozástól számított hatvan napon belül megtárgyal.

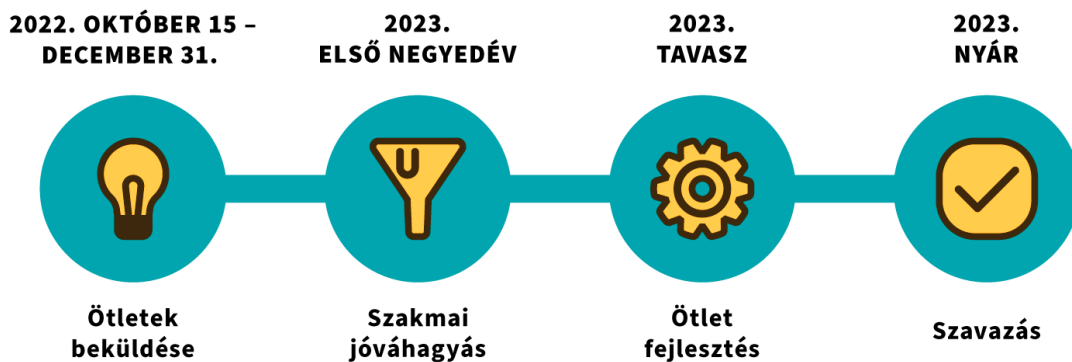
A fenti két eszköz mellett szintén a Fővárosi Önkormányzat SzMSz-ében szabályozott a helyi népszavazás intézménye.

A fenti eszközök érinthetnek az Otthon Budapesten ITS 2027 stratégiai céljaihoz kapcsolódó beavatkozási területeket.

Közösségi költségvetés

A társadalmi egyeztetések alapján fontosnak ítélt budapesti fejlesztések kiválasztásának és megvalósításának egyik eszköze a 2021-ben elindított közösségi költségvetés. Ma már a kezdeményezés önálló honlappal rendelkezik (<https://otlet.budapest.hu>), ami az egész folyamat átlátható követését és a különböző fázisokban való bekapcsolódás lehetőségét biztosítja. Az online eszköz mellett offline eszközök is rendelkezésre állnak a bekapcsolódásra (plakátok a fővárosi intézményekben, papír alapú szavazási lehetőség biztosítása). A fővárosiak ötleteket adhatnak be a meghirdetett témákban, majd szavazhatnak a folyamat végén a szakmailag jóváhagyott, szűkített listára.

A közösségi költségvetés 2022 őszén indítandó harmadik évben megvalósul az ötletgazdák bevonása az ötletfejlesztésbe: az alapvető szakmai jóváhagyást kapott ötletek további formálásába, illetve a hasonló témájú és/vagy helyszínű ötletek összevonásába a hivatal bevonja őket, hogy ezzel is mélyítse körükben a város működésének, céljainak megértését, és a szavazólapra a szakmai és lakossági szempontoknak legmegfelelőbb formában kerüljenek fel az ötletek. A 2021-ben elindított közösségi költségvetési folyamat ütemezése:

A megszavazott projektek megvalósítási folyamata szintén nyilvános, több körben megrendezett nyilvános konzultáció keretében van lehetőség a projektek fejlesztésében való részvételre.

Közösségi gyűlés

Egyes stratégiai kérdésekben a budapesti polgárokkal való strukturált, sajátos módszertan szerinti párbeszéd a közösségi gyűlés. Az átláthatóság és a tájékoztatás céljából ez az eszköz is önálló honlappal rendelkezik (<https://kozossegi gyules.budapest.hu>). A több hétvégére kiterjedő tervezési folyamat első lépéseként a gyűlésen a résztvevők a meghirdetett témákban ismereteket szereznek, majd megosztják a gondolataikat egymással, végül ajánlásokat tesznek a felvetett problémák kezelésére. A gyűlés szakmai civil szervezetek bevonásával kerül megvalósításra. Regisztrálni csak azok tudnak a gyűlésre, akik a Fővárosi Önkormányzattól megkereső levelet kapnak (meghívó kiküldéséhez szükséges személyes adatokat a Belügyminisztérium Személyi Nyilvántartási Adatszolgáltatási és Engedélyezési Osztályán át kapja az önkormányzat csoportos adatszolgáltatás útján). A budapesti lakosok közül a nyilvántartásból véletlenszerűen kiválasztott, nagyságrendileg tízezer lakos kap meghívót, akik a kézhezvétel után jelentkezhetnek, majd egy – a honlapon részletesen is ismertetett – kiválasztási folyamat során alakul ki a résztvevők végleges köre. A gyűlés során – név nélkül – rögzítik a felmerülő ötleteket és ajánlásokat, ebből az anonim információból készül egy ajánlásokat összegző összefoglaló. Az összefoglalót megkapja a főpolgármester, az illetékes szakmai vezetők, megismeri a Közgyűlés, valamint a nyilvánosság számára is elérhetővé válik. A főváros már két közösségi gyűlést szervezett: 2020-ban a klímavészhelyzetről, 2021 végén pedig az Európai Unióról, 2022 őszén a téma légszennyezés csökkentése volt („Lélegezz fel Budapest!").

Műhelymunkák

Stratégiai tervezés és a projektfejlesztés szintjén a jövőben is tervezett tematikus műhelymunkák megszervezése, moderált vagy facilitált módszertan alkalmazásával. A műhelymunkák esetében a meghívás a civil és szakmai szervezetek névre szóló meghívásával történik.

Személyes és online részvételi fórumok

A Fővárosi Önkormányzat fontos célja, hogy a szakági, célcsoportorientált (pl. időügyi stratégia, ifjúsági stratégia, helyi esélyegyenlőségi program stb.) valamint helyi/területi stratégiák és projektek készítése az érintettek kiemelt bevonása mellett készüljenek. A Fővárosi Önkormányzat 2022-ben elfogadott hajléktalanügyi stratégiája során a tervezésben az érintettek részvétele kiemelt szerepet kapott: a részvételi fórumok (14 alkalom, összesen 221 résztvevő) mellett Tapasztalati Szakértői Tanács alakult 25 hajléktalanságot megtapasztalt állampolgár részvételével, akik a legfontosabb problémák, feladatok beazonosításában és a stratégiai célok előzetes megvitatásban is részt vettek.

Civil munkacsoportokon keresztül történő egyeztetések

A civil rendelet (12/2021. (III.4.) önkormányzati rendelet a Fővárosi Önkormányzat és a fővárosi civil szervezetek együttműködéséről) szabályozza a civil szervezetekkel való strukturált szakmai együttműködés kereteit. Ezek az elsődleges véleményező és javaslattevő fórumok, melyek elősegítik a főváros vezetése és a civil szervezetek közötti hatékony kétirányú, érdemi kommunikációt. Három munkacsoport működik a civil rendelet értelmében, tematikus összhangban Budapest stratégiai céljaival.

- » A Zöld Budapest munkacsoport elsősorban klímával és zöld politikával, illetve az épített és természeti értékek megőrzésével és teremtésével foglalkozik;
- » az Esélyteremtő Budapest munkacsoport az esélyegyenlőséggel, esélyteremtéssel, az egészséggel és lakhatási kérdésekkel foglalkozik;
- » a Nyitott Budapest munkacsoport fő témái az állampolgári részvétel, illetve az átláthatóság, az egyetemes, az európai, a közép-európai és a nemzeti kultúra értékeinek megőrzése és fejlesztése, valamint az innovációval foglalkozó kérdések.

A munkacsoportokba való jelentkezés folyamatos, a munkacsoport ülései nyilvánosak, előzetesen elérhetőek a tervezett napirendi pontok, témák – amihez javaslatokat fogalmazhatnak meg a munkacsoport tagjai előzetesen a civil rendeletben szabályozott módon – az eseményekről készült összefoglalók szintén elérhetőek a főváros honlapján keresztül.

A rendelet szerint a munkacsoport tagjai a feladatkörüket érintően:

- a) megvitatják a legfontosabb aktuális fővárosi eseményeket és kérdéseket, azokkal kapcsolatban szabályozási vagy cselekvési tervre irányuló javaslatot készíthetnek, intézkedéseket javasolhatnak;
- b) nyomon követik és elemzik a Fővárosi Közgyűlés által megalkotott rendeleteknek és a Fővárosi Közgyűlés döntéshozó szervei által elfogadott határozatoknak a gyakorlati alkalmazását és érvényesülését;
- c) véleményezik a Fővárosi Közgyűlés éves munkatervét, a Fővárosi Önkormányzat tevékenységét, stratégiáját, valamint a döntéseinek tervezetét.

Stratégiai partnerségek és egyeztető fórumok

Fővárosi Érdekegyeztető Tanács (FŐÉT)

A testület feladata a munkavállalók, a munkáltatók és a fővárosi önkormányzat érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése, megállapodások kialakítása. Ugyancsak feladata a tanácsnak a felek között a fővárosi önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő ügyekben kialakuló konfliktusok megelőzése, rendezése, valamint az információcsere, javaslatok, döntési alternatívák vizsgálata.

A testület véleményezi a munka világát, a munkaviszonyt, a foglalkoztatáspolitikát, a munkavégzés és a foglalkoztatás feltételeit érintő fővárosi közgyűlési és bizottsági, valamint - ha a főpolgármester szükségesnek tartja - a főpolgármesteri döntések tervezetét. A tanács nyomon követi és elemzi Budapest munkaerő-piaci helyzetét, a közép- és hosszú távú munkaerőpiaci fejlesztési irányokat, ezzel összefüggésben a városfejlesztés közép- és hosszú távú irányait, a fővárosi önkormányzat és az általa irányított gazdasági társaságok, költségvetési intézmények foglalkoztatási viszonyait.

A Főét az előbbieken túl megvitatja a foglalkoztatáspolitikai, munkaerőpiaci, a jövedelemelosztást és a társadalom széles körét érintő fővárosi önkormányzati stratégiákat, koncepciókat, valamint a gazdasággal, a foglalkoztatással, a jövedelmek alakulásával, a társadalompolitikával összefüggő alapvető kérdéseket.

Fővárosi Idősügyi Tanács (FIT)

Fővárosi Önkormányzat az idősök önszerveződéseit képviselő szervezetekkel és az időseket érintő ügyekkel foglalkozó szakértőkkel közösen az egymás közti folyamatos konzultációk és tárgyalások érdekében Fővárosi Idősügyi Tanács (a továbbiakban: FIT) néven egyeztető fórumot működtet.

A FIT feladata az időseket érintő ügyekben:

- a) az idősök önszerveződéseit képviselő szervezetek, valamint a Fővárosi Önkormányzat érdekeinek, törekvéseinek feltárása, egyeztetése, intézkedések megvalósítása;
- b) a Fővárosi Önkormányzat feladat- és hatáskörét érintő ügyekben a kialakuló konfliktusok megelőzése, rendezése; valamint
- c) információcsere, javaslatok, döntési alternatívák vizsgálata.

A FIT véleményezi a munka világának időseket érintő szegmenseit, a nyugdíjpolitikát, a fővárosi közgyűlési és bizottsági, valamint főpolgármesteri döntések tervezetét; nyomon követi és elemzi Budapest idősügyi helyzetét, a fővárosi nyugdíjasok életkörülményeit, lehetőségeit, az idősothtonok helyzetét, viszonyait; továbbá megvitatja a nyugdíjas- és idősügyi, a jövedelemelosztást és a társadalom széles körét érintő fővárosi önkormányzati stratégiákat, koncepciókat, illetve a gazdasággal, a társadalompolitikával, az idősök életminőségével összefüggő alapvető kérdéseket.

Klímaplatform

A Fővárosi Önkormányzat koordinálásában működik az Éghajlatváltozási Platform (Klímaplatform), amely több szektor (egyetemek, települési és kerületi önkormányzatok, társadalmi szervezetek, vállalatok stb.) klímaváltozással foglalkozó szakértőit tömöríti. A platform tagjai csatlakozásukkal elkötelezték magukat az együttműködésben, rendszeres időközönként tapasztalatokat és információkat cserélnek egymással. A platform segíti a célcsoportok széles körének folyamatos elérését, célcsoport-specifikus és tematikus tartalmak, jó gyakorlatok összegyűjtését, megosztását, valamint a fővárosban megvalósuló klímavédelmi intézkedések átfogó, minél több területre kiterjedő nyomon követését, adatbázis kiépítését.

Budapest Global

A Budapest Global egy független, a köz- és a magánszféra szereplőit tömörítő platform, ami elősegíti a hosszútávú, strukturált együttműködést a főváros, a Budapesten működő vállalkozások és tudásközpontok között. A Budapest Global a kezdeti időszakban elsősorban a nemzetközi tehetségvonzásra, a Smart City (okosváros) kísérleti projektek, illetve a városi fenntarthatóságra irányuló ötletek megvalósítására törekszik,

és e célból mozgósítja az alapító szervezetek erőforrásait, szakértelmét, kapcsolati hálóját és vezetőik menedzsment-tapasztalatait. A kezdeményezéshez már induláskor a budapesti startup- és nagyvállalati szféra jelentős szereplői csatlakoztak.

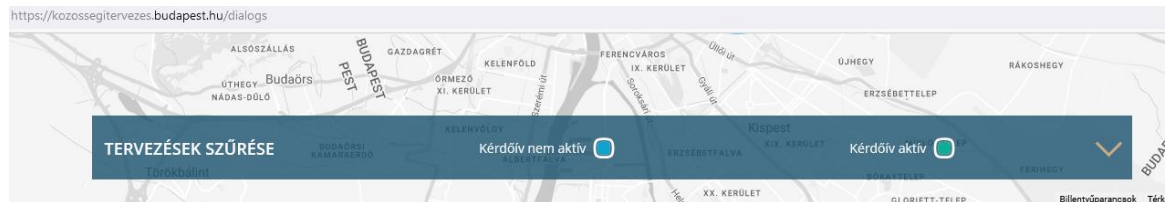
A fentiekén kívül további tematikus, formálisan működő érdekegyeztetési platformok is működnek (például a Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum), illetve ezek száma a jövőben adott témában bővítésre kerülhet.

Online részvételi eszközök

Az online eszközök előnye, hogy sokkal többen tudnak részt venni a tervezés egy-egy szakaszában. 2020-ban indult online tervezési témák először a közlekedésbiztonsági és forgalomcsillapítási mintaprojektekhez kapcsolódtak, majd számos közösségi tervezési kérdőív készült a közterek, zöldfelületek és közlekedési témakörökben a <https://kozossegitervezes.budapest.hu> oldalon keresztül.

A honlapon keresztül folyamatosan jelennek meg az új tervezési események és megtalálhatóak a lezárt kérdőívek, egyeztetések eredményei is.

A Fővárosi Önkormányzat mellett mobilitás témában a BKK saját honlapján keresztül hirdet meg online tervezési eseményeket.

Tervezések

Aquincumi híd

Megkezdődik az Aquincumi híd és a kapcsolódó közútahálózat...

A budapesti Duna-part használata

Te hogyan használnád ki, hogy Budapesten keresztülfolylk a...

Új város - korszerű város

Számodra milyen az élhető város? Töltsd ki kérdőívünket...

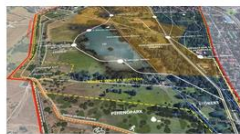
Vérmező zöldfelületeinek megújítása

Vegyén részt a Vérmező stratégiai tervének...

Fehérdűlő - Terebesi erdő megújítása

Hogyan fejlődjön Fehérdűlő és benne a Terebesi erdő?...

Mocsárosdűlő természetvédelmi célú rehabilitációja

Gondolkodjunk közösen a Mocsárosdűlő jövőjéről!

Az Óbudai-sziget jövőképe

Gondolkodjunk közösen az Óbudai-sziget jövőjéről! A...

A Népliget jövőképe

Mire van szüksége a Népligetnek? Készül a stratégiai...

Új, innovatív részvételi események

2021-ben elfogadott Radó Dezső Terv (Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterv) partnerségi programjai között szerepelteti taktikai urbanisztikai pályázat kiírását a lakossággal való együttműködésben, a környezeti szemléletformálás jegyében. A lakossági pályázatok célja a városi zöldinfrastruktúra fejlesztésén, a város élhetőségének javításán túl a társadalmi részvétel magasabb szintű formáinak (együttműködés, együtt alkotás, felhatalmazás) bevezetése a fővárosi közterületek, zöldinfrastruktúra fejlesztés és fenntartás gyakorlatába.

Ezzel a szemlélettel összhangban 2022-ben a Budapest Brand Nonprofit Zrt. előkészítette a „Budapest Tuning” munkanéven futó új közösségépítő szabadtéri események és kreatív városi kísérleti projektek

létrehozását szolgáló ötletpályázatának kiírását, a kulturális közösségek és városi kollektívák különleges városélményt nyújtó ötleteinek megvalósítására, a város tereinek "felturbózására", a városi közterületek visszafoglalására gyalogos használat, új közösségépítő szabadtéri események és kreatív városi kísérleti projektek létrehozására, a kulturális közösségek és városi kollektívák különleges városélményt nyújtó ötleteinek megvalósítására. A pályázat célja a közterületek élhetőségét javító és új városhasználati helyzeteket teremtő időszakos vagy kisebb léptékű végleges beavatkozások megvalósítása, továbbá a városlakói aktivitás, a szomszédsági kapcsolatok és a budapesti identitás erősítése a kultúra, művészetek, az alternatív térhasználat és az innováció eszköztárán keresztül.

A 2021-ben elfogadott Budapest Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve szemléletformálási céljai között szerepel a Klímaplatform működtetése a jó gyakorlatok megosztása és a partnerségi kapcsolatok fejlesztése érdekében, valamint a vállalati szektorral való együttműködés kialakítása a főváros klímacéljainak támogatása érdekében.

Partnerek definiálása

A partnerségi egyeztetésre vonatkozó jogszabály és a civil rendelet szerint a helyi partnerségi egyeztetésben partnerként részt vehet a Budapest közigazgatási területén

- a) állandó lakóhellyel, tartózkodási hellyel vagy ingatlanulajdonnal rendelkező természetes személy;
- b) székhellyel, telephellyel vagy ingatlanulajdonnal rendelkező gazdálkodó szervezet;
- c) működő vallási közösség;
- d) működő fővárosi területi nemzetiségi önkormányzat;
- e) működő olyan bejelentett érdekképviselői vagy civil szervezet, amelynek az alapító okirata, alapszabálya szerinti tevékenységi köre kiterjed a településtervezéssel, a kézikönyvvel, vagy a településképi rendelettel kapcsolatos ügyekre, kérdésekre, szabályozási területekre.

A partnerek körének kiválasztását – az egyes eszközökhöz, módszerekhez kötve – az előző pont tartalmazza.

Partnerségi akciók ütemezése

A partnerségi események folyamatosak, egy-egy szakági dokumentum vagy konkrét projekt adott tervezési szakaszához kapcsolódnak. A civil munkacsoportok egy évben legalább két alkalommal üléseznek, a közösségi költségvetés különböző fázisai – az egymást követő években meghirdetett felhívások miatt átfedésekkel – a teljes stratégiai időszakot lefedik.

VÁROSTÉRSÉGI KAPCSOLATRENDSZER

VÁROSTÉRSÉGI MEGHATÁROZÓ TRENDEK, FOLYAMATOK BEMUTATÁSA

- » Az Urban Audit módszertan alkalmazásával Budapest funkcionális térségét 199 településből állónak tekintik³, melynek lakosság száma 2018-ban 2,978 millió főt tett ki. A várostérségen belül a Budapest szűkebb szomszédsági környezete a budapesti agglomeráció, ahol a várostérségi folyamatok a legmarkánsabban jelentkeznek. Budapest várostérségében hasonló folyamatok játszódnak le, mint más fővárosok, nagyvárosok esetében.
- » A legjellemzőbb folyamat az erőteljes urbanizáció, amely a várostérségen belül leginkább a budapesti agglomerációt érinti. Jelenleg az ország lakosságának kb. egynegyede (csaknem 27%-a) a budapesti agglomeráció területén él. A budapesti agglomeráció népességszáma 1990 és 2020 között összességében 1,8%-kal nőtt az országos adatokhoz viszonyítva, az agglomerációs övezetben élők csaknem 4%-os növekedése és a fővárosi lakosság csaknem 2%-os csökkenése mellett.
- » A jövőben a fővárosban a népességszám további csökkenése várható, ezzel szemben az agglomerációs övezetben a népességszám növekedésével lehet számolni, ami elsősorban a nagy arányú odavándorlásnak köszönhető. A budapesti elővárosi zóna térségébe, valamint a főváros környékére történő kiköltözések folyamata (szuburbanizáció) a mai napig meghatározó trend. A budapesti agglomerációba más vidéki térségekből beköltözők is sokszor a fővárosi külső kerületekben és a városkörnyéki területeken, az agglomerációs övezetben találnak új lakóhelyet.
- » A legfőbb lakóhelyválasztási tényezők: az ingatlan típusára vonatkozó igények, az önkormányzatok telek és egyéb kínálata, az infrastrukturális adottságok és a társadalmi miliő. A fővárost érintő szuburbanizációs folyamatok igen lényeges alakító tényezői a várostérségi viszonyoknak.
- » Az urbanizációs és szuburbanizációs folyamatok együttesen a települések túlszűfoltosságához, a beépített területek növekedéséhez, növekvő energia- és mobilitási igényekhez, ezzel együtt a környezeti ártalmak növekedéséhez vezetnek. A várostérségen belül az agglomerációs övezet nagy mértékű népességnövekedése és főként a főváros növekvő munkaerő-vonzása miatt az ingázás és a motorizáció növekedése jellemző, mindemellett az urbanizáció előrehaladtával növekszik a fővárosból az egyéb településekre való, munkavállalási célú napi ingázás is.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI TERÜLETEK ÉS FORMÁK

- » A fentebb vázolt folyamatok olyan térbeli társadalmi-társadalmi konfliktusokat generálnak, amelyek Budapest és várostérségének jelenlegi versenyképességét nagyban rontják. A harmonikus területi fejlődés, a társadalmi versenyképesség növekedése, valamint a települések elszeparált működéséből fakadó kedvezőtlen társadalmi hatások mérséklése érdekében elengedhetetlen Budapest és a szűkebb értelemben vett várostérség, azaz az agglomerációs övezet politikai és gazdasági együttműködése.
- » A térségi szintű együttműködés néhány rövid időszaktól eltekintve máig nem tudott megvalósulni. Koordináció hiányában érdekmegosztottság és konfliktusok jellemzik az agglomerációt, aminek két dimenziója van. Az egyik horizontális, ami a helyi önkormányzatok szinte teljes közigazgatási

³ https://www.ksh.hu/teruletiatasz_urban_audit

fragmentáltságában ölt testet, a másik a vertikális, azaz különböző közigazgatási szintek közötti együttműködés, amely szintén nem kielégítő. A térség megosztott, nincs egységesen artikulált érdeke, aminek hátrányos következményeit a várostérség és az ország egésze is viseli. E helyzetnek a fejlődésre és egyáltalán a gazdaságra gyakorolt hatásai beláthatatlanok.

JAVASLATOK A JÖVŐBELI EGYÜTTMŰKÖDÉSI TERÜLETEKRE ÉS FORMÁKRA

- » A budapesti agglomeráció fenntartható fejlődéséhez, illetve a települések közti sikeres együttműködéshez a területi különbségek, valamint a társadalmi megosztottság csökkentése, a társadalmi kohézió erősítése szükséges települési és térségi szinten is. A várostérség (és kifejezetten az agglomeráció) együttes tervezésére és fejlesztésére, illetve a település-üzemeltetés és -igazgatás közös elvek mentén történő menedzselésére a közigazgatási határookra tekintettel nem létezik közhatalommal rendelkező önkormányzati szerv, ugyanakkor a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény⁴ módosításával az országgyűlés létrehozta a Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanácsát, mint kiemelt térségi tanács intézményét. Ez jelentős előrelépés a törvényben meghatározott területfejlesztési feladatok tekintetében, a tanács szervezeti és működtetési szabályait 2021. szeptember 26-án elfogadták. Ugyanakkor a tanács csak a területfejlesztési feladatok tekintetében intézményesíti az együttműködést, az önkormányzati egyéb feladatok tekintetében az együttműködés intézményes feltételei hiányoznak. Ezért a területfejlesztési és az önkormányzati feladatok összehangolására kívánatos a budapesti agglomerációs települések minél magasabb szinten szervezett együttműködése, az alábbi lehetőségek figyelembevételével:
- » Stratégiai területfejlesztési együttműködés a létező megállapodás alapján (pl. területfejlesztési fórum összehívása)
 - Önkormányzati együttműködés
 - a. vagy a Fővárosi SZMSZ
 - b. vagy közös szabályozás alapján
- » Az utóbbi esetben megcélozható egy önkormányzati társulási elven működő intézményes fórum létrehozatala is. Ekkor az önkormányzati autonómiára épülő közös szabályozása alapján a fórum olyan kérdésekben is kialakíthatna állásfoglalásokat, irányelveket, amelyek Budapest és térsége összehangolt fejlesztése és működtetése szempontjából közös szempontokat és elveket érvényesítené, míg a döntéseket – az önszabályozás szerint, ezek figyelembevételével – az egyes önkormányzatok saját hatáskörben hoznák meg. Emellett ez a fórum közös javaslatokat is kidolgozhatna a kormányzat számára a főváros és térségét érintő országos szabályozásokra.

⁴ 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről

IRÁNYÍTÁSI MODELL

A stratégia végrehajtására vonatkozóan az Otthon Budapesten ITS 2027 dokumentum felvázolta a stratégia ciklus lépéseire kapcsolódóan a fontosabb döntéshozási és végrehajtási szinteket (4.1. a megvalósítás szervezeti keretei).

- » A döntéshozói szintet elsődlegesen a Fővárosi Önkormányzat esetében is a Közgyűlés jelenti, amelynek tagjai között a 23 kerületet a polgármesterek képviselik. A Fővárosi Közgyűlés ülései alapvetően nyilvánosak, az előterjesztések és mellékleteik a Közgyűlés üléseit megelőzően megismerhetők a budapest.hu önkormányzati honlapon keresztül (jelezve a napirendi pontokból azokat is, amiket a KGY. zárt ülés keretében tárgyal). A Közgyűlés egyes hatásköreinek gyakorlását – az SZMSZ 1. sz. melléklete szerint – a bizottságára, a főpolgármesterre, illetve a főjegyzőre ruházza át. Ennek keretében szabályozott azoknak az eseteknek a köre, amikor a Tulajdonosi Bizottság jár el bizonyos beruházásokkal és felújításokkal összefüggő kérdésekben, illetve a Klímavédelmi, Közlekedési- és Városfejlesztési Bizottság jár el egyes településfejlesztéssel- és rendezéssel összefüggő ügyekben.
- » Közgyűlési napirendi pontként csak azok az előterjesztések jelennek meg, amiket előzetesen a Közgyűlés ügyben érintett bizottságai (Emberi Erőforrások Bizottsága, Klímavédelmi, Közlekedési és Városfejlesztési Bizottság, Pénzügyi és Közbeszerzési Bizottság, Tulajdonosi Bizottság, valamint Ügyrendi, Nemzetiségi, Összeférhetetlenségi és Vagyonnyilatkozat-ellenőrző Bizottság) és még ezt megelőzően a Közpolitikai Munkacsoport jóváhagyott. A Közpolitikai Munkacsoport – a normatív utasításban meghatározott eljárásrend szerint – heti rendszerességgel állást foglal a Fővárosi Közgyűlés, annak bizottsága, illetve a főpolgármester hatáskörébe tartozó döntésre irányuló előterjesztés előkészítése megkezdésének szükségességéről és annak alapvető irányairól. A Közpolitikai Munkacsoportot az általános főpolgármester-helyettes vezeti, tagjai: főjegyző, aljegyzők, gazdasági igazgató, főpolgármester kabinetfőnöke által kijelölt személy, a főpolgármester-helyettesek irodáinak vezetői, a Főjegyzői Iroda vezetője, valamint a Klíma- és Környezetügyi Főosztály vezetője.
- » A főpolgármester a Fővárosi Önkormányzat működésével kapcsolatos stratégiai fontosságú vagy egyes időszaki feladatokkal összefüggő fontosabb kérdésekről a Főpolgármesteri Kabinet keretében egyeztet. A Főpolgármesteri Kabinet által megvitatandó kérdésre a résztvevők a kérdés lényegét összefoglaló, az érdemi vitát és azt követő döntést megalapozó tartalmú – a feladatkörében érintett önálló szervezeti egység véleményét is bemutató – rövid előterjesztéssel tehetnek javaslatot. A Fővárosi Közgyűlés ülésének összehívása előtt a Főpolgármesteri Kabinet – az általános főpolgármester-helyettes előterjesztése alapján – megvitatja a Fővárosi Közgyűlés tervezett napirendjét.
- » Az operatív feladatok ellátása Főpolgármester Hivatal keretein belül, illetve az érintett gazdasági szervezeteken keresztül történik. A Főpolgármesteri Hivatal SZMSZ-e kimondja, hogy a FPH „működése során biztosítani kell a középtávú stratégiai célkitűzésekkel összhangban a szervezeti és működési keretek rendszeres időközönkénti felülvizsgálatát, és megfelelő eljárások és mechanizmusok révén gondoskodni kell arról, hogy a kockázatkezelési mechanizmusok és a munkafolyamatok értékelése alapján a szükséges szervezeti és működési változások révén a Főpolgármesteri Hivatal mindenkor képes legyen alkalmazkodni az aktuális, illetve előre látható külső és belső környezeti változásokhoz, a változó jogszabályi környezethez.” A szervezeti megújítás az egyes feladatokhoz kapcsolódóan kétféle modellben működhet: új szervezeti egység kialakításával, illetve a meglévő szervezeti egységek részvételével működő koordinációs platformokon keresztül (munkacsoportok kialakítása az SZMSZ-ben). A lényeges változások mindenkor megjelennek a Fővárosi Önkormányzat és a Főpolgármesteri hivatal hatályos szervezeti és működési szabályzatában.

3

Stratégiai tervezéshez kapcsolódó szervezeti háttér

- » A városfejlesztéshez köthető általános jellegű stratégiai dokumentumok (ITS, hosszú távú városfejlesztési koncepció és a jövőben a településtervezési, területfejlesztési tervdokumentumok, okos város keretstratégia, tematikus fejlesztési programok) elkészítésének koordinációja és a döntések előkészítése a Várostervezési Főosztály szakmai irányítása mellett zajlik, vezetői szinten a Főpolgármesteri Kabinet és a terv jellegétől függően a főpolgármester-helyettesi irodák valamelyikének felügyelete mellett. A város egészére vonatkozó átfogó fejlesztési dokumentumok elkészítését a Fővárosi Önkormányzat településtervező vállalata, a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. (BFVT Kft.) végzi. A Várostervezési Főosztály részt vesz a fővárosi feladatkörbe tartozó közszolgáltatások ágazati infrastruktúra-fejlesztései – így különösen vízgazdálkodás, árvízvédelem, energetikai rendszerek – stratégiai feladatainak ellátásában, részt vesz a fővárosi mobilitási tervének, valamint a közlekedési részterületekhez és célkitűzésekhez kapcsolódó stratégiák kidolgozásában.
- » Viszonylag friss változás (2020), hogy a Várostervezési Főosztály szervezetileg átalakult, így nagyobb hangsúlyt kapott a főosztályon belül a zöldfelületi fejlesztések (Tájépítészeti Osztály) és a közlekedési és infrastrukturális projektek (Infrastrukturatervezési Osztály) integrált tervezése.
- » A Klíma- és Környezetügyi Főosztály felel Budapestre vonatkozóan az alábbi programok, stratégiák kidolgozásával, felülvizsgálatával összefüggő feladatokért, előkészíti az erre vonatkozó tulajdonosi vagy irányítói döntést, továbbá összehangolja e programok, stratégiák végrehajtását:
 - önálló települési környezetvédelmi program (Budapest Környezetvédelmi Programja),
 - Fenntartható Energia- és Klímaakcióterv (SECAP /Klímastratégia), Budapest csatlakozott a 100 klímasemleges és okos város kezdeményezéshez, aminek a koordinációját szintén a Klíma- és Környezetügyi Főosztály végzi.
- » A fenti dokumentumok tervezésében szintén a BFVT Kft. vesz részt.
- » Az éghajlatváltozásra gyakorolt hatásaikra figyelemmel a Klíma- és Környezetügyi Főosztály közreműködik az alábbi stratégiák kidolgozásában, felülvizsgálatában: az önkormányzati intézmények egységes klíma- és környezetvédelmi stratégiája, a Fővárosi Önkormányzat vízgazdálkodási stratégiája, a Fővárosi Önkormányzat hulladékgazdálkodási stratégiája. Elvégzi a stratégiai döntések éghajlatváltozásra gyakorolt hatásainak elemzését, stratégiai környezeti hatásvizsgálatát, illetve a külső forrásokon alapuló, nagy finanszírozási igényű, nem a Fővárosi Önkormányzat kezelésébe tartozó, klímavédelmi szempontból kiemelkedő területek menedzseléséhez szükséges szervezeti keretek elemzését, kidolgozását, felépítését, és szükség esetén előkészíti a projektcéggként való működését. A szemléletformálás, együttműködés, kommunikáció területén – többek között – ellátja a fővárosi kerületek klímapolitikai céljai megvalósításának szakmai támogatását, összehangolja a több kerületet átfogó fővárosi klímapolitikai intézkedéseket és működteti a Budapesti Éghajlatváltozási Platformot.
- » A Szociálpolitikai Főosztály ellátja a Fővárosi Önkormányzat esélyegyenlőségi tevékenységének szakmai irányítását, a helyi esélyegyenlőségi terv kidolgozása és az ahhoz kapcsolódó cselekvési tervek és monitoring jelentések elkészítése a Budapest Esély Nonprofit Kft. bevonásával készül.
- » A Kulturális, Turisztikai, Sport és Ifjúságpolitikai Főosztály koordinálja az ifjúságpolitikával és sporttal kapcsolatos stratégiai tervezést, a további, feladatkörébe tartozó területeken a stratégiai tervezés az érintett intézmények és gazdasági szervezetek feladatkörébe tartoznak elsődlegesen (turizmus kapcsán a Budapest Brand Nonprofit Zrt.).
- » Az egyes ágazati területeken működő gazdasági szervezetek felelősek az adott területen releváns stratégiai dokumentumok elkészítéséért (Budapesti Közművek Zrt. – távhő, hulladékgazdálkodás; BKK Zrt. – fenntartható városi mobilitási terv /SUMP elkészítése, közlekedéshez kapcsolódó részstratégiák, pl. járműfejlesztési stratégia, kerékpárforgalmi főhálózati terv stb.)
- » Mind stratégiai, mind projektszinten fontos szervezeti egység a Koordinációs Főosztály – ezen belül is kiemelten a 2022-ben megalakult Digitális Szolgáltatások Osztálya – amely a Fővárosi Önkormányzat digitális stratégiájának megalkotásával és végrehajtása felügyeletével kapcsolatos feladatokat látja el, illetve a digitális szolgáltatásfejlesztés, a szolgáltatás-tervezési standardok bevezetése más területekre is hatással van.

Projektfejlesztéshez és megvalósításhoz kapcsolódó szervezeti háttér

- » Azoknak a fejlesztési projekteknek az elindításáról, amelyek költségvetési forrásból vagy uniós támogatásból valósulnak meg, a Közgyűlés dönt határozattal egy ún. engedélyokirat jóváhagyásán keresztül. A beruházási rendelet⁵ és az éves költségvetési rendeletek értelmében beruházási vagy felújítási címenek megtervezett feladatok esetében kötelezettségvállalás vagy kifizetés csak a kapcsolódó engedélyokiratnak vagy célokmányoknak a megfelelő státusza esetében történhet. Szintén a költségvetési rendeletek határozzák meg a fővárosi önkormányzati költségvetési intézmények külső támogatási igényeivel (pályázatok) kapcsolatos kötelezettségvállalásra vonatkozó szabályokat, mely szerint a fővárosi önkormányzati költségvetési szerv szakmai pályázatot vagy egyéb olyan kötelezettségvállalást, amelynek teljesítése a Fővárosi Önkormányzat részéről költségvetési többlettámogatást igényel, akkor nyújthat be, illetve akkor vállalhat, ha azt a Fővárosi Önkormányzat – a főpolgármester előterjesztése alapján – előzetesen jóváhagyta. A fővárosi önkormányzati költségvetési szerv olyan pályázatának benyújtásához, amelynek teljesítése a Fővárosi Önkormányzat részéről költségvetési többlet támogatást sem a tárgyévben, sem azt követően nem igényel, a főpolgármester jóváhagyása szükséges.
- » A szakmai főosztályok felelnek a projektek szakmai kidolgozásának koordinálásáért, rendszerint ők a kezdeményezők, aktívan részt vesznek a pályázatfigyelésben és a partnerségi kapcsolatok építésében. A projektekkel kapcsolatos előterjesztések a szakmai területen felelős főpolgármester-helyettes, illetve a pénzügyi, finanszírozási szempontok miatt az általános főpolgármesterhelyettes jóváhagyásával készülnek, az előterjesztés már csak konkrét javaslatot tartalmaz döntési pontokkal. Amennyiben egy projekt (beruházás) engedélyokiratban foglalt tartalmában változás történik, a változást a Közgyűlésnek is jóvá kell hagynia (az SZMSZ 1. sz. melléklete egyes esetekben rendelkezik a bizottságokra és főpolgármesterre átruházott hatáskörökkel).
- » A stratégia ismeretében a pályázati lehetőségek központi nyomon követését a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály látja el, értesíti a szakmai főosztályokat a lehetőségekről, közvetlen brüsszeli pályázatok esetében a jelentkező nemzetközi partneri megkeresésekről. A nemzetközi partnerekkel való kapcsolatfelvételt és kapcsolattartást a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály mellett Budapest Brüsszeli Képviselőlete és a szervezetileg közvetlenül a Főpolgármester alá tartozó Városdiplomáciai Csoport is támogatja. Budapest Brüsszeli Képviselőlete feladatai közé tartozik az európai uniós programok, pályázatok figyelemmel kísérése, javaslatot készítése a benyújtandó pályázatokra vonatkozóan és a projektek kidolgozásában való részvétel.
- » A pályázatok beadásának formai menedzselése és a közbeszerzésekkel kapcsolatos feladatok, valamint a megvalósítással kapcsolatos általános projektmenedzsment feladatok (szerződések előkészítése, dokumentumok összegyűjtése, feltöltése) a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály feladatkörébe tartozik, amennyiben az önkormányzat a kedvezményezett. A Fővárosi Önkormányzat, illetve a Főpolgármesteri Hivatal mint kedvezményezetttek által külső támogatással megvalósított projektek tekintetében folyamatosan ellenőrzi a szabályszerű végrehajtást, a vállalt támogatási követelményeknek való megfelelést, a fenntarthatósági, esélyegyenlőségi szempontok, a tájékoztatás és nyilvánosság biztosítására vonatkozó tevékenységek, továbbá a menedzsmentszervezet kialakítására és elszámolására vonatkozó dokumentumokat, illetve e körben az önkormányzati intézmények kérésére szakmai segítséget nyújt. A Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül és a Főpolgármesteri Hivatal által megvalósított támogatott projekt tekintetében szervezi és figyelemmel kíséri a beruházói, projektgazdai feladatok ellátását, a projektszervezet működését, összehangolja a projekt megvalósításában részt vevő különböző szervezeti egységek, munkatársak munkáját.
- » A pályázatok szakmai tartalmának és a beszerzések műszaki tartalmának elkészítése, valamint a megvalósítás során a vállalkozói szerződések műszaki tartalom szerinti teljesítésének nyomon követése és ellenőrzése az érintett szakmai főosztályok feladata.

⁵ Budapest Főváros Közgyűlésének 50/1998. (X. 30.) számú önkormányzati rendelete

- » A Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály létszámfejlesztése folyamatban van, cél, hogy egy szoftveresen is támogatott naprakész adatbázis álljon rendelkezésre a fejlesztésekről, a fejlesztésekhez kapcsolódó összes lényeges információt tartalmazva.
- » A gazdasági szervezetek által megvalósított projektek esetében a szervezetek önálló döntési jogkörrel rendelkeznek – amennyiben saját finanszírozással vagy támogatott projekt esetén kedvezményezettként szerepelnek –, a fejlesztési elképzelések az éves üzleti terven keresztül kerülnek elfogadásra az önkormányzat részéről. A cégek önálló pályázatfigyelési, pályázat- és projektmenedzsment kapacitásokkal is rendelkeznek.
- » A Fővárosi Önkormányzat rendelkezik műszaki, mérnöki tervezési és kapcsolódó projekt-menedzsment szervezeti háttérrel is (Enviroduna Beruházás-előkészítő Kft.), amely részt vesz uniós projektek megvalósításában is (pl. projekt irányító szervezetként /PIU vagy in-house mérnöki szolgáltatásokon keresztül).
- » A Várostervezési Főosztály felelős az urbanisztikai vonatkozású projektek előkészítésének koordinálásáért (tanulmánytervek, megvalósíthatósági vizsgálatok). Építészeti, várostervezési és tájépítészeti szempontból véleményezi a Fővárosi Önkormányzat együttműködésével vagy megbízásából megvalósítani tervezett beruházást és a feladatkörét érintő kérdésekben közreműködik a Fővárosi Önkormányzat és önkormányzati intézményei beruházásainak előkészítésében. Részt vesz az egyes közlekedési és közmű-beruházások előkészítésében, ellátja a közlekedési és közmű-, valamint a kapcsolódó közterületi és zöldfelületi beruházások összehangolt módon való tervezésének biztosításával összefüggő koordinációs feladatokat.
- » Releváns tervezés esetén a BFVT Kft. közreműködik a projektek előkészítésében (több ágazatot érintő urbanisztikai, zöldfelületfejlesztési projektek koncepcionális tervezése, tanulmánytervek és megvalósíthatósági elemzések készítése).
- » A Fejlesztésért és Üzemeltetésért Felelős Aljegyző Irodája a Fővárosi Önkormányzat és önkormányzati intézményei által, továbbá a fővárosi önkormányzati forrásból megvalósított beruházásokkal összefüggésben ellátja a beruházások megvalósításához szükséges szerződések, tulajdonosi és fenntartói döntések előkészítésével kapcsolatos feladatok összehangolását, a beruházással érintett közfeladat ellátásáért felelős önálló szervezeti egység, valamint a Közbeszerzési és Projektmenedzsment Főosztály közreműködésével – ellátja a beruházási feladatok megvalósítása folyamatos nyomon követésével és ellenőrzésével kapcsolatos feladatokat, illetve összefogja a fejlesztésért és üzemeltetésért felelős aljegyző irányítása alá tartozó főosztályok által a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa elé terjesztendő előterjesztés vagy egyéb döntés-előkészítő anyag előkészítésére vonatkozó tevékenységet.
- » A Gazdasági Igazgató Irodája ellátja a Fővárosi Önkormányzat, továbbá a Főpolgármesteri Hivatal beruházási feladatellátásához kapcsolódó, az egyes beruházások feladat- és ütemtervét, előrehaladását nyilvántartó alkalmazás (Feladat-program) működtetésével, működésének ellenőrzésével, valamint folyamatos fejlesztésével kapcsolatos feladatokat.
- » A Költségvetési Tervezési és Felügyeleti Főosztály a beruházások tekintetében – a beruházásért felelős önálló szervezeti egységgel együttműködve – vezeti a külső támogatásból finanszírozott beruházások egységes pénzügyi nyilvántartását, gondoskodik az önrészek bevonásáról és források lehívásáról, havonta jelentést készít a beruházások pénzügyi teljesítésének, megvalósulásának és a források alakulásáról, gondoskodik a beruházások pénzügyi-kockázatvállalási szempontú folyamatos figyelemmel kíséréséről, a felmerülő pénzügyi, finanszírozási kockázatok elemzéséről, ezzel összefüggésben kezdeményezi a szükséges intézkedéseket, ellátja a beruházás, felhalmozási feladat során felmerülő, előre nem látható költségvetési, pénzügyi vonzatú előirányzat-módosítási igényekkel kapcsolatos feladatokat, illetve ellátja a felhalmozási feladatokhoz kapcsolódó határozatok, többéves kötelezettségvállalások tervezésével összefüggő feladatokat.
- » Pénzügyi, Számviteli és Vagyonynyilvántartási Főosztály a projektekhez kapcsolódó pénzügyi tranzakciók végrehajtásáért, ellátja a pénzügyi-számviteli tevékenységek elvi irányításával összefüggő feladatokat,

szakmai iránymutatást ad az ezzel összefüggő pénzügyi, számviteli, adózási és nyilvántartási kérdésekben.

A zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó irányítás háttér bemutatását a zöld- és digitális átállás menetrend munkarészek tartalmazzák.

Rendelkezésre álló kommunikációs csatornák a várostérséggel és a kerületekkel

A fejlesztési dokumentumok elkészítése során a Fővárosi Önkormányzat minden esetben törekszik a kerületi önkormányzatok bevonására a jogszabályban előírt véleményezési lehetőséget meghaladóan is. A kerületi polgármesterek a Közgyűlés tagjai, részt vesznek a döntési folyamatban. Területi típusú tervezés (pl. egyes városrészek érintettsége megvalósítás vagy hatásviselés szempontjából) minden esetben az érintett kerületi önkormányzatokkal együttműködve történik. A kerületekkel való egyeztetéseknek, kommunikációnak fórumát jelenti a Budapesti Önkormányzatok Szövetsége.

A várostérség szereplői közül formálisan csak a közigazgatási határral érintkező települések önkormányzatai kerülnek bevonásra a tervezések során (adatszolgáltatás és véleményezés), és a Fővárosi Önkormányzat is véleményezi a települések fejlesztési dokumentumainak tervezeteit. A Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti egyeztető, döntéselőkészítő és koordinációs fórum, a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa 2021 tavasza óta gyakorlatilag nem működik, de a szervezet nem szűnt meg. A Fővárosi Önkormányzat a jövőben is fontosnak tartja, hogy legyen rendszeresen működő egyeztetési fórum a kormány és az önkormányzat között a fővárosi fejlesztések ügyében. A Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanácsának létrehozása 2022-ben elkezdődött formálisan is, ugyanakkor a várostérség trendjei mindenképpen indokolják a jelenlegi hivatalos agglomerációs lehatárolás újragondolását a jövőbeli együttműködések szempontjából.

SZINTÉZIS

Az Otthon Budapesten integrált településfejlesztési stratégia megalapozó munkarészei 2019-2020-ban készültek. Az azóta eltelt időszakban a külső fejlesztési környezetben jelentős változások mellett a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében is számos intézkedés indult el a stratégiai célok megvalósítása érdekében. A helyzetértékelés ebben az esetben a módszertanban megadott öt tervezési dimenzió szerint készült, mely a megadott elemzési kérdéseknél kitér az elmúlt két év a legfontosabb változásaira, fővárosi beavatkozásaira és a fontosabb adatok aktualizálására.

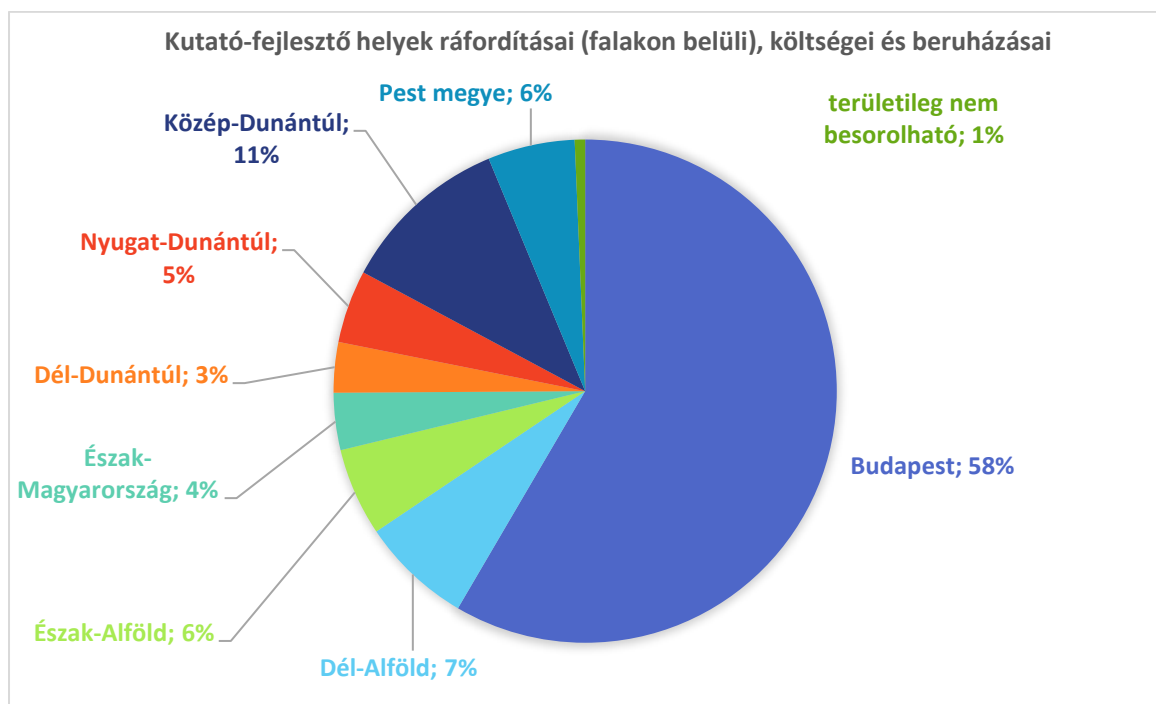
PROSPERÁLÓ VÁROS

P1: Térségi gazdasági és innovációs ökoszisztéma jellemzői (ágazati együttműködések, térségi hálózatosodás, jelenléte, innovációteremtés, innováció terjedés)

- » Budapest és agglomerációja az ország gazdaságilag legfejlettebb térsége. A 2020-as előzetes adatok szerint az ország GDP-jének 36,9%-a származik Budapestről, az egy főre jutó GDP Budapesten az országos átlag kétszerese, míg az EU27 átlag 153%-a. Itt koncentrálódik a külföldi érdekeltségű vállalkozások 64%-a, valamint az országban bejegyzett külföldi működő tőke 51%-a.
- » A gazdasági szervezetek beruházásainak teljesítményértéke 2020. évi és a 2021-es előzetes adatok szerint is 47% körül részesedik az egész országra számított értékből. Budapest az ország legjelentősebb tudás térsége, bár részaránya minden fontosabb indikátor szempontjából csökken. A K+F állományi létszámából ma is 55% Budapest részesedése, az állományi létszám folyamatosan emelkedik. A K+F ráfordítások a GDP százalékában 2018 és 2020 között már 2,5% körül alakultak, ami szintén másfélszerese az országos átlagnak (2020-ban 1,6%), de még mindig elmarad az Európai Unió 2020-ra meghatározott 3%-os célértékétől.
- » A főváros innovációs jövőjének meghatározó pillérei az országos stratégia, a nemzetközi tudásáramoltatás, és az innovatív városvezetés. Az Nemzeti Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégia 2020 céljai között kiemelt fontosságú az innovációs ökoszisztéma szereplői közötti aktív tudás- és technológiatranszfer ösztönzése, azon belül pedig a felsőoktatási intézmények tudásközvetítő szerepének hatékonyabb kiaknázása.
- » Az „S3” Nemzeti Intelligens Szakosodási Stratégia Budapest vonatkozásában célul tűzi ki a tudáscentrumok további erősítését, a kutatási-fejlesztési tevékenység szakmai kiválóságának a fokozását, az ökoszisztéma fejlesztés révén a vállalkozói szféra KFI aktivitásának az ösztönzését és a két szektor között az együttműködések bővítését, hogy a térségi szereplők olyan versenyelőnyökre tegyenek szert, amelyek a nemzetközi élmezőnybe emelik őket.
- » A stratégiák megvalósítását az innovációs ökoszisztéma tagjainak (egyetemek, kutatóintézetek, szakmai szervezetek, gazdasági szereplők) együttműködése segíti elő. A 2019-ben létrejött Budapesti Területi Innovációs Platform (TIP) elsősorban a piaci igények és az egyetemi kapacitások (tudás, eszközpark, a labor és a technológiai háttér) összehangolását biztosítja. A tizenegy alapító felsőoktatási intézményen kívül jelenleg közel 100 innovatív vállalkozás vesz részt a platform működésében. Az ipari innováció terjedésében jelentős szerepet játszik a 2018-ban, a „Ipar 4.0 Modern Gyárak” országos projekt keretében, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem budai kampuszán létrejött Ipar 4.0 technológiai központ, mely a termelő kis- és középvállalkozások (kkv-k) számára demonstrációs eszközök segítségével nyújt tanácsadást hatékonyság, termelékenység és versenyképesség növelése érdekében.
- » A Nemzeti Labor Program négy fő kutatási-fejlesztési területen – biztonságos társadalom és környezet, egészség, ipar és digitalizáció, kultúra és család – alakít ki Nemzeti Laboratóriumokat, melyekből 10 Budapesten is tevékenykedik, illetve tervezi működését. A Nemzeti Laboratórium program célja egy

adott tématerület hazai szakmai műhelyeinek koncentrációja, jelentős globális problémákra nemzetközi szinten választ adni képes kompetenciák fejlesztése, illetve a kutatási eredmények társadalmi, gazdasági, környezeti hasznosítása (tudástranszfer).

- » A különböző innovációs tevékenységet és környezetet mérő, összehasonlító rangsorokban Budapest az európai középmezőnyben szerepel. A 2021. évi regionális innovációs eredménytábla szerint Budapest továbbra is mérsékelt innovátorok csoportjába tartozik, innovációs teljesítménye 20,6%-kal nőtt 2014 és 2021 között, és minden dimenzióban jobban teljesít, mint az ország többi régiója.
- » Az uniós átlagtól jobb helyzetben van Budapest az IKT szektorban, valamint tudásintenzív ágazatokban foglalkoztatottak aránya terén, illetve az üzleti szektor innovációs kiadásai is meghaladják az uniós átlagot. Legrosszabb mutatók a vállalkozásokhoz köthetők (termék- és különösen a folyamat innovátorok alacsony aránya, védjegy- és folyamattervezési mintabejelentések alacsony száma), de az uniós átlagtól alacsonyabb szintű a közsféra K+F kiadása is.
- » A kiemelkedően innovatív ágazatok első helyén álló gyógyszeripar és második helyén álló információs és kommunikációs ágazat budapesti jelenléte meghatározó. Az NKFI Alapból felsőoktatási és ipari együttműködési tevékenységet támogató támogatások mértéke Budapesten az egészségiparban és gyógyszeriparban volt kiemelkedő. Az innovációs teljesítmény növelésében a legnagyobb kihívást a KKV szektor ösztönzése jelenti. A kis- és középvállalkozások üzleti innovációs szintje alacsony, emiatt a termelékenység növelésének erős határai vannak. A digitális technológiák alkalmazási szintje alacsony, jelentős az együttműködési potenciál, ami egyelőre nem kiaknázott.

- » A Fővárosi Önkormányzat stratégiai együttműködésekkel (pl. egyetemek), a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány (BVK) tevékenységein keresztül, illetve nemzetközi partnerségen alapuló projektek keretében és formálisan is (Budapest Global) együttműködik az innovációs ökoszisztéma szereplőivel. A BVK fontos működési területét jelenti 2020 óta a város számára fontos kérdésekben a nyílt innováció kultúrájának biztosítása. A Smart Budapest Ötletverseny célja, hogy a városvezetés – közműcégeinek bevonásával – támogassa a város kihívásainak kezelésére, problémáinak megoldására irányuló vállalkozói ötletek kidolgozását és alkalmazását.
- » A BVK a kezdeményezés bővítése, kiterjesztése érdekében indította el a Smart Budapest Közösség működését, melynek célja, hogy a városinnovációért felelős fővárosi döntéshozókat összekapcsolja a budapesti vállalkozói szféra azon szereplőivel, akik hatékonyan képesek segíteni a városvezetés Smart City Stratégiájának megvalósítását. 2022-ben tervezett a Smart Budapest Fórum nagyrendezvény

elindítása, illetve a Smart Budapest Alap létrehozása, amely tesztekre, illetve pilot projektekre használható források fogadására és nyújtására szolgál.

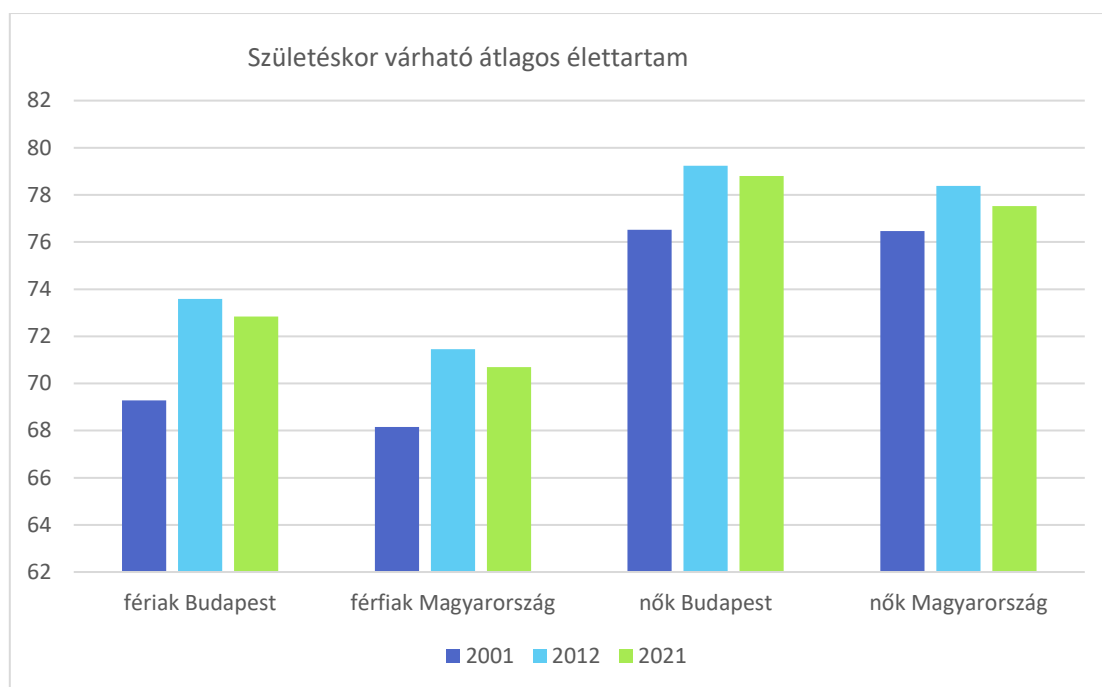
- » A Budapest Global 2021-ben alakult, ami egy független, a köz- és a magánszféra szereplőit tömörítő platform, és ami elősegíti a hosszútávú, strukturált együttműködést a főváros, a Budapesten működő vállalkozások és tudásközpontok között. A cél az, hogy Budapest egy globálisan beágyazott, versenyképes és élhető várossá váljon. A Budapest Global a kezdeti időszakban elsősorban a nemzetközi tehetségvonzásra, a Smart City (okosváros) kísérleti projektek, illetve a városi fenntarthatóságra irányuló ötletek megvalósítására törekszik, és e célból mozgósítja az alapító szervezetek erőforrásait, szakértelmét, kapcsolati hálóját és vezetőik menedzsment-tapasztalatait.

P2: A humán erőforrás jellemzői (egészség, tudás, életminőség, munkaképes korúak száma, ingázási adatok) és azok viszonya a helyi gazdaság igényeihez [munkaerőpiac keresleti és kínálati oldala, mennyiségi és minőségi jellemzői]

- » Budapest gazdaságának humán erőforrás hátterét a munkavállalási korú helyi és várostérségi lakosság biztosítja. A lakónépesség száma 2016 és 2022 (január 1-jei adatok) között 52,5 ezer fővel csökkent a fővárosban, míg Pest megye lakónépesség száma 90,5 ezer fővel gyarapodott. Nem csak a fővárosból való kiköltözés volt ennek oka, de az ország más területeiről történő bevándorlás célterülete is részben Pest megye lett a várostérségen belül, részben a budapesti lakáspiacon tapasztalható árnövekedés és a kormányzati család- és lakáspolitikai intézkedések hatására.
- » Mindezek következtében a 15-64 éves, munkavállalási korú népesség száma Budapesten csökken (1,086 millió fő 2021-ben), Pest megyében nő (855 ezer fő 2021-ben). Részletes adatokat a napi ingázásról a 2011. évi népszámlálás biztosított, ekkor a más településről bejáró ingázók száma összesen 225 ezer fő volt, míg a helyben élő és dolgozók száma 777 ezer fő volt. A Budapestre várostérségbe történő kiköltözés utóbbi években történő felerősödésével az ingázók száma ma feltételezhetően ennél magasabb. A KSH 2016. évi munkaerő felmérése szerint Budapesten élő foglalkoztatottak esetében a napi ingázók aránya alacsony (7,1%, közel 53 ezer fő, 2011-ben 80 ezer fő), a huzamos ingázás pedig egyáltalán nem jellemző (0,1%).
- » Munkaerőpiaci szempontból szintén fontos, hogy a COVID-19 járványhelyzet előtt az országba érkező nemzetközi migráció 60-70%-a szintén Budapestre és agglomerációjába érkezett. 2022. január elsején 88 ezer külföldi állampolgár tartózkodott hivatalosan Budapesten, 31 ezren munkavállalási céllal, 15 ezer fő tanulmányok folytatása céljából.
- » A 2016. évi Mikrocenzus adatai szerint a főváros relatív kedvező pozíciója tovább erősödött a képzettség terén: a 25 éves és idősebb népesség esetében kiugróan magas a felsőfokú végzettségűek aránya (41%), majdnem kétszerese az országos átlagnak és több mint tíz százalékponttal meghaladja a megyeszékhelyek átlagát; itt a legmagasabb az 18 év feletti korcsoportban az érettségivel rendelkezők (38%; országos átlag: 33%) és legalacsonyabb a 15 évesnél idősebb korú népességnél a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya (11%; országos átlag: 27%). A budapestiek képzettsége megfelelő munkaerőt jelent a XXI. századi környezetben. Az itt élők magas iskolai végzettsége alkalmas arra, hogy tudás alapú, hozzáadott értéket termelő gazdasági tevékenységet végezzenek. A fővárosi felsőfokú végzettségűek között a műszaki, ipari és építő- ipari diplomával rendelkezők aránya 20%, a gazdaság, jogi, társadalomtudományi diplomásoké 36%.
- » Az alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete Budapesten 2021-ben 540 ezer Ft volt, ami 23%-kal magasabb, mint az országos átlag. A magasabb jövedelem és képzettség együttesen jobb életszínvonalat is jelent, de a lakosság jobb egészségi állapotában is tükröződik: a születéskor várható átlagos élettartam növekszik, meghaladja az országos átlagértéket, de nemzetközi összehasonlításban kedvezőtlenebb a versenytárs városokénál (Bécs, Prága, Varsó). A hazai és nemzetközi alacsonyabb 2021-es adatokban a koronavírus hatása érvényesül.
- » A főbb munkaerőpiaci mutatók tekintetében Budapest adatai szintén kedvezőek: 2018 óta emelkedik a foglalkoztatási ráta (2021-ben 68,1% volt, ami legmagasabb a megyék között). A nyilvántartott

álláskeresők száma az elmúlt évtized eleje óta folyamatosan csökkent, 2020-ban azonban a COVID-19 járványhelyzet hatására ismét megemelkedett, 2021-ben – és azóta is – újra a csökkenés jellemzi.

- » Az Eurostat módszertana szerint számított üres álláshelyek (üres vagy közeljövőben megüresedő munkahelyek) aránya 2016 óta folyamatosan 2% felett van, visszaesés a koronavírus hatására 2020-ban volt tapasztalható, ami a vállalkozások körében bekövetkezett folyamatokkal volt magyarázható (különösen a szálláshely-szolgáltatást és vendéglátást érintette). A betöltetlen álláshelyek száma alapján továbbra is magas keresletről beszélhetünk a munkaerőpiacon.
- » Az országosnál kedvezőbb képzettségi, jövedelmi és foglalkoztatási adatok mellett ki kell emelni, hogy a fővárost területi és társadalmi egyenlőtlenségek jellemzik. Hiába van erős munkaadói kereslet, ezzel párhuzamosan jelentős számú aktív korú ember nem tud hozzáférni a nyílt-munkaerőpiaci álláslehetőségekhez. A tartós munkanélküliek, illetve aktív korú inaktívak csoportjába nagy részben olyan specifikus munka-erőpiaci hátrányokkal rendelkező csoportok sorolhatók, mint a romák, gyermeket vállaló nők, idősek, fogyatékossgal élők, hajléktalan emberek. E csoportokba tartozók munkakészsége nem stabil, néhányan közülük enyhébb, vagy erősebb beilleszkedési, mentális vagy egészségügyi gondokkal küzdenek.

P3: Gazdasági igényeken alapuló humán infrastruktúra, oktatási-nevelési intézményrendszer jelenléte (duális oktatás, szakképzés, digitális készségek, bölcsődei/óvodai ellátás biztosítása a munkavállalóknak)

- » A fővárosi lakosság életminőségének és a munkaerő megtartásának, vonzásának szempontjából a humán szolgáltatások színvonala és az ezekhez való hozzáférés alapvető fontosságú. A Fővárosi Önkormányzat – és a kerületi önkormányzatok – szerepe ezen a területen jelentősen lecsökkent az elmúlt évtizedben a feladatok átrendeződése miatt, a bölcsődei és óvodai ellátás biztosítása azonban továbbra is elsősorban a kerületi önkormányzatok hatáskörébe tartozik.
- » A fővárosi ellátásról elmondható, hogy a feladatellátási helyek jellemzően magas kihasználtsággal működnek, egyes területek (előregedő városrészek) szabad kapacitásokkal, míg a nagy volumenű új lakásépítést felmutató városrészek (jellemzően a IX., XIII. és XI. kerületekben) bővítési igénnyel jellemezhetők, itt szolgáltatások megfelelő mértékű biztosítása jelent kihívást mind az óvodák, mind a bölcsődék vonatkozásában. A KSH adatai szerint Budapesten 2020-ban 614 óvodai feladatellátási hely működött, mintegy 64 ezer férőhelyes kapacitással, a beírt gyermekek száma azonban 51 ezer fő volt.

- » A gyermekek száma a demográfiai folyamatok következtében csökkent (2021-ben látszik újra kis mértékű emelkedés a születések számában, de a teljes termékenységi arányszám továbbra is Budapesten a legalacsonyabb a megyék között), a közelmúlt kormányzati intézkedéseinek születésszámra gyakorolt hatása azonban Budapesten is növekvő igényekkel járhat a közeljövőben. A közsféra által működtetett intézmények mellett az egyházak, alapítványok szerepvállalása folyamatosan erősödik az ellátásban. 2021-ben a bölcsődékben 12,5 ezer férőhely állt rendelkezésre (ebből mintegy 1600 férőhely családi bölcsődében), a beírt gyermekek száma 10,1 ezer fő volt.
- » Általános iskola 2020-ban 401 feladatellátási helyen működött, a tanulók száma növekszik, melyben nagy szerepe van a bejáró tanulók magas számának (több mint 10 ezren az összesen 121 ezer tanulóból), valamint annak is, hogy 2010 és 2020 között Budapesten nőtt összességében a 6-16 év közötti korosztály száma legnagyobb mértékben. A középfokú oktatásban a bejáró tanulók aránya még magasabb. A gimnáziumi tanulók száma 2020-ban (a hat- és nyolcévfolyamos gimnáziumok adataival) 56,7 ezer fő volt (ebben az intézménytípusban töretlen a tanulók számának emelkedése), melyből 15,4 ezer tanuló más településről járt be a fővárosi intézményekbe.
- » A fővárosi intézménykínálat nagyon változatos (magániskolák, nemzetközi iskolák, egyházi és alapítványi iskolák a tankerületi fenntartású intézmények mellett), mely mind a várostérség, mind az ide érkező külföldi munkavállalók gyermekei számára biztosítja a megfelelő kínálatot. A szakképzésben a központi régióban 4 centrum működik (komplex, gazdasági, gépészeti és műszaki) összesen 54 iskolával.
- » A közoktatás indikátorrendszere című, 2021. évi kiadvány⁶ elemzése rámutat arra is, hogy míg 2016 előtt az egyes tárgyakat szakképesítés nélkül tanító pedagógusok aránya, Budapesten volt a legkisebb, 2016 után itt kezdett el a legnagyobb ütemben nőni, és 2020-ra a községek után már a fővárosban volt a második legnagyobb az arány. Ez az elemzők szerint arra utalhat, hogy a fővárosi munkaerőpiacon megnőtt alternatív elhelyezkedési lehetőségekkel egyre többen éltek a pedagógusok körében.
- » A kiadvány elemzése szerint az alapfokú képzésben Budapesten a tanulók csaknem 15 százaléka tanul intenzíven angolul (heti 5 vagy több órában), de közel 40% azok aránya is, akik heti 3-4 órában tanulják a nyelvet. 2019-ben az országos kompetencia méréseken, mind szövegértés, mind a matematika területén a jól teljesítő diákok aránya Budapesten volt a legmagasabb minden korosztályban.
- » Budapest egyértelműen az ország felsőfokú oktatási központja. A felsőoktatási intézmények jelentős része a belső budai és pesti városrészekre koncentrálódik. Budapest területén a 2020/2021-es tanévben 100 ezer fő volt a statisztikai létszám a nappali alap-, mester és osztatlan képzéseken (ebből 13,5 ezer külföldi diák), doktori képzésen több mint 5 ezren vettek részt nappali munkarendben (külföldi hallgatók száma 2,2 ezer fő). Az esti, levelező és távoktatásban tanulók száma közel 28 ezer fő volt. Ezen kívül – különböző munkarend mellett – 10,7 ezren vettek részt szakirányú továbbképzésen és 4,4 ezren felsőoktatási szakképzésben.

P4: Gazdasági szereplők tőkeereje (magánberuházások alakulása)

- » A fővárosi gazdasági szereplők tőkeereje kisebb hullámokkal, de stabil képet mutatott az utóbbi évtizedben, 9 ezer milliárd forintot tett ki a magyar számviteli szabályok szerint adózó vállalkozások jegyzett tőkéje. Ennek egy lakosra jutó értéke 5,5 millió Ft-ot tett ki 2019-ben, mely az országos átlag (9,6 millió Ft) alatti érték, ami a nagy iparvállalatok vidéki jelenlétének tudható be⁷. A gazdasági szereplők beruházásai folyamatosan emelkedő értéket mutattak Budapesten, 2021-ben meghaladta a 4500 milliárd forintos összeget. A fővárosi magánberuházások értéke átlagosan az összes hazai magánberuházási érték 46-47%-át teszi ki, mely elsősorban az ingatlanszektor erős fővárosi szerepére vezethető vissza.

⁶ https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2022/02/A_kozoktatasi_indikatorrendszer_2021.pdf

⁷ Forrás: TEIR, NAV adatbázis

- » Budapesten a gazdasági szervezetek a 2014-2020-as EU programokból való támogatása a kkv szektorra (üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodást támogató fejlesztések, piaci megjelenés, valamint kifejezetten a divat- és dizájnipari kkv szektor számára kiírt modern üzleti és termelési kihívásokhoz való alkalmazkodást támogató felhívás) és a K+F szektorra irányultak, illetve országos programok kerültek regisztrálásra budapesti projekthelyszínnel.
- » Az egyes ágazatok tudásáramlási és regionális növekedési hatását vizsgálva az S3 stratégia Budapesten átlag feletti tudásáramlási potenciállal és átlag feletti gazdasági hatással rendelkező szektorként a kereskedelem, pénzügyi szolgáltatások, szállítás, az ingatlanügyek ágazatait definiálja.

P5: A helyi gazdaság ágazati szerkezete (vállalkozások ágazati megoszlása)

- » A budapesti bruttó hozzáadott érték 83%-át a terciér szektor termeli, ezzel a főváros a szektor országos bruttó hozzáadott értékének 46,9%-át teszi ki (2010: 46%). Az ipar és építőipar részaránya a főváros gazdaságából enyhén csökkenő (2010: 19,1% 2013: 18,8%, 2019: 15,5%), ami az ország ipari termelésének már csak 19%-át adja (2013: 23%). A mezőgazdaság súlya a főváros gazdaságában elenyésző (0,2%), ez egyúttal az országos hozzáadott érték 1,7%-a.
- » Az ágazatok súlyának vizsgálatakor meg kell jegyezni, hogy a vállalati tevékenységek egyre komplexebbek, a hagyományos ágazatok határterületein, kooperációjával pedig új, dinamikus növekvő gazdasági szektorok jönnek létre. Különösen a nagyvárosok feldolgozóipari vállalatain belül jellemző, hogy egyre nagyobb a különböző szolgáltatási tevékenységek aránya, ami a termeléstől jóval nagyobb hozzáadott értéket jelent, egyre több főt foglalkoztat és az árbevételhez való hozzájárulása is növekvő. Ilyenek a különböző informatikai-, logisztikai, szervezetfejlesztési- és menedzsment szolgáltatások, de ide tartozik a kutatás-fejlesztési, tervezői tevékenység is. Ez alapján a szolgáltató tevékenység még nagyobb arányban van jelen mind a foglalkoztatásban, mind a bruttó hozzáadott érték előállításában.
- » Az egyes ágak hozzáadott érték szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a főváros gazdaság szerkezete kiegyensúlyozott. A mezőgazdasági termelés szerepe természetesen elenyésző itt, ugyanakkor az ipar aránya is jóval az országos átlag alatti. Valamivel erősebb a jelenléte a város gazdasági életében az országos átlaghoz képest a kereskedelmi, szállítási és vendéglátó szektornak, és a főváros központi szerepéből is adódóan a közigazgatásnak és a hozzá kapcsolódó oktatási, védelmi és egészségügyi ágazatoknak. Kiemelkedően teljesít ugyanakkor az ITK ágazat, a pénzügyi és biztosítási tevékenység, illetve a szakmai és tudományos tevékenység, valamint a hozzá kapcsolódó szolgáltatások.

P6: A helyi gazdasági infrastruktúra helyzete (kereslet-kínálat, közművesítettség, ipari parkok, iparterületek jellemzői)

- » Budapest üzleti környezetének egyik legfontosabb tényezője a fejlett gazdasági infrastruktúra. A helyi gazdaság legfontosabb szektorát jelentő üzleti szolgáltatások elsősorban a helyi irodapiacon találnak telephelyet. A modern irodai állomány mérete meghaladja a 4 millió négyzetmétert, az üresedés 9%-os arányt mutat. A szegmens rugalmasan alkalmazkodik a kor kihívásaihoz (otthoni munkavégzés terjedése, járványügyi intézkedések és szokások). A szabadúszó szellemi foglalkozású vállalkozók egyre nagyobb száma által teremtett kereslet az ingatlanpiac kínálati oldalán is létrehozott olyan helyszíneket, melyek a rugalmas munkavégzés lehetőségét biztosítják.
- » A város számos pontján, főleg a belvárosban, illetve tömegközlekedéssel könnyen elérhető helyeken működnek co-working irodák, illetve ezek hibrid változatai. A fővárosban több kerületi önkormányzat is fenntart olyan inkubációs tereket, ahol kezdő- illetve kisvállalkozók találnak megfizethető, de jól felszerelt munkaállomásokat, illetve ahol az intézmény által nyújtott szolgáltatások és a helyi vállalkozói közösség is támogatja fejlődésüket. Az innováció, tudástranszfer gyakorlati helyei azok a közösségi alkotóműhelyek maker space-ek, melyek a legmodernebb technológiák használatát oktatják, illetve lehetőséget teremtenek azok használatára.

- » Profiljukat tekintve elsősorban az elektronikában, informatikában, fémiparban és faiparban tevékenykednek. Budapest öt, hivatalos címmel rendelkező ipari parkkal rendelkezik, melyek részben barnamezős (Szabadkikötő, Ikarusz, Harbor) részben zöldmezős (Észak-Pesti, Európa Center) típusúak és nagyrészt betelepültek. Ezeken kívül jelentős barnamezős területek állnak rendelkezésre a további fejlesztések és beruházások számára.
- » Budapest üzleti környezetének egyik legerősebb versenyelőnye a város kedvező földrajzi elhelyezkedése. A város közlekedési adottságai lehetővé teszik a helyi vállalkozások számára vevők és beszállítók egyszerű elérését, munkavállalóknak a gyors munkahelyre ingázást, üzletemberek, turisták számára pedig a komfortos utazást. Budapest és környékén a gyorsforgalmi úthálózat nagyrészt kiépült, az M0-ás nyugati szektor megépítése várta még magára.
- » A gyorsforgalmi úthálózaton keresztül valamennyi szomszédos ország elérhető, a város bekapcsolódik az európai közlekedési hálózatba. A múlt század elején kiépült vasúti hálózat megfelelő sűrűségű, az utóbbi évtized felújítási munkái lehetővé teszik egyrészt a gyors napi ingázást, másrészt a komfortos nemzetközi utazást. Ugyanakkor a vasúti személyszolgáltatások minősége még sok fejlesztést igényel. A vasúti átrakodó forgalom súlypontja a BILK kiépülését követően a dél-pesti régióba tevődött, kiegészülve a fejlődő csepeli konténer terminálokkal ma már Budapest térségének egyik legjelentősebb logisztikai körzetét alkotják.
- » A Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér utas- és teherforgalma dinamikusan fejlődött az elmúlt években (a koronavírus természetesen az utasforgalom számát átmenetileg jelentősen csökkentette, ami a mai napig elmarad a 2019-es csúcstól), igen jelentős infrastrukturális fejlesztések történtek meg (terminál bővítés, szálloda, Cargo City építése) és tervezettek. Régóta tervezett projekt és elmaradt beruházás a repülőtér vasúti kapcsolatainak kialakítása a belvárossal és a gyorsforgalmi út megújítása.
- » Mindkét beruházás gazdasági jelentősége nagy, nem csak a turizmus, de a repülőtér térségének, mint gazdasági zónának a logisztikai és munkaerőbiztosítása miatt is. Az ország legjelentősebb folyami átrakodó központja a Csepeli Szabadkikötő és a hozzá kapcsolódó logisztikai és közlekedési infrastruktúrák.
- » Az alap közműszolgáltatások Budapesten és térségében megfelelően kiszolgálják a gazdasági szereplőket, ugyanakkor a közműhálózatra kapcsolódás adminisztrációja bonyolult és hosszadalmas.

P7: A helyi gazdaságot kiszolgáló szolgáltatási mix jelenléte (fejlett üzleti szolgáltatások elérhetősége, a munkavállalók gyerekei számára bölcsőde/óvoda stb.)

- » Az üzleti környezet számos tényezőből tevődik össze, melynek legfontosabb részei az adminisztratív, jogi, szabályozási és adózási viszonyok, illetve a vállalkozások által közvetlenül igénybe vett szolgáltatások és közösségi infrastruktúrák elemei.
- » A korábbi Világbank üzleti környezet vizsgálatok eredményei azt mutatja, hogy Budapest a környező, vizsgált versenytársakhoz képest közepesen jó eredményeket ért el. Az ingatlan nyilvántartásba vétel folyamata, a jogi környezet hatékonysága tekintetében az élvonalban helyezkedik el, míg a vállalkozásindítás, az építésügyi engedélyeztetés nehézsége szempontjából Budapest az EU átlag alatt, ugyanakkor nagyrészt a környező versenytárs fővárosok előtt végzett. Az infrastruktúra engedélyeztetés területén azonban még több a tennivaló a versenyképesség erősítési érdekében.
- » Az Európai Bizottság Regionális Versenyképességi Indexe (Regional Competitiveness Index – RCI) 2010 óta – 3 évenként – méri az EU régiók gazdasági, társadalmi fejlődését, külön hangsúllyal az innovációs környezetre. Budapest és Pest megye együtt (egykor Közép-Magyarországi régió) a 2019-es értékelésben a 268 NUTS2 régió között a 140. helyezést érte el, ami kismértékű javulást jelent. A tudományos-technológiai tevékenység továbbra is a legjobb az uniós átlaghoz képest az összes mutatót tekintve. Továbbra is jelentős a lemaradás az egészségügy, az alapfokú oktatás és az intézményrendszer minősége terén.
- » A helyi gazdaságot számos szereplő támogatja mind a köz, mind a magánszféra részéről Budapesten. A Hiventures állami tulajdonú kockázati tőketársaságként, Európai Unió és saját forrásból támogatta a

hazai innovatív vállalkozásokat és startupokat inkubációs, magvető és növekedési befektetési életszakaszokban. Több szervezet foglalkozik startupokkal, mentorálással, tudásátadással, kutatással (pl. Bridge Budapest, Budapest LAB Vállalkozásfejlesztési Központ, de a Budapest Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány is).

- » A gazdasági szereplőket sújtó adminisztrációs teher ugyanakkor még mindig magas Budapesten: a hivatali ügyintézés esetenként lassú, rugalmatlan és kiszámíthatatlan, a vállalkozói szemlélettől idegen. Budapesten – a kétszintű önkormányzati rendszerből fakadóan – a helyzetet tovább bonyolítja a szabályozás és a szolgáltatások széttagoaltsága. Hazai szinten az elmúlt években előrelépést jelentettek az elektronikus ügyintézési rendszer egyablakossá tételére tett erőfeszítések, valamint az adminisztrációt egyszerűsítő programok (pld. elektronikus építési napló, online számlázás, online adóbevallás). A Fővárosi Önkormányzat és a kerületi önkormányzatok az elmúlt években szintén továbbfejlesztették az online elérhető szolgáltatások körét, részben a törvényi kötelezettségeknek eleget téve.

P8: Önkormányzat településfejlesztési forrásainak összetétele, s az elmúlt 5 év tendenciái a saját forrás és a támogatások megoszlását is vizsgálva

- » A településfejlesztés megvalósításának kulcskérdése a szükséges pénzügyi eszközök rendelkezésre állása. A Fővárosi Önkormányzat projektjeinek finanszírozása a város költségvetési forrásain kívül uniós támogatásokra és a központi költségvetésből származó, projektekhez kapcsolódó támogatásokra épült elsősorban a COVID-19 járványhelyzet előtti években, e mellett egyes fejlesztési projektek teljes vagy részbeni finanszírozása hitel bevonásával történt. A Fővárosi Önkormányzat tulajdonába tartozó gazdasági szervezetek közül több vállalat saját önerő rendelkezésre állása mellett és piaci hitelek igénybevételel tudott projekteket finanszírozni a járványhelyzet előtt (pl. BGYH Zrt., korábbi FŐTÁV Zrt).
- » A koronavírus minden tekintetben gyökeresen változtatta meg a fővárosi fejlesztések finanszírozási hátterét. A 2020. évi költségvetés zárszámadási rendeletében 30,6 milliárd Ft-os volt a felhalmozási hiány (57 milliárd Ft-os működési hiány mellett), melynek fedezetét az értékpapírállomány egy részének bevonása biztosította. 2019-hez képest magasabb költségvetési kiadásokkal és alacsonyabb bevételekkel kellett szembenéznie az önkormányzatnak.
- » A kiadások növekedésében szerepe volt annak is, hogy a közfeladatot ellátó cégek bevételkiesése miatt az önkormányzatnak - a működőképesség biztosítása érdekében – 39 milliárd Ft támogatás-növelést kellett vállalnia, illetve a központi költségvetés részére fizetendő szolidaritási hozzájárulás összege is emelkedett 11,7 milliárd Ft-tal. Az iparűzési adóbevételek 21,5 milliárd Ft-tal csökkentek 2020-ban, az ebből folyó bevétele a Fővárosi Önkormányzatnak 142,5 milliárd Ft volt. 2020-ban is a közlekedési beruházások, felújítások voltak a legmagasabbak a felhalmozási célú kiadások között (56,9 milliárd Ft előirányzat végül 18,7 milliárd Ft értékben teljesült). Jelentős előirányzattal és teljesítéssel szerepelt még a céljellegű beruházások között a FÁNK Pannon Park projekt is.
- » A felhalmozási célú, államháztartásból származó bevételek összesen 12,8 milliárd Ft összeget tettek ki (ebben a hazai elosztású uniós támogatások ütemezett kifizetése is szerepelt). Fejlesztési célú hitelfelvételre nem került sor a 2020-ban. 2021-ben továbbra is a járvány negatív hatásai és a költségvetési elvonások érvényesültek. Jelentős többletkiadást jelentett a központi költségvetést illető szolidaritási hozzájárulás összege, melyre a 2020. december végéig teljesített 21,8 milliárd Ft-tal szemben 2021. azonos időszakára 35, 3 milliárd Ft-ot kellett fizetni.
- » A költségvetési bevételeknél a növekedést alapvetően az iparűzési adó magasabb összegű teljesülése okozta (+15, 2 milliárd Ft, december 31-ig 157,8 milliárd Ft folyt be ebből): Mindezek következtében a beruházások egy részének átütemezésére volt szükség, a felhalmozási kiadások között továbbra is a közlekedési beruházások, felújítások voltak a legjelentősebbek, amelyek 21,5 milliárd Ft összegben teljesültek. A felhalmozási célú költségvetési kiadások teljesítése összességében messze elmaradt a tervezettől (a 102,9 milliárd Ft módosított előirányzat helyett 39 milliárd Ft összegben teljesült). A

fejlesztési célú hitelfelvételre a tervezett előirányzatot meghaladóan, 65,6 milliárd Ft összegben került sor a 2021-ben (EIB hitel). A külföldi fejlesztési célú hitel év végi állománya 104.328,4 millió Ft.

- » A 2022. évi költségvetés eredeti tervezetében a Fővárosi Önkormányzat növekvő iparüzési adóbevételel számol (167,5 milliárd Ft). Az emelkedés ellenére annak érdekében, hogy forrás oldalról biztosított legyen a fővárosi költségvetés fedezete, a 2019. évi költségvetési tervezettel megegyező módon, de annál kisebb mértékben (32,4 milliárd Ft értékben) hitel felvétel tervezett az önkormányzat 2022-ben is.
- » Összességében elmondható, hogy az államháztartásból származó felhalmozási célú bevételek korábbi támogatási döntések ütemezett kifizetését jelentik, jelentős részben operatív programokból történő támogatásról van szó (hulladékgyűjtés, árvízvédelem, közműfejlesztés témakörében), a központi költségvetésből a legnagyobb állami támogatást a Széchenyi lánchíd és kapcsolódó létesítményei és a Blaha Lujza tér rekonstrukciója projektek kapják. A Fővárosi Állat- és Növénykert Pannon Park fejlesztése projekt folytatása leállt, ennek befejezése csak kormányzati finanszírozás mellett tud megvalósulni.
- » A fejlesztések nagy része tehát elsősorban a vagyonelemekhez és a közszolgáltatásokhoz kapcsolható fejlesztés, a fővárosi szolgáltatások infrastrukturális háttere jelentős mértékben szorul cserére vagy megújításra, ami a jelentős strukturális reformokhoz (ilyen pl. a bérlakásállomány növelése vagy a klímacélok eléréséhez szükséges beruházások, új zöldterületek kialakítása barnamezős területeken) limitálják a fejlesztésre fordítható összegek nagyságát. Az önkormányzat fejlesztési forrásainak háttérét továbbra is az állami és uniós támogatások, az adóbevételek, az önkormányzati vagyon hasznosítása és a fejlesztési célú hitelfelvétel jelenti. A Partnerségi Megállapodás és az operatív programok, valamint a magyar helyreállítási terv továbbra sincs jóváhagyva, az egyedi kormányzati támogatási döntések nem kiszámíthatóak. Egyelőre az önkormányzatok számára nincs alternatív forrásteremtési lehetőség. A jelenlegi költségvetési helyzetben annyi pénzügyi mozgásteret marad Budapestnek, hogy azokat az alapvető működési elvárásokat teljesítse, amiket a városlakók szükségletei megkívánnak, a fejlesztésre fordítható források egyelőre bizonytalanok.

P9: Önkormányzati település- és gazdaságfejlesztési együttműködések bemutatása

- » A Fővárosi önkormányzat a település- és gazdaságfejlesztési tevékenységek tekintetében törekszik a partnerekkel való széleskörű együttműködésre. A Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa a Fővárosi Önkormányzat és a Kormány közötti egyeztető, döntéselőkészítő és koordinációs fórum, mely – a Fővárosi Önkormányzat kezdeményezésére – 2018. októberben jött létre, működését a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsáról szóló 1509/2018. (X. 17.) Korm. határozat szabályozza. A Tanács a jogszabály szerint a budapesti fejlesztéspolitika és a kiemelt budapesti fejlesztések összehangolása érdekében javaslattevő, kezdeményező, döntéselőkészítő feladatokat lát el; továbbá figyelemmel kíséri és nyomon követi a fejlesztések megvalósítását. Az együttműködés jelenleg nem tölti be a jogszabályban meghatározott szerepét.
- » A Budapesti Agglomeráció Fejlesztési Tanácsának létrehozásával az intézményi keretek újra biztosítottak a várostárségi ügyek (fejlesztések, működés) vonatkozásában.
- » A városfejlesztési célok elérésében a főváros törekszik bevonni a magánszféra szereplőit is. Erre példa az első pontban említett Budapest Global létrehozása és Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány sokrétű tevékenysége. A BVK a smart city és nyílt innováció mellett foglalkozik mikrofinanszírozással, ebben a kerületekkel való együttműködéssel célzott programokat valósít meg, nemzetközi projekteken vesz részt, és szolgáltatásaival (képzések, tanácsadás, mentorálás) részt vesz a vállalkozói kompetenciák fejlesztésében. Gazdaságfejlesztési tevékenységet végez alapvetően a Budapest Brand Nonprofit Zrt. is, a főváros márkájának alakításért, turisztikai stratégiájának kidolgozásáért, turisztikai szolgáltatások nyújtásáért, illetve kulturális rendezvények szervezéséért felel.

ZÖLDÜLŐ VÁROS

Z1: Zöld hálózatok és zöld szolgáltatások térségi kiterjedése: energiatermelés és tárolás kiépítettsége, körforgásos gazdaság jelenléte, a városban elérhető éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást ösztönző tevékenységek bemutatása

- » A körforgásos gazdaság egyfajta rendszergondolkodás, melynek célja a hulladékeletkezés tervezett és tudatos megszüntetése, így a jelenlegi lineáris lefolyású hulladéktermelő szemléletmód („vedd meg – használd – dobd ki – vegyél újat”) helyett az anyagfelhasználás ciklikusságára helyezi hangsúlyt, miszerint az anyag teljes életciklusát már előre tervezik, és ehhez igazítják a termelési folyamatot.
- » Budapesten a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásban az uniós irányelvekhez való igazodás már megkezdődött, a hulladékeletkezés megelőzését szolgáló intézkedések (újrahasználati központok kialakítása, házi és közösségi komposztálás elősegítése), valamint a szelektív hulladékgyűjtés fejlesztésén keresztül (házhozmenő hulladékgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtő szigetek). Budapesten országos szinten egyedülálló módon történik a hulladékok közel 60%-ának energetikai hasznosítása, amely számottevően csökkenti a hasznosítás nélküli lerakott hulladék mennyiségét.
- » A körforgásos gazdaság célkitűzéseire igazodva további fejlesztések szükségesek a hulladéklerakótól való eltérítés, és az anyagában történő hasznosítás növelése érdekében (lásd BKP C-2-1 Hulladékhasznosítás hosszú távú fejlesztése című feladat). A szelektíven gyűjtött hulladékok aránya a zöldhulladékokat is bele számítva 16% körüli (összes közszolgáltatás keretében gyűjtött hulladékhoz viszonyítva), ami még jóval elmarad a kívánt mértéktől. A szelektíven gyűjtött műanyag-, papír-, fém-, üveg-, elektronikai hulladékokat és használt akkumulátorokat alvállalkozónak adja át az FKF válogatás, hasznosítás céljára, ami 2020-ban a kezelt összes hulladékmennyiség 11%-át tette ki.
- » A jelentős égetőművi kapacitás mellett is magas (2020-ban 31%-os) az előkezelés, válogatás nélkül lerakott települési hulladékok aránya. A szelektív gyűjtés infrastruktúrájának növelése mellett feladat mutatkozik a hulladékválogató-kapacitás növelésében is a „Nagy válogatómű” létesítése folyamatban van. Fontos kiemelni, hogy a körforgásos gazdálkodás, a hulladék-megelőzés és minél hatékonyabb hulladékhasznosítás erősen kitett az állami szabályozásnak, forráselosztásnak. A szelektív hulladékgazdálkodást érintő fejlesztések akkor térülnek meg, ha a végtermékek felvevőpiaci oldala is megfelelő módon, állami koordináció mellett (a piaci folyamatokba nem beavatkozva) kiépül.
- » A körforgásos gazdaság másik fontos eleme a szennyvíztisztítás. A három fővárosi szennyvíztisztító telepen előállított biogázból nyert villamos- és hőenergiát elsősorban a telepek ellátására használják fel. A keletkező szennyvíziszapokat a további felhasználás megkönnyítése érdekében víztelenítik, és jelenleg hulladéklerakóban helyezik el, vagy komposztálás után hasznosítják, vagy deponálják.
- » A magasabb környezeti haszon érdekében vizsgálni szükséges a szennyvíztelepeken képződő szennyvíziszapok égetésének olyan módon történő megvalósítását, amely technológia biztosítja az iszaphamu foszfortartalmának stratégiai jelentőségű visszanyerését, illetve nem teszi lehetővé azt.
- » Budapesten az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást ösztönző tevékenységek az elmúlt időszakból⁸:
 - témakörhöz kapcsolódó stratégia tervek kidolgozása: BKP⁹, SECAP¹⁰, RDT¹¹,
 - Budapest területére vonatkozó klímamodellek fejlesztése, sérülékenységi vizsgálatok (Run Off)¹²,
 - árvízvédelmi infrastruktúra fejlesztése,

⁸ lásd SECAP - helyzetértékelés

⁹ Budapest Környezetvédelmi Programja 2021-2026 <https://budapest.hu/Lapok/2020/budapest-kornyeztvedelmi-programja.aspx>

¹⁰ Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (https://budapest.hu/Documents/klimastrategia/BP_kl%C3%ADmastrat%C3%A9gia_SECAP.pdf)

¹¹ Radó Dezső Terv – a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve (https://budapest.hu/Documents/Rado_Dezso_Terv_2021.pdf)

¹² „KLIMADAT” (<https://klimadat.met.hu/>), a „LIFE in Runoff” (<http://varosieso.hu/>) valamint a „NATÉR” (<https://nater.mbfisz.gov.hu/hu>) projektek keretében

- víztermelő kutak kapacitásának növelése,
- természetes élőhelyek megőrzése, kezelése (invazív egyedek visszaszorítása),
- hóhullámok esetén a lakosság tájékoztatása, közszolgáltató cégek vízosztása zajlik, ivókutak hálózatának bővítése, hűsítő szigetek felállítása,
- zöldinfrastruktúra fejlesztési projektek (fásítási, erdőtelepítési programok, közpark rehabilitációk, új zöldterületek kialakítása), kézikönyvek kidolgozása¹³
- városi biodiverzitás növelése (méhlegelő, biodiverz növényegyüttesek telepítése),
- szemléletformálás (állami, önkormányzati szervezetek, közszolgáltatók – akciók, kiadványok stb.).¹⁴

Z2: Városi és várostérségi gazdasági vállalkozások környezetre gyakorolt hatásai (légszennyezés, talajszennyezés, zaj, szag, teherforgalom stb.) egyes elemek környezeti terhelési értéke, környezetvédelmi intézkedések

- » Az egységes környezethasználati engedélyezési (IPPC-) eljárásba bevont (E-PRTR jelentésköteles), környezeti hatásukat tekintve legjelentősebb fővárosi telephelyű ipari üzemek száma 45. A lista alapján a legnagyobb szennyezőanyag- és hulladék kibocsátók Budapesten jellemzően erőművek, gyógyszergyárak és vegyi üzemek, döntő többségük a pesti átmeneti és elővárosi zónában található.
- » Légszennyezés: Az országos és az európai trendekkel összhangban nagymértékben csökkent a – korábban jelentős mennyiségben Budapesten is – kibocsátott ipari eredetű légszennyező anyagok (kén-dioxid, szén-monoxid, nitrogén-oxidok és szilárdanyag részecskék) mennyisége. Ez egyrészt az ipari létesítmények számának csökkenésével magyarázható, másrészt azzal, hogy a működő létesítmények egyre korszerűbb technológiát alkalmaznak, összefüggésben a szigorodó környezetvédelmi követelményekkel.
- » Talajszennyezés: A múltban folytatott környezetszennyező ipari-gazdasági (pl. energia-, vegy-, kohó- és gépipari, katonai, ásványi nyersanyag kitermelési és vasúti) tevékenységek számos helyen vezettek a földtani közeg, illetve a felszín alatti víz szennyezettségéhez. Budapest az elmúlt évszázadból hátrahagyott környezeti károk számát és súlyát tekintve kiugró adatokkal rendelkezik az országos átlaghoz viszonyítva. A jelenlegi ismeretek alapján a feltételezett szennyezettségű területek budapesti összterülete közel 4000 ha-ra tehető, amely a főváros közigazgatási területének 7,5%-át teszi ki. Az elmúlt két évtizedben sok fővárosi helyszínen megtörtént a szennyezettségek feltárása és a kármentesítés: 1996 óta a kármentesítésre kötelezett területeken több mint 100 esetben eredményesen elvégezték a szükséges műszaki beavatkozást is.
- » Zajterhelés: Budapest stratégiai zajtérképe¹⁵ alapján megállapítható, hogy a lakosság zaj- és rezgésterhelését domináns módon a közúti közlekedés okozta kibocsátás határozza meg. A főváros területén a jelentős zajproblémát okozó üzemek száma, illetve az érintett lakosok száma is viszonylag csekély, így kevesebb problémát okoz az üzemi kibocsátás. Az üzemi zajterhelés elsősorban a létesítmények közvetlen környezetében jelentős, de az egyes üzemek körül is többeket érint. Az üzemi zajokra vonatkozó küszöbértékek sokkal szigorúbbak, ám a zajterhelés összességében kevesebb lakost érint.
- » Teherforgalom: Budapest területén nem mindenhol és nem minden napszakban lehet behajtani tehergépjárművel. A városban élők jogos érdekeit és a világörökség területeinek megóvását szem előtt tartva, 15 korlátozott forgalmú övezetet és 11 védett övezetet alakítottak ki a szakemberek.¹⁶

¹³ <https://budapest.hu/Lapok/Kiemelt-fejleszt%C3%A9si-c%C3%A9lok,-k%C3%A9zik%C3%B6nyvek.aspx>

¹⁴ BKÁÉ: II.9. Környezeti nevelés, tájékoztatás, szemléletformálás fejezet (<https://service-einfoszab.budapest.hu/api/dvd/182813>)

¹⁵ <https://www.zajterkepek.hu/>

¹⁶ <https://bkk.hu/utazasi-informaciok/auto-teherforgalom/teherforgalom/>

Z3: önkormányzat és intézményeinek energiagazdálkodása (önkormányzati ingatlan állomány energia tanúsítványa, megvalósult energetikai fejlesztések), településüzemeltetés: energiahatékonyságot támogató intézkedések bemutatása

- » A Fővárosi Önkormányzat számos intézményt és céget tart fenn, ilyen módon nagy számú épületet és létesítményt működtet (szociális intézmények, színházak, oktatási-nevelési intézmények, közművállalatok stb.), amelyek energiafelhasználására, energiahatékony felújítására és működtetésére közvetlen ráhatása van.
- » A Fővárosi Önkormányzatnak nincs erőforrása és hatásköre arra, hogy a városi energiaellátás és a környezetvédelem komplex problémáit önállóan megoldja. A Főváros ugyanakkor szeretne szerepet vállalni a budapesti napelemes fejlesztések előmozdításában, az összes érintett: a lakosság, az áramszolgáltató, közösségi közlekedés, kerületi önkormányzatok, a finanszírozók, és iparági szakértők bevonásával. Budapest területén a különböző megújuló energiaforrások közül legegyszerűbben a napenergia elérhető, ezért a Budapest – Nappal hajtva projekt a napenergia adta potenciálokat vizsgálja. A programban együttműködők feltárják az adminisztratív és jogi akadályokat és az egyéb technikai problémákat, a gazdaságossági kérdéseket és a társadalmi, lakóközösségi hozzáállást és bevonási lehetőségeket is. A projektben a Fővárosi Önkormányzat fő partnere a Magyar Napelem Napkollektor Szövetség, nemzetközi partnere az Agora Energiewende német kutatószervezet, hálózati oldalról az ELMŰ (E-ON) nyújt tudás- és tapasztalat-megosztást a munkához. a projekt a Német Gazdasági és Klímaügyi Minisztérium (BMWK) Európai Klímavédelmi Kezdeményezésének (EUKI) része.
- » 2019 januárjában indult el a LIFE-IP HungAIRy nevű projekt, amely a levegőminőség javítását célozza meg Magyarország 8 régiójában. Budapest Főváros Önkormányzata projektpartnerként vesz részt a megvalósításban. A projekt feladatai között kiemelt jelentőséggel bír a szemléletformálás és a lakosság tájékoztatása, valamint a Fehérvölgy területének a PED (Positive Energy District) koncepció mentén történő tervezése. A fővárosi szervezetek (cégek, intézmények) energetikai auditálása eddig csak eseti jelleggel történt, jellemzően adott projekthez kapcsolódó felméréseken alapult. A Fővárosi Önkormányzat most dolgozik egy strukturált, rendszeresített épületenergetikai felmérésen alapuló adatbázis fejlesztésén.
- » Az elmúlt időszakban megvalósult, vagy folyamatban lévő energiahatékonysági beruházások, projektek az alábbiakban kerülnek összefoglalásra
 - Fővárosi intézmények:
 - „A Fővárosi Önkormányzat és intézményei épületeinek energetikai korszerűsítése projekt” keretében 2018-2023 között 5 Mrd Ft KEHOP támogatásból valósul meg több idősek otthona (Alacskai úti, Kamaraerdei úti, Pesti úti, Gödöllői, Baross utcai, Kútvolgyi úti Idősek Otthona) energiahatékonysági fejlesztése.
 - Városháza felújítása: 2015. évben történt egy kazánkorszerűsítés, amelynek hatására 30%-os megtakarítást ért el az Önkormányzat a gázfogyasztásban. 2020-ban a FŐTÁV 'Kéménymentes Belváros' programja keretében megkezdődött a Városháza épületének távhő-hálózatra történő csatlakoztatása.
 - Egyéb, 2023 végéig energetikai korszerűsítésre előirányzott intézmények: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár XVIII/3, XIX/1, XIII/8, III/5 tagkönyvtárak, Budapest Főváros Levéltára, BMSZKI Külső Mester utcai, Táblás utcai és Kálvária utcai Hajléktalan Átmeneti Szállás, BMSZKI Kőbányai úti éjjeli menedékhely, Könyves Kálmán körüti éjjeli menedékhely és nappali melegedő, BMSZKI Rákosszeg park Családok Átmeneti Otthona
 - A Fővárosi Önkormányzat folyamatosan igyekszik előteremteni a forrásokat a többi fővárosi intézmény korszerűsítésére is.
 - Közszolgáltatásokat végző gazdasági társaságok létesítményei
 - A fővárosi szennyvíztisztító telepek esetében a szennyvíziszap lebontása során az itt keletkező metánból villamos-, illetve hőenergiát állítanak elő, amellyel a szennyvíztisztító telepek energiaigénye részben vagy teljes mértékben továbbra is kiváltható. Ezenkívül a biohulladékok fermentációs feldolgozása érdekében egy biogázüzem létesítési lehetőségének előzetes vizsgálata is szükséges. (KEHOP 2.2.2 „Budapesti Központi

Szennyvíztisztító Telep iszap előkezelési technológiájának fejlesztése” projekt, támogatás összege: 2,5 Mrd Ft.

- A Fővárosi Vízművek napelemes energiatermelési programot kíván megvalósítani, valamint további kapcsolódó energiahatékonysági beruházások is tervezettek. A Napelemes energiatermelési program II. ütemének keretében 2,51 MWp összteljesítményű napelemes rendszerek kerülhetnek üzembe helyezésre. A tervezett beépített napelemes kapacitással éves szinten a vásárolt villamos energia közel 3%-a megtermelhető, becsült költség: 650 M Ft
- A Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep területén további 3,0 MWp összteljesítményű napelemes rendszer üzembe helyezése tervezett, amellyel a beépített napelemes kapacitással éves szinten a vásárolt villamos energia több mint 3%-a megtermelhető, becsült költség: 1,05 Mrd Ft.
- Az FKF üzemeltetésében lévő rákoskeresztúri hulladékhasznosító mű életciklusnövelő középtávú rekonstrukciós program keretében tervezett a műszakilag elengedhetetlen veszélyes hulladék kezelése, a kimenő hulladékáram kezelése és turbinacsere megvalósítása, összesen mintegy 8,5 Mrd Ft értékben. Az energetikai fejlesztés tartalmazza a turbina-generátor gépegység cseréjét, az új hőközpont gépészetét, valamint a füstgáz hővisszanyerő hőcserélőket.
- A BKV Zrt. beruházásában több helyszínen (buszgarázsok, kocsisínek stb.) tervezett, nyílászáró cserék, világításkorszerűsítések, fűtési- és szellőztetőrendszer korszerűsítések, napelemes rendszer korszerűsítések.
- A FŐTÁV energetikai korszerűsítéseit a Z4 pont tartalmazza részletesebben.

Z4: Közműhálózat: Energiaközművek – megújuló energia jelenléte, aránya, csapadékvíz hasznosítása, vízgazdálkodás, Szennyvízelvezetés rendszere

Energiaközművek

- » A főváros energiaellátás szempontjából kedvező helyzetben van, mert az ellátás teljes körű, és az ellátást biztosító nagy rendszerek és átalakító állomások szabad kapacitással is rendelkeznek. Az utóbbi években a helyben előállított villamos energia mennyiségének folyamatos emelkedése figyelhető meg. A főváros energiaellátó rendszerének jelentős előnyei vannak:
 - a gáz- és villamosenergia-ellátás 100%-osnak tekinthető;
 - a távhőrendszer kiterjedt, nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelési kapacitás áll rendelkezésre;
 - az energia-átalakító létesítmények többsége (elektromos állomások egyrésze, gázátadó és nyomásszabályzó állomások, erőművek, fűtőművek) tartalékokkal rendelkeznek, a fővárosban beépített villamos energia termelő kapacitás jelentős;
 - a távhőrendszer lehetőséget teremt megújuló energiaforrások nagyobb mértékű hasznosítására;
 - energetikai célú hulladékhasznosítás jelenleg is megvalósul.
- » Kedvezőtlen adottság ugyanakkor, hogy a jelenlegi energiaellátó, -elosztó hálózat nem alkalmas arra, hogy kisebb helyi energiatermelők rácsatlakozását lehetővé tegye, melyek számának emelkedése a megújuló energiaforrások hasznosításának fokozatos térnyerésével történhet.

Távhő

- » A Távhőfejlesztési Program keretében cél a távhőellátó-rendszer (saját hőtermelők, vezetékhálózat, hőközpontok) felújítása, fejlesztése, a megújuló energiahordozók részarányának növelése, a 2012/27/EU irányelv 2. cikk 41.pontja szerinti „hatékony távfűtés/távhűtés” megvalósítása érdekében. Azaz olyan távfűtési rendszer megvalósítása, amely legalább 50%-ban megújuló energia, 50%-ban

hulladékhő, 75%-ban kapcsolt energiatermelésből származó hő vagy 50%-ban ilyen energiák és hő kombinációjának felhasználásával működik.

- A BKM-FŐTÁV az NO_x-kibocsátás csökkentése érdekében a PTVM kazánok rekonstrukcióját vagy cseréjét tervezi. A projekt célja az NO_x gázok emissziójának 70%-os csökkenése, mindemellett tervezetten 6.022 MWh/év energiahatékonysági fejlesztéssel elért éves primerenergia-megtakarítás, illetve 1.471 tCO₂/év kibocsátás-csökkenés valósul meg.
 - A tervezett rákoskeresztúri 4-5 MW és a kispesti 20 MW kapacitású geotermikus hőforrások létesítésével mintegy 98.000 MWh/év megújuló távhőmennyiség állítható elő, ami 115.294 MWh/év primerenergia-felhasználás-, illetve 27.534 tCO₂/év kibocsátás-csökkentést eredményez.
 - A tervek szerint a hőforrás-korszerűsítés keretében a HuHa1 gőzturbina cseréjével és kazánok rekonstrukciójával további 20 MW beépített kapacitás kerül a rendszerbe, amelynek 50%-a a 7/2006 (V.24.) TNM rendeletnek megfelelően megújuló energiaforrásnak tekinthető. Az elérhető éves primerenergia-megtakarítás 108.009 MWh/év, kapcsolódó CO₂-megtakarítás évente 29.372t.
 - A távhőközvetek összekapcsolásával (Kelenföldi és csepeli hőközvet összekötése, kispesti és csepeli hőközvet összekötése, Galvani hídi átvezetés szivattyúház telepítéssel, Csepel csillagpont - Rákóczi híd kooperációs gerincvezeték megépítése) elérhető éves primerenergia-megtakarítás 240.206 MWh/év, a kapcsolódó CO₂-csökkenés 58.368 tonnát jelent.
 - Távhővezetési energiahatékonysági rekonstrukcióval, hőközpont energiahatékonysági és irányítástechnikai rekonstrukcióval, további 87.359 MWh primerenergia-megtakarítás és 21.071 t CO₂-megtakarítás realizálható a távhőrendszeren.
 - Az Újpesti Erőmű hőkiadásának, illetve az ellátásbiztonság fokozása érdekében végzendő hidraulikai kapacitásbővítési munkálatok eredményeképpen az elérhető éves primerenergia-megtakarítás 25.345 MWh/év, a kapcsolódó CO₂-megtakarítás 6.160t CO₂/év.
 - Új fogyasztók távhőhálózatra csatlakozásával összesen 136.830 MWh/év energiamegtakarítás és 32.160 tonna szén-dioxid-kibocsátáscsökkentés érhető el 2030-ig.
- » A fejlesztések európai és hazai beruházási támogatási források bevonásával valósíthatók meg, pl. Zöld Infrastruktúra és Klímavédelem Operatív Program, Modernizációs Alap. A 2014-2020. fejlesztési ciklusra vonatkozóan a KEHOP 5.3.1 „Távhőrendszerek energetikai korszerűsítése” keretében öt pályázati projekt végrehajtása van folyamatban.

Közvilágítás

- » Jelenleg Budapesten az amortizált és műszakilag is korszerűtlennek tekinthető, nagy energiafogyasztású és magas üzemeltetési költségű közvilágítási lámpatestek mennyisége, amelyet az elkövetkező 5 évben cserélni kell, mintegy 110 ezer darabra tehető a meglévő összes 183 ezer lámpatestből. Az elmúlt időszak tapasztalatait és a 110 000 db-os lámpatest állomány összetételét figyelembe véve 40 W/db átlagos egységteljesítmény csökkenés várható, ennek megfelelően az éves villamosenergia megtakarítás, mint célérték 18.242 MWh/évre adódhat.

Megújuló energia jelenléte, fejlesztési lehetőségek

- » A megújuló energiaforrások hasznosítása a fővárosban nem számottevő, de növekvő tendenciát mutat. A hulladék-hasznosító mű és a szennyvíztisztító telepek energiatermelése mellett a napenergiát és talajhőt hasznosító beruházások száma évről évre növekszik, amely tendenciát a szigorodó épületenergetikai követelmények is megkövetelnek. Problémát jelent a megújuló energiaforrások részarányának növelésében az a tény, hogy jelenleg nincs a megújuló energiaforrásokat feltérképező fővárosi stratégia (napelemtelepítés jogi, műszaki és pénzügyi akadályait feltérképező előkészítés „Budapest nappal hajtva” projekt keretében 2021-ben elindult).

- » Napelemek alkalmazása esetében az épületállomány feltérképezésével lehetőség nyílik a tényleges napenergia hasznosíthatósági potenciál megismerésére, azok elhelyezésére ténylegesen alkalmas tetőszerkezetek számbavételére. Energiaparkok (napelemparkok, depóniagáz hasznosítás, energiaültetvények stb.) elhelyezésére szolgáló területek kijelölésével a megújuló energiaforrások részaránya növelhető, amely hozzájárul a dekarbonizációs törekvések megvalósításához. Geotermikus energia erőművi hasznosítását illetően mélységi kutatásokat követően és a fenntarthatósági szempontokat mérlegelve lehet állást foglalni.
- » A megújuló energiaforrások hasznosításához kapcsolódó beruházások egyrészt a versenyszférában valósultak meg, másrészt intézményi felújításokhoz kötődnek, valamint lakóépületek esetében történtek (napelem, hőszivattyú) – teljes közművesítettség mellett. A megújuló energiaforrások egyes típusai (geotermikus energia, biomassa és kommunális hulladékok energetikai hasznosítása) leginkább a távhálózatba történő integrálással hasznosíthatóak, valamint az alacsony hőmérsékletű fűtési rendszerek elterjedésével válthatja be a hozzá fűzött reményeket.
- » A megújuló részarány növelése Budapesten jelenleg legegyszerűbben és költséghatékonyan a napenergia aktív hasznosításával, elsősorban napelemek alkalmazásával mozdítható elő. A közösségi közlekedés energetikai fejlesztéseinek keretében 100 megállóban napelemes energiatermelés megvalósítása tervezett.
- » A napenergia-hasznosítás földrajzi és éghajlati adottságai kiválóak (magas a napsütéses órák és napok száma), ugyanakkor léteznek a hasznosítást gátló (esetleg kerületenként eltérő) szabályozások is, melyek feltárása és lebontása időszerű.
- » Az elérhető adatok alapján a budapesti épület- illetve tetőállomány napelemek elhelyezésére alkalmas hányada, illetve az erre alkalmas területek lehetővé tesznek mintegy 1500 MW beépített teljesítményű (1750 MWp) napelem elhelyezését a városban. Ennek tetőfelület-igénye nagyságrendileg 10 millió négyzetméterre tehető (ugyanakkor megjegyzendő, hogy nem csak tetőkön, hanem falakon, talajon, parkolók felett állványokon stb. is elhelyezhetőek fotovoltaikus rendszerek).

Vízgazdálkodás

- » Budapest ivóvízellátása alapvetően a Dunára épül, a vizet parti szűrésű kutak biztosítják. A parti szűrést alapvetően meghatározza a beszivárgó felszíni víz mennyisége és minősége, másodsorban a felszíni víz vízszintje, és mindezekon túl még számos tényező befolyásolja a parti szűrésű víztermelést. A Duna tartósan alacsony vízállású időszakai mennyiségi, és minőségi problémákat is okozhatnak. Mivel a csápos kutak közel 50%-a egy évtizeden belül (1970-1980) épült, és mára elérték a 40-50 éves életkort, továbbá, az ennél régebbi kutak is kiteszik a teljes kútszám több, mint 20%-át, - prognosztizálható az ennek megfelelő ütemezésű teljes elhasználódásuk-, így a következő években kb. 100-120 db kút felújítása (rekonstrukciója) lesz indokolt és szükséges. A Fővárosi Vízművek Zrt. egy fejlesztési projekt keretében jelenleg 60 darab víztermelő kút fejlesztését kezdte meg, amelyet várhatóan 2023-ra be is fejez.
- » Az ivóvízhálózat mellett a dél budapesti régióban ipari nyomáscsónákat is üzemeltet a Fővárosi Vízművek Zrt. A zónák megtáplálását a Duna parton elhelyezett felszíni vízkivételi művekkel biztosítják, melyek mechanikailag szűrt vizet biztosítanak. Az ily módon kiemelt víz nem ivóvíz minőségű, de technológiai hasznosításra alkalmas, és a csekély előkezelés miatt jóval olcsóbb, mint az ivóvíz.
- » A Duna árvízszintje ugyan 2013 óta nem közelítette meg az addig regisztrált legnagyobb jégmentes árvízszintet, ugyanakkor a védművek több helyen magasságihiányosak, illetve fejlesztésre szorulnak. Az elmúlt évben került sor a pünkösdfürdői védvonal fejlesztésére, és további beavatkozások tervezettek a Buda-Észak, Pest-Észak, valamint a Buda-Közép árvízvédelmi szakaszokon.
- » A kisvízfolyások jellemzően mesterségesen módosítottak, ezért kedvező hatásaik nem érvényesülnek. A főváros értékes karsztterületei és vízkészletei a klímaváltozás által veszélyeztetettek. A vízelvezetéseknek köszönhetően a főváros jelentős részén szárazodás jellemző, más területeken viszont a talajvíz összeköttetésben áll a Duna vizével, ami az alacsonyan fekvő területek elöntését okozhatja.

- » A főváros csapadékvíz-elvezető rendszerének kedvezőtlen adottságai miatt heves esőzések esetén villámárvizek, elöntések jelentkeznek. A csapadékvíz többnyire elvezetésre kerül, ami a talaj vízgazdálkodását és a városklímát is rontja.
- » A főváros területén található több termákvíz kút üzemeltetését a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. látja el. A fővárosi hévizek csapadékeredetűek, azaz a lehulló és beszivárgó csapadékvizek évtizedek, esetleg évszázadok elteltével a kőzetrétegen áthaladva ásvány-, illetve gyógyvízként bukkan újra a felszínre. Budapesten jelenleg 16 termál-, gyógy-, karszt-, illetve ásványvizes fürdő, strand üzemel, amelyek közül tizenkettőt a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. üzemeltet. A fentiek mellett további számos strand és uszoda is működik Budapest területén. A városban jelenleg 10 km hosszú termáltávvezeték üzemel, melyről a főváros különböző területein elhelyezkedő fürdők ellátása történik.

Csapadékvíz hasznosítása

- » A csapadékvizekkel történő gazdálkodásnak – a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvénnyel, valamint a Nemzeti Vízstratégiával (Kvassay Jenő Terv) összhangban – adaptív módon, minél inkább a keletkezés helyén kell megvalósulnia. Az egyéni vízgazdálkodás egyre fontosabb szerepet kap majd a jövőben. Az ivóvíz pazarlásának megszüntetése mellett a csapadék- és szürkevizek tudatos felhasználása jelentősen csökkentheti a vízfelhasználást.
- » A csapadékvíz visszatartásának, késleltetésének létjogosultsága leginkább az elválasztott rendszerben csatornázott külső kerületekben van, különösen ott, ahol az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna mellett a csapadékvíz elvezetése nem került megoldásra, nem kiépített. Ugyanakkor a belső kerületekre jellemző egyesített rendszerű csatornák biztonságos működése érdekében figyelembe kell venni, hogy az időszakonkénti záporterhelés biztosítsa továbbra is a csatornarendszer átöblítését, ami által csökken a kiülepedés, és ennek járulékos következményeinek (szaghatásnak, dugulásnak) gyakorisága.
- » A csapadékvizek keletkezésének helyén történő megoldására alapvetően két módszer lehetséges. Az egyik a csapadékvíz talajba történő elszivárogtatása (gyepes, bokros területen, nyílt árokban, vízáteresztő burkolattal stb.), amivel a talajvíz utánpótlása biztosítható, illetve csökkenthető az elvezetendő csapadékvíz mennyisége.
- » A másik megoldás a vizek ideiglenes tározókban való visszatartása (felszíni tartályok, csatornahálózatban történő tározás, záportározók, ciszternák stb.), illetve késleltetett bevezetése a befogadóba, amivel a hálózat és a befogadó túlterheltsége, a kialakuló árhullámok csúcsai csökkenthetők. Ideális megoldást jelenthetnek a zöldfelülettel kombinált beavatkozások: beszivárogtató cellák, zöldtetők, esőkertek, beszivárogtató kavicsdrének, fűborítású árkok és rézsűk, ideiglenes elöntési területek, állandó vízborítású, vizenyős területek (wetland-ek), szilárd, de áteresztő burkolatok, tetővizek és burkolt felületi vizek visszatartása.
- » A csapadékvizek zöldinfrastruktúra eszközökkel történő hasznosításához szakmai ajánlásokat a Zöldinfrastruktúra füzetek sorozat Vízérzékeny tervezés a városi szabadtereken c. kiadványa tartalmaz. A Fővárosi Önkormányzat közbeszerzéseinél és pályázati alapú támogatásainál (Környezetvédelmi Alap, Egészséges utcák program) kiemelt szempont, hogy legyen a csapadékvizek visszatartása és hasznosítása.

Szennyvízelvezetés rendszere

- » A Budapest Komplex Integrált Szennyvízelvezetése (BKISZ) projekt 2020. végén lezárult, így Budapest csatornázottsága elérte a közel 100%-ot. Míg Budapesten a belső kerületekben a kiépült szennyvízelvezető-hálózat a jellegét tekintve egyesített rendszerű (szenny- és csapadékvíz elvezetése egyazon csatornába történik), addig a külső kerületekben elválasztott rendszerű szennyvízcsatornák kerültek kiépítésre. Jelenleg a kiépített csatornahálózat közel 57% egyesített rendszerű.
- » Budapesten a naponta keletkező mintegy 400-550 ezer m³ szennyvíz közel 100%-át biológiai tisztítás után vezetik be a Dunába, illetve a Ráckevei (Soroksári)-Duna ágba. Az üzemelő három szennyvíztisztító

teljes biológiai tisztítási rendszerrel, valamint jó tisztítási hatásokkal rendelkezik. A tisztítótelepeken a III. tisztítási fokozat is kiépült.

Z5: Jellemző közösségi közlekedési módok szolgáltatási oldalon (e-járművek, sharing szolgáltatások stb.)

- » A fővárosban a közösségi közlekedési járművekkel történő napi kb. 4,3 millió utazásból átlagosan mintegy 37,4% autóbusszal, 27,0% villamossal, 25,6% metróval vagy MillFAV-val, 5,8% trolibusszal, illetve 4,2% HÉV-vel történik. A vízi közlekedés részaránya a közösségi közlekedésen belül marginális, nem éri el a 0,1%-ot. A közforgalmú közlekedésen belül környezetterhelési szempontból meghatározó az autóbussz-közlekedés aránya. A BKK elkötelezett a közösségi közlekedésből eredő szennyezőanyagok csökkentése iránt, ennek érdekében olyan járműbeszerzési stratégiát készít, amelyben a szükséges járműcserék bemutatásán túl javaslatot fogalmaz meg a közösségi közlekedés dekarbonizációjára, a korszerűtlen dízel buszok hosszú távú kivezetésére is.
- » Magyarországon 2015 szeptemberétől vezették be a zöld rendszámot, amelyet a tisztán elektromos (5E környezetvédelmi osztályú), a növelt hatótávolságú külső töltésű hibrid elektromos (5N), a külső töltésű hibrid elektromos (5P), valamint egyéb, nulla emissziós gépkocsik (5Z) kaphatnak. A zöld rendszámmal rendelkező gépjárművek száma 2020 decemberében Magyarországon megközelítőleg 27.100 db volt, ez több mint 60%-kal haladja meg a 2019. évi 16.721 darabos járműállományt. A zöldrendszámú autók mintegy 45%-át, 12.311 darabot Budapesten helyezték forgalomba.
- » Magyarországon nyilvános elektromos töltőberendezést a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) által kiadott engedély birtokában lehet üzemeltetni. Az első elektromos töltőberendezések 2012-ben jelentek meg, majd 2018-ra közel 200 db-ra bővült a fővárosi töltőhálózat. A használatuk 2019-ben még ingyenes volt, azonban 2020-ban már a fizetős töltőpontok a jellemzőek. A MEKH engedélyköteles eljárása eredményeképp 2020-ban a fővárosban 534 darab nyilvános töltőberendezés üzemelt. A nyilvános töltőberendezések számának növekedésével szemben országos szinten mind a töltések száma, mind a töltésre fordított energia jelentős csökkenést mutat.
- » A közösségi kerékpározás rendszerét - MOL Bubit a fővárosi közösségi közlekedési rendszer részeként 2014 őszén 76 gyűjtőállomással és 1.100 kerékpárral adták át. 2020-ra a MOL Bubi rendszerben már 158 gyűjtőállomás és 2.071 kerékpár volt elérhető. Az átlagos napi kerékpárbérlések száma az indulás első évében mintegy 1.800 darab volt, amely 2017-től folyamatosan csökkent, 2019-ben naponta már csak alig 1.000-nél több bérlés történt éves átlagban.
- » 2020-ban a koronavírus-járvány idején a kerékpáros közlekedés népszerűsítése érdekében 100 Ft-os kedvezményes havibérlet került bevezetésre. Ennek hatására a felhasználások korábban évekig csökkenő száma jelentős mértékben nőtt: míg a 2019-es év nyári csúcskihasználtsága mintegy 3.500 fő volt, a járványintézkedések idején a felhasználók száma 11.000 fölé emelkedett.
- » A tapasztalatok alapján 2021-ben a szolgáltatás átalakult, amelynek során mind az infrastruktúra, mind a kerékpárok megújultak. A rendszerben jelenleg 173 gyűjtőállomás és 1856 kerékpár található.
- » A MOL Bubi mellett a fővárosban az elmúlt években számos közösségi megosztáson alapuló kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök üzemeltetésével foglalkozó szolgáltató jelent meg (Donkey Republic, Lime, Bird, Tier stb.). A kerékpárokat és a mikromobilitási eszközöket a felhasználók főként a belvárosi térségben a közösségi közlekedés alternatívájaként veszik igénybe.
- » A mikromobilitási eszközök mellett a fővárosban folyamatosan bővülnek a közösségi autóbérlő szolgáltatások (carsharing) is. A rendszer 2016-ban a GreenGo kizárólag elektromos meghajtású járműveivel indult, amelyhez 2018-ban csatlakozott a MOL-Limo és a Drive Now (Share Now) is, utóbbiak környezetvédelmi szempontból kedvezőtlenebb járműparkkal. 2019-ben már közel 1.000 db carsharing jármű közlekedett Budapesten, amelyeknek 50%-a kizárólag elektromos meghajtású. Szintén 2018-ban Budapesten indult el Magyarország első robogó megosztó rendszere, a Blink 50 db elektromos robogóval.
- » A carsharing szolgáltatók és a közösségi megosztáson alapuló mikromobilitási eszközök megjelenésével a közlekedési eszközválasztási lehetőségek bővültek; ugyanakkor az autómegosztó szolgáltatások a

saját tulajdonú gépjárművek számának mérséklése, illetve ebből adódóan a belvárosi közterületi hosszú idejű gépjármű-tárolási igények csökkenése helyett a közösségi közlekedés alternatívájaként jelennek meg.

DIGITÁLIS VÁROS

D1: Digitális technológia-szolgáltatók helyi jelenléte

- » Budapest népességi és gazdasági súlyából adódóan az országban a legnagyobb piacot jelenti a digitális technológiai szolgáltatók számára. Összességében elmondható, hogy a főváros területén az elmúlt évtizedben a táv- és hírközlési rendszerek jelentős fejlődésen mentek keresztül, nagyarányú hálózatépítés valósult meg a vezetékes rendszeren, a fejlesztések folyamatosak. Nagyobb arányú optikai fejlesztés először a pesti belvárosban valósult meg (BOH), amelyet fokozatosan követett a budai oldal is. A kábeltelevízió hálózati- és szolgáltatási rendszer (KTV) fokozatosan a távközlési piac-szerkezetben is jelentős hatás-kiváltásra alkalmas szélessávú multimédia hálózati platformmá vált. A fejlesztések eredményeként a digitális KTV hálózatok mára az összes távközlési szolgáltatás nyújtására képesek, beleértve a hang- és az adatátvitel csomagkapcsolt átvitelt is, köszönhetően a hálózat kétirányúvá tételének, a hibrid optikai-koaxiális hálózatok elterjedésének.
- » A nagyobb KTV szolgáltatók saját optikai gerinchálózattal rendelkeznek, közülük a Magyar Telekom Nyrt., a Vodafone Magyarország Kft. (korábban: UPC Magyarország Kft.), és a DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft. rendelkezik jelentősebb lefedettséggel Budapesten.
- » A vezetékes telefonhálózat mellett az utóbbi években jelentős mennyiségi és minőségi változáson ment át a mobiltelefon készülékek használata. A főváros területén mind a négy mobil szolgáltató (Magyar Telekom Nyrt., Vodafone Magyarország Zrt., Yettel Magyarország Zrt., DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.) hálózata elérhető, A három legnagyobb mobiltelefon- szolgáltató (Yettel, Vodafone, Telekom) 2019 óta folyamatosan fejleszti a nagy sebességű mobil hírközlési hálózatait (5G), Budapest belvárosának nagy részén már biztosított a lefedettség.
- » A szolgáltatók és az infrastruktúra kiépítettsége magas szintű, amit a COVID-19 járványhelyzet alatt megnövekvő adatforgalom is igazolt, jelentős fennakadások nem alakultak ki az ellátásban. A jogi szabályozásnak köszönhetően ma a szolgáltatások (mobil és vezetékes) elérési adatai minden felhasználó számára átláthatóan biztosítottak (szelessav.net), a szolgáltatók által megadott adatok, le- és feltöltési információk mellett az Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság is Budapesten méri a legtöbb adatot.

D2: Digitális technológiát alkalmazó cégek jelenléte (közszolgáltatók (beléptető, kamera, irányítórendszerek stb.), Ipar 4.0, szolgáltató szektor)

- » A KSH 2020. évi, digitális gazdaságra vonatkozó felmérése szerint Magyarországon a vállalkozások 94%-a rendelkezik internetkapcsolattal, kétharmaduk jelen van az online térben, a digitális közigazgatási ügyintézés aránya már 2019-ben is elérte a 82%-ot. Felhőalapú szolgáltatásokat a vállalkozások 25%-a vett igénybe (2019), míg ez az arány az információ- és kommunikáció nemzetgazdasági ágba tartozó vállalkozások esetében 63% volt. Digitális nyomtatást a vállalkozások 3%-a, big data elemzéseket mindössze 6%-uk végzett és csak 1%-uk vett igénybe külső elemző szolgáltatást.
- » Az országos adatok Budapest esetében valószínűleg kedvezőbbek: az internet használata, az online ügyintézés és kereskedelem elsősorban a 10 fő alatti vállalkozások esetében jelent kihívást, de a kkv-k nagyobb részét érinti a digitális technológiák alacsony szintű integrálása.
- » Ezt erősítik meg – a szintén csak országos szinten elérhető – DESI index elmúlt években publikált adatai is: 2021-ben Magyarország a 27 tagállam közül a 23. helyen állt, mely eredményt itt is a digitális technológiák vállalati integrációjának alacsony szintje befolyásolta a legnagyobb mértékben. A felmérés szerint a kkv-knak csupán 46%-a rendelkezik legalább alapszintű digitális intenzitással, szemben a 60%-

os uniós átlaggal, és a kulcsfontosságú digitális technológiák (nagy adathalmazok, mesterséges intelligencia és felhő, robotika) elterjedése alacsony.

- » Ezek az adatok meghatározzák az ipar 4.0 térnyerésének ütemét is, ami iparáganként Budapesten is változó. Az I4.0 Platform aktív szereplői között jelen vannak a fővárosi székhelyű nagyvállalatok, felsőoktatási intézmények és kutatási intézetek, illetve a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen létrejött a Felsőoktatási és Ipari Együttműködési Központ, kifejezetten az egyetem és az ipar kapcsolatainak erősítésére. A FIEK-en belül működik a BME Ipar 4.0 Technológiai Központ, melynek elsődleges feladata a kkv-k számára nyújtott demonstrációs és fejlesztési szolgáltatás biztosítása.
- » A Fővárosi Önkormányzat gazdasági szervezetei vállalati szintű stratégiákat valósítanak meg a digitális átállás területén, ennek egyik kiemelt területe a működést és üzemeltetést támogató funkciók fejlesztése (pl. a vállalatirányítási rendszerek bevezetése és fejlesztése az egyik általánosan jelentkező fejlesztési igény). A legjelentősebb adat-alapú eszköz az agglomerációra is kiterjedő Egységes Forgalmi Modell, ami statisztikai adatokat, egyedi felmérések és szenzorok adatait is integrálja, széleskörűen támogatva a fővárosi közlekedés-fejlesztés tervezését. A távhőrendszerek fejlesztése ma már digitális technológiák figyelembevételével történik (távfelügyeleti rendszer bővítés, digitális végpontok kiépítése az új vezetékek esetében). A közzolgáltató vállalatok szinte mindegyike törekszik az energia- és egyéb erőforrás-felhasználás monitorozására és erre épülő menedzsment rendszerek kialakítására.

D3: A lakosság digitális eszköz ellátottsága, kompetenciák, felhasználói szokások (szolgáltatói adatokra és felmérésre alapozva)

- » A DESI index 2021. évi jelentése szerint a magyar lakosságnak csupán 49%-a rendelkezik legalább alapszintű digitális készségekkel és alacsony a legalább alapszintű szoftveres készségekkel rendelkező lakosok aránya is. A 16 és 74 év közötti népességnek mindössze a negyede rendelkezik az alapszintet meghaladó digitális készségekkel, ami elmarad a 31%-os uniós átlagtól. Az IKT-szakemberek aránya a foglalkoztatottakon belül kismértékben nőtt (3,8%), de továbbra is elmarad az uniós átlagtól (4,3%). A regionális innovációs eredménytábla 2021. évi értékelése szerint az erre vonatkozó kompozitindikátor (IKT-szakemberek foglalkoztatása) Budapesten messze meghaladja az uniós és magyarországi átlagot.
- » A KSH felmérése szerint 2020-ban a hazai háztartások 88%-a rendelkezett internet-hozzáféréssel, Budapesten a helyhez kötött szélessávú kapcsolat elérési arány 94%-os, míg a mobil széles sávú kapcsolat elérésének aránya 64,3%-os volt. Az e-közigazgatás használati szintje elmarad az uniós átlagtól, ebben a 25–54 éves korosztály volt a legaktívabb. Budapesten az éven belüli internethasználók 54%-a nyújtott be elektronikusan beadványt. Ezek az adatok folyamatosan javulnak az online elérhető közigazgatási ügyek és az általánosan használt elektronikus felületek (pl. oktatási felületek, online parkolás, adóbevallás stb.) bővülése miatt. Másik dinamikusan bővülő használati terület az online vásárlás, 2020-ban a neten keresztüli rendelést vagy vásárlást a budapesti internetezők vették igénybe a legnagyobb arányban (78%).
- » Az iskolai végzettség szerint továbbra is jelentős a különbség a használatban, ebből a szempontból Budapest helyzete az országostól kedvezőbb. Ezt igazolja az az adat is, miszerint a 16-74 éves lakosság számához viszonyítva a fővárosban 94%-os az internethasználat, ennek 91%-át a közép- és felsőfokú végzettségűek adják. Kedvezőtlenebb a helyzet az idős korú lakosság (országosan a 65-74 évesek 44%-a használja naponta az internetet), illetve a rosszabb jövedelmi helyzetben lévő társadalmi rétegek esetében. Az adatok a COVID-19 járványhelyzet következményeként valószínűleg tovább javultak, mind a magánszemélyek, vállalkozások és oktatási intézmények tanulói nagyobb arányban használták a digitális eszközöket és alkalmazásokat a korlátozások idején.
- » A kompetenciák növelésére, az ezzel kapcsolatos szemléletformálásra számos kormányzati program indult el (pl. VEKOP támogatásból a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal és a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség konzorcium által megvalósított Digitális munkaerő-piaci kompetenciák Fejlesztése a Közép-Magyarországi Régióban című projekt 1,3 milliárd Ft-os keretösszeggel), illetve a fővárosban számos vállalkozás kínál képzési lehetőséget szinte minden korosztály és célcsoport számára. A gyerekek digitális kompetenciái így az iskolai kereteken kívül is

tudnak fejlődni (különösen a robotika, programozás területén), ugyanakkor ezek a szolgáltatások magas árképzésük miatt csak a társadalom egy szűk szegmense számára elérhetőek. Jelenleg nincs olyan ösztöndíj és vagy szolgáltatásokat támogató rendszer, pénzügyi alap, amely a szolgáltatásokhoz való hozzáférést támogatná tehetséges gyermekek számára és vagy a családok jövedelmi szintje miatt hátrányban lévő gyermekek esélyeit növelné.

D4: A digitális átállást lehetővé tevő infrastruktúra mennyiségi és minőségi jellemzői a humán erőforrás digitális felkészültsége a közszolgáltatásokat végző helyi intézményeknél

- » Budapesten a közfeladatok ellátásában az intézmények széles köre vesz részt, ennek egy része tartozik a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe. Az intézmények és gazdasági szervezetek mindegyike használja a szakfeladatok ellátása érdekében az IKT technológiákat. Jelentős kiadást jelent az eszközállomány folyamatos karbantartása és cseréje, a szoftverek, licencek beszerzése, a védelemre, szerverfejlesztésre az önkormányzat, a hivatal, a költségvetési intézmények és a fővárosi vállalatok is folyamatosan terveznek költségvetésükben. Csak az önkormányzat és a hivatal működését támogató beruházások értéke 2021-ben megközelítette a 900 millió Ft-ot
- » A költségvetési intézmények közül a Budapesti Történeti Múzeum 2017-ben digitalizálási stratégiát dolgozott ki, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár is folyamatosan bővíti digitális állományát – melynek egy része interneten keresztül is elérhető – és szolgáltatásait (pl. EDS kereső). A Budapest Film Zrt. és a fővárosi színházak a COVID-19 járványhelyzet korlátozó intézkedését követően elindították a távmozi szolgáltatást, illetve a színházi előadások streamelését. A Fővárosi Önkormányzat az ingyenes tesztelések gördülékeny bonyolítására online regisztrációs és időpontfoglaló platformot alakított ki. Összességében elmondható, hogy az önkormányzat és szervezetei jól reagáltak a járvány miatt jelentkező kihívásokra a digitális átállás gyors megszervezésével.
- » A fővárosi vállalatoknál, intézményeknél is jelentkező munkaerőhiány és egyes ágazatokban jelentkező átlagosnál nagyobb fluktuáció elsősorban a munkavégzéshez szükséges belső képzések iránti igények növekedésével jár, ezeknek egy része a digitális készségek területét érinti.
- » A Főpolgármesteri Hivatal távmunka-szabályozása az elmúlt időszakban többször módosult, először a járványhelyzet miatt, legutóbbi pedig a rezsiköltség-emelkedés kapcsán várható a távmunka arány növekedése, ennek biztosítása érdekében a Fővárosi Önkormányzat a szükséges informatikai rendszerek szükséges fejlesztéseire is forrást biztosít.
- » Összességében elmondható, hogy az önkormányzat éves költségvetési tervezeteiben a digitális beavatkozásokra vonatkozó célszámok jóval meghaladták 2020-ban és 2021-ben is a teljesített értékeket, amely az önkormányzati gazdálkodást érintő negatív fejlemények következménye.

D5: Digitális ügyintézési lehetőségek a (köz)szolgáltatások területén, digitális felkészültségi állapot (ügyintézésre koncentráva: infrastruktúra és HR felkészültség)

- » 2022-ben alakult meg a Digitális Szolgáltatások Osztálya egység a hivatalon belül, melynek első, folyamatban lévő feladata a Digitális Városháza projekt megvalósítása, azaz az önkormányzat honlapjának teljeskörű megújítása. A service design módszertan alkalmazásával az ügyfélélmény javítása az elsődleges cél, az ügyintézési folyamatok átláthatóságának növelésével és az ennek háttérben álló belső szervezeti, működési eljárások újragondolásával.
- » 2022-ben indult el a Budapest GO, egy platformon biztosítva az utazásszervezést, mobiljegy-vásárlást és az információnyújtást (felváltva a korábbi FUTÁR rendszert) A közösségi közlekedés az egyik legfontosabb szolgáltatási terület a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében, az új alkalmazással lehetővé vált a digitális és időalapú jegyek bevezetése. A fejlesztésnél az ügyfélélmény miatt a mobiltelefon-használat kiemelten fontos volt. Az agilis fejlesztés lényege, hogy a bevezetés óta a fejlesztők folyamatosan elemzik a használati adatokat és ügyfél-visszajelzéseket, visszacsatolva ezek eredményeit a fejlesztési folyamatba. A fejlesztés részét képezte a munkatársak átképzése.

- » A Főpolgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozó digitálisan intézhető ügyek köre a központi fejlesztésekkel párhuzamosan történt (a helyi iparüzési adó bevallására fejlesztett HAIR alkalmazás már a központi NAV fejlesztéseket is megelőzte), először az elektronikus nyomtatványok bevezetése (ÁNYK), majd 2018-tól az ASP rendszerhez csatlakozás történt meg. Jelenleg a legtöbb ügy a kormányzati ügyfélkapun keresztül, az e-papír (epapir.gov.hu) platformon keresztül intézhető. A BKM Főtáv divíziója, a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. és Fővárosi Vízművek Zrt. esetében egyes ügýtípusok szintén elérhetőek ügyfélkapun keresztül, illetve saját honlapon keresztül is működik online ügyfélszolgálat. A fejlesztések folyamatosak, de a teljesen online intézhető ügýtípusok mellett még jelen vannak a csak offline módon intézhető ügýtípusok is (itt többnyire lehetőség van már az űrlapok online kitöltésére nyomtatás előtt). A gyermekétkeztetés a Multischool4 rendszerét használja, amivel lehetőség van az étkezések megrendelésének, lemondásának és fizetésének online ügyintézésére.

D6: Digitális (adat alapú) feladatszerzés helyzete a közfeladat ellátásban (egészségügy, szociális ellátás, hulladékkezelés stb.)

- » Tekintettel a fővárosi közszolgáltató cégek és egyes intézmények nagyságrendjére, adatszolgáltatási kötelezettségeikre, elmondható, hogy a szervezetek digitális adat-alapú feladatszerzése – különböző szinten – de egyre elterjedtebb gyakorlat. A nagyobb fővárosi vállalatok vállaltirányítási szoftverekkel dolgoznak és folyamatosan fejlesztik ezeket, legnagyobb lemaradásban a fővárosi intézmények vannak.
- » Az önkormányzati adatvagyon és kapcsolódó folyamatok, eszközök részletes feltérképezése 2021-ben megkezdődött, ennek alapján készül egy koncepció (adatkezelés keretrendszere), ami a későbbi beavatkozási lépések tervezését megalapozza, köztük az adatok megosztását, integrált rendszerek létrehozását akár a belső működést, akár a nyílt hozzáférésű adatok kezelését tekintve. A munkamódszer ebben az esetben a tapasztalatok becsatornázásán, a pilotokon és az igényekre alapozott megoldás-fejlesztéseken lesz, szemben a deduktív jellegű stratégiaalkotással.
- » Folyamatban van az irat- és folyamatkezelő informatikai rendszerek fejlesztése a Koordinációs Főosztály irányításával.

D7: Digitális adatbázisok és adatfeldolgozás az önkormányzati tulajdonú, fenntartású épület-infrastruktúrák esetében, digitális épületüzemeltetés

- » A fővárosi ingatlanvagyon a Központi Ingatlan-nyilvántartási Rendszer fejlesztésével indult el 2019-ben, mely a korszerű ingatlan-menedzsment alapja, integrálva a korábbi GEMINI, térinformatikai alapú vagyonkataszteri rendszert. Az új rendszer tesztüzeme 2022-ben megkezdődött. Elindult az önkormányzati vagyonkörbe tartozó épületek energetikai adataival foglalkozó adatbázis kialakítása is, cél ebben az esetben is az, hogy az adatállomány mellé a döntéshozást támogató alkalmazások (egyszerű, naprakészen lehívható riportolási lehetőség) is beépítésre kerüljenek.
- » A Budapest Közút Zrt. által üzemeltetett Közúti Adatgyűjtő Rendszer (KARESZ) segítségével olyan 3D lenyomata készül el a városnak, mellyel az útfelújítások gazdaságosabb tervezésére és minőségellenőrzésére nyílik lehetőség. A KARESZ részeként készült el a Közterületi Adatok Publikációja (KAPU), mely az adatok nyilvántartásához, azok ügyviteli rendszerbe integrálásához, valamint elemzéséhez nyújt online megoldást. A rendszer létrehozásával a cél az volt, hogy létrejöjjön egy platform, amelyen keresztül a különböző szakágak tudnak kommunikálni, segíti az üzemeltetésüket és folyamatos változások követését valósul meg rajta. Az így elkészült alkalmazás alapja lehet további szereplők bevonásával egy egységes térinformatikai rendszer felé.
- » A Közút folyamatosan keresi a partneri lehetőségeket. A KARESZ-KAPU megvalósulásával a világ egyik legkorszerűbb térképező és térinformatikai rendszere készült el, mely képes adatokat szolgáltatni a 21. század legkorszerűbb megoldásaihoz, beleértve akár az önvezető autókhoz szükséges alapadatokat is. A projekt keretében kivételes együttműködések valósultak meg az egyes cégek között. Példaként megemlíthető, hogy a FŐKERT javaslatai alapján a térinformatikai alapokon nyugvó rendszer már a fővárosi fák méretét és állapotát is tartalmazza.

- » A Térinformatikai Portál¹⁷: célja, hogy tájékoztatás céljából megjelenítse és széles körben hozzáférhetővé tegye a Fővárossal kapcsolatos legfontosabb nyilvános térinformatikai térképi adatokat környezetvédelem, városrendezés és városfejlesztés témakörökben

D8: Környezeti szenzorok fajtái, egyéb jellemzői, kapcsolódó adatmenedzsment

- » Budapesten a környezeti adatok gyűjtése, értékelése és rendszeres közzététele a Kvt. szerint elvégzett környezeti állapotértékelés keretében történik.¹⁸ Az állapotértékelésben feldolgozott adatok különböző méréseken alapul, az adatok gyűjtése számos szervezet által történik. A BKÁÉ keretében az alábbi adatok gyűjtése történik:
 - ÜHG leltár: városi energiafelhasználási adatok és azokból számított CO₂ kibocsátás
 - levegőminőség: az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) 12 db automata mérőállomásán folyamatosan végzett mérési adatainak értékelésével¹⁹. Az OMSZ az időjárás-előrejelzéshez hasonlóan, a szennyezőanyagok térbeli koncentráció-eloszlása és ennek időbeli alakulásának előrejelzésére is modellezést alkalmaz, a CHIMERE levegőkémiai transzport modell használatával.
 - közlekedés: közösségi közlekedési eszközök valós idejű nyomon követése a BudapestGO (korábban FUTÁR) rendszerben történik, a közúti forgalom tekintetében a főváros úthálózatán több száz forgalomszámláló eszköz – útpályába épített hurokdetektorok és forgalomszámláló kamerák – folyamatosan méri a közúti adatokat²⁰.
 - talaj – monitoring kutak
 - zajterhelés²¹: az EU-s direktívák alapján 5 évente elkészített stratégiai zajtérképek adatbázisa mérésen és számításon alapul
 - zöldfelületek: a BP FATÁR adatbázisban²² a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó és egyre több kerületi önkormányzat által tulajdonolt/kezelt zöldfelületei elem adatai elérhető.
 - természetvédelem: a helyi jelentőségű természetvédelmi területek állapotának nyomon követését helyszíni szemrevételezések alapján a FÖRI végzi
 - katasztrófavédelem - veszélyes ipari üzemek: az OKF a lakosság súlyos ipari balesetek elleni magasfokú védelme és EU kötelezettségeinek végrehajtása érdekében a veszélyes ipari üzemek környezetében monitoring és lakossági riasztó rendszert (MoLaRi) telepített. Budapesten három veszélyes üzem környezetében összesen 52 monitoring és 317 riasztó-tájékoztató végpont.
- » A Fővárosi Önkormányzat részt vesz a HungAIRy nevű LIFE projektben, melynek egyik fontos célja a városi logisztikában az emisszió csökkentése, többek között digitális alkalmazások segítségével.

D9: Digitális megoldások a helyi közösségi és közúti közlekedésben (lakossági applikációk, forgalomirányítás, parkolást támogató megoldások stb.)

- » A városi mobilitás terén a naprakész forgalmi adatokon alapuló, fejlett irányítási rendszerek egyrészt felhasználói oldalon egyrészt csökkenthetik az utazás időtartamát, tervezhetőbbé teszik a közlekedést, másrészt az üzemeltetési oldal számára is hatékonyabbá és optimálisabbá teszik a működtetést, annak megtervezését, optimalizálását.

¹⁷ <https://geoportal.budapest.hu/home/>

¹⁸ <https://budapest.hu/Lapok/2020/budapest-kornyezeti-allapotertekelese.aspx>

¹⁹ A 9 különböző légszennyező komponens koncentrációját folyamatosan mérő 12 állomás adatai valós időben, nyilvánosan elérhetőek a <https://legszenyezettseg.met.hu/> oldalon

²⁰ <https://bkk.hu/blog/hogyan-es-milyen-forgalmi-adatokat-gyujt-a-bkk.7326/>

²¹ <https://www.zajterkepek.hu/>

²² <https://www.fokert.hu/bpfatar/>

- » Az Egységes Forgalmi Modell megvalósulásával a közúti forgalom és a közösségi közlekedés utasforgalmának mérése rendszeressé vált, azonban a közúti közlekedést leíró egyéb adatok (személygépkocsi-ellátottság, üzemanyag-felhasználás, közlekedésből adódó légszennyezés) mérése még pontosításra szorul.
- » A D5. Pontban már említett Budapest GO szolgáltatást az indulása óta (2022.02.) már 900 ezren töltötték le, a BKK által készített áprilisi online felmérés keretében a válaszadók 89%-a elégedett volt a szolgáltatás színvonalával. A BKK Telebusz szolgáltatása – igényvezérelt járatok, elsősorban az alacsony forgalmú időszakokban és az alaphálózattal rosszul elérhető területeken – szintén megrendelhető online formában is. Hasonló módon rendelhető ettől az évtől a fogaskerekű szolgáltatása is az üzemidő legalacsonyabb forgalmú időszakaiban.

D10: Közmű-működtetés szenzoros követése

- » A BKM-FŐTÁV 3500 hőközpont üzemeltetésével 238 000 lakossági- és 7000 nem lakossági ügyfelének biztosít távfűtést és melegvíz szolgáltatást Budapest területén. A szolgáltatás minőségének és hatékonyságának javítása, valamint az energia- és üzemeltetési költségeinek csökkentése érdekében hőközpontjait teljes egészében távfelügyeleti rendszerbe szervezi. A távfelügyeleti rendszer kiépítésével:
 - csökken, egyszerűbbé és gyorsabbá válik az emberi beavatkozást igénylő üzemeltetési feladatok ellátása;
 - a meghibásodások, üzemzavarok gyors észlelése a távfelügyeleti központban segít a probléma beazonosításában, illetve annak gyors és célzott elhárításában.
 - a probléma gyorsabb azonosítása lerövidíti a szolgáltatási zavarok időtartamát, és megkönnyíti az érintett felhasználók tájékoztatását;
 - a hőközpontok működéséről szerezhető nagy mennyiségű információ segítségével a teljes távhőrendszer üzemeltetése optimalizálható, ami jelentős energia- és költségmegtakarítást eredményez.
- » A kiépített rendszernek köszönhetően a folyamatosan ellenőrizhető és távolról irányítható üzemeltetéssel nagy mennyiségű hő- és hőközponti villamosenergia-felhasználás takarítható meg, amely a távfelügyeleti rendszer tovább bővítésével jelentősen fokozható.
- » SMART.MET projekt célja olyan okos mérők kifejlesztése, amely európai szabványosításra törekszik, megoldva ezzel azokat a műszaki és gazdasági problémákat, melyek az okos mérés elterjedését a vízszolgáltatásban gátolták. A hét különböző uniós ország vízszolgáltatóit (köztük a Fővárosi Vízművek Zrt.) SMART.MET Programba tömörítő konzorcium célja tehát, hogy a kereskedelmi hasznosítást megelőző beszerzés révén (PCP) új, távvezérelt vízmérő-leolvasási műszaki megoldásokat fejlesszen ki.
- » Az Inno-Water Zrt., a Fővárosi Vízművek Zrt. és a Nemzeti Közszolgálati Egyetem együttműködésével létrehozott SmartChlor projekt célja olyan intelligens klórozó berendezés és hálózat üzemeltetési rendszer létrehozása, amely csökkenti a klórozás során keletkező fertőtlenítési melléktermékekkel járó közegészségügyi kockázatokat az ivóvízben, illetve optimalizálja a hálózatban jelen lévő aktív klór koncentrációt. Ez utóbbival jelentős üzemeltetési költségmegtakarítás érhető el. A klórozási pontok és dózisos optimális szabályozásával lehetővé válik a szolgáltatott ivóvíz íz-érzékszervi tulajdonságainak jelentős javítása, és ezzel a csapvíz attraktívabb tétele a lakosság számára. Ennek megvalósításához új módszertant és klórozási rendszerkonceptiót fejlesztettek ki.
- » A közösségi közlekedés eszközállománya mellett az FKF járművei is GPS alapú követő rendszerrel vannak ellátva, így lehetőség van az útvonalak további optimalizálására, a hatékonyság növelésére.

D11: Lakossági digitális megoldások (applikációk, közterületi okos megoldások stb.)

- » A 2015-ben létrehozott Közút Figyelő mobil applikáció valós idejű forgalmi és parkolási információkkal segíti a fővárosi közlekedőket, 2020-tól megújult külsővel és bővített funkcionalitással érhető el. 2022-

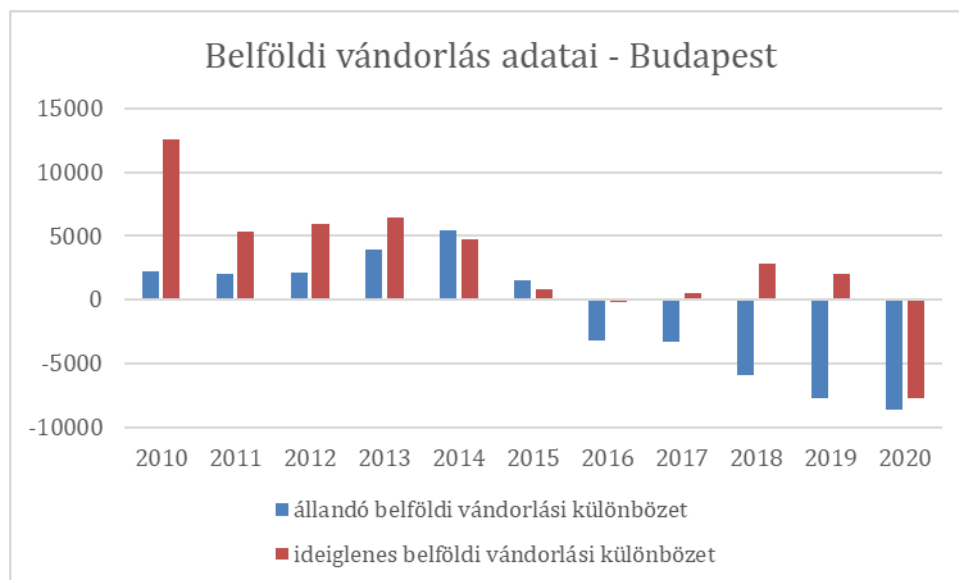
ben csatlakozott a magyar fejlesztésű Parkl mobilapplikáció rendszerhez a Budapest Közút Zrt. által üzemeltette P+R parkolók egy jelentős része, ahol a be- és kihajtás automatikus rendszámfelismeréssel történik.

- » A fővárosban több parkolás-támogató alkalmazás is működik, a PARKER applikáció a telepített szenzoroknak köszönhetően az V. kerületen belül összesen 5200 kültéri parkolóhely valós idejű foglaltságáról ad adatot.
- » Az elektromos meghajtású járművekkel üzemelő, online platformokon keresztül működő közösségi autóbérlő szolgáltatások Budapesten folyamatosan bővülnek, 2016. évben indult el a teljesen elektromos meghajtású járművekkel a GreenGo, valamint 2018. évben a MOL-Limo is. A car-sharing rendszer elterjedésével – főként a belvárost érintően – a parkolási problémák enyhülése várható hosszabb távon.
- » A MOL Bubi a fővárosi közösségi közlekedési rendszer részeként 2014-ben indult, az utóbbi két évben a kerékpárok cseréje és a szolgáltatási terület kiterjesztése kapott prioritást. A Budapest GO alkalmazás kerékpárosbarát-funkciókkal bővült (útvonaltervezés)
- » Folyamatban van a Budapest Portál megújítása, ennek során a konkrét felhasználói felületei, funkciói a főváros egyéb digitális érintkezési pontjain is implementálhatóvá válnak, illetve a most még portálon kívüli fővárosi megoldások integrálása is megtörténik.

MEGTARTÓ VÁROS

M1: Demográfiai helyzet

- » Budapest, illetve a Budapesti Agglomeráció súlya az ország népességén belül viszonylag stabil (2021: 17,9% illetve 26,6%), kis mértékben az agglomerációban élők aránya emelkedett a lakossági szuburbanizáció felerősödésének hatására. Jellemző, hogy a kiköltözés – és Magyarország vidéki térségeiből való elvándorlás – célterülete már nem csak a hivatalosan lehatárolt 37 település, hanem Pest megye szinte egésze, valamint a szomszédos megyék fővárosból jól elérhető települései is növekedést mutatnak az elmúlt pár évben. Ehhez a folyamathoz a kormányzati intézkedések és fővárosi lakhatási költségek drasztikus megemelkedése, az ideiglenes vándorlás 2020. évi alakulásához pedig a járványhelyzet is hozzájárult. A lakónépesség száma 2016 és 2021 között közel 35 ezer fővel csökkent Budapesten és ez elsősorban az erős kiköltözési hullámnak köszönhető, a természetes fogyás fajlagos értéke trendszerű javulást nem mutatott az évtized során, 2020-ban a többletalálkozás egyértelműen a COVID-19 járványhelyzettel hozható összefüggésbe. Mindezek a folyamatok hozzájárulnak a korszerkezetben már eddig is tapasztalható trendek fennmaradásához: a 65 éven felüli népesség száma 2011 és 2021 között közel 14%-kal növekedett, a népességen belüli részaránya 21,3% volt, ami komoly feladatot jelent a méltó és aktív idősokkal összefüggő szolgáltatások fejlesztése területén. Az időskorúak ellátó intézményrendszere sem területileg sem volumenben nem követi le – a demográfiai trendek miatt jövőben tovább növekvő – igényeket. Az idősek otthonukban való ellátásának intézményi háttere szintén elmarad az igényektől, a magánszektor szolgáltatásai a családok jelentős része számára megfizethetetlenek.
- » A természetes fogyást és a belföldi elvándorlás negatív egyenlegét a nemzetközi migráció már nem tudta kiegyenlíteni, de továbbra is Budapest a munkavállalással és tanulási céllal érkező külföldiek elsődleges célterülete, az itt tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldiek aránya nemzetközi nagyvárosi összehasonlításban azonban továbbra is alacsony. A Budapestre kivándorlók száma átlagosnak mondható, miközben itt a legmagasabb a visszavándorlók aránya. A kivándorlók között a fiatalabb, iskolázottabb és a szakmával rendelkezők aránya magas.

Forrás: KSH, tájékoztatási adatbázis

- » A háztartások száma és ezen belül az egyszemélyes háztartások aránya tovább emelkedett (2001: 34,6%; 2016: 41%), illetve nőtt a gyermek nélküli házaspár/élettársi családok aránya is (2001: 35,7%; 2016: 41,3%). Az atomizáltság és a családi hálózat hiánya egyre erősebben érezhető.

M2: Helyi identitást meghatározó tényezők és szerepük a helyi /társégi közösség alakításában

- » Budapest nemzetközi mércével mérve is jelentős, magas színvonalú kulturális és tudományos élettel, világhírű zenei hagyományokkal rendelkezik. Fontos szerepe van az összmagyarság identitásának erősítésében, Budapest a világ különböző pontjain élő magyarok nemzeti büszkeségének forrása. Budapesten található számos olyan épület, helyszín, amely a magyar történelem szempontjából kiemelkedő jelentőségű.
- » A város kulturális élete (egyebek között a fesztiválok) jelentősen befolyásolja lakóinak életminőségét, identitástudatát és kötődését. A fővárosi identitás mellett a lakosok többsége rendelkezik valamilyen kerületi vagy városrészi identitással, kötődéssel, de nagymértékű mind a városhatárt átlépő, mind a városrészek közötti költözés.
- » A kerületek stratégiai dokumentumaikban ezért szinte mindenhol fontos célul tűzték ki a helyi/városrészi identitás kialakulásának segítését, a meglévő erősítését. A saját karakterrel bíró városrészek megerősödése növeli Budapest sokszínűségét. Számos jó gyakorlat van arra, hogy a helyi lakosság és civilek kezdeményezésével, az önkormányzatok támogatásával indulnak el programok, melyek elsősorban a városrészek lakosait célozzák, és nem turisztikai, üzleti céllal jönnek létre.
- » A Fővárosi Önkormányzat a kulturális szolgáltatásokon (Budapesti Történeti Múzeum egységei, színházak, könyvtárak, art mozik, kulturális rendezvények stb.), a sportegyesületek támogatásával és a közösségi életnek helyt adó helyszíneken (közterek, parkok) keresztül segíti a társadalmi kohézió és az identitás erősítését.

M3: Társégi mobilitási trendek (várostárségi ingázás)

- » A várostárségi ingázásra vonatkozóan a 2011-es népszámlálás szolgál részletesebb adatokkal, az időközben felerősödő lakossági szuburbanizáció, a belső agglomerációs gyűrű településeinek dinamikus beépülése (különösen a déli és északi szektor) a feltételezések szerint tovább erősítette a Budapestre történő napi ingázás volumenét.
- » A 2011-es népszámlálási adatok szerint Budapesten a helyben lakó összes foglalkoztatott száma mintegy 700 ezer fő volt. Közel 300 ezer fő dolgozott ugyanabban a kerületben, ahol lakik és közel 400 ezren más kerületbe, míg közel 80 ezren más településre jártak el. A más településről bejövő ingázók száma összesen 225 ezer fő volt, melyből kiemelkedik a XIII. és a XI. kerület, ahova 22-23 ezer fő járt be dolgozni.
- » A fővárosi munkahelyek területi koncentrációja elsősorban az irodafolyosók térségében nőtt (IX. kerület Duna-part, Corvin-negyed a VIII. kerületben, XI. kerületben a Duna-part és Fehérvári út közötti terület, valamint a XIII. kerületben folytatódott a bővülés a Váci úton és tömbökben). A területek többsége kötöttpályás közösségi közlekedési kapcsolatokkal jól ellátott, és az elővárosi vasútvonalak korszerűsítése szintén az ingázás kényelmi szintjének növelését eredményezte.
- » A személygépkocsival érkezők számára azonban a meglévő átszállási lehetőségek nem kiépítettek még az agglomeráció területén (P+R kapacitások hiánya és ezek közösségi közlekedési kapcsolatainak biztosítása megfelelő kapacitással). Mindezek jelentős terhet jelentenek Budapest környezeti állapotára és a meglévő, beépített városszövetben rendelkezésre álló közúti hálózat terheltségére nézve.

M4: Társadalmi rétegződés, konfliktusok

- » Budapesten az egy főre jutó munkajövedelem 32%-kal magasabb az országos átlagnál. A magasabb átlagjövedelmek mögött azonban jelentősek az egyenlőtlenségek, jellemző ezek társadalmi és területi újratermelődése, mely kihat a lakáshelyzetre, a tanulmányi eredményekre és az elhelyezkedési esélyekre, a hátrányos helyzetet gyakran átörökítve.
- » A társadalom egy része megélhetési gondokkal küzd, nincsenek megtakarításaik. Budapesten a lakosság 15,5%-át érintette a szegénység vagy kirekesztődés kockázata 2018-ban (országos arány 18,9%), 2019-ben ez az arány az országos mértéket meghaladó mértékben csökkent 11,2%-ra (országos arány 18,2%).

A szegények között hatszor annyian élnek fél-komfortos és közel négyszer annyian komfort nélküli vagy egyéb lakásban. A nem szegény háztartások 22%-a, a szegény háztartások fele küzd beázással, nedvesség előfordulásával.

- » A fővárosi HEP 2019-2020. évi monitoring jelentése szerint Budapesten közelítőleg 9 ezer hajléktalan ember él. Közülük közelítőleg 3.000 ember lakik átmeneti szállókon vagy családok átmeneti otthonában, 2.500 ember éjszakai menhelyeken tölti éjszakáit. A fővárosi hajléktalanszállókon élők kisebb része rendszeres munkajövedelemért dolgozik (30-37%), hasonló arányban találhatók köztük alkalmi munkából élők.
- » A kutatások szerint a hajléktalan emberek többségének életkora 38-44 év között van, a nők száma az elmúlt tíz évben becslések szerint megduplázódott, arányuk 25%-ra növekedett a hajléktalan populáción belül. Kutatási adatok szerint Budapesten a hajléktalan emberek közel negyede, a 30 évnél fiatalabbak közel fele korábban állami gondozott volt – ami azt jelenti, hogy az állami gondozott múlt egyedülállóanagy mértékben növeli a későbbi hajléktalanság kockázatát²³. A Február Harmadika kutatás elemzése szerint az elmúlt évtizedben a hajléktalan emberek idősödése jellemző (2020-ban a 60 éves és idősebb hajléktalanok aránya 35% volt).
- » Az alacsony küszöbű ellátásba bekapcsolt vagy közterületen élő hajléktalanok számára vonatkozóan csak becslést lehet állítani a rendelkezésre (a Február Harmadika kutatás és az utcai szociális szolgáltatást végző szervezetek KSH felé továbbított adatai egyaránt a közterületi hajléktalanság csökkenését jelzik, amiben a koronavírus hatásai is érvényesülnek) az utóbbi három évben, azonban ez területileg eltérő mértékben érintette az egyes városrészeket, egyes területeken még növekedett is a gondozó szolgálatok által elért hajléktalan emberek száma.
- » A közterületen élő hajléktalan személyek a munka világából ki vannak rekesztve, legfeljebb alkalmilag és feketén jutnak munkához. A hajléktalanság csökkentését alapvetően a hajléktalanná válás megelőzésére szolgáló támogatások és szolgáltatások, valamint a megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés hiánya hátráltatja. A magánbérleti szektor drágasága és az önkormányzati bérlakásállomány szűkössége miatt gyakran a rendszeres munkajövedelemmel rendelkező hajléktalan emberek sem tudnak továbblépni az átmeneti szállásokról és ugyanez igaz a családok átmeneti otthonába kerülő családok esetében is.
- » Budapesten a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma 2022 év elején 402 ezer fő volt, ebből 356 ezer fő kapott öregségi nyugdíjat, ez a lakónépesség 23,5%-a. Az öregségi nyugdíj átlagos összege (196 ezer Ft) az országos átlagot 32 ezer Ft-tal haladta meg. Az átlagos adatok mögött azonban jelentős különbségek vannak: a KSH 2019.évi adatokat feldolgozó kiadványa szerint az akkor 161 ezer Ft-os átlagnyugdíjhoz képest az érintettek 44,1%-ának nyugdíja még a 140 ezer Ft-ot sem érte el.
- » A nyugdíjasok között magas az egyszemélyes háztartások aránya, ami tovább növeli az elszegényedés kockázatát (a 2016. évi Mikrocenzus szerint 121 ezer olyan egyedülálló háztartás volt Budapesten, ahol az érintett lakosság 65 év feletti korú). Az Eurostat adatai szerint a kirekesztés és a szegénység a magyar nyugdíjasok 20%-át fenyegeti. A nyugdíjasok aránya kerületenként eltérő, a szegényebb és jobb helyzetben lévő háztartások térben is viszonylag elkülönülten élnek: a jómódú nyugdíjasok főleg a budai oldalon laknak, a szegényebb nyugdíjasok pedig a város terében elszórtan élnek.

M5: Civil tevékenység jelenléte, szerepvállalása a közfeladatok ellátásában –társági (tematikus) civil hálózatok jellemzői

- » Budapest civil szektora a legerősebb az országban, a tevékenységi területek széleskörűek (lásd M9 pont).
- » Budapest Főváros Önkormányzata – de a kerületi önkormányzatok is – kötelező és önként vállalt feladataik ellátásában, szerződéses alapon (támogatási szerződés, támogatási megállapodás)

²³ Otthon, Mindenkinek – fővárosi stratégia az otthontalanság és hajléktalanság csökkentéséről, 2022

együttműködnek a civil és nonprofit szektorral, valamint az egyházi szervezetekkel. A Fővárosi Önkormányzat esetében a nonprofit szektor szerepe kifejezetten erős a hajléktalan ellátásban (Menhely Alapítvány, Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület). Lehetőségei szerint támogatja azokat a civil szervezeteket, amelyek a közfeladatok ellátáshoz kapcsolódó tevékenységet végeznek (pl. fővárosi tulajdonú helyiségek kedvezményes vagy térítésmentes bérbeadásával). Ennek jogi keretét a közfeladat ellátási megállapodás jelenti

- » A Polgármesteri Iroda civil irodát működtet a kapcsolattartás segítése érdekében, a civil adatbázisát – önkéntes csatlakozási alapon – folyamatosan fejleszti. Jelenleg 73 szervezet szerepel az adatbázisban, megjelölve a működési területeket is. A civil szektorral való intézményes együttműködés kereteit a partnerségi fejezet tartalmazza részletesen.

M6: Esélyegyenlőség biztosítása és a humán közszolgáltatások elérhetősége területén

- » Budapesten koncentrálnak az ország legmagasabb szintű ellátó intézményeinek döntő többsége, jelen vannak az országos, a regionális és a helyi ellátást biztosító intézmények is. Magyarországon arányaiban Budapest rendelkezik a legnagyobb kapacitásokkal. A lakóterületek alapszintű ellátása (oktatás, nevelés, egészségügy, szociális ellátás és alapvető kulturális intézmények) megfelelően biztosított, a lakóterületekről ezek a funkciók 15-20 percen belül többnyire elérhetőek, azonban vannak térbeli egyenlőtlenségek, kapacitásbeli és minőségi hiányok.
- » Az ellátatlan területek jellemzően olyan alacsony sűrűségű, a város közigazgatási határához közel eső lakóterületek, ahol a szolgáltatások fenntartása gazdaságilag nem vagy nehezen lenne csak megoldható, illetve azok a területek, ahol jelentős átalakulást követően a lakófunkció fejlődésének ütemétől elmaradt a szükséges szolgáltatási kapacitások kiépítése (pl. új, nagy lakosság szám növekedést eredményező ingatlanfejlesztések barnamezős területeken, illetve zártkertből átalakuló lakóterületek).
- » Az alapszintű humán szolgáltatások biztosítása elsősorban a kerületi önkormányzatok (óvoda, bölcsőde, alapfokú egészségügyi ellátás) és állami intézmények (oktatás) feladata, a fejlesztési igények (bővítés, felújítás) messze meghaladják az önkormányzatok finanszírozási lehetőségeit (óvodai és bölcsődei infrastruktúra fejlesztésre a VEKOP-ban 13 projekt kapott összesen 2,5 milliárd Ft értékben támogatást, míg a benyújtott projektek száma 60 db, értéke 9,5 milliárd Ft felett volt). Az óvodák és az iskolák a Budapesten is jelentős szegregáció miatt gyakran nem az esélyegyenlőség biztosítását, hanem az egyenlőtlenségek újratermelődését szolgálják. A hátrányos helyzetű fiatalok körében nagy az iskolai lemorzsolódás veszélye, így a munkaerőpiacon is hátrányba kerülnek, a mélyszegénységben élők és a hajléktalan emberek között felülreprezentáltak. Körükben különösen nagy a bűnelkövetővé vagy áldozattá válás veszélye.
- » A budapesti hajléktalanellátó intézményrendszer kiterjedt, de a kapacitások területileg egyenlőtlenül oszlanak el, és a szolgáltatások színvonala gyakran nem megfelelő. A családok átmeneti otthonainak férőhely-kapacitása az elhelyezésre szoruló családok számánál jóval alacsonyabb, a hajléktalan családok gyakran arra kényszerülnek, hogy egyik intézményből a másikba költözzenek.
- » Az egészségügyi szolgáltatásokra jellemző a hozzáférési korlát (akadálymentesség, várólista, pénzügyi korlátok) és a területi egyenlőtlenségek.
- » A fogyatékosokkal élők helyzetének kezelése, az akadálymentes lakhatás és közlekedés, az információkhoz való hozzáférés szintén nem kielégítő. A fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés hiánya elsősorban az idős és a fogyatékos emberek életét nehezíti. Ezek a célcsoportok az egészségügyi ellátás, közösségi közlekedés, és általában a városi terek és épületek használata során állandó hátrányban vannak. Az akadálymentesítés hiánya miatt a szolgáltatások egy része számukra nem elérhető, vagy önállóan nem igénybe vehető. Egyes területeken, így a közterületek használata vagy egyes szolgáltatásokhoz való hozzáférés során a kisgyermekesek egyenlő esélyű hozzáférése is sérül.

- » Mások társadalmi-vagyoni helyzetük, vagy az anyagi lehetőségeik hiánya miatt nem férhetnek hozzá bizonyos szolgáltatásokhoz. Különösen igaz ez például a kulturális és az egészségmegőrző, rekreációs szolgáltatásokra, amelyek a szegénységben élők számára luxuskiadásnak minősülnek. A közterek és általában a város felszabadult használatát, valamint a fogyasztási kényszer nélküli időtöltés lehetőségét korlátozza a nyilvános köztér csekély száma a fővárosban. A köztér hiánya elsősorban a kisgyermekes, alacsony jövedelmű és hajléktalan városiak számára jelent gondot, emellett a köztisztasági problémákat is súlyosbítja.
- » Szociális területen a szolgáltatások elérhetőségét alapvetően gátolja, hogy az érintetteknek (pl. lakhatási válsághelyzetbe került személyek, családok, hátralekossággal fenyegetett háztartások, idős, egyedülálló emberek) nincs elég információja arról, hogy milyen támogatásokra lehetnek jogosultak, illetve hol kérhetnek segítséget, bizonyos területeken (pl. lakhatási válsághelyzet) a különböző szolgáltatók, intézmények közötti együttműködésen alapuló jelzőrendszer nem kielégítő.
- » Az esélyegyenlőségi célcsoportokba tartozók speciális szolgáltatási szükségleteinek figyelemmel kísérése esetleges, nem fővárosi szinten tervezett és összehangolt. Mindezen problémákra is kitekintéssel 2022-ben megkezdődött a helyi esélyegyenlőségi program felülvizsgálata.

M7: A leszakadó / veszélyeztetett társadalmi csoportok felzárkózást biztosító városi és térségi akciók, projektek, szervezetek (összhangban az antiszegregációs terv tartalmával)

- » A Fővárosi Önkormányzat feladatai korlátozottak, leszűkültek az elmúlt években, de továbbra is egyik fontos feladata a hajléktalan ellátás szervezése; közfoglalkoztatás szervezése, illetve a saját tulajdonú lakás-gazdálkodás.
- » A Budapest Esély Nonprofit Kft. feladata négy területre terjed ki: közfoglalkoztatási közszolgáltatás, munkaerő-piaci közszolgáltatás, fővárosi közegészségügyi közszolgáltatás és az esélyegyenlőségi és foglalkoztatás-fejlesztési közszolgáltatás. Az elmúlt években csökkent a Munkaügyi Központ által támogatott közfoglalkoztatotti létszám, a Fővárosi Önkormányzat feladata továbbra is kiemelten a hajléktalan emberek közfoglalkoztatásának megszervezése. A fővárosi hajléktalan személyek munkahelyeit elsősorban a fővárosi tulajdonú közműszolgáltató vállalatok biztosítják (BKM divíziói és BGYH). A munkaerő-piaci közszolgáltatás ügyfélkörét azok az álláskeresők alkotják, akik a közfoglalkoztatásra még nem alkalmasak, de munkaerőpiaci szolgáltatásokkal arra alkalmassá tehetők.
- » A fejlesztő foglalkozások munkavállalóit a Budapest Eséllyel partnerségi kapcsolatban álló szervezetek fogadják (kórházak, civil és nonprofit szervezetek, egyházi szervezetek stb.), e mellett az érintettek személyre szabott munkaerőpiaci-tanácsadást és információt kapnak, továbbá térítésmentes BKK bérlettel is támogatják a partnerintézményekhez való eljutást. Rendszeresen sor kerül csoportos foglalkozásokra és kisebb állásbörzék szervezésére is. Ehhez a tevékenységhez kapcsolódik a Budapest Esély részvétele a VEKOP-ból finanszírozott „Alternatív munkaerő-piaci szolgáltatások budapesti álláskeresőknek” című, 3 éves projektben, mely 14 féle egyéni és csoportos munkaerő-piaci szolgáltatást nyújt.
- » A projekt célindikátora: több, mint 6000 álláskereső támogatása a 3 év alatt egyéni fejlesztési tervek alapján. A projekt keretében állt fel a Fővárosi Álláskeresési Iroda A fővárosi HEP végrehajtásához kapcsolódóan a Budapest Esély szakemberek képzését, kutatási tevékenységet, szakmai ajánlások elkészítését végzi, célzott projekteket, programokat dolgoz ki (pl. „Egymásra lépni tilos” antidiszkriminációs kampány, „Élő könyvtár” érzékenyítő projekt).
- » Budapesten kiterjedt ellátórendszer működik a hajléktalan emberek és otthontalan családok ellátásában. (3000 hely az átmeneti szállásokon, 2000 férőhely az éjjeli menedékhelyeken, nagyságrendileg 100 férőhely rehabilitációs céllal és 70 férőhely a hajléktalanok otthonai szolgáltatások keretében; 1300 férőhely a családok átmeneti otthonaiban, amihez 136 külső férőhely is kapcsolódik; öt területi ellátási kötelezettség nélküli házi orvosi szolgálat 24 órás házi orvosi ügyelet biztosításával, „lábadozó” és fekvő-beteg ellátás több egészségügyi centrum esetében, utcai szociális munka és diszpécser szolgálat).

- » A kapacitások nagy részét a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott Budapesti Módszertani Szociális Központ és Intézményei (BMSZKI) működteti, a saját telephelyeken rendelkezésre álló kapacitások mellett a megfizethető szálláshely-kínálatot bővítik a nem üzleti célú kereskedelmi szálláshelyek („munkásszállások”, amiket a BMSZKI üzemeltet összesen 1132 férőhellyel.) A BMSZKI részt vesz továbbá a nappali ellátásban és az utcai szociális munkában, valamint a hajléktalan személyek egészségügyi ellátásában is (2 területi ellátási kötelezettség nélküli háziorvosi szolgálat és egy 50 ágyas krónikus belgyógyászati, valamint egy 23 ágyas ápolási osztály működtetésével).
- » Az utcai szociális munkát összesen 40 utcai gondozó szolgálat biztosítja. A Fővárosi Önkormányzat a Budapesti Hajléktalanügyi Konzorciumot megalapító két szervezeten keresztül (Menhely Alapítvány, Magyar Máltai Szeretetszolgálat) keresztül támogatja a hajléktalanellátásban részt vállaló, nem fővárosi szervezeteket.
- » Az „Otthon, Mindenkinek – fővárosi stratégia az otthontalanság és hajléktalanság csökkentéséről (2022)” stratégia megállapításai szerint az éjjeli menedékhelyek és átmeneti szállások esetében elsősorban minőségi problémák jellemzik az intézményi kapacitásokat. Mind a családok átmeneti otthona, mind a hajléktalan személyeket ellátó intézmények esetében a fő feladat a lakhatáshoz való hozzáférés javítása, ez a kulcsa mind a megelőzésnek, mind a kilépésnek. Kapacitás-hiány jellemzi ugyanakkor az ápolást-gondozást nyújtó ellátást, különösen a „lábadozó” férőhelyekből mutatkozik folyamatos és jelentős hiány.
- » A TámogatLak projekt kifejezetten a roma fiatalok hajléktalanná válását megelőző program, melynek keretében – a lakhatás mellett – mentorálást, szakma megszerzését segítő kompetencia-fejlesztést és megélhetési támogatást kapnak. A finanszírozási háttér korlátai miatt a Fővárosi Önkormányzat egyelőre nem tudja a kezdeményezést felskálázni, évente 20-30 fiatal támogatása valósulhat csak meg ennek keretében. A több éve futó programba bekapcsolódtak kerületi önkormányzatok is, amely a támogatott létszámkisléptékű bővítését teszi lehetővé.
- » Az „Elsőként Lakhatás” – utcáról bérlakásba a Fővárosban” VEKOP által finanszírozott projekt 2019-ben indult, a Fővárosi Önkormányzat – mint konzorciumi tag – 20 lakást biztosított ehhez, az önálló lakhatás mellett egyéb szolgáltatásokkal és támogatásokkal is segítve a bérleti viszony megtartását.
- » Az önkormányzati bérlakások száma fővárosi szinten tovább csökken és a lakásállományhoz viszonyítva aránya nagyon alacsony, már nem éri el az 5%-ot. A bérletben lakók több, mint fele piaci alapon bérel lakást a fővárosban. A bérleti díjak és a lakásárak növekedése meghaladja az átlagbérek növekedésének ütemét, nincs szabályozott bérlakáspiac és elegendő bérlakás.
- » A fővárosban több okra visszavehető lakhatási válság jellemző. 2022-ben a Közgyűlés jóváhagyta a Fővárosi Szolidaritási Alap (mely formailag még 1996-ban alakult, 2010 óta azonban nem működött) életre keltését és a Fővárosi Lakásügynökség év során történő elindítását. A lakásügynökség – mely a tervezett projektek között szerepel – célja a megfizethető lakhatási lehetőségek kínálati oldalának bővítése.
- » A szegregátumok és szegregációval veszélyeztetett területek helyzetének kezelésére irányuló szociális városrehabilitációs projektek kerületi hatáskörbe tartoznak. Általános tapasztalat, hogy a projektek kis mértékben tudtak integrálni esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő tevékenységeket, a kerületi projektek összehangolása nem valósult meg, így az intézkedések hatása szórványos.

M8: A szolgáltatások elérhetőségének elemzése a lakossági hozzáférés oldaláról, elégedettség (elégedettségi és /vagy igény felmérés)

- » Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése 2014 óta mind más területekkel összehasonlítva (kultúra, sport), mind az ország más területeihez – de a társadalmi elvárásokhoz – képest is elmaradt. A létesítmények állapota, felszereltsége, az ellátások finanszírozhatóságának korlátai és a humán erőforrás területen jelentkező problémák (szakemberhiány, bérfezültségek) az ellátásban is problémát okoznak.

- » A fővárosiak a közvéleménykutatások szerint az egészségügyi ellátás helyzetét tartják az egyik legnagyobb problémának Budapesten. A magánszektor szerepe az ellátásban bővül, azonban ez csak a fizetőképes szegmenseket tudja kiszolgálni. A prevencióban az elérés és a diagnosztikai szolgáltatások hozzáférhetősége nem kielégítő, a mortalitási statisztikák európai összehasonlításban kedvezőtlenek, kiemelkedően magas a daganatos megbetegedésben elhunytak aránya.
- » Az egészségügy mellett a közvéleménykutatásban a lakhatási lehetőségek megítélése volt általánosan kedvezőtlen, minden társadalmi, demográfiai csoportban. A rossz körülmények között élők, illetve a történelmi belvárosban és a közvetlen környékén lakók az átlagosnál is kevésbé voltak elégedettek a lakhatási feltételekkel²⁴.

A budapestiek Budapest-képe

(százfokú skála, 0=mindenki egyáltalán nem ért egyet, 100=mindenki teljesen egyetért)

Forrás: Otthon Budapesten – ITS 2027 keretében megrendelt közvéleménykutatás (1000 fős reprezentatív kutatás)

M9: Társadalmi vállalkozások helyzete (tevékenység, munkaerő vonzáskörzet, piac)

- » A társadalmi vállalkozások magyarországi helyzetét feldolgozó jelentés²⁵, átfogó képet ad a szektor jellemzőiről, a területi különbségeket is kiemelve. A fogalom egységes definíciója hiányában a jelentés az uniós irányelveket követve az alapítványokat, egyesületeket, nonprofit gazdasági társaságokat és szociális szervezeteket vizsgálta a címszó alatt.
- » A társadalmi vállalkozások széles területen tevékenykednek, különösen a szabadidő és hobbi, kultúra, sport, oktatás, szociális ellátás, gazdaságfejlesztés és településfejlesztés területein. Változatos bevételi struktúrájuk állami – központi vagy önkormányzati – támogatásból (beleértve a normatív és pályázati finanszírozást), magántámogatásból, az alap-, illetve közhasznú tevékenység bevételeiből (beleértve a termékek és/vagy szolgáltatások nyújtására irányuló állami szerződéseket is), gazdálkodási tevékenység bevételeiből és egyéb bevételből áll.
- » A tanulmány megállapítja, hogy ezek a szervezetek legnagyobb számban Közép-Magyarországon és a fővárosban működnek (a szociális szervezetek kivételével). A potenciális társadalmi vállalkozások közül – a KSH 2020. évre vonatkozó adatai alapján - az alapítványok 26,2%-a, a társas nonprofit szervezetek 19,4%-a Budapesthez köthető, együttes számuk valamivel több, mint 13 ezer db. Az egy

²⁴ Az Otthon Budapest városfejlesztési stratégiához kapcsolódó, 1000 fős reprezentatív kutatás eredményei alapján

²⁵ Európai Bizottság (2019): Társadalmi vállalkozások és ökoszisztémáik Európában. Magyar országjelentés. Szerzők: Kiss Julianna és Mihály Melinda. Fordította: Kiss Julianna. Elérhető: <http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/4246>

szervezetre jutó bevétel a fővárosban több mint kétszerese az országos átlagnak az előbbi két jogi formát együtt kezelve. Az alapítványok és a társas nonprofit szervezetek száma 2015 óta csökkenő.

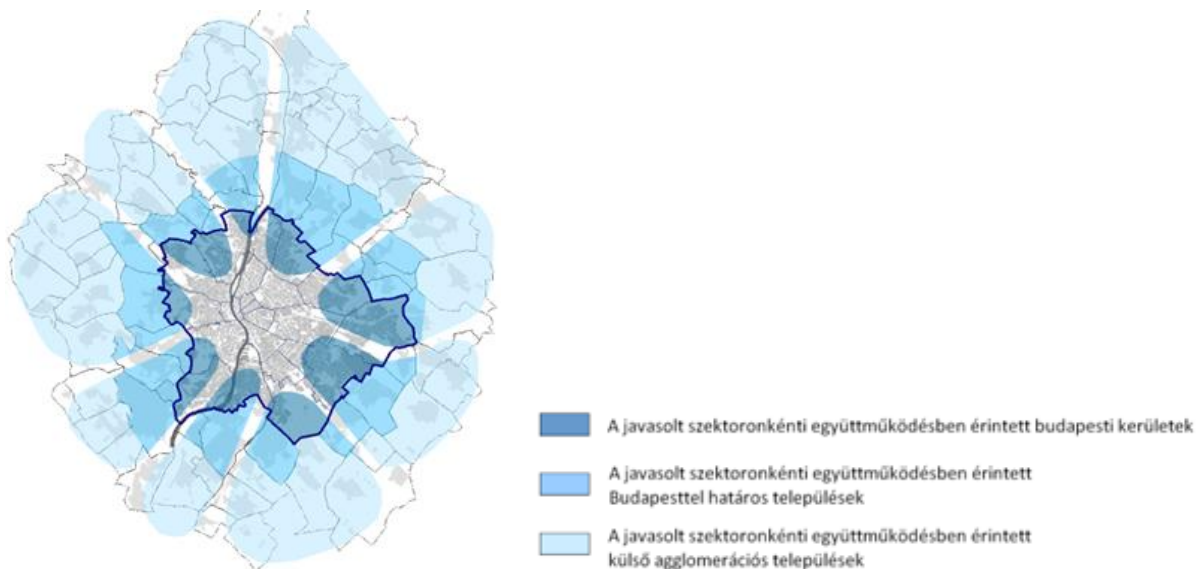
- » A KSH adatai szerint 2021-ben 38,5 ezer db regisztrált nonprofit és egyéb nem nyereségorientált szervezet volt Budapesten, ebből a regisztrált nonprofit gazdasági szervezetek száma 1298 db volt.

KISZOLGÁLÓ VÁROS

K1: A magasabb szintű területfejlesztési dokumentumokkal való tervezési összhang a településhálózatban elfoglalt szerepe, város és várostérség fejlesztését érintő területspecifikus célok alapján

- » A területfejlesztést megalapozó egyik fejlesztési dokumentum a területfejlesztési koncepció. A Budapestet érintő területfejlesztési koncepciók:
 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK),
 - Pest Megyei Területfejlesztési Koncepció (PMTFK),
 - Budapest Területfejlesztési Koncepciója (BTFK).
- » Az országos, illetve térségi tervek a fővárost értelemszerűen érintik, javaslatot tesznek a fejlesztési irányokra. A nagyobb területet érintő tervek céljai nem ütköznek az „alacsonyabb szintű” tervekkel, léptékük különböző. Az OFTK és a területfejlesztés Budapest térségére vonatkozó valamennyi hatályos dokumentuma egybehangzóan rögzíti a térség egészének kiemelkedő szerepét és jelentőségét, a közép-európai és a magyarországi térszerkezetben betöltött meghatározó szerepét.
- » Az OFTK területfejlesztési fejezete a megyei önkormányzatok és Budapest által jelzett megyei, illetve fővárosi fejlesztési elképzeléseket és kihívásokat figyelembe véve, azokat összehangolva adja meg a területfejlesztési célokat. A területfejlesztési célok érvényesítéséhez kiemelten fontos a partnerség, az érdekeltek bevonása, annak érdekében, hogy a – magasabb rendű jogszabályok által előírt – tervi összhang biztosítható legyen.

A térségi együttműködés lehetőségei

- » Ennek a partnerség része Pest megyével történő kooperáció is, mivel a PMTFK-ban megfogalmazottak (Pest megye gazdaságának fejlődése, a szomszédos megyék nagyvárosainak gyorsforgalmi megközelíthetősége) egy erősödő fővárosi gazdasági térség alapját képezi, azonban a térségi együttműködés és gazdaságélénkítés hiányzik, ami az európai makrorégiók szintjén a versenyképességet gyengíti. A területfejlesztési dokumentumok hierarchiája miatt megalkotott BTFK javaslata megfogalmazza a térség 2030-ra elérni kívánt jövőképét, térstruktúráját, a fejlesztési

alapelveken (Élhetőség, Fenntarthatóság, Esélyegyenlőség) nyugvó célrendszerét, amely az alacsonyabb szintű településfejlesztési és -rendezési dokumentumok konkrétizálnak.

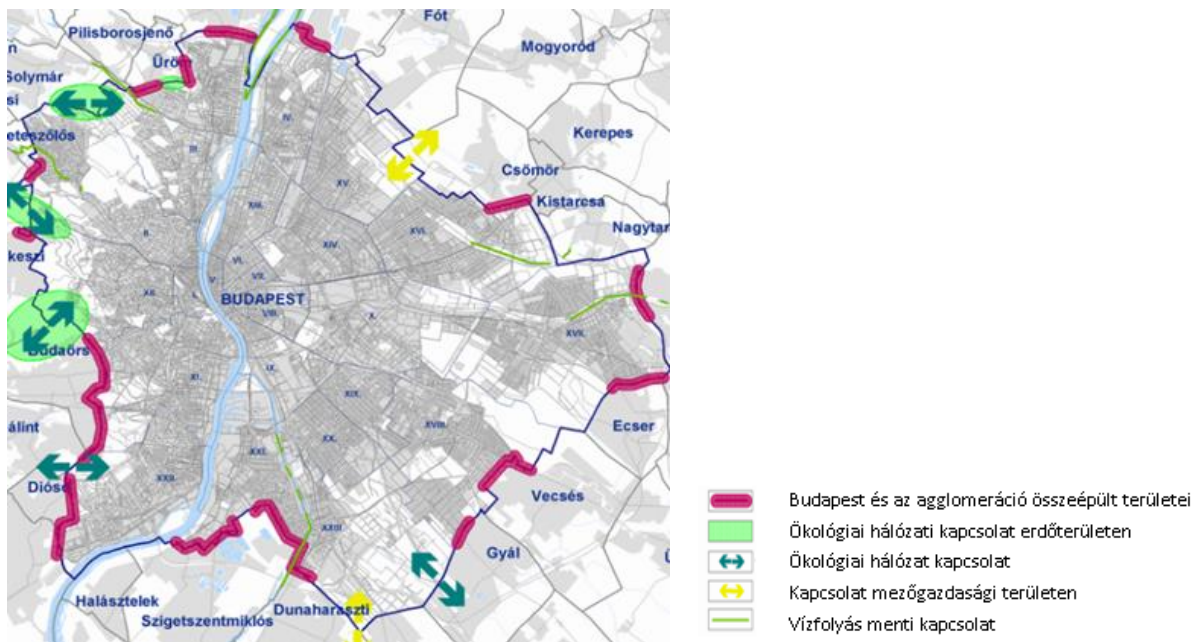
K2: A várost és várostérséget érintő területfelhasználási kategóriák és a műszaki infrastruktúra hálózatok főbb elemeinek bemutatása

- » Budapest és szűkebb várostérségének, az agglomerációjának területfelhasználását a 2018. évi CXXXIX. törvény (BATrT) tartalmazza. A Szerkezeti Terv a térségi területfelhasználásnak és a műszaki infrastruktúra-hálózatnak a térbeli rendjét, a keretfeltételeket határozza meg az agglomerációval érintett települések településrendezési eszközeinek készítéséhez, illetve módosításához.
 - A Budapesti Agglomeráció térségi területfelhasználási kategóriái a következők:
 - erdőgazdálkodási térség,
 - nagy kiterjedésű zöldterületi települési térség,
 - mezőgazdasági térség,
 - kertés mezőgazdasági térség,
 - vízgazdálkodási térség,
 - települési térség,
 - sajátos területfelhasználású térség.
- » A BATrT-ben számos olyan övezet is lehatárolásra került, amelyek a városfejlesztés lehetséges területi irányait is befolyásolják. Ezen övezetek között legfontosabbak a táji-, természeti értékek védelmét biztosító „magterület”, „ökológiai folyosó” és „pufferterület” övezetei, valamint a legjobb erdők megőrzését biztosító „kiváló termőhelyi adottságú erdőterület” övezete.
- » A területfelhasználást meghatározó lehatárolás a „nagyvízi meder” övezete, valamint az „erdőtelepítésre alkalmas terület” övezete is. A műszaki infrastruktúra-hálózatok esetében a BATrT tartalmazza a közlekedési hálózatokat (közutak, vasutak, kerékpárutak) és egyedi építményeiket (P+R parkolók, repülőterek, kikötők, logisztikai központok), az energetikai hálózatokat (elektromos távvezetékek, fölgázvezetékek), erőműveket, a vízi létesítményeket (csatornák, védművek) és a hulladékgazdálkodási létesítményeket (hulladéklerakók, -kezelők).

K3: Városi és városkörnyéki települések településfejlesztési és rendezési tervi összhangja a településhatáron érintkező beruházások terén kiemelten

- » Az országban alacsony szinten jellemző a szomszédos települések egymást is érintő fejlesztéseinek közös koordinációja, ami a településfejlesztésben is megmutatkozik. A Főváros és városkörnyéke szoros funkcionális-, lakó-munkahelyi-, műszaki infrastruktúra-, és közlekedési kapcsolatokról a foglalkoztatáson, az oktatáson, az egészségügyi ellátáson, valamint a rekreáción át a környezetvédelemig a mindennapi élet majd minden területét érinti.

Budapest közigazgatási határa menti területsáv kapcsolati típusai

- » A települések külső területeit gyakran inkább perifériának tekintik, mint más települések felé kapcsolatot biztosít területnek, ezért többszörösen párhuzamos rendszerek épülnek ki, funkciók települnek le, gyakran egymás hatásait nem erősítve, hanem kioltva, zavarva.
- » Ez megfigyelhető Budapest és a szomszédjai viszonylatában is. Budapest és várostérsége tervezésének összehangolása érdekében csak bizonyos projektek esetében kerül sor tervezgetető és koordinációs fórum létrehozására elsősorban az érintett külső kerületek és a belső agglomerációs települések között. A Budapesti agglomeráció települései nem használják ki kellően a térség gazdasági potenciáljában meglévő lehetőségeket. Új projektterületek összehangolt fejlesztési- és rendezési tervezése szükséges (pl. a Duna mentén, északi és déli irányban), a tervezett fejlesztések funkcionális egymáshoz kapcsolódásának előzetes elemzésével és a lehetséges szinergia, illetve multiplikátor-hatások kimutatásával.
- » A településfejlesztési és -rendezési tervek szempontjából a közigazgatási határ menti területsáv a kritikus, ennek beépítési, közlekedési, ökológiai helyzete igényli a legfőbb együttműködést. Jogszabályi rendelkezések alapján a szomszédos települések véleményezik egymás terveit, kifejtik és adott esetben – ha korlátozott módon is, de – érvényesíteni tudják a szempontjaikat.

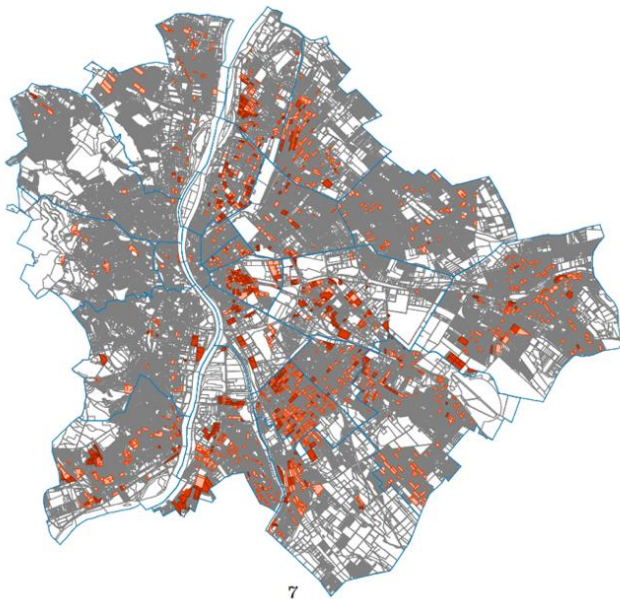
K4: Társadalmi konfliktusok által érintett városrészek műszaki-infrastrukturális érintettsége

- » Az iskolai végzettségi, jövedelmi, társadalmi státusz-különbségek alapján az elmúlt években készített térképek egyaránt a nagy területű térben koncentrálódó jómódúak által lakott és kis területű, elszórtan elhelyezkedő szegények által lakott tömböket jeleznek. Budapesten tehát továbbra sincs egybefüggő alacsony státuszú szegregációs terület, és nincs nagy területű, homogénnek tekinthető krízisterület sem; a problematikus környékek szétszórtan helyezkednek el. A Tematikus Fejlesztési Program 2011-es adatokon alapuló lehatárolása szerint a budapesti tömbök 14%-a volt veszélyeztetett és 5%-a krízisterület. Ezek a területek a pesti oldalon és főleg a belső kerületekben koncentráltak.
- » Ezeknek a területeknek a jelentős része az elmúlt hat-nyolc évben a kerületek saját hatáskörben végzett beavatkozásai vagy sikeres szociális városrehabilitációs KMOP vagy VEKOP pályázatai nyomán elkezdett átalakulni, megújulni. Többek között a IX. kerület Gát utca, a XVIII. kerület Fáy utca és környéke; a VII. kerület Csányi és Verseny utcai, a XVII. kerület Rákosmenti krízistömb; a XXI. kerület Csillagtelep a X. kerületi Kis-Pongrác lakótelep, a XV. kerületi Újpalota lakótelep, egy része. A szanálások és a szociális

rehabilitációs projektek tehát több területen lezajlottak vagy megindultak, ezek közül néhánynak az első eredményei már látszanak, azonban hosszabb távú hatásai még nem érzékelhetők.

- » Az elmúlt évek beavatkozásai között tehát voltak, amelyek egy-egy tömbnyi veszélyeztetett területre, néhány utcára vagy egy-egy lakótelep részre/egészére terjedtek ki. Ezek a projektek (pl. III., IX., X., XV., XVII. kerület), illetve az önkormányzatok saját hatáskörű beavatkozásai (pl. szanálások, bontások, mint a II. kerületben) illetve a lakók spontán térbeli mobilitása is a szegregátumok és a veszélyeztetett területek számának csökkenéséhez, egyben térbeli átstrukturálódásához vezetett.
- » Bár a belső pesti kerületekben, a barnamezős területek szélein csökkent ezeknek a területeknek a száma, a TFP által megjelölt területek egy része továbbra is a kezelendők közé tartozik. Egyrészt voltak olyan kerületek, ahol forráshiány miatt (pl. XIX. kerület esetében a pályázatot az irányító hatóság nem támogatta) nem lehetett megvalósítani a projektelemeket. Másrészt az alacsonyabb beépítési sűrűségű, jellemzően családi házas területekbe ékelődő veszélyeztetett területek kezelésére még nem történtek intézkedések, ezek továbbra is problémát jelentenek (pl. XIII., XV., XX. kerületek). Ezek mellett a városszéli, korábban hétvégi házas területek is megjelentek a veszélyeztetett területek között (pl. XXI. kerület Csepel-Háros). Ezek ugyanis a városnak azon részei, melyek a vidékről érkező szegény családok első lakóhelyei, illetve a városból kiszoruló, elszegényedő háztartások számára még megfizethető lakhelyek.

Budapest krízis- és veszélyeztetett területei (10%-os határértékek mellett). Forrás: Krízisterületek lehatárolása a 2011-es adatok alapján, TFP 2014

- » A belső kerület sűrűn beépített lakóterületeinek térségében található területek esetében mind a közúthálózat sűrűsége, mind a közösségi közlekedés lefedettsége megfelelő, a közlekedési infrastruktúra ki tudja szolgálni a mobilitási igényeket. A belvárostól távolabb eső településrészek hétvégi házas beépítésű lakóterületei esetében a kötöttpályás közösségi közlekedés nem minden esetben elérhető, emellett autóbusz-hálózat által biztosított lefedettség és a járatsűrűség által biztosított eljutási idők is növekednek.
- » A zártkertes ingatlanok esetében problémaként jelentkezik, hogy a teljes közművesítettség nem áll rendelkezésre, annak kiépítése egyes helyeken nehézségekbe ütközhet. Ezen területek esetében a leginkább problémás feladatot a szennyvízelvezetés kiépítése, illetve a keletkező csapadékvizek elvezetése jelentheti. A barnamezős területek esetében a határoló utcákban, vagy azok közelében a közművek jellemzően kiépültek, ezen területek esetében a tervezett funkciótól függően kell kielégíteni a közműigényeket, amelyek egyes esetekben komolyabb közműfejlesztéseket, beavatkozásokat igényelhetnek.

K5: A városi/várostérségi közmű szolgáltatási lefedettsége, infrastrukturális háttér

- » Budapest közműellátása jónak tekinthető, hiszen a vízellátás mellett a csatornahálózat is egyre több fogyasztót szolgál ki, ugyanakkor a fogyasztáshoz mérten az energiaközművek is teljesen kiépítettek. A víziközművek terén a fogyasztás visszaesésével jelentős hálózati tartalékok keletkeztek, de ez nem mérsékli a rekonstrukciós munkák számát.
- » A megújuló energiaforrások hasznosítása a fővárosban nem számottevő, de növekvő tendenciát mutat. Jelenleg a megújuló energiaforrások hasznosításához kapcsolódó beruházások egyrészt a versenyszférában valósultak meg, másrészt intézményi felújításokhoz kötődnek, valamint lakóépületek esetében történtek (napelem, hőszivattyú) – teljes közművesítettség mellett. A megújuló energiaforrások egyes típusai (geotermikus energia és kommunális hulladékok energetikai hasznosítása) leginkább a távhőtermelésben hasznosíthatók, valamint az alacsony hőmérsékletű fűtési rendszerek elterjedésével válthatják be a hozzá fűzött reményeket.
- » Budapest vezetékes ivóvízellátásának lefedettsége 100%-os. A Fővárosi Vízművek Zrt. összesen több, mint 90 különböző nyomású zónát üzemeltet, melyek által egyrészt a Budai hegyeken lévő fogyasztók, másrészt egyes pesti területek közép-magas épületeinek ellátását és a környező települések vízellátását is biztosítani tudja.
- » Budapest csatornahálózatának építését, üzemeltetését, valamint az összegyűjtött vizek kezelését a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt. és a Fővárosi Vízművek Zrt. látja el. A szenny- és csapadékvizek befogadója a domborzati adottságok miatt a Duna, illetve a Ráckevei (Soroksári)-Duna (RSD). Az elmúlt évtizedben részben az uniós forrásoknak köszönhetően számos helyen létesültek új csatorna szakaszok, mely által a vízhálózat és a csatornahálózat kiépítettsége közötti különbség jelentősen csökkent.
- » Bár jelentős rekonstrukciók történtek, és hálózati kapcsolatok is kiépítésre kerültek, még mindig akadnak olyan külvárosi területek, melyek egy része csatornázatlan, de a csatornázottság mértéke közel 100%-os. A város szennyvizének megtisztításában jelentős előrelépést jelentett a Budapesti Központi Szennyvíztisztító Telep megvalósulása. A telep kapacitásával, és a már korábban is meglévő tisztítóteleppel együtt Budapest teljes szennyvízmennyisége megtisztíthatóvá vált.
- » A túlnyomó részt egyesített rendszerű csatornahálózat mellett az elválasztott csapadékvíz elvezető csatornahálózat jellemzően csak a nyílt vízfolyások környezetében, illetve egyes újonnan beépült területek esetén valósult meg. Utóbbiak befogadója azonban sok esetben az egyesített rendszerű csatornahálózat, így az elválasztott rendszer a tényleges feladatát nem látja el, mivel a csapadékvizek ily módon a szennyvíztisztító telepekre kerülnek, ahol esetleg felesleges tisztítási folyamatokon mennek keresztül.
- » A főváros energiaellátása alapvetően gáz bázisú, ami az országos nagynyomású hálózatról kapja a tápenergiát. Erő- és fűtőmű rekonstrukciók során kapcsolt energiatermelő berendezések (gázturbinák, gázmotorok) kerültek elhelyezésre ezekben a létesítményekben, melynek következtében a beépített villamosenergia-termelő teljesítmény jelentősen megnőtt. Az országos energia hálózatai megkülönböztetett figyelemmel létesültek a főváros ellátására (gázkörvezetékek, 220 és 120 kV-os távvezetékek), amelyekről nagy kapacitású átalakító állomások (elektromos alállomások, gázátadó- és nyomásszabályzó állomások, hőbázisok) épültek ki. A távvezetékek (a belső területeken 120 kV-os kábelhálózat) által szállított villamos energiát a terhelési súlypontokban elhelyezett alállomások osztják szét Budapesten.
- » A BKM FŐTÁV Észak-Budai, Újpalotai, Füredi úti, Rákoskeresztúri és Rózsakerti Fűtőműveiben nagyhatékonyságú kapcsolt energiatermelést megvalósító gázturbinás és gázmotoros erőművek létesültek külső vállalkozók bevonásával. A FŐTÁV divízió több telephelyen üzemeltet gázmotoros kiserőművet. Jelentős megújuló energia hasznosítási lehetőségeket hordoz Budapesten a geotermikus hő hasznosítása. A FŐTÁV az egységes távhőrendszer ki-alkítása érdekében már az elmúlt évtizedekben is több szigetüzemű távhőkörzet összekapcsolását elvégezte.
- » A budapesti hőkooperációs rendszer teljes kiépítésével bécsi mintára a főváros hat nagy különálló, szigetszerűen működő hőközrete kerülhet összekötésre, ezáltal a belső kerületekben, később további, külvárosi részeken, rozsaövezetekben is bevezethetővé válik a távfűtés. Az egységes távhőkooperációs

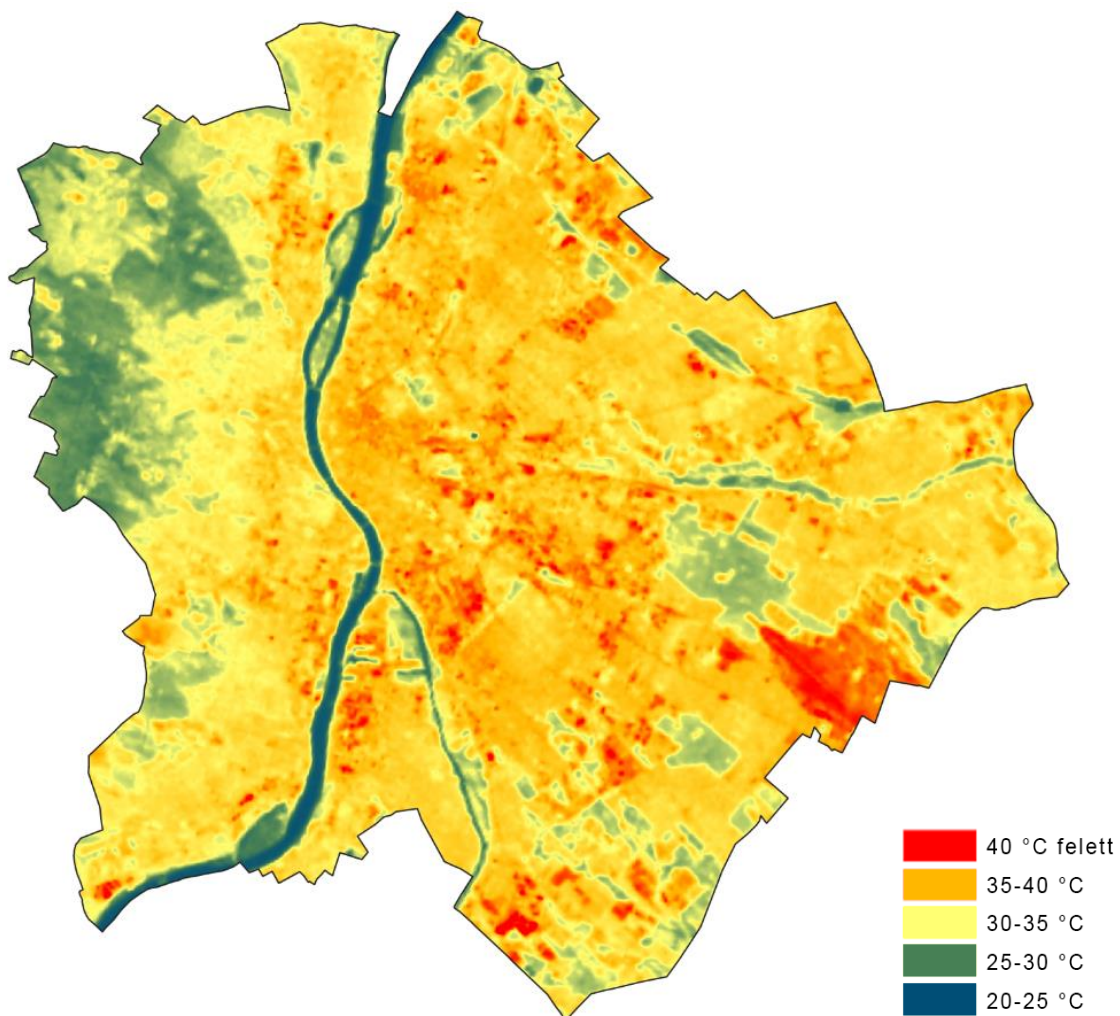
rendszer kialakítása az új ellátási területek, új fogyasztók távhőbe kapcsolásán túl lehetővé teszi a hőtermelők versenyztetését, ezáltal kedvezőbb hőárak kialakulását, valamint a távhő zöldítését – főként – geotermikus energia alapú új hőforrások bevonásával, továbbá a termikus hulladékhasznosítás részarányának további növelésével, amelyek jelentősen hozzájárulnak a budapesti levegőminőség javulásához, mérsékelve a szén-dioxid és egyéb károsanyag-kibocsátást.

- » Budapest területén a vezetékes adatátviteli és hírközlési ellátást több szolgáltató biztosítja. A főváros területén az elmúlt évtizedekben a táv- és hírközlési rendszerek jelentős fejlődésen mentek keresztül. Nagyarányú hálózatépítés valósult meg a vezetékes rendszeren. A főváros beépített területein mind a vezetékes, mind a mobil telefonellátás infrastruktúrája kiépült.

K6: városi hősziget jelenség a városban vagy térségében, a városi klíma kialakulásában és hatásainak mérséklésében meghatározó építészeti-műszaki megoldások

- » A hőmérsékletet a sugárzási viszonyok, a felszín tulajdonságai és a légközés folyamatai együttesen alakítják ki. A sűrűn beépített területek hőmérséklete több fokkal magasabb a jelentős zöldfelületekkel rendelkező külső területeken mérhető értéknél. A sötétebb, azaz több napfényt elnyelő burkolt és beépített felületek kisugárzó hatása a felület melegedési folyamatait elnyújtja, ezáltal nagymértékben befolyásolja a felszín hőmérsékletét.

Budapest felszínhőmérséklete 2022. június 29-én (Forrás: BKÁÉ 2022)

- » Emellett a lehulló csapadék nagy része is elfolyik a csatornarendszerbe, vagyis a nagyvárosi felszínek párolgás útján nem tudnak hőt leadni. Ezt a nagyvárosokban kialakuló jelenséget nevezik városi hősziget-hatásnak.
- » Az 1901 és 2020 közötti időszakban Budapest évi középhőmérsékletében mintegy 1,51 °C-os emelkedés mutatható ki, ezzel párhuzamosan a napfénytartam évi összege az 1970-es évek kezdetétől nő. A városi hősziget kiterjedése és intenzitása is jelentős Budapesten: a városkörnyéki átlaghőmérsékletet 3-7 °C-kal meghaladó terület a főváros pesti oldalának nagy részére kiterjed, míg a budai oldalon a hősziget csak egy kisebb területet fed le.
- » A tavaszi-nyári időszakban a Budai-hegység legmagasabb részeinek felszínhőmérséklete 4-7°C-kal alacsonyabb, mint a városkörnyéki átlaghőmérséklet, így ebben az időszakban a fővárosban a hegyvidék és a belváros között néhány kilométeres távolságon belül 10 °C-ot meghaladó hőmérséklet-különbség alakul ki. A budapesti hősziget jelentőségét illusztrálja az alábbi ábra, amely műholdfelvétel és terepi mérések alapján mutatja a földfelszín becsült hőmérsékletét, egy kiragadott időpontban, zavartalan, napfényes időszakban, a térképen kirajzolódnak a magas növényborítottsággal rendelkező területek, ahol a felszínhőmérséklet alacsony.
- » A hőhullámok hatására egészségügyi problémák jelentkeznek, mely különösen az időskorú népességet érinti. Budapesten a 65 év feletti lakosok száma közel 370.000 fő, közülük több mint 30.000-en a legsűrűbben lakott, a hősziget-hatásnak legjobban kitett belvárosi kerületekben élnek (KSH, 2019).
- » A városi klíma kialakulásában és hatásainak mérséklésében meghatározó általános építészeti-műszaki megoldások: a kedvező átszellőzést és árnyékolást elősegítő épülettelepítés és tömegformálás, a közterületek árnyékolása elsődlegesen fásítással, vagy egyéb mesterséges (átmeneti) árnyékolási eszközök alkalmazásával, világos színű, de nem elvakító hatású térburkolatok és épületfödémek, illetve zöldtetők kialakítása, továbbá zöld- és kék felületek növelése, mikro szinten egyéb hűsítő berendezések (pl. szőkőkutak) alkalmazása .
- » A városi hősziget hatás mérséklése szempontjából különös jelentősége van a zöldfelületek fejlesztésének, ezért a továbbiakban e tárgykörben történt változásokat, előrelépéseket mutatjuk be. Budapesten az infravörös műholdfelvételek alapján meghatározott zöldfelületi intenzitás-változást 1992 óta rendszeres időközönként elemzik az éves környezeti állapotértékelés keretében.
- » A vizsgált időszakban összárosi szinten nem mutatható ki mérési hibahatáron belüli változás, de területegységenként eltérő a változás iránya, mértéke. A ZFI növekedése az átmeneti zónában meghatározó, mely főként a felhagyott ipari vagy közlekedési területeken jellemző. A ZFI csökkenése az elővárosi zóna területén dominál, elsősorban a zöldmezős beruházások következtében. Bár a ZFI tekintetében még nem eredményezett kimutatható változást, helyi szinten számos olyan zöldfejlesztés valósult meg, amely a hősziget-hatás mérséklése irányába hat. A FŐKERT elmúlt 5 évben mintegy 13 ezer faegyeddel gyarapította a közterületi fák számát.
- » A 2016-ban meghirdetett „10.000 új fát Budapestre!” faültetési programot követően is folytatódtak a fatelepítések. A közterület felújítások során fokozottan szereznek érvényt a zöldfelületi-fejlesztési szempontoknak, az elmúlt évek során számos közterületen kerültek telepítésre vagy megújításra fasorok újszerű megoldásokkal (gyökércella és SFR technológiák alkalmazásával).

K7: gazdasági területek fekvése, kihasználtsága, közlekedési kapcsolatai, ingatlanpiaci viszonyok alakulása (kereslet-kínálat vizsgálata)

- » A gazdasági szervezetek és vállalatok elhelyezkedését a megfelelően képzett munkaerő elérhetőségén túl a piacok elérhetősége, a telekommunikációs hálózatok fejlettsége, az adatátviteli sebesség és szolgáltatás megbízhatósága, a közlekedési-szállítási hálózatok fejlettsége és a gazdasági tevékenységhez szükséges területek kínálata is befolyásolja. A rendszerváltást követően a fővárosi gazdaság jelentősen átalakult.
- » Drasztikusan csökkent – a korábbi évtizedekben a vezető ágazatot jelentő – ipari termelés, rohamosan fejlődtek a kereskedelmi, szolgáltató területek, a várostest szélén sűrűsödtek az új típusú ipari parkok,

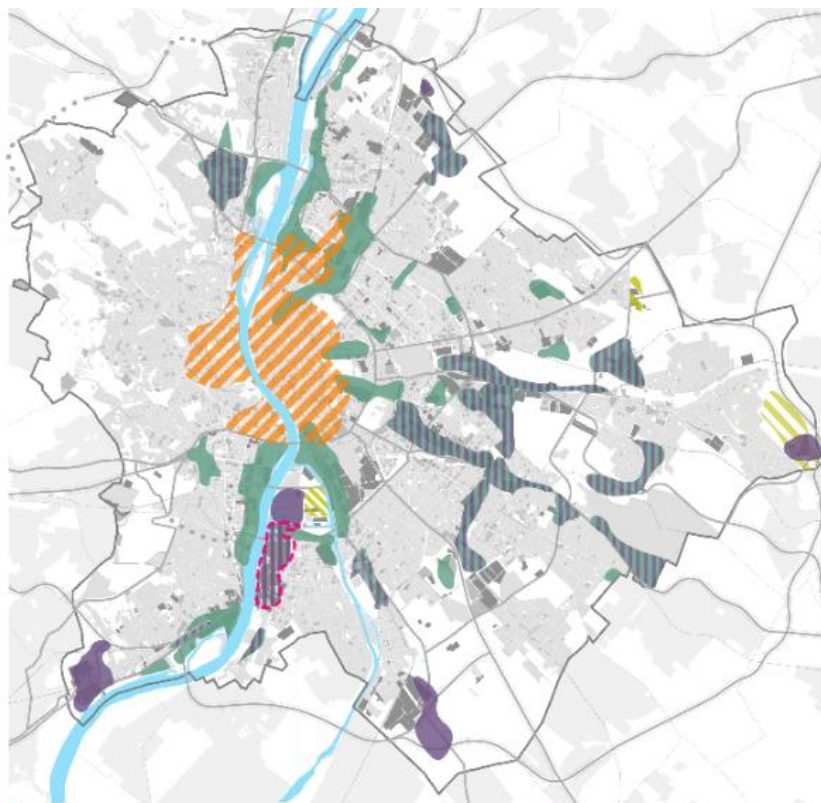
a belvárosban és az egykori iparterületek helyén megerősödött a terciér szektor, irodafolyosók alakultak ki (pl. Váci út, Szerémi út mentén), valamint hangsúlyosabbá vált a kutatás, fejlesztés.

Munkahelyi területek megoszlása

- » A gazdasági tevékenység mai területeinek sűrűsödése egyértelműen a pesti városrészen, az átmeneti zónában domináns, követve a korábbi ipari zónák történeti alakulását, jellemzően jó kötőpályás közlekedési kapcsolatokkal, amely egykor az ipari helyszínválasztás egyik legfontosabb szempontja volt. A szállítás, logisztika számára fontos a jó elérhetőség, ezért ezek a területek elsősorban az elővárosi zónában, az M0 közelségében, valamint a hajózásra építő logisztika a Duna mentén találta meg a helyét (Csepelen és Budafok-Tétény partjai mentén).

Munkahelyek fejlesztési térségei

Többfunkciós városi térség	Távlati fejlesztési terület
Meglévő gazdasági területek térségében környezeti terheléssel járó munkahelyi területek kialakítására is alkalmas fejlesztési térség	Jelenlegi termelési, raktározási területek
Vegyes területhasználatba illeszthető munkahelyek fejlesztési térsége	Jelenlegi környezetterheléssel nem járó munkahelyi területek
Szállítás szempontjából kiváló adottságokkal rendelkező munkahelyi területek logisztikai funkció számára	Rehabilitálandó munkahelyi terület

- » A belvárosi és hegyvidéki területeken a lakó- és vegyes területekbe integrált munkahelyi területek a jellemzők. Budapest adottságai jók: a minőségi iroda, termelő telephely kínálata mellett új funkciók számára megfelelően differenciált területek állnak rendelkezésre. Budapest gazdasági versenyképességének növelése érdekében a városfejlesztési koncepció elvárásainak megfelelően a gazdasági funkciók széles skálájához illeszkedő, megfelelően irányított területi kínálat és infrastruktúra biztosított. A gazdasági célú fejlesztési területek két fő kategóriába sorolhatók:
 - a város belső tartalékterületeit képező barnamezős területek, itt a kialakult városszerkezeti helyzet és adottságok alapján vagy vegyes funkcióváltást, vagy gazdasági intenzitás növelést irányozza elő a fővárosi településszerkezeti terv;
 - a város szélén elhelyezkedő, a 70-80-as években kijelölt újabb típusú gazdasági fejlesztési területek, amelyek elsődlegesen az M0 közelségére, az országos hálózati kapcsolatokra építkezve, ütemezetten vehetők igénybe.
- » A hatályos településszerkezeti terv a kijelölt gazdasági területeknek (jellemzően kereskedelmi, szolgáltató területek; raktározást, termelést szolgáló területek és energiatermelés területei) nagyságrendileg 62%-át (~ 2500 ha) tekinti kialakult területnek, 30%-át (~1200 ha) jelentős változással érintett területnek és 8%-át (~ 300 ha) kizárólag infrastruktúra függvényében ütemezetten igénybe vehető területnek.

K8: ingatlan gazdálkodás, kereslet-kínálat elemzés, önkormányzati vagyonkataszter szerkezete, intézményfenntartás meghatározó pozitív és negatív műszaki feltételek

- » A Fővárosi Önkormányzat továbbra is jelentős vagyonnal rendelkezik, amelynek döntő része ingatlan vagyon. Gyengeség, hogy ez utóbbi vagyonkör jelentős része rossz műszaki állapotban van, ez egyaránt érinti a fővárosi feladatellátáshoz kapcsolódó intézményi ingatlanokat, a vagyonkezelésbe átadott ingatlanokat (pl. középiskolák) és a jelenleg alulhasznosított vagy használaton kívüli ingatlanállomány egy részét is.
- » Az önkormányzat forgalomképes és nem közfeladatok ellátását szolgáló ingatlanállományának kezelését a Budapest Főváros Vagyonkezelő Központ Zrt. (BFVK) végzi, ennek részét képezik a vagyonhasznosítási és vagyonértékesítési feladatok, a fejlesztésekhez és beruházásokhoz kapcsolódó előkészítő feladatok, illetve a lakáscélú és nem lakáscélú ingatlanok üzemeltetési és fenntartási feladatai. A BFVK a Közgyűlés által jóváhagyott éves közfeladat-ellátási szerződésének keretében határozza meg a tárgyévben tervezett bérbeadásból és értékesítésből származó bevételeket. A vagyonelemek értékesítése hozzájárul az önkormányzat egyes feladatainak, fejlesztéseinek finanszírozási hátteréhez, másrészt a fenntartás szempontjából nem gazdaságos vagyonelemek értékesítése a kiadási oldalon jelent megtakarítást.
- » Jelentős fejlesztési potenciállal rendelkező területtel a Fővárosi Önkormányzat csak korlátozott mértékben rendelkezik (pl. Fehérdűlő).
- » Az önkormányzat vagyongazdálkodási tevékenységének központi elemei: a rendszer továbbfejlesztése (pénzügyi rendszer, információ-szolgáltatás és nyomon követés, kontrolling) az ingatlan-nyilvántartás teljes körű megvalósítása, valamint az önálló, egyes ingatlanokhoz kapcsolható felújítási tervek elkészítése. Ehhez kapcsolódnak a szakmai területek önálló vagyongazdálkodási fejlesztései és jövőre vonatkozó elképzelései. A vagyongazdálkodást támogató az ingatlan-nyilvántartási rendszer fejlesztés alatt áll.
- » A fővárosi bérlakás szektorban Budapest Főváros Önkormányzatának szerepe kettős: egyrészt megjelenik, mint tulajdonos (ez a szerepe nem számottevő a kevés számú tulajdonában megmaradt lakás miatt), másrészt kezdeményező szerepet vállalhat a főváros egészének lakásgazdálkodását befolyásoló jogszabály-alkotásban, új szervezeti modellek elindításában. Különösen nagy jelentősége van ez utóbbi szerepnek a Budapesten is egyre nagyobb problémaként jelentkező lakhatási válság miatt.

A KPMG 2021 végén megjelent elemzése²⁶ szerint 2013 és 2021 között nemzetközi összehasonlításban (a régió fővárosaival összevetve) Prága mellett Budapesten emelkedtek legnagyobb mértékben a lakásárak, és különösen a jövedelmek növekedése maradt el ettől a mértéktől (a lakás árindex és a nettó jövedelem hányadosának – ami azt mutatja meg, hogy hány százalékkal nőttek a lakásárak az egy főre jutó nettó jövedelemhez képest – budapesti értéke 1,7 a vizsgált időszakban, de különösen 2015 és 2019 között volt exponenciális a növekedés). Összességében Budapesten legmagasabb a nem saját lakásban élő népességi aránya (2016 Mikrocenzus szerint %), az albérletárak – a Covid járványhelyzet alatti rövid átmeneti időszakot kivéve - folyamatosan emelkednek, ugyanakkor az önkormányzatok tulajdonában lévő lakásállomány aránya nem éri el az állomány 5%-át sem. Az ingatlan.com friss elemzése szerint 2022 júliusában a fővárosi átlagos albérletár 195 ezer Ft volt, de a legolcsóbbnak számító városrészekben is átlagosan 125-150 ezer Ft-ot értek el.

K9: Közlekedési infrastruktúra általános állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek valamennyi közlekedési módban (utak minősége, forgalomterhelése, parkolóhelyek; közösségi közlekedési hálózatok: területi lefedettség, járatsűrűség, járműpark állapota, E-járművek aránya, sharing-rendszerek bemutatása (amennyiben vannak szolgáltatások, Kerékpárúthálózat hossza, minősége, kihasználtsága, lakossági igények gyalogos közlekedés feltételei)

- » Budapest közlekedésének fejlesztésére fordított források az elmúlt 40-50 évben nem tartottak lépést a város beépített területeinek és lakos számának növekedésével, valamint a lakosság életszínvonalának emelkedésével párhuzamosan növekvő mobilitási igényekkel. a közlekedési infrastruktúra fejlesztések és felújítások egyre nagyobb mértékben elmaradtak a fejlesztési tervekben lefektetett minimálisan szükséges mértéktől. Ennek következtében a meglévő közúti és közösségi közlekedési hálózaton a forgalomterhelés jelentős mértékben növekedett.
- » A gépjárműellátottság és a mobilitási igények folyamatos növekedésével a mind a célforgalmi jellegű parkolás, mind a lakossági gépjárműelhelyezés iránti igény megnőtt, amely -főként a belső kerületekben- meghaladja a rendelkezésre álló parkoló-férőhelyek számát. A lakott területek célforgalom (közterületi parkolás) elleni védelmét biztosítja a folyamatosan bővülő korlátozott várakozási övezeti rendszer, amely jelentős mértékű reformra szorul.
- » A közösségi közlekedés hálózati szempontból az elmúlt ötven évben és ma is igen jó lefedettséget biztosít (rövid gyaloglási távolsággal elérhetőek a megállóhelyek) a főváros, és sok esetben a térség települései számára is. A közösségi közlekedésen belül nagy jelentőséggel bír a kötöttpályás közlekedés, azonban ennek szempontjából hátrányos, hogy az egyes hálózatok (metró, HÉV, villamos, vasút) közötti átjárás (interoperabilitás) egyáltalán nem biztosított jelenleg.
- » A koncentrált nagyvárosi utazási igények szempontjából fontos, hogy a legnagyobb kapacitásúnak számító metró hálózat fejlődése folyamatos volt ez idáig. A városias környezetbe jól illeszthető, közepes teljesítőképességű villamos (közúti vasút) közlekedés fejlődése az előző évtizedben újra megindult. A HÉV közlekedés már legalább két évtizede aktuális fejlesztése - ugyanúgy, mint az országos vasúthálózaté - a főváros, valamint a főváros és az agglomerációja közötti közlekedést nagymértékben módosíthatja a következő két évtized során, amely főként a napi hivatásforgalomban közlekedők eszközválasztási szokásaiban jelentkezhethet.
- » A közösségi közlekedés járműparkja minden egyes hálózat esetében előregedett, a cseréjük azonban folyamatban van, a környezetbarát és akadálymentes járművek irányába történő megújulás azonban a költségigényénél fogva hosszabb időt vesz igénybe.
- » A személygépjárművek meghajtási módja szerint a benzin- és dízelüzemű gépkocsik túlsúlya jellemző. A zöld rendszámmal közlekedő elektromos autók száma az előző évhez képest jelentős mértékben növekedett, de még így sem éri el a teljes személygépjármű-állomány 2%-át.

²⁶ <https://home.kpmg/hu/hu/home/media/press-releases/2021/12/regionkhoz-kepest-kirivo-mertekben-nottek-a-budapesti-lakasarak.html>

- » A saját tulajdonú személygépjárművel való közlekedés mellett a fővárosban folyamatosan bővülnek a közösségi autóbérlő szolgáltatások (carsharing) is. A rendszer 2016-ban a GreenGo kizárólag elektromos meghajtású járműveivel indult, amelyhez 2018-ben csatlakozott a MOL-Limo és a Drive Now (Share Now) is, utóbbiak környezetvédelmi szempontból kedvezőtlenebb járműparkkal. 2019-ben már közel 1.000 db carsharing jármű közlekedett Budapesten, amelyeknek 50%-a kizárólag elektromos meghajtású. Szintén 2018-ban Budapesten indult el Magyarország első robogó megosztó rendszere, a Blinky 50 db elektromos robogóval.
- » A gyalogos közlekedés – melynek fontossága a motorizált közlekedési módok mellett nem kapott az elmúlt évtizedekben kellő hangsúlyt és figyelmet a városfejlesztésben – egyre nagyobb jelentőséggel bír a közösségi közlekedés és az egyéni személygépjármű közlekedés mellett, amely az élhetőbb város megteremtésére törekedve az egyik legfontosabb tényező. A környezettudatos magatartás térhódításával a jövőben a társadalmi elvárások növekedésére lehet számítani ezen a téren.
- » A kerékpározás fontossága folyamatosan növekszik, ennek megfelelő hangsúllyal jelenik meg már a közlekedési projekteknél is. Már középtávon a közösségi-, az egyéni személygépjármű-, és a gyalogos közlekedés mellett egy tényleges negyedik, figyelembe veendő eleme lehet a város közlekedésének.
- » A főváros területén a kerékpárforgalmi főhálózat hossza 2010-ben 209 km volt, ami 2020. év végére 337 km-re bővült, ami több mint 61%-os növekedést jelent. Infrastrukturális beavatkozások nélkül kerékpározás-barátnak tekinthető a más módon kerékpározásra ki nem jelölt mellékúthálózaton kb. 1.900 km.
- » A MOL Bubit a fővárosi közösségi közlekedési rendszer részeként 2014 őszén 76 gyűjtőállomással és 1.100 kerékpárral adták át. Az eltelt években a városi közlekedés részévé vált közbringarendszer 2021-ben mind infrastruktúrájában, mind járműállományában megújult, a rendszerben jelenleg 173 gyűjtőállomás és 1856 kerékpár található. A MOL Bubi mellett a fővárosban az elmúlt években számos közösségi megosztáson alapuló kerékpár és egyéb mikromobilitási eszközök üzemeltetésével foglalkozó szolgáltató jelent meg (Donkey Republic, Lime, Bird, Tier stb.). A kerékpárokat és a mikromobilitási eszközöket a felhasználók főként a belvárosi térségben a közösségi közlekedés alternatívájaként veszik igénybe.

K10: Közművesítettség mértéke, állapota, kedvező és kedvezőtlen feltételek, közműellátottság kapacitási helyzetét, bővítési lehetőségei

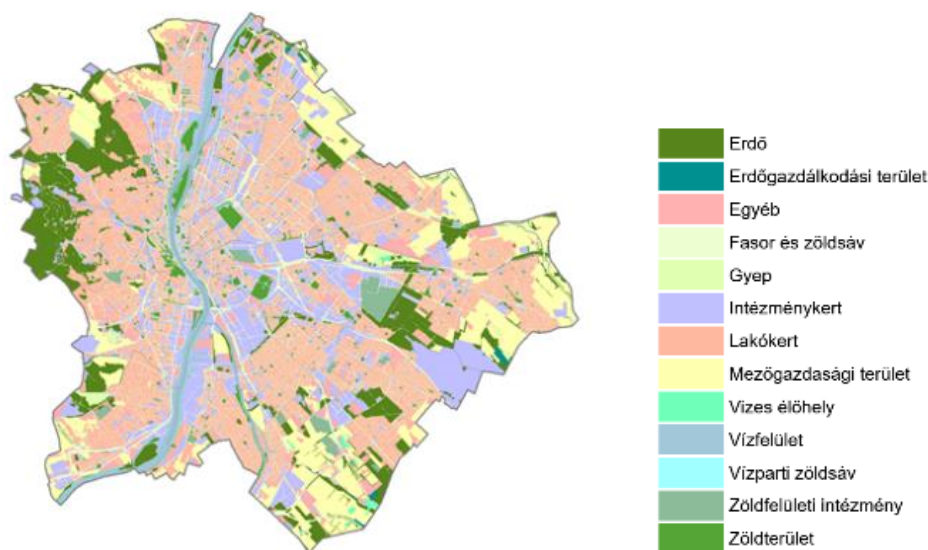
- » A főváros közműellátása jónak tekinthető, hiszen a vízellátás mellett a szennyvízcsatorna-hálózat is egyre több fogyasztót szolgál ki, ugyanakkor a fogyasztáshoz mérten az energiaközművek is teljesen kiépítettek. A víziközművek terén a fogyasztás visszaesésével bár egyes helyeken jelentős hálózati tartalékok keletkeztek, azonban a külső kerületek esetében az új beépítések miatt kapacitáskorlátokkal kell esetlegesen számolni. Ezek mellett nem szabad megfeledkezni az előregedett közműhálózat miatt a rekonstrukciós munkák szükségességéről. A gáz- és távhőhálózatok esetében a növekvő energiahatékonysági elvárások a meglévő kapacitások alacsonyabb kihasználtságát eredményezik. Távhő esetében a szabad kapacitásokat újabb fogyasztók rendszerbe kapcsolásával, hálózatfejlesztéssel lehetséges lekötöni. Jelenleg Budapest belső területein lévő épületeinek hőellátása nagy arányban földgázzal üzemelő egyedi hőtermelő berendezésekkel történik, ami hátrányosan befolyásolja a levegő szennyezettségi szintjét is. Új fogyasztók távhőrendszerbe kapcsolásával Budapest levegőminősége javítható, továbbá fosszilis energia megtakarítás érhető el a meglévő vagy eredetileg tervezett, földgáz bázison helyben előállított hőenergiákhoz képest.
- » A táv- és hírközlés piaci alapokon és saját szolgáltatói előírásokon nyugszik, aminek a törvényi háttére biztosított. A főváros beépített területein mind a vezetékes, mind a mobil telefonellátás kiépült. Az elmúlt időszak folyamatos optikai hálózatfejlesztéseinek köszönhetően számos mikrohullámú pont-pont összeköttetés kiváltásra került, növelve ezáltal az üzembiztonságot is. Általánosságban elmondható, hogy a városok és a környező települések közötti telekommunikációs kapcsolatok fejlődése növeli a közöttük lévő társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősségét, és gyorsabb reagálást biztosít a bekövetkező gazdasági eseményekre.

- » Jelentősebb mértékű fejlesztési igény a csapadékvíz elvezetésével, a csapadékvíz visszatartásával, helyben tartásával, illetve hasznosításával kapcsolatban jelentkezik. A klímaváltozás egyik hatásának tekinthető ugyanis, hogy az utóbbi időszakban egyre nagyobb problémát okoznak a rövid ideig tartó, de nagy intenzitású csapadékesemények, amelyek elöntésekhez és villámárvizek kialakulásához vezetnek.
- » Az adaptív csapadékvíz-gazdálkodás jelenti a csapadékvíz lefolyás szabályozását, a biztonságos felszíni csapadékvíz elvezetés kialakítását, valamint a keletkező csapadékvizek visszatartását és hasznosítását.
- » Az épületállomány, az utak és közterületek egy részét villámárvíz, illetve elöntés veszélyezteti, amely akár jelentős anyagi károkhoz is vezethet. A jövőben a villámárvizek, elöntések okozta károk nagymértékben növekedhetnek az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása és a csapadékvíz elvezetési infrastruktúra állapota, kapacitáshiánya, valamint részben a zöldfelületek alacsony mértéke miatt. A vízvezető rendszer méretezése műszaki, és egyben gazdasági kérdés is – a csatornák, árkok és egyéb művek kapacitása fizikailag sem növelhető a végtelenségig, de nem is gazdaságos.
- » Ezért elsősorban a csapadékvizekkel történő hatékony gazdálkodás megvalósulása szükséges: az összegyűjtött vizek locsolásra, a burkolt felületek tisztítására történő felhasználása nem csak a vízvezető-rendszer terhelését csökkenti, hanem az ivóvíz felhasználását is. A nagy intenzitású csapadékesemények okozta károk csökkentése a csapadékvíz visszatartásával (ideiglenes tározással), késleltetett elvezetésével, hasznosulásának (talajba szivárogtatás) elősegítésével, helyben történő hasznosításával, illetve ezek kombinált megoldásával lehetséges.
- » A csapadékvíz visszatartásával és hasznosításával foglalkozik a LIFE – VárosiEső projekt, amelynek fő célja a városi klímadaptáció támogatása csapadékezelés terén a zöld és kék infrastruktúrák közötti szinergiák megtalálásával és ezek erősítésével.

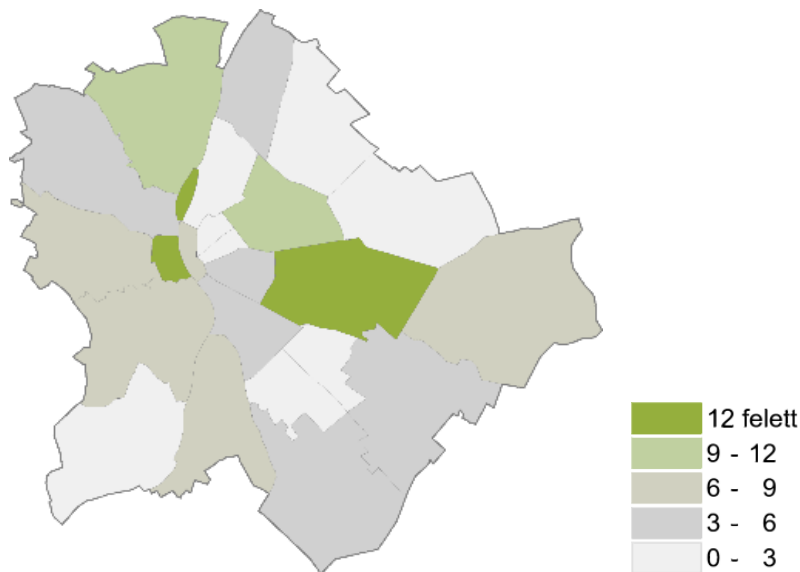
K11: Zöld infrastruktúra hálózat nagysága, betöltött szerepe

- » A zöldinfrastruktúra a természetes és félig természetközeli területek stratégiaileg megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma-szolgáltatások nyújtására legyen képes. A zöldinfrastruktúra fizikai alkotóelemei a zöldfelületek és a vízfelületek. Ezek az elemek zöldfelületi rendszert alkotnak, ezáltal jön létre maga a zöldinfrastruktúra, mint szolgáltató rendszer. Budapest zöldinfrastruktúra rendszerének 72%-át a városias, 16%-át a természetközeli és 12%-át a gazdálkodási típusú területek zöldfelületei adják. A városias elemek jelentős részét képezik a lakóterületek és az intézményterületek. Az egyes zöldfelületi elemek eloszlása nem egyenletes a város területén.

A fővárosi zöldinfrastruktúra típusai (forrás: BKÁÉ 2021.)

Egy főre jutó zöldterületek nagysága (m²/fő) (forrás: BKÁÉ 2021.)

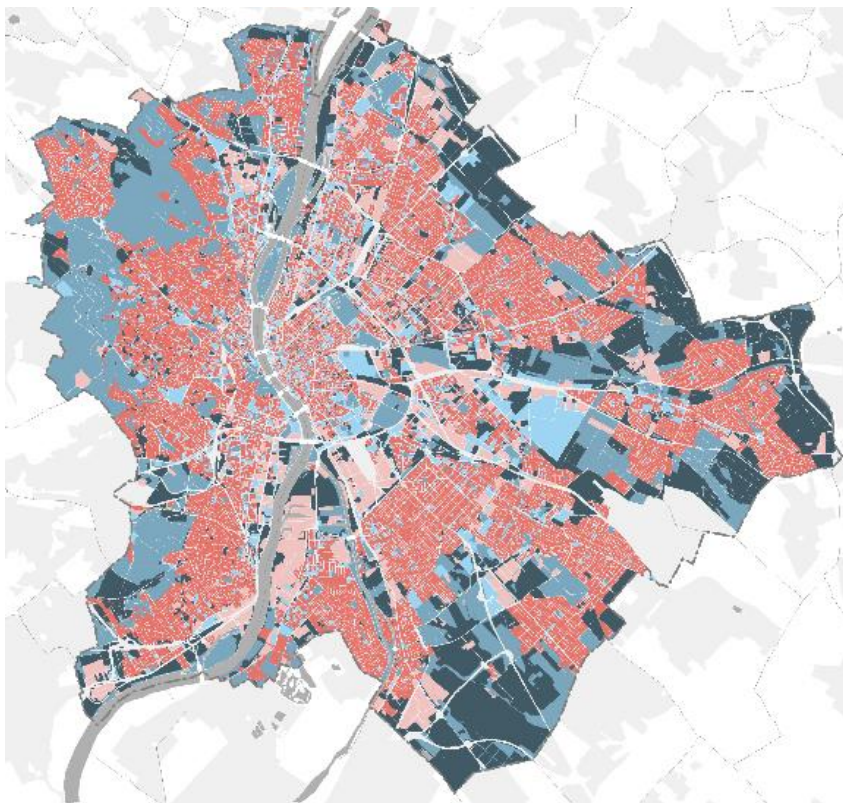
- » Mivel az egyes zöldfelületi elemek közötti különbségek elsősorban azok funkciójából adódnak, a zöldinfrastruktúra típusai alapvetően a településrendezési eljárásban használt területfelhasználási kategóriákhoz igazodnak.
- » A kék és zöld infrastruktúra mérsékeli az egyre gyakoribbá váló szélsőséges időjárási jelenségek hatását, ezáltal hozzájárul a klímavédelemhez és a hatékony, kiszámítható erőforrás-gazdálkodáshoz. Rekreációs, kikapcsolódási lehetőségeket biztosít, javítja a település lakóinak fizikai és mentális egészségét, amely az elmúlt évek pandémiás időszakában minden korábbinál hangsúlyosabb szemponttá vált.²⁷
- » A zöldfelületeken belül kiemelt szerepet töltenek be a közcélú zöldfelületek: az erdők, a közparkok, közkertek. Budapesten átlagosan 33 m² erdőterület (amelyből 25 m² rekreációs célú parkerdő), továbbá 6 m² közpark, közkert jut egy lakosra.
- » A zöldterületekkel (közparkokkal, közkertekkel), illetve az erdőterületekkel való ellátottság részben kiegészíti egymást. Így szerencsésen alakul azon városrészek helyzete, amelyek ugyan közkertek, közparkok terén kevésbé ellátottak, viszont az erdőterületek szempontjából kiváló adottságúak. Ezt figyelembe véve jól ellátott térség az I. és XII. kerület, a II. kerület nagyobb része és XI. kerület belső része is. Kevésbé ellátott térség a XIV. kerület Alsórákos térsége, XVI., XVII. kerülete külső részei, a XXI., XXII. kertvárosias területei.
- » Az egy főre jutó zöldterületek szempontjából a legjobban ellátott kerületek az I., a III., a X. és a XIV. Fontos megjegyezni, hogy a XIV. kerület magas értékét nagyrészt a Városliget adja, mely városi jelentőségű közpark. A Margit-sziget, mint különálló közigazgatási egység jelenik meg.
- » A legrosszabb helyzetben a VI., és VII. kerületek vannak, ahol az egy főre eső zöldterületek mennyisége kevesebb, mint 1 m². Ezek esetében nemcsak a zöldterületek alacsony aránya, hanem a kerületek nagy népessége is meghatározó tényező.

²⁷ Forrás: BKÁÉ 2021.

K12: Területhasználat elemzése, funkció nélküli ingatlanok, kihasználatlan ingatlanok nagysága, státuszuk okainak bemutatása, beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek nagysága, elhelyezkedése, funkcionalitása, beépítés, beruházás megvalósulását veszélyeztető egyéb építési korlátozások, potenciális fejlesztési területeket összesítő kataszter

- » A főváros térbeli rendszerét a különböző használatú területek, az azokat kiszolgáló infrastruktúra-hálózat, továbbá a funkcionális és hálózati sűrűsödést képező központok rendszerének összessége alkotja. E térbeli rendszer szerkezeti fejlődése határozza meg a város mindennapjait, a hálózatokon keresztül a várostérségre is hatással van. Budapest területhasználata folyamatos változáson megy keresztül. Budapest területhasználati vegyessége olyan érték, amelyet meg kell őrizni.
- » A jellemző területhasználat – a központi szerepkörhöz illeszkedve – sokszínű, a megoszlásban a lakóterületek aránya kimagasló, a közel 30%-os megoszlással (ez a város beépített területeinek ~ 60%-a). Arányaiban jelentős még a szabadidős eltöltést szolgáló területek (19%), a közlekedési területek (17,5%) és a lakossági használat nélküli területek (17%) aránya.
- » A tisztán közösségi célú ellátó területek, valamint a monofunkciós gazdasági, munkahelyi területek arányaiban ~7-7%-ot jelentenek Budapest területhasználatában. Ezek a funkciók jelentős arányban a lakóterületekbe integráltan jelennek meg. 53%-ot a jelenleg beépített telkek tesznek ki, 47%-a beépítetlen. A hatályos TSZT alapján ez az arány távlatban akár 59%-41% is lehetne. Budapest központrendszerét tekintve nem jött még létre ideális térbeli rendszer, amely a város területi kiegyensúlyozottságát, az egy-egy adott vonzásterület megfelelő szintű kiszolgálását eredményezné. A funkciók sűrűsödése, a jelenlegi közlekedési rendszer a főközpont túlterheltségét okozza.
- » Nagy kiterjedésű monofunkciós területek a város barnamezős területei (~2800 ha), amelyek jellemzően a pesti átmeneti zónában alkotnak egybefüggő térségeket, így szabdalva a belső sűrű funkcionális térséget és az alacsonyabb intenzitású elővárosi zóna közötti területsávot. A rendelkezésre álló, használaton kívüli, illetve alulhasznosított barnamezős területek nagy kínálata ellenére megállapítható, hogy a rendszerváltás után a fejlesztések elsődlegesen a zöldmezős területeket célozták meg, így a város indokolatlan módon terjeszkedett.
- » A barnamezős területekre irányuló fejlesztések során számos esetben jelentős bontások történtek, több terület fejlesztése elakadt és évek óta félbehagyva áll, sok esetben pedig a még megmaradt értékes, védelemre méltó épületállomány (részben műemlékek) amortizációja igen jelentős a minimális karbantartás hiánya miatt.

Budapest domináns területhasználata

- 29,5 %** Lakóterületek
- 7 %** Gazdasági élet, munkahelyek területei
- 7 %** Közösségi célú, ellátó területek
- 19 %** Szabadidős eltöltést szolgáló területek
- 17 %** Lakossági használat nélküli területek
- 17,5 %** Közlekedési területek

Barnamezős területek és fejlesztési céltérségek

- Elsődleges, jellemzően barnamezős fejlesztési céltérség
- Barnamezős telkek
- 2016-2021 között megújult barnamezős telkek

MÁSODLAGOS, JELENTŐS BARNAMEZŐS TERÜLETTEL RENDELKEZŐ FEJLESZTÉSI CÉLTÉRSÉG:

- Átmeneti zóna területe
- Duna menti zóna területe
- Belső területek rehabilitációja a használaton kívüli és alulhasznosított területek hasznosításával

- » A barnamezős területek kétharmadát érinti nyilvántartott régészeti lelőhely, illetve 3%-án található védett épület. A barnamezős területek több mint fele potenciálisan talajszennyezett, ahol az eredeti használatból adódóan feltételezhető a talaj- és talajvízszennyezettség. Sok esetben a várhatóan magas járulékos költségek (kármentesítés, műemléki felújítás), a rendezetlen és elaprózódott tulajdonviszonyok, a hiányos infrastruktúra-hálózatok, a városias struktúrák hiánya gátolják a fejlesztést. Bizonyos területeken az átjárhatóságot a vasúti vonalak, a pályaudvarok bevezető szakaszai is nehezítik. (-> Részletesen Budapest 2027 / II Helyzetértékelés / II.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek / Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek)

K13: Települési identitást meghatározó épített-művi környezeti elemek (beleértve a védettséget élvező elemeket is)

- » A kiegyensúlyozatlan városszerkezettel összefüggő életminőségi problémák: a belső városmagban a közlekedési és funkcionális túlterheltség, a túlszűfolt beépítés és a zöldfelületek hiánya, míg a külső területeken az infrastruktúra hiányosságai és az átmenő forgalom okozta terhelés jelentkezik.
- » A belvárosban a beépítés növelését támogató jogszabályok, szabályozók és a rendkívül magas ingatlan árak a belső területek túlsűrűsödéséhez, historikus épületek bontásához és a környezeti terhelések növekedéséhez vezethetnek. A társasházi felújítások a lakásrendszer tulajdonosi sajátosságai miatt elmaradnak, elhúzódnak. Az ingatlanárak extrém emelkedése a befektetési célú lakásvásárlások, az építőipar kapacitáscsökkenése, dráguló építőanyag, tehetőseket célzó lakástámogatások árfelhajtó ereje miatt.
- » A belvárosi területeken az elmúlt években intenzíven növekvő turizmus területi koncentrációja nagyon káros folyamatokat indított el, élhetőségének romlását, a lakófunkciók visszaszorulását eredményezve. A kiépült aránytalan turisztikai kapacitások a COVID-19 okozta gazdasági válság következtében feleslegesek, fenntarthatatlanok és torzítják a belváros területhasználatát.
- » A szuburbanizációs folyamatok szabályozói, jogszabályi kontrolljának hiánya a jelentős belső tartalékok ellenére a beépített területek zöldmezős terjeszkedését eredményezik. A zöldmezős fejlesztések folyamatos növekedése számos környezeti konfliktust, városüzemeltetési problémát generál.
- » Jelentős számban valósulnak meg közterületi rekonstrukciók, növelve a gyalogos területek nagyságát – ugyanakkor azok nem egységes műszaki és építészeti színvonalon valósulnak meg, a közterületek nem alkotnak folyamatos gyalogos hálózatot, továbbá hatékonyabb és biztonságosabb használatukban még nem nyertek széles teret az okos megoldások.
- » Azonban a közterületek karbantartásának, fenntartásának alulfinanszírozottsága, hiányosságai szervezeti szempontból jelentősen gátolja az optimális és hatékony működést, a hatáskörök megoszlanak (településtudomány, zöldfelület-gazdálkodás, közterület-felügyelet) A közterületeken keletkező bevételek csak részben kerülnek a fenntartási keretbe (a terhelést nem kompenzálja). Jellemző a konfliktus az eltérő közterület-használati igények (gépjárműhasználók – kerékpárosok – gyalogosok) és az egymás rovására történő területhasználatok miatt, valamint a köztereket is egyenlőtlen arányú terhelések érik (túlhasználat, amortizáció).

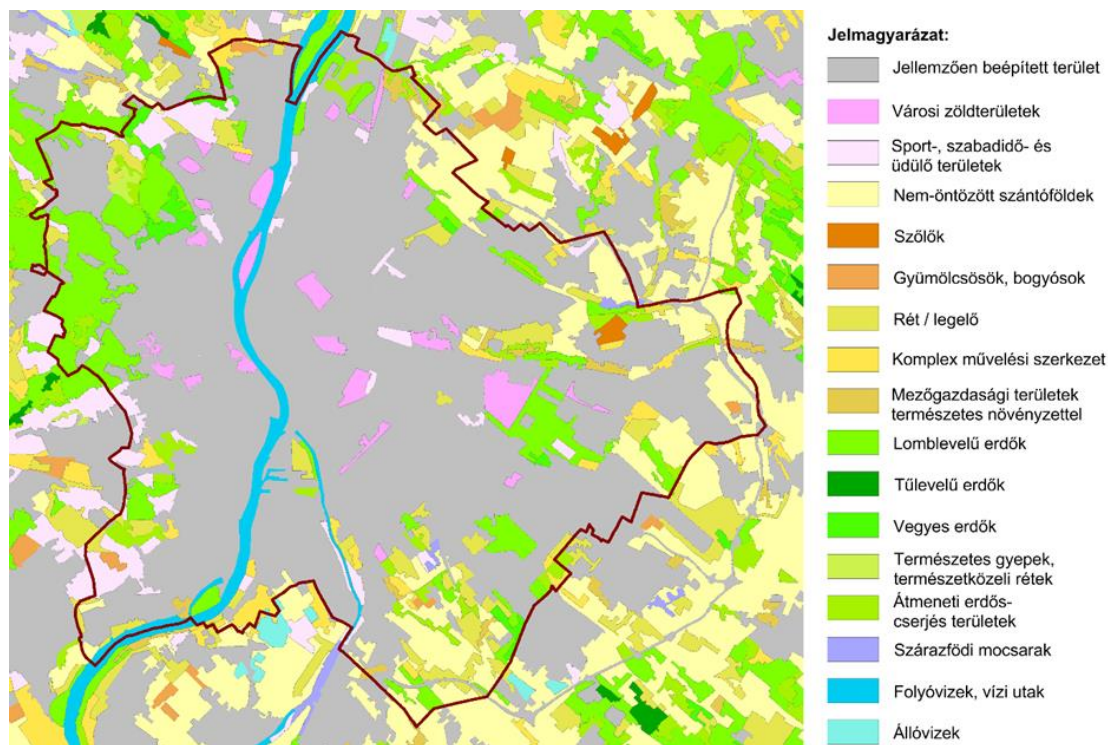
K14: Tájhasználat értékelése, tájhasználati konfliktusok kezelése

- » Budapest tájtípusát tekintve települési (urbánus) táj, ennél fogva az emberi beavatkozás és az épített elemek vannak túlsúlyban. Budapest 525,12 km² területének mintegy 64%-a beépített, műszakilag igénybe vett. A műszakilag igénybe vett területekkel jellemezhető települési tájat az elővárosi zónában is csak kisebb szakaszokon szakítja meg mező- vagy erdőgazdasági táj. Míg a budai oldalra elsősorban erdőgazdasági, a pesti oldalra a mezőgazdasági táj jellemző a beépített területeken kívül.²⁸

²⁸ forrás: Budapest településfejlesztési és –rendezési terveinek megalapozó munkarésze – helyzetértékelés 484. o.

- » Az alábbi CORINE felszínborítási térképen kirajzolódnak a jellegzetes tájhasználatok. Szembetűnő a budai oldal erdőgazdagsága (lomblevelű és vegyes erdők), míg a pesti oldalon összefüggő erdőterületek (lomblevelű erdők) főként a Szilas-patak mentén és a XVII. kerületben vannak. A kelet- és dél-pesti térség mezőgazdasági területeire a szántóföldek és legelők jellemzőek.²⁹
- » Budapesten – a települési (urbánus) tájtípusnak megfelelően – a város beépített területeinek terjeszkedése (tájképi, ökológiai és egyéb tájhasználati szempontból értékes, illetve érzékeny területeken), a felhagyott iparterületek, barnamezők szennyezései, illetve a hulladéklerakók tájsebei, a beépítések és a különböző infrastruktúra létesítmények fragmentáló-izoláló hatása, valamint a hiányzó ökológiai, zöldfelületi kapcsolatok a legjelentősebb tájhasználati konfliktusok.

Élőhelyek, vegetációtípusok (Forrás: CORINE adatbázis, 2018) forrás: Budapest településfejlesztési és –rendezési terveinek megalapozó munkarésze

K.15. Fővárosi státusz, országos szerepkör

Az ország sugaras szerkezetű gyorsforgalmi és főút, valamint vasúti hálózata, továbbá Budapest centrális területi elhelyezkedése igen előnyös az országos kapcsolatok biztosításának szempontjából, nem csak gazdasági értelemben, de a speciális, fővárosi szerepkörhöz kapcsolódó, országos jelentőségű szolgáltatásokhoz való hozzáférés szempontjából is. A szolgáltatási területek közül kiemelkedő súlyt képvisel a felsőoktatás (az alap- és mesterképzésben részt vevő nappali tagozatos hallgatók 56 %-a tanult a 2021/2022-es tanévben Budapesten), a kórházi ellátás (a kórházi ágyak 26%-a Budapesten működött 2021-ben), a közigazgatás (a központi közigazgatásra tett lépések elmaradtak a 2014-2020 között tervezett földrajzi értelemben vett decentralizációs céloktól, az államigazgatáshoz kapcsolódó funkciók továbbra is Budapesten koncentrálnak), a kultúra (bár az országban regisztrált muzeális intézményekből a főváros csak 13%-kal rendelkezik, az itt lévő intézmények típusa, mérete, a kiállítások vonzereje miatt a látogatók számából a részesedés meghaladta a 30%-ot 2021-ben, a színházi előadások 48%-a, míg a színházi látogatások 62%-a volt Budapesthez köthető). Szintén kiemelhető a repülőtéri szolgáltatás, 2019-ben – a COVID-19 járványhelyzetet megelőzően a Budapest Liszt Ferenc Repülőtér kereskedelmi utasforgalma meghaladta a 16 millió utas. Ez jelentős bővülést jelentett 2014-hez képest (9 millió utas) és összefüggésben

²⁹ forrás: Budapest településfejlesztési és –rendezési terveinek megalapozó munkarésze 164.o.

áll Budapest nemzetközi turisztikai vendégforgalomban betöltött szerepével (a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakák országos számából 46 % volt Budapest részesedése 2021-ben). A COVID-19 járványhelyzet leginkább a turizmust és a kapcsolódó szolgáltatási területeket érintette (2021-ben a repülőtér utasforgalma 4,59 millió fő volt, 2020-ban ettől is alacsonyabb, mindössze 3,84 millió utast regisztráltak, 2019-ben a kereskedelmi szálláshelyeken regisztrált külföldi vendégéjszakákból Budapest aránya 60% volt). Az itt élő népesség száma és a turisztikai forgalom a magasabb árképzésű szolgáltatások számára is biztosítja a vásárlóerőt (magánegészségügy- és oktatás, csúcsgasztronómia, luxus kiskereskedelmi üzletek, kiemelt rendezvények stb.).

A szolgáltatások elérhetőségét és Budapest megközelíthetőségét az elmúlt időszak vasúti fejlesztései tovább javították, ugyanakkor továbbra sem valósult meg a városközpontot és a repülőtér összekötő gyorsforgalmi út megújítása. A budapesti kulturális szolgáltatások minőségi fejlesztését a pénzügyi fenntarthatósági szempontok mellett indokolja, hogy Budapest központi elhelyezkedése és már meglévő közlekedési kapcsolatai kiegyensúlyozott elérhetőséget biztosítanak mind a nyugati- mind a keleti országrészből és a határon túli területekről is.

A felsőoktatás, a kutatóintézetek és az innovációban meghatározó vállalatok területi koncentrációja versenyelőnyt jelent nem csak Budapest, de az ország számára is, ezért a területi és ágazati fejlesztéspolitikában a vidéki centrumok fejlesztése mellett továbbra is kiemelkedő jelentőségű kell legyen a fővárosi intézmények és az innovációt támogató üzleti környezet fejlesztése. Budapest az ország legkomplexebb, legerősebb tudástérsége.

KOCKÁZATOK ÉS LEHETŐSÉGEK

PROSPERÁLÓ VÁROS

Kockázat	Tényező	Hatás
P.K.1.	Globális folyamatok (háború, egészségügyi veszélyhelyzet) gyakoribb megjelenése, világgazdasági szinten lassulás, esetleg recesszió.	<p>Erős hatás a hazai fiskális és monetáris politikára, amely a vállalkozásokat negatívan érinti, kiszámíthatatlan üzleti környezetet eredményez (adóváltozások, jegybanki intézkedések stb.). Mindezek hatására Budapesten is csökkenhet a beruházási dinamika a vállalkozások körében, továbbá az országos viszonylatban kimagasló jelentőségű ingatlanfejlesztési szektor visszaesését eredményezheti: irodaházak és egyéb kereskedelmi ingatlanok iránti keresletcsökkenés, ennek hatása a helyi GDP-re.</p> <p>Erős hatás a háztartások bevételeire, ezáltal fogyasztására, Budapesten kiemelkedően érintett ágazatok: lakossági és kulturális szolgáltatások, kereskedelem, vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás. A csökkenő kereslet miatt ideiglenes vagy állandó leépítések, munkanélküliség növekedése.</p> <p>Globális ellátási láncokban elakadások – időszakos kényszerű leállások a vállalatoknál, csökkenő gazdasági eredmény.</p>
P.K.2.	A magyar oktatási rendszer nem tud megújulni. Korszerű pedagógus-képzés, tartalmi és módszertani megújítása és főleg a megfelelő bérezés elmaradása.	<p>Alapfokú oktatási rendszerben a polarizáltság növekedik (magán, egyházi és elitiskolák vs. szegregálódó iskolák), egyenlőtlen esélyek növekedése már a 14 éven aluliak körében, ami hatással van a későbbi munkavállalási esélyekre.</p> <p>Még több pályaelhagyó pedagógus, különösen a közeljövőben munkaerőpiacon kiemelten fontos alapkompenciák (informatika, idegen nyelv) és a helyi gazdasági szerkezetből adódó nagyobb munkaerőigénnyel jellemezhető (tudományos-technológiai megalapozó tantárgyak) területeken, amik Budapesten az ország más részeivel összehasonlítva sokkal jelentősebb elszívóerőt jelenthetnek.</p>

		Képzett munkaerő hiányában a magas hozzáadott értéket képviselő ágazatok bővülési lehetősége korlátozott lesz hosszú távon.
P.K.3.	Elmaradnak a kollégium-fejlesztési program (pl. Diákváros alprogram), továbbra is kevés kollégiumi férőhely és magas bérletárak, növekvő megélhetési költségek Budapesten. Budapesti egyetemek nemzetközi ranglistákon nem lépnek előre.	Felsőoktatási hallgatók számának csökkenése a budapesti karokon, nemzetközi egyetemek elszívó hatása nem csak a hazai, de a külföldi hallgatók esetében is – ennek negatív hatása a kultúra-fogyasztásra, szolgáltatások működésére és hosszú távon a helyi munkaerő-kínálatra.
P.K.4.	A fővárosi barnamezős területek nagy része – főleg a kármentesítéssel érintett területeken – a plusz finanszírozási költségek miatt továbbra sem lesz vonzó a gazdasági célú befektetések számára, különösen az agglomerációs bővülő gazdasági, zöldmezős telephelykínálat és a kormányzati intézkedések miatt (pl. közép- és hosszú távú rozsdáövezetek átalakulásának ösztönzésére a kedvezmények továbbra is hiányoznak, szemben az azonnali rozsdáövezeti akcióterületekkel, ahol előkészítési munka nem szükséges kármentesítés szempontjából, kedvezmények viszont igen) .	Feldolgozóipari, logisztikai beruházások a várostérségbe települnek, a városi ipar tovább gyengül. Ennek hatásai: kevesebb lehetőség a gyártással összekapcsolódó innovációra, az inkluzív gazdaság gyengülése. A szolgáltatási ágazat további térnyerésével a diverzifikáció csökkenése.
P.K.5.	Fővárosi kkv-k az uniós forrásokhoz csak nagyon korlátozottan férnek hozzá, a telephelyekkel kapcsolatos költségek (bérlet, vásárlás) közötti különbségek növekednek, a kormány vidékfejlesztési prioritásai miatt a beruházások állami támogatása a vidéki térségekben tovább növekszik.	Pest megye és Budapest regionális szétválása miatt nő az esély a gazdasági szuburbanizáció felerősödésére egyes ágazatokban az elérhető jobb támogatási lehetőségek és olcsóbb telephelyi költségek miatt.
P.K.6.	Kutatás-fejlesztési szektort érintő kormányzati döntések (szervezeti átalakítások, finanszírozás)	Hosszú távú, kiszámítható háttér nem biztosított a több éves kutatási projektekhez, kutatók elvándorlása – ami Budapestet a K+F-ben betöltött országos súlyánál fogva kiemelkedően érint.
P.K.7.	Nemzetközi összehasonlításban nagy bérkülönbségek egyes foglalkoztatási területeken (pl. IKT).	Képzett munkaerő elvándorlása vagy távmunka keretében való foglalkoztatás. Budapesten a munkaerőhiány növekedése a magas hozzáadott értékű ágazatokban.
P.K.8.	Továbbra sem a gazdaság és a hosszú távú prosperitást szolgáló beruházások, fejlesztések kapnak prioritást kormányzati oldalon (elhalasztás a kormányzati prioritások vagy fejlesztési források szűkítése miatt) – pl. repülőtéri gyorsforgalmi út, környezeti fenntarthatóságot javító beruházások támogatása, egészségügyi fejlesztések	Összességében romlik a városi környezet és szolgáltatások minősége, ami Budapest versenyképességének egyik fontos összetevője (munkaerő megtartása, vonzása, ezáltal befektetések vonzása szempontjából),
P.K.9.	Járványhelyzetben átalakuló üzleti – és konferenciaturizmus tartósan fennmarad.	Kevesebb konferencia és üzleti utazás (ezek online térben történő megtartása miatt), csökkenő kereslet a magasabb költségi

		szegmenseket képviselő MICE turizmus területén Budapesten is.
P.K.10.	Az országon belül relatíve magasabb megélhetési költségek – különösen a lakhatás területén, ugyanakkor a bérlakások növelését támogató intézkedések hiánya, a bérlakások alacsony száma.	Nem csak a közszolgáltatások munkaerőbiztosítása lesz probléma, hanem a magánszektorban is.
P.K.11.	Nemzetközi versenyhelyzet erősödése a turisztikai piacon, a nagyvárosi turizmus háttérbe szorulása a biztonsági okok miatt (pl. járványok hatása, terrortámadások) és az aktív turizmus erősödése.	Budapesten a turizmus vendégforgalma nem fogja elérni a COVID előtti mértéket a következő években, illetve elmaradnak a magasabb költséssel rendelkező turisztikai szegmensek (pl. ázsiai küldőországok). A forint árfolyamának gyengülő tendenciája tovább erősíti az alapvetően a belvárosban koncentrálódó turizmust.

Lehetőség	Tényező	Hatás
P.L.1.	Együttműködésre alapozott, közvetlen uniós pályázati lehetőségek kihasználása, a smart city, a körforgásos gazdaság és a környezeti fenntarthatóság, a klímaváltozás kihívásaira reagáló és élelmiszerellátási területeken különösen. A városi problémák, kihívások, mint potenciális „piac” a vállalkozások számára.	Rövid ellátási láncok, együttműködés, ökoszisztémák erősödése várostérségi szinten is. Várostérségi problémák megoldásában fontos termékek, szolgáltatások megjelenésének növekedése a vállalkozói oldalon.
P.L.2.	Vállalatok nyitottsága nő a távmunka terén.	Napi ingázás és mobilitási igények volumenének csökkenése és ennek pozitív hatása az egyéni életvitel mellett a városi környezetre is.
P.L.3.	A lakhatási válság és megélhetési költségek növekedése más európai nagyvárosokban is erősödik, Budapesten a költségek relatíve továbbra is alacsonyabbak lesznek.	Fiatál, külföldi munkavállalók számára továbbra is vonzó célterület lesz Budapest, ami hatással van a befektetésekre is.
P.L.4.	Digitalizáció térnyerése a turisztikai szektorban.	Jobb ügyfélművelés a digitális szolgáltatásoknak köszönhetően, ami a növekedést támogatja szektorban (pozitív ügyfélművelés, visszatérő turisták, több ajánlás).

ZÖLDÜLŐ VÁROS

Kockázat	Tényező	Hatás
Z.K.1.	<p>Klíímaváltozás</p> <p>- napi átlaghőmérséklet növekedése, a nyári időszakokban a hóhullámos napok számának és az UV-B sugárzás növekedése.</p>	<p>Lakosság egészségi állapotának veszélyeztetése, többlethalalozás, városok élhetőségének romlása, természeti környezet degradációja, átalakulása, idegenhonos növény- és állatfajok megtelepedése, mező- és erdőgazdasági termesztés körülményeinek romlása, továbbá az intenzívebb napsugárzás építő- és egyéb anyagokra gyakorolt negatív hatása miatti gyorsabb öregedés, avulás, magasabb fenntartási, pótlási költségekkel. A fenti klímahatások a város területén belül eltérő mértékben jelentkeznek, melynek megfelelően ezen kockázatok általánosítása nem lehetséges, a kockázatok kezelése a főváros egyes zónáiban eltérő intézkedést igényelhet. Pl. a hőszigetelés fokozódása és az ebből fakadó egészséghatások kockázata elsősorban a belvárosi, sűrű beépítettségű zónában jelentkezik, míg a külső, zöldövezeti városrészekben, vagy a Duna menti zónában kevésbé releváns. Ugyanakkor a természeti környezet degradációja, valamint a mező- és erdőgazdasági termesztés körülményeinek romlása a külső, szabadterületekben gazdag kerületrészekben releváns kockázat.</p>
Z.K.2.	<p>Klíímaváltozás</p> <p>- csapadékeloszlás szélsőségesse válása, az aszályos és vízhiányos időszakok gyakoriságának növekedése mellett a heves esőzések, esőzések, villámárvizek, elöntések gyakoriságának, intenzitásának növekedése, árvizek a Dunán.</p>	<p>Aszályos időszakokban felszíni vizek szintjének csökkenése, akár kiszáradása, ivóvízhiány, vízminőség romlása, zöldfelületek, mezőgazdasági területek megnövekvő öntözési igénye (terméshozam csökkenése), természeti környezet sérülése.</p> <p>Heves esőzések kapcsán a csatornarendszer túltelítődése, szennyvíztisztítók zápor kapacitásának kimerülése, és az által a szennyezőanyagok élővízbe kerülése, medrűkből kilépő kisvízfolyások, közlekedési felületek elöntése, közlekedési fennakadások, épített környezet károsodása, útkárok, tető károk. A villámárvizek okozta kockázatok elsősorban a nagy lejtőkkel rendelkező, hegyvidéki területeken, illetve a jelenleg is túlterhelt (kapacitáshiányos) csapadékvíz-elvezető rendszerrel bíró, sűrű beépítettségű belvárosi területeken jelentkeznek.</p>
Z.K.3.	<p>Klíímaváltozás hatásai+ zöldfelület- és természetvédelmi kezelés forráshiánya, kedvezőtlen szabályozási környezet (beépítések korlátozásának elmaradása, zöldfelületek védelmének alacsony szintje) miatt a városi zöldfelületek és élőhelyek degradációja.</p>	<p>Zöldfelületek nagyságának csökkenése, növényzet rovar- és gombafertőzésének növekedése, allergének elterjedése (-> egészségügyi hatások), végeredményben a zöldfelületi intenzitás és a biológiai sokféleség csökkenése. Az élővilág kedvezőtlen irányú átalakulása, az invazív fajok térhódítása</p>

		különös kockázatot jelent a védett és védelemre érdemes természetközeli területeken, így a Budapestet érintő Natura 2000 élőhelyeken is, az ún. jelölő fajok kiszorulásának lehetőségével.
Z.K.4.	Klímaváltozás, valamint a túlnépesedés.	Nemzetközi vándorlás felerősödése, kórokozók elterjedése, betegségek, gyakoriságának növekedése, járványok kialakulása.
Z.K.5.	Kiszámíthatatlan állami szabályozás, kedvezőtlen forráselosztás, hatósági árszabályozás stb. az önkormányzatoknál.	Önkormányzat városfejlesztés anyagi keretei csökkennek, energiahatékonysági, klímavédelmi beruházások forráshiány miatt elmaradnak. Városüzemeltetési ágazatok forráshiánya miatt a közműhálózatok, hulladékgazdálkodás, közösségi közlekedés infrastruktúrája romlik, ellátás bizonytalanná válik, EU-s direktíváknak való megfelelésség nem teljesül. A körkörös gazdálkodás nem valósul meg. Zöldfelület-gazdálkodásra, természetvédelemre fordítható források csökkennek, élőhelyek, zöldfelületek degradálódnak.
Z.K.6.	Budapest élhetőségének romlása, lakáshiány, valamint a kedvezőtlen szabályozási környezet miatt agglomerációs folyamatok felerősödése.	Lakosság kitelepülésével az ingázás, egyéni gépjárműforgalom mértéke növekszik, közösségi közlekedés elemei túltelítetté válnak, parkolási hiányok, ivóvízhiány az agglomerációban, míg Budapesten túlméretezett közműkapacitások (pl. szennyvíztisztítók), élőhelyek, termőföldek pusztulása az agglomerációban.
Z.K.7.	Energiahordozók hiánya (európai).	A kevésbé szennyező földgáz helyett a szilárd tüzelés újbóli térnyerése -> légszennyezettség növekedése.
Z.K.8.	Globális gazdasági változások.	A globális gazdasági változásoknak (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) a zöld átállási trendhez viszonyított eltávolító hatása érvényesül. A döntéshozók, piaci szervezetek magatartása miatt a klímavédelem, körforgásos gazdaság szempontjai nem érvényesülnek kellő mértékben a szabályozásban és forráselosztásban.
Z.K.9.	Társadalmi modernizáció, fogyasztás kultúrájának erősödése.	A társadalmi modernizáció (a fogyasztói társadalom térnyerése, túlurbanizáció és zsúfoltság, elidegenedő társadalom, polarizálódó társadalom stb.) begyűrzése gátolja a fenntarthatóság meghonosodását.
Z.K.10.	Környezettudatosság hiánya.	Hulladéktermelés, hulladékelhagyás, vízfogyasztás, szennyvizek keletkezésének fokozódása, egyéni gépjárműhasználat

		fokozódása és mindezekből fakadó környezetterhelés.
Z.K.11.	Kitelepülés növekedése.	Egyéni gépjárműhasználat fokozódása-> környezetterhelés növekedése, parkolási, közterülethasználati konfliktusok.

Lehetőség	Tényező	Hatás
Z.L.1.	Európai környezetpolitikai fejlődése, klímaszemponitú forráselosztás.	Körforgásos gazdaságra való átállás, környezetszennyezés mérséklésének kikényszerítése, javuló környezeti állapot.
Z.L.2.	Klímapolitika fejlődése + Energiahordozók hiánya (európai).	Megújuló, „zöld” energiatermelés részarányának növelése → CO2 kibocsátás és szennyezések csökkenése.
Z.L.3.	Üzemanyag hiánya (európai).	Egyéni gépjárműforgalom csökkenése, zöld közlekedési módok térnyerése.
Z.L.4.	Klímapolitika fejlődése + Rezsiköltségek növekedése.	Hosszú távú energiamegtakarítási megoldások térnyerése, energiatakarékosság növekedése, levegőszennyezés csökkenése.
Z.L.5.	Környezettudatosság növekedése.	Az energia- és klímatudatosság a helyi szereplők és a lakosság jellemzőjévé válik, csökken a fogyasztás és a környezetszennyezés, a városi szolgáltatások magasabb szintje iránti igény kikényszeríti a fejlesztéseket.

DIGITÁLIS VÁROS

Kockázat	Tényező	Hatás
D.K.1.	Mikro- és kisvállalkozások jelentős részének lemaradása a digitalizációban erőforrás és az ebben rejlő lehetőségek fel nem ismerése hiányában. Nem megfelelő digitális fejlesztések, beszerzése a hozzáértés hiányában.	Gazdaság polarizálódása tovább erősödik, a mikrovállalkozások versenyképessége romlik, fontos lakossági szolgáltatások szűnnek meg.
D.K.2.	Fogyasztási oldalon és kínálati oldalon is erősödő digitalizáció, online vásárlás felerősödése.	Offline szolgáltatások köre szűkül, ami hatással van a városképre, a központok vitalitására, szolgáltatási mixére (magasabb lesz az üresen álló üzletek aránya), a főközponton kívül bizonyos szolgáltatások megszűnnek, már nem lesznek a kis távolság városa elv szerint könnyen megközelíthetőek a lakóterületről (pl. banki szolgáltatások).
D.K.3.	Továbbra is elsősorban a közösségi média használat lesz a legerősebb az internetet használók körében és ehhez képest az e-ügyintézés az ügyfelek tájékozatlansága, motivációja és a belépési ponthoz szükséges tudás hiánya miatt lemarad.	Továbbra is fenn kell tartani a párhuzamos ügyintézés (elektronikus és papír alapú / ügyfélszolgálati), ami rontja a szolgáltatások (benne a közszolgáltatások) hatékonyságát.
D.K.4.	Ügyféloldalon a különböző ügyek elektronikus intézése nem átlátható, Budapesten nagyon sok a szolgáltató és közzsféra szereplő.	Az áttekinthetőség hiánya és a belépési pontok széttagoltsága csökkenti az ügyfélményt, nem felhasználóbarát.
D.K.5.	Közzsféra versenyszférától elmaradt bérezése különösen az IKT-hoz kapcsolódó területeken.	Kapacitás- és kompetenciahiány, nagy fluktuáció miatt folyamatos képzési igények, hatékonyság romlása. Lassabb fejlesztési folyamatok a közzsférában.
D.K.6.	Kerületek és a Fővárosi Önkormányzat párhuzamos fejlesztései, hiányzó standardok, együttműködés elégtelensége.	Interoperabilitás hiánya, párhuzamosságok, olyan szolgáltatások, amelyek kerületenként változnak.
D.K.7.	Az okos város szolgáltatásokban, IKT-ban meghatározó vállalatokkal való gyenge és nem átlátható együttműködés.	A közzsféra nem használja fel a tapasztalatot, tudást
D.K.8.	Nem az igényekre szabott fejlesztések történnek, illetve közbeszerzések gyakorlata miatt nincs lehetőség a specifikáció fejlesztési folyamatban való változtatására. Szolgáltatói, vállalozási lobbierősödése.	Teszt szakaszok nem eredményesek, olyan termékek születnek, amelyek nem kellően rugalmasak, nem tudnak beépülni a szolgáltatásfejlesztésbe a menet közben feltárt elvárások.
D.K.9.	A közadatokra vonatkozó szabályozás változása országos szinten, központi intézkedések bevezetése, illetve korlátozó intézkedések az adatmegosztásra vonatkozóan.	A közzsféra szereplőinek (kerületek, főváros) folyamatban lévő fejlesztései, adatgazdálkodásra vonatkozó koncepciói ellehetetlenülnek.
D.K.10.	A társadalom vagyoni és jövedelmi polarizáltsága tovább nő.	A mindennapi életvitelt, tanulást támogató IKT eszközök drágulása, megfizethetőségi problémák, eszközök megvásárlásának cseréjének hiánya, elhúzódása.

D.K.11.	Bizonyos területeken a régi műszaki architektúra nem teszi lehetővé a digitális és okos megoldások alkalmazását, illetve nagyon nagy plusz költséggel járnak (pl. intelligens közvilágítás).	Elhúzódó korszerűsítési folyamatok, rosszabb hatékonyság és drágább üzemeltetés.
---------	--	--

Lehetőség	Tényező	Hatás
D.L.1.	Folyamatos és nagyon gyors ütemű fejlesztések minden területen (közlekedés, PM, FM, vállalatirányítás, MI, blockchain stb.) a vállalati szférában, amit a közszféra, mint kliens igénybe vehet. Az open source megoldások bővülése.	A legkorszerűbb, legjobban működő megoldások alkalmazási lehetősége, a piaci szereplők technológiai fejlődése a közszféra számára több, jobb megoldásokat kínál anélkül, hogy egy (vagy kevés) szállítónak lenne kitéve.
D.L.2.	Innovatív közbeszerzés és service design, mint jogi és módszertani lehetőség elterjedése.	A lehető legjobb szolgáltatások fejlesztése irányába történő elmozdulás, az igények, tapasztalatok beépítése a fejlesztési folyamatba.
D.L.3.	Okos eszközhasználat elterjedése, fiatalabb generációk készségei jobbak, gyors tanulás és nagyobb érdeklődés, motiváció (szemben a közismereti tantárgyakkal). Központi intézkedések a digitális készségek javítását célozva és IKT típusú képzési, átképzési lehetőségek.	Ügyfél oldalon és általában a társadalomban a digitális készségek szintjének javulása. Generációk közötti tudásátadás működik.
D.L.4.	Növekvő tapasztalatok hazai és főleg nemzetközi téren, a jó gyakorlatok megismerésének lehetősége.	Közszférában a validált megoldások beszerzése kisebb kockázatot jelent, ezt lehet adaptálni, testre szabni.
D.L.5.	Európai Unióban az adatgazdálkodás, mint prioritás erősödése.	Dedikált források és uniós szintű jogalkotás, mely biztosítja a közadatok átlátható megosztását és az adatgazdálkodás kiépítésének finanszírozási hátterét.
D.L.6.	A COVID-19 járványhelyzet alatt megtapasztalt gyors digitális átállások hosszú távon is hatással lesznek a munkavégzésre, tanulásra, ügyintézésre, szabadidőeltöltésre.	Fennmarad a járvány alatt megnövekedett felhasználói kör az egyes digitális szolgáltatási körökben (e-ügyintézés, egészségügy, távmunka és távoktatás, streamelt előadások stb.)
D.L.7.	A fővárosban egyre több magánvállalkozás és nonprofit szereplő jelenik meg a digitális készségek oktatása és alkalmazásfejlesztések területén a nagyobb piac miatt.	A tudáshoz való hozzáférés esélye nő, munkapiacra sikeresebb lakosok. Egyre jobb, igényeken alapuló, gazdaságilag is fenntartható digitális megoldások segítik a városban élők, dolgozók mindennapjait (okos város megoldások).

MEGTARTÓ VÁROS

Kockázat	Tényező	Hatás
M.K.1.	Kormányzati intézkedések (források, jogszabályok, ösztönzők) hatásvizsgálata nem megismerhető, nem terjed ki a várostérségi mobilitási folyamatokra, nem történik egyeztetés az érdekelt felekkel, sokszor kiszámíthatatlanok a döntések.	Erősödik a városból való kiköltözés a nagyobb várostérségbe, romlik a város népességmegtartó képessége, ugyanakkor napi ingázás és ennek externális hatásai (zaj, szennyezés, torlódás, parkolási problémák) erősödnek.
M.K.2.	Továbbra sem lesz kormányzati bérlakáspolitikai és a bérlakások számának növelését támogató eszközrendszer (részben egy szigorúbb költségvetési politika miatt a gazdasági helyzet okán, részben a kormány fejlesztési prioritásai miatt).	A lakhatási költségek megfizethetlenné válása a lakosság egyre nagyobb részét érinti. Erősödik a városból való kiköltözés. Munkaerőhiány lesz továbbra is jellemző az alapszolgáltatásokban az alacsonyabb munkabéru területeken (közösségi közlekedés, egészségügy, oktatás, nevelés, szociális ellátások stb.)
M.K.3.	A piaci lakásárak és lakbérek tovább növekednek a kínálati oldal hiánya és a makrogazdasági folyamatok (építőipari infláció) miatt.	A lakhatási költségek megfizethetlenné válása a lakosság egyre nagyobb részét érinti. Tovább erősödik a városból való kiköltözés.
M.K.4.	Negatív gazdasági folyamatok a világgazdasági, globális egészségügyi, valamint a hazai szakpolitikai döntések együttes eredményeként (lassulás, recesszió; reálbér növekedését meghaladó mértékű infláció).	<p>Elszegényedés egyre többeket fog érinteni, növekednek a társadalmi egyenlőtlenségek. Továbbra is a főváros lesz a legfontosabb munkapiac, egy gazdasági visszaesés esetén a vidéki, alacsonyabb képzettségű munkaerő számára az elsődleges célterület (alacsony képzettséget igénylő szolgáltatási munkakörök nagy volumene miatt).</p> <p>A fővárosi lakhatási válság miatt növekszik azok száma, akik alacsony komfortú, a mai kor elvárásainak nem megfelelő, egészségtelen lakáskörülmények közé kényszerülnek (pl. nedves, zsúfolt, sötét, kis lakások), másrészt beköltözési célterületté a várostérség települései válnak (már a hivatalos agglomeráción túli területek is), ez növekvő terhet jelent a közösségi közlekedési szolgáltatásokra és növeli a személygépkocsival történő ingázás volumenét is.</p> <p>Megnő a „munkásszállás” jellegű bérlati kínálat, ami problémákat okozhat az érintett lakóterületen (együttélési problémák, egészségügyi alapellátás nem elegendő kapacitása stb.).</p> <p>Nő a hajléktalan emberek száma, családok lakhatása veszélybe kerül.</p> <p>A zártkertekben megnő az életvitelszerűen élők száma, városi szolgáltatásokkal gazdaságtalanul kiszolgálható területeken az</p>

		ellátás hiányosságai erősödnek. Növekszik a szétterülés a kompaktság helyett.
M.K.5.	Az álláskeresési járadékra való jogosultság rövid időtartama és a jövedelempótló ellátások nagyon alacsony színvonala fennmarad.	Gazdasági válság esetén nő a munkanélküli polgárok szegénységi kockázata.
M.K.6.	Az új beépítésű lakónegyedek nagy sűrűsége, ahol a szolgáltatások kiépítése nem tud lépést tartani az igényekkel, az önkormányzatoknak nincs érdemi hatáskörük a folyamat menedzselésére (pl. rozsdáövezeti és kiemelt kormányzati beruházás státusz odaítélése esetén).	Területi ellátási problémák, a már korábban beépített területek ellátásában is konfliktusok.
M.K.7.	Társadalmi vállalkozások, civil szervezetek száma nagy, de sokszor nem áttekinthető a működésük, különösen a szolgáltatásaikat potenciálisan igénybe vevők számára. Továbbra is gyenge együttműködés a szektor szereplői között.	A leginkább rászoruló kimaradása a lehetőségekből, ami az élethelyzetüket javítaná. Továbbra sem lesz koordinált tájékoztatás, elérés, információ-megosztás a szervezetek között.
M.K.8.	Klímaváltozás negatív városi hatásai közül a hőszigetelés erősödése, gyakoribb hőhullámos időszakok.	Különösen a sűrűn beépített belvárosi és kevesebb zöldfelülettel rendelkező lakótelepekről elköltözés, szegregálódás, illetve csökkenő lakófunkció. Negatív egészségügyi hatások (többlethalalozás), amely különösen az idős korú és egyéb egészségügyi problémával küzdő lakosokat érinti.
M.K.9.	Globális problémák (háborúk, éhezés, járványok) erősödése.	Nemzetközi migráció elsődleges célterülete is Budapest az országon belül, növekvő teher a szociális szektoron egy nagyobb bevándorlási hullám esetén, társadalmi, együttélési konfliktusok.
M.K.10.	Nemzetközi összehasonlításban lényegesen alacsonyabb bérek (még a versenyszférában is, de közszolgáltatásoknál kiemelten).	Fiatalképzett munkaerő és családok elvándorlása. Különösen az egészségügyi, szociális és oktatási területen a képzett és tapasztalt munkaerő hiánya.
M.K.11.	Megélhetési problémák növekedése a háztartások szintjén.	Stressz, mentális problémák, egészségmegőrzésre, kultúrára fordított költségek csökkenése. A közösségi életben való szerepvállalás háttérbe szorul. Időskorúak ellátása már generációs segítséggel nem oldható meg, ugyanakkor a meglévő segítő és ellátó kapacitások nem bővülnek az igények növekedésével párhuzamosan.
M.K.12.	Önkormányzatok forrásai csökkennek (gazdálkodást befolyásoló kormányzati intézkedések, melyek nincsenek figyelemmel az önkormányzatok kötelező és önként vállalt feladatainak finanszírozási szükségleteire). RRF forrásból az önkormányzatok fejlesztései kimaradnak.	A fejlesztések elmaradása vagy csökkentett volumene az alap humán szolgáltatások területén, a lakossági minőségi elvárásokat az önkormányzatok nem tudják teljesíteni.

M.K.13.	A fiatal, képzett, nyelveket beszélő lakosság szempontjából nem elég vonzó már a városi környezet (szolgáltatások, levegőminőség stb.), munkahelyet már nemzetközi léptékben választanak (ahogy sokan már a felsőoktatási képzési helyeket is.) a biztosabb megélhetés és /vagy a jobb, kiszámíthatóbb életszínvonal miatt.	Fiatalok elvándorlása külföldre, ennek hatása a korösszetételre, a szolgáltatások munkaerő-ellátottságának biztosítására (pl. egészségügy).
---------	---	---

Lehetőség	Tényező	Hatás
M.L.1.	Technológiai fejlődés és az eszközkhöz való hozzáférés javulása, felhalmozódó tapasztalatokra épülő adaptáció lehetősége. Nemzetközi tudásmegosztás.	Humán szolgáltatások terén az ellátások bővítése digitális megoldásokkal (idősek ellátása, telemedicina, távoktatás, igény vezérelt közlekedési megoldások az alapszolgáltatásokkal gazdaságilag nem fenntarthatóan kiszolgálható területeken stb.)
M.L.2.	A fővárosi társadalomban a szolidaritás erősödése. Különböző érdekeltek közötti együttműködés.	Egymást segítő kisközösségek és közösségi kezdeményezések megjelenése, vállalkozások növekvő szerepe a társadalmi, szociális problémák kezelésében. Nonprofit szektor megerősödése.
M.L.3.	Uniós támogatások keretében (RRF, operatív programok, közvetlen brüsszeli pályázatok) lehetőség a strukturális reformok megvalósítására.	Bérlakások számának nagyságrendi bővítése, lakhatási válság enyhítése.

KISZOLGÁLÓ VÁROS

Kockázat	Tényező	Hatás
K.K.1.	Gazdasági szektort érintő jogszabályi környezet kiszámíthatatlansága, Pest megyében – mint kevésbé fejlett régióban – vállalkozások infrastrukturális fejlesztéseire uniós támogatási lehetőség; növekvő zöldmezős területkínálat a várostérségben	A gazdasági élet helyszíneinek hasznosítása jelentősen csökken, amely által új alulhasznosított, barnamezős területek jelennek meg a városszerkezetben.
K.K.2.	A barnamezős területek egy részénél a funkcióváltás extra költségeit (kármentesítés, bontás) a piaci szereplők nem tudják kigazdálkodni.	A beépített területek tovább növekednek a város széleken, míg a barnamezős területek használaton kívül maradnak. Erősödik a városszerkezet szétterülése és tovább darabolódása, amely növeli az utazási kényszert, a környezet degradálódását, drágítja az infrastruktúra hálózatok üzemeltetését.
K.K.3.	A főváros és a várostérség szervezeti szinten továbbra is külön utakon jár.	Az együttműködés és a problémák közös megoldása hiányában nem sikerül a fejlesztési potenciál közös kiaknázása, az érdekek harmonizálása, így a kooperációra épülő térségi versenyképesség erősítése helyett a versengés gyengíti mindkét felet.
K.K.4.	A kétszintű önkormányzati rendszerből adódó koordinációs és együttműködési problémák.	A fővárosi és kerületi intézkedések, projektek nem erősítik egymást.

K.K.5.	Forgalmi szempontból túlterhelt közlekedési kapcsolat Budapest és várostérsége (ingázás) és egyes országrészek között.	A belső városrészek és a nagyobb utak hálózatának túlterheltsége nem csökken, a parkolási problémák tovább súlyosbodnak, a levegőminőség romlik, ami tovább fokozza a kiköltözési kedvet.
K.K.6.	A szociális problémákkal érintett degradálódott városi területek (barnamezős területekkel határos lakóterületek, zártkertek) infrastrukturális ellátottsága nem kerül megoldásra.	Ezen területek problémái nem javulnak meg, további romlásuk várható.
K.K.7.	Az utcák fásításának, a zöldfelületek növelésének elmaradása a hőszigethatással leginkább érintett belső kerületekben a közműsatornák kiépítésének költségei és a szükséges finanszírozás hiányában.	A hősziget-hatás miatt a belső kerületek és a barnamezős területekkel határos lakóterületek élhetősége tovább romlik, a kiköltözés felgyorsul.
K.K.8.	Az energia és az üzemanyag drágulása geopolitikai és globális gazdasági folyamatok, valamint a hazai szabályozás változása miatt.	A közösségi közlekedés üzemeltetési költségeinek növekedése a fejlesztésekre nézve növeli a forráselvonás valószínűségét, emiatt a szolgáltatás színvonala nem tud fejlődni. A közlekedők még inkább az egyéni gépjárműveket választják, a gépjárművek forgalmának aránya a modal splitben tovább növekszik.
K.K.9.	Az uniós finanszírozás korlátozása miatt városi közösségi közlekedés járműveinek beszerzései elmaradnak, a finanszírozásban a vasút kerül előtérbe.	Összességében tovább romlik a modal splitben a közösségi közlekedés aránya.
K.K.10.	Az autós lobbis érdekérvényesítő képessége jelentős, erős társadalmi megosztottság a közlekedési területek újraosztását illetően.	A társadalmi konszenzus hiánya hátráltatja a zöldfelületek növelésének megvalósítását, a biztonságos gyalogos- és kerékpáros használat feltételeinek megteremtését.

Lehetőség	Tényező	Hatás
K.L.1.	Az európai viszonylatban alacsony munkabérek és alacsony ingatlan árak még mindig vonzerőt jelenthetnek a nagy mennyiségű, szakképzett munkaerőt alkalmazó cégek részéről fővárosi telephelyek iránt	A gazdasági élet sokszínűsége tovább növekszik, a területi kínálatban elérhető területek a változatos igények szerint hasznosulnak.
K.L.2.	A barnamezős területek hasznosításának irányított megvalósítása a városszerkezetben hiányzó funkciókkal és rekreációs célokkal, a zöldinfrastruktúra hiányzó elemeinek pótlásával (gazdasági szektor számára ösztönzők)	A környezeti hatásokkal szemben ellenállóbb és élhetőbb városi környezet, ahol csökken az utazási kényszer és az ellátó szolgáltatások rövidebb idő alatt több ember számára elérhetőek.
K.L.3.	Az ingatlanpiac konjunktúrája következtében a megfelelő léptékű, funkcionális összetételű és ökotudatos ingatlanfejlesztések a barnamezős területek megújításának a katalizátorai lehetnek.	A belső tartalékterületek hasznosításával kialakul egy olyan egészségesebb lakókörnyezet, ahol a minőségi lakhatási feltételek is biztosítottak, integrálva az új városi minőséget az egykori ipartörténeti örökséggel.

K.L.4.	Az energia és az üzemanyag drágulása miatt az egyéni közlekedésben jobban előtérbe kerülhet a kerékpárok használata.	Javulhat a kerékpár használatának aránya városi közlekedésben.
K.L.5.	Távmunka elterjedése	Mobilitási igények csökkenése, lakókörnyezetben a helyi szolgáltatások iránti kereslet növekedés, javuló szolgáltatási mix.

FORGATÓKÖNYV ELEMZÉS

Az Irányító Hatóság támasztotta követelmények szerint csak a standard forgatókönyv kidolgozására van szükség, mivel a célrendszert és a beavatkozásokat már tartalmazza az Otthon Budapesten Program, az adaptív forgatókönyv kidolgozása pedig ezt alapozta volna meg.

STANDARD FORGATÓKÖNYV

A standard forgatókönyvben egy olyan jövőkép elé néz Budapest, amelyben a külső kockázatok bekövetkeznek, a városnak és a város szereplőinek azonban csak korlátozott eszközei vannak a beavatkozásra mind a megelőzés, mind a helyzet kezelése és a hosszú távú ellenállóképességet biztosító strukturális reformok megvalósítása terén. A forgatókönyvben a lehetőségek kihasználása sem történik meg, vagy lényegesen elmarad a várakozásoktól, a nemzetközi nagyvárosok gyakorlatától.

- » Budapest gazdasága sokszínű, a különböző gazdasági ökoszisztémák potenciális szereplői szinte teljeskörűen jelen vannak a fővárosban. A hazai Kutatás-fejlesztési és Innovációs Stratégiának megfelelően az egyetemek játszanak kulcsszerepet a jövőben az innovációs ökoszisztéma erősítésében, ebből a szempontból a fővárosi alapok (egyetemek jelenléte) kedvezőek, azonban a standard forgatókönyv szerint módszertani és kapacitáshiányok miatt az ökoszisztémákban Budapest, mint város és a kkv szektor szerepe továbbra sem erősödik. Rövid és középtávon a járványhelyzet és az orosz-ukrán háború elhúzódása, valamint a globális gazdasági növekedés lassulása azok a tényezők, amelyeknek hatásaival szembe kell nézni, ez befolyásolja a gazdaság szereplőinek teljesítményét és azokat a kormányzati intézkedéseket, amelyek egyaránt érintik a lakosokat, vállalkozásokat, de az önkormányzatokat is.
- » A Fővárosi Önkormányzat elsősorban közszolgáltatásainak minőségi fejlesztésével járul hozzá ahhoz, hogy Budapest a munkavállalók és befektetések, valamint a nemzetközi turisták számára vonzó város maradjon. Standard forgatókönyv szerint az önkormányzat fejlesztésekre fordítható finanszírozási keretei jelentősen leszűkülnek, egyrészt a bevételkiesés és a kormányzati intézkedések, másrészt a növekvő szociális típusú kiadások miatt. Romlik a város megtartóképessége, tovább erősödik a városból való kiköltözés, ami viszont a napi ingázást és annak negatív externális hatásait növeli Budapesten.
- » Budapest a népesség- és a vállalkozások száma alapján jelentős piacot jelent a jövőben is a gazdasági szereplők számára, a diverzitása miatt a sérülékenysége egy-egy válság esetén is kisebb, mint más magyarországi városok esetében. Ugyanakkor egyes szektorok kitettsége a jövőben is nagyobb lesz és ezeknek az eseményeknek a bekövetkezésére prognózisokkal nem lehet felkészülni: bármilyen pandémia bekövetkezése és a biztonságot fenyegető egyéb események a turizmust és vendéglátást érintik kritikusan a jövőben is, míg a jövedelmek vásárlóértékének csökkenése a kulturális és jóléti szolgáltatások iránti igények csökkenésével jár.
- » Fontos kormányzati intézkedések és finanszírozás hiányában a nemzetközi versenyképesség, a hosszú távú gazdasági prosperitás és életminőség szempontjából fontos mutatók terén nem sikerül javulást elérni, ilyen a képzettség és az alkalmazkodás kulcsát jelentő tanulási és digitális készségek szintje, valamint az emberek egészségi állapota. Az oktatás és egészségügy terén – ha elmaradnak a szükséges beavatkozások – tovább nő a szakemberhiány más szektorok vagy a magánellátások elszívó hatása,

valamint a külföldre történő elvándorlás miatt. A szakemberhiány a magas hozzáadott értéket adó ágazatok bővülését is korlátozza.

- » A városból való elköltözést tehát több tényező is erősíti a standard forgatókönyvben: a finanszírozás hiányában elmaradó beruházások miatt romlik a város környezeti állapota, a szolgáltatások minősége, a főváros nem tudja azt a zöld és egészséges környezetet biztosítani, ami fogyasztói egyre erősebb elvárás, különösen a gyermeket nevelő családok körében. Forrás hiányában nem lesz lehetőség strukturális változás elérésére a megfizethető lakhatás kérdésében sem. Ez nem csak az elköltözésre lesz hatással, de gátolja a munkaerő mobilitását, veszélyt jelent sok olyan szolgáltatás munkaerőigényének biztosításában (oktatás, nevelés, szociális ágazat, egészségügy, de a vendéglátás, szálláshelyszolgáltatás mellett a fővárosi közszolgáltatások egy széles köre is érintett), ahol az átlagbérek mellett nehézséget jelent a lakhatási költségek előteremtése.
- » Az energiaárak hektikus változására a jövőben is számítani kell, a megfizethetőséget lakossági oldalon továbbra is nehezíti majd, hogy a lakóépületek finanszírozási eszközök hiányában csak kis mértékben tudnak energiahatékonyság szempontból megújulni (elmaradnak a mélyfelújítások, amik energetikai szempontból a legjobb eredményt hoznák), ez különösen a rosszabb vagyoni, jövedelmi helyzetben lévők esetében okoz problémát. Az energiaárak emelkedésével növekszik Budapesten – és a légköri folyamatok révén a budapesti levegőminőséget is befolyásoló agglomerációs övezetben is – a levegő szennyezettségét növelő fűtési módok használata. A város zöld átállása és a klímacélok elérése nem tud megvalósulni 2030-ig, itt is hiányozni fognak azok a finanszírozási eszközök, amik strukturális reformok elindítását biztosítanák, különösen az energiahatékonyság, valamint a megújuló energiatermelés és helyi hasznosítása terén.
- » Standard forgatókönyvben – részben a közösségi közlekedés elmaradó fejlesztései miatt – tovább nő a személygépkocsik száma a várostérségben (ugyanakkor a jövedelmek vásárlóértékének romlása miatt a járművek átlagéletkora tovább nő, ami szintén növeli a légszennyezést), romlik a modal split a közösségi közlekedés rovására, ami a parkolási, torlódási problémák miatt is lehetetlenné teszi, hogy a város zöldfelületi bővítése – különösen a sűrűn beépített, alacsony zöldterületi aránnyal rendelkező városrészekben – megvalósuljon, a lakosság megosztottsága ebben a kérdésben tovább erősödik. Az elmaradó fejlesztések miatt a szolgáltatások nem csak az ügyfelek elvárásait nem tudják kielégíteni, és rontják Budapest környezeti állapotát, de komoly üzemeltetési kockázatot és növekvő karbantartási költségeket is jelent működtetési oldalról.
- » A digitalizációban, innovációban rejlő lehetőségek forrás hiányában nem tudnak hasznosulni, nem járulnak hozzá a város fontos kihívásainak megoldásához. A jövedelmek reálértékének csökkenése miatt egyre többek számára nem lesz megfizethető a szükséges IKT eszközök cseréje és az internet-szolgáltatás. Emiatt egyrészt az oktatásban is korlátozott lesz ezek használata az egyenlőtlen esélyek miatt, másrészt továbbra is nagy kapacitásokkal fenn kell tartani a klasszikus ügyfélkiszolgálási módokat (ügyfélirodák, telefon, papíralapú ügyintézés) a digitális megoldások mellett, ami összességében költségnövelő tényező. Fogyasztói oldalon ugyanakkor egy jelentős réteg elvárásai fokozatosan nőnek a digitális szolgáltatások minőségével szemben, ez Budapesten a magas képzettségi mutatók és a népességszám miatt jelentős réteg, amit a közszolgáltatások nem tudnak szakember és főleg forráshiány miatt biztosítani. Mind az oktatásban, mind a közszolgáltatásokban egyre nehezebb lesz a bérkülönbségek miatt a munkaerő biztosítása az informatikához kapcsolódó területeken, de a munkaerőhiány a gazdasági szektorban is jellemző lesz a nemzetközi szinten elérhető magasabb bérek miatt. Mindezek gátolják a digitális átállás megfelelő ütemben való végrehajtását.
- » A digitális szolgáltatók jelenléte, az infrastrukturális ellátottság azonban a standard forgatókönyvben is Budapesten lesz a legkedvezőbb az országban, ami komoly alapot jelent az innovatív szolgáltatás-fejlesztés területén a vállalkozások számára, a globális piacok miatt ezek reálisan felskálázhatóak, a jogi és szervezeti működési keretek azonban a tesztkörnyezet biztosítását továbbra sem fogják tudni megfelelően biztosítani helyben.
- » A kormányzati intézkedések változatlan fennmaradásával (rozsdacéveti státusz, kiemelt kormányzati beruházások) olyan mértékű beépítések és népességszám növekedés lesz jellemző továbbra is a barnamezős területek egy részén, amivel az alapszolgáltatások fejlesztése nem tud lépést tartani a

szükséges önkormányzati finanszírozási lehetőségek hiányában. A beépítések egy része léptékében, sűrűségében is meg fogja haladni – a mostani helyzethez hasonlóan – a hosszú távú élhető város léptékét, a fejlesztők a romló gazdasági környezetben kevesebb kompromisszumra lesznek hajlandóak (zöldfelületi fejlesztések, a maximális beépíthetőségtől való eltérés és egyéb, településrendezési szerződés keretében tett vállalások).

- » Egy évekig tartó gazdasági lassulás, esetleg válság esetén egyre több rászoruló embert kell majd az önkormányzatoknak támogatni a következő években, különösen az egyszülős családok, az egyedülálló idős emberek ellátása és a hajléktalan személyek számának növekedése fog kihívást jelenteni az ellátórendszer számára. Forráshiány miatt elmaradnak a méltó élethez és ellátáshoz szükséges intézményi fejlesztések, munkaerőhiány miatt az otthoni ellátás bővítése is korlátokba ütközik. A jövedelmek és nyugdíjak reálértékének csökkenése kihat az egészségügyi és oktatási szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáférésre (feltételezve standard forgatókönyvben, hogy a közszolgáltatások minőségi fejlesztése forrás hiányában az elvártól jóval kisebb mértékben tud megvalósulni), ami hosszú távon az egyéni életésélyeket rontja.

Az alábbi táblázatok egy-egy kiemelt kockázati tényezőt (sokszor azok különböző összetevőit) és annak standard forgatókönyv szerinti következményeit mutatják be. A „kockázatok és lehetőségek” fejezetben is már csak azok a tényezők jelentek meg az összegzésben, amivel rövid- és középtávon is számolni kell és hatásuk jelentős (a hatások – azaz a standard forgatókönyv fő elemei is röviden megtalálhatóak a „kockázatok és lehetőségek” fejezet fejlesztési dimenziók szerinti táblázataiban)

Prosperáló város

Trendek	Standard forgatókönyv
Gazdasági visszaesés, kedvezőtlen makrogazdasági folyamatok Magyarországon (melyek összefüggésben állnak a globális gazdasági folyamatokkal és az ezeket kiváltó/felerősítő tényezőkkel, mint háborús konfliktusok, járványok stb.).	
<ul style="list-style-type: none"> » Járványhelyzet: a magyar gazdaság a 2010-es években stabil növekedést mutatott (2015 és 2019 között átlagosan évi 4,1%-os növekedés³⁰), a magas szintű foglalkoztatás és az alacsony szintű munkanélküliség volt jellemző egészen a COVID-19 világjárvány megjelenéséig (2020 második negyedében 14%-os visszaesés). A járvány nem ért véget, továbbra is kockázatot jelent új vírusvariánsok megjelenése, illetve az elemzők a mostanihoz hasonlóan felhívják a figyelmet hasonló, globális járványok gyakoriságának lehetőségére. » Infláció és háborús konfliktus: már a 2022. év elején kiadott Világbanki jelentés is a gazdasági növekedés globális lassulását és az infláció növekedését emelte ki³¹, ami Magyarországon a KSH adatok szerint 2022. júliusában 13,7%-ot is elérte. Az éveken át tartó alacsony inflációval 	<ul style="list-style-type: none"> » A járványhelyzet súlyosbodása – a társadalmi hatások mellett – a gazdasági következmények felerősödésével járhat: ez egyrészt az időszakos lezárásokkal a vállalkozások kényszerű leállításával, a foglalkoztatás csökkenésével járna újra, ami a 2020. évi lezárásokhoz hasonlóan a turizmus és vendéglátás szektorokat érintené különösen érzékenyen Budapesten. A globális ellátási láncokban jelentkező problémák újra termelés kieséssel járnak. Mindez nem csak a vállalkozások és a munkahelyek fennmaradására jelent kockázatot, de az önkormányzati szektor bevételeire is jelentős hatással van (helyi iparűzési adó, idegenforgalmi adó). » A fogyasztási szokások – köztük az üzleti szektor szokásai – tartósan átalakulnak, a pandémia alatt széleskörűen elterjedt digitális

³⁰ Repülőrajt, A magyar gazdaság növekedési pályája 2030-ig

<https://www.mckinsey.com/hu/~media/McKinsey/Locations/Europe%20and%20Middle%20East/Hungary/Our%20Insights/Flying%20start%20Powering%20up%20Hungary%20for%20a%20decade%20of%20growth/McKinsey-Hungary-2030-Report-December-HU.pdf>

³¹ Global Economic Prospects, 2022. január

(<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36519/9781464817601.pdf>)

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>jellemezhető időszak után – az orosz-ukrán háború előtt is – erősödött az infláció, főként a pandémia miatt elhalasztott kereslet hirtelen növekedésének és az emelkedő energiaáraknak köszönhetően. Az orosz-ukrán háború hatásai már most is érződnek az európai gazdaságban, az Oroszország elleni szankciók és a gázellátás bizonytalansága a magyar gazdaság szempontjából különösen jelentős kockázat az erős oroszországi gáz-függőség miatt.</p> <p>» Kormányzati intézkedések: az emelkedő energiaárak, a 2022. évi aszálykár, az emelkedő kamatszint és alapvetően az elhúzódó háború miatt szinte minden előrejelzés – többek között az Európai Bizottság 2022. júliusi előrejelzése is – a magyar gazdasági teljesítmény lassulását vetíti előre, egyes elemzések szerint stagnáló gazdaság mellett magas inflációra kell felkészülni. A kormányzati intézkedések és a 2022. júliusában még nem lezáródó uniós tárgyalások a helyreállítási és kohéziós forrásokról a fejlesztési projektek elhalasztásával járnak.</p>	<p>eljárásoknak köszönhetően: ennek hatásaként csökken az irodaterületek iránti igény (táv munka lehetőségének kiterjesztése), illetve csökken az üzleti turizmus is, ami lényegesen magasabb költési szegmenst jelentene Budapest számára.</p> <p>» A gazdasági válság hatással lesz a lakosság fogyasztásának alakulására is, ami főleg a kisebb kereskedelmi-szolgáltató vállalkozások fennmaradását veszélyezteti. A magas infláció és emelkedő megélhetési költségek növelik a társadalmi egyenlőtlenségeket és a szegénységet, mindez az önkormányzatok szociális célú kiadásait fogják növelni.</p> <p>» Budapest önkormányzatainak nem csak kevesebb saját forrással kéne számolni, amiből a tervezett fejlesztések finanszírozása megvalósulhat, de a kormányzati elvonások és fontos fővárosi projektek megvalósításának elhalasztása kormányzati oldalról rontja az üzleti, működési környezetet, ez pedig nem csak Budapest nemzetközi versenytársakkal szembeni pozícióját rontja a munkaerő megtartása és a befektetések vonzása szempontjából, de a szolgáltatások elmaradó fejlesztései és az életminőség romlása tovább erősíti a várostérségbe való kiköltözést.</p>
Felsőoktatás, közoktatás színvonala, kutatás-fejlesztés	
<p>» Budapesten az oktatási infrastruktúra felújítása a közoktatásban stb.), forráshiány miatt az elvártnál csak lényegesen kisebb ütemben tud megvalósulni, a közoktatásban továbbra is marad az erős központosítás és elmaradnak a hosszú távú versenyképességet támogató reformok.</p> <p>» A felsőoktatásban nem sikerül a finanszírozási, szervezeti átalakításokat követően sem a nemzetközi rangsorokban való előrelépés.</p> <p>» A kutatási területen a kormányzati intézkedések kiszámíthatatlansága fennmarad, az egyetem központú K+F stratégia továbbra sem lesz képes az innovációs ökoszisztémába a térségi KKV szektort jobban integrálni.</p> <p>» Az önkormányzatok gazdaságfejlesztésben betöltött szerepe továbbra is erősen korlátozott lesz a döntési hatáskörök és finanszírozási hiányában.</p>	<p>» Romló eredmények a nemzetközi felméréseken és országos kompetenciaméréseken, iskolák közötti jelentős különbségek fennmaradnak a szelekció miatt, hosszú távú versenyképesség alapjai hiányozni fognak.</p> <p>» Külföldi egyetemek elszívó hatása erősödik (mind a hazai, mind a nemzetközi diákok vonatkozásában), ami hatással lesz a befektető-vonzó képességre.</p> <p>» Kutatók elhagyják az országot, hosszú távú kutatási projektek nem lesznek kiszámíthatóan tervezhetőek, a helyi vállalatok innovációban betöltött szerepe továbbra is elmarad a versenytársaktól (RIS indikátorban a piaci és szervezeti innovátorok, KKV belső innovációk, innovatív KKV együttműködések részindikátorok az uniós átlag alatt maradnak tartósan).</p>

Trendek	Standard forgatókönyv
Az agglomerációban növekszik a zöldmezős területkínálat, a fővárosi barnamezős területek egy részének gazdasági hasznosítása azonban a kármentesítés extra költségei miatt nem tud megvalósulni.	
<p>» Az agglomerációs térszerkezetben jelentősen bővültek a zöldmezős területen létrejött gazdasági funkciók, ami különösen a déli szektort érintette intenzíven. Pest megye vállalkozásai számára – kevésbé fejlett régióként – több uniós forrás lesz elérhető. A Pest megyei önkormányzatok – a helyi iparüzési adó bevételei miatt – továbbra is érdekeltek lesznek abban, hogy gazdasági területeiket bővítsék. A fővárosi barnamezős területek kármentesítésére továbbra is csak nagyon korlátozott mértékben lesz külső forrás elérhető.</p>	<p>» A fővárosban a barnamezős területkínálat nem jelent gazdasági szempontból alternatívát a határoló Pest megyében elérhető és növekvő zöldmezős területekkel szemben. Ez korlátozza a kutatás-fejlesztést integráló, innovációs tevékenységet folytató feldolgozóipari tevékenységek városi jelenlétének bővülését, az ipari munkahelyek szerepe tovább csökken a főváros életében (köztük a körforgásos gazdaság térnyerését is korlátozza, ami a zöld átállás szempontjából fontos terület, a lokális megoldások pedig tovább csökkentik a kibocsátást).</p>
Nemzetközi turizmus trendjei	
<p>» A járványhelyzettel együtt járó, mobilitást korlátozó intézkedések vagy egy gazdasági világválság nagyon gyorsan érezteti hatását a turisztikai vendégforgalom terén. A válsághelyzeteket követően – ami részben a fogyasztói oldal szokásait és elvárásait is alakítja – még erősebb a verseny a vendégekért.</p>	<p>» Amennyiben a finanszírozási helyzet miatt Budapesten a környezeti és szolgáltatási állapot romlásával kell számolni, a Covid utáni években újra a belvárosi kerületeket már 2020 előtt is kritikusan terhelő „buliturizmus” erősödése lesz a meghatározó (ezt a romló forintárfolyam tovább erősíti), a magasabb költségű turisztikai csoportok elmaradása (pl. az üzleti turizmus visszaszorulása miatt) vagy csökkenő száma miatt romlik a kulturális szolgáltatások pénzügyi fenntarthatósága, a kiemelt bevásárlóutcák üzletösszetételének minősége romlik, növekszik az üresedési ráta.</p>

Zöldülő város

Trendek	Standard forgatókönyv
Klímaváltozás	
<p>» Átlaghőmérséklet növekedése: A KlímAdat adatbázis szerint az országos éves átlaghőmérséklet a távoli jövőben (2071-2100) várhatóan 2-4 °C-kal emelkedik, az 1971-12000-ig terjedő referenciaidőszakhoz képest. A hőmérséklet emelkedése leginkább nyáron és télen jellemző. A fagyos napok (minimum hőmérséklet fagyponthoz alatti) számában is csökkenés várható, Budapesten a 2001–2030-as időszakra 59-66 napra csökkenhet a fagyos napok száma az 1971–2000 időszakra jellemző 103 naphoz képest.</p> <p>» Hőhullámos napok számának növekedése: a legalább 20 °C-ot elérő napi minimumhőmérsékletű trópusi éjszakák már a</p>	<p>» A hőhullámok által leginkább a krónikus betegségekben, különösen a keringési rendellenességekben, szenvedők, az idősek, és a kültéren dolgozók veszélyeztetettek. A fővárosban az idős korú népesség száma folyamatosan nő, növekszik a hőszigetelés következtében bekövetkező többféle halálozás, egészségromlás.</p> <p>» A hirtelen lezúduló nagymennyiségű csapadék komoly gondokat okoz: a csatornarendszer sokszor nem tudja elnyelni a rendkívüli vízmennyiséget, melynek hatására a csapadékvíz elárasztja az úttestet, aluljárókat, mélygarázsokat, egyéb felszín alatti helyiségeket, jelentős forgalmi fennakadásokat</p>

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>XX. század elején is előfordultak szinte minden évben, de napjainkra sokkal gyakoribbá váltak. Bár a 2020-as évben számuk nem volt kiemelkedő, a megelőző 30 évben többször megközelítette vagy meg is haladta a 30 napot. A hóhullámos, kánikulai napokon jelentősen megnő a halálesetek száma. Budapesten 2005 és 2014 között a küszöbhőmérséklet feletti napok átlagos többlethalalozása 15-20% között volt (Forrás: KRITÉR32).</p> <p>» Heves esőzések, villámárvizek, elöntések gyakoriságának, intenzitásának növekedése és árvízi helyzet gyakoribbá válása: a csapadék évi összegének csökkenő folyamatával összefüggésben megállapítható, hogy Budapesten egyre ritkábban, de egyre nagyobb intenzitású csapadékesemények jellemzőek. A 10 mm-t meghaladó csapadékú órák száma kissé emelkedett az elmúlt évtizedekben, de ennél jellemzőbb tulajdonsága az évről évre történő változékonyság.</p> <p>» Aszály és vízhiány gyakoriságának növekedése: A klímamodellek szerint a fővárosban várhatóan csökken a nyári csapadékösszeg és egyre nő a csapadékmentes időszakok hossza (Bartholy-Bozó-Haszpra33). A július-augusztusi időszak ugyan nem tekinthető a legszárazabb időszaknak, ugyanakkor ezek a hónapok – a magas átlaghőmérsékletből fakadó nagy párolgási veszteség miatt – aszályosak. A Duna vízgyűjtőterületén is kialakulnak hosszabb csapadékmentes időszakok, ami miatt a Duna fővárosi vízszintje is hosszabb időszakokra lecsökken és egyre gyakoribbak a szélsőségesen alacsony vízállások. A Duna vízszintjét vizsgálva megállapítható, hogy a 2 méter alatti napok száma jelentősen emelkedő trendet mutat.34</p> <p>» Viharos szél gyakoriságának, intenzitásának növekedése: a viharos széllesek gyakorisága az 1970-es évekhez képest nagymértékben megnövekedett: évente 26 napon következik be ilyen esemény. Ez a szélsőség a leggyakoribb decembertől márciusig (együtt 11,1 nap, átlagosan 2,8 nap/hó, azaz kb. tíz naponként),</p>	<p>és anyagi kárt okozva (útkárok, tetőkár). A jövőben a károk nagymértékben növekedhetnek az időjárási szélsőségek gyakoribbá válása és a csapadékvíz elvezetési infrastruktúra állapota, kapacitáshiánya, valamint részben a zöldfelületek alacsony mértéke miatt. A társadalmi-gazdasági igények és források hiányában az elöntésekkel szembeni védekezés nem lesz a jövőben sem kielégítő, a csapadékvíz helyben tartása, hasznosítása alacsony szintű marad, a vízvezető infrastruktúrák (árkok, csatornák, tározók) fenntartása nem lesz megfelelő. Az egyesített csatornarendszer miatt a szennyvíztelepeken továbbra is problémát okoz a hirtelen lezúduló, illetve tartósan csapadékos időszakokban a beérkező csapadékvízzel kevert szennyvíz mennyisége, ugyanis nincsen elég záportározó kapacitás, ezért az esővízzel hígított szennyvíz egy része ilyen esetekben csak mechanikailag kerül megtisztításra, majd a befogadóba (élővízbe), rontva annak vízminőségét. A villámárvizek okozta kockázatok szintén eltérő mértékűek a város területén belül: elsősorban a nagy lejtőkitesztű, hegyvidéki területeken, illetve a jelenleg is túlterhelt (kapacitáshiányos) csapadékvíz-elvezető rendszerrel bíró, sűrű beépítettségű belvárosi területeken jelentkezik.</p> <p>» Árvizek kapcsán Budapesten a Duna és mellékvízfolyásai révén az épületállomány 6%-a és mezőgazdasági területek 3%-a ártéren fekszik. Emberi élet szempontjából Budapest területén az elöntéssel veszélyeztetett területek 7,7%-án jelenik meg kiemelten kezelendő kockázat, a Duna mellett a medrűkből kilépő kisvízfolyások is problémát jelenthetnek.</p> <p>» A tartósan alacsony vízállás veszélyezteteti az ivóvízbázisokat, nő a kutak túlterhelésének a kockázata, a kapacitások lecsökkennek és nagyobb kapacitástartalék fenntartása szükséges. A tartósan alacsony vízállás megnövekvő vízminőségi, főleg mikrobiológiai</p>

32 A klímaváltozás okozta sérülékenységi vizsgálata, különös tekintettel a turizmusra és a kritikus infrastruktúrára (KRITÉR):

(http://www.met.hu/downloads.php?fn=/KRITeR/doc/zaro/KRITER_zaro_final.pdf)

33 Bartholy J., Bozó L., Haszpra L. (szerk.): Klímaváltozás – 2011. Klímaszenáriók a Kárpát-medence térségére. Budapest, 2011.

34 Forrás: Fővárosi Vízművek Zrt.: Budapest ivóvízellátó hálózatának fejlesztése

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>s a legritkább augusztustól októberig (együtt 4,3 nap, átlagosan 1,4 nap/hó, azaz kb. húsz naponként). Az évi menet két szélső pontja között itt is kb. kétszeres a gyakorisági hányadok eltérése. A széllökés sebessége hozzávetőleg kétszerese az óránkénti átlagos szélsősebességnek. A viharos napok számának hosszú idősoros változása egyértelműen növekszik az elmúlt 59 évben.</p> <p>» Kórokozók elterjedése, betegségek, gyakoriságának növekedése, járványok kialakulása, allergének elterjedése: egyes kórokozók, valamint a kórokozót továbbító ízeltlábúak (szúnyogok, kullancsok stb.) és rágcsálók elterjednek.</p> <p>» UV-B sugárzás növekedése: a napsugárzás UV-B sugárzási tartománya alapvetően jótékonyan hat az emberi szervezetre (D-vitamin képződés), de nagy dózisban káros hatású. Lehetséges negatív hatásai: bőregés, bőrbetegségek. Az UV-B sugárzás Budapesten is emelkedett az elmúlt évtizedekben hasonlóan más, nem nagyvárosi állomásokhoz. Ez a tendencia összhangban van a felhőzet csökkenésével (ill. a napfénytartam növekedésével). Mindezekkel összhangban Budapesten is egyre emelkedik az UV-B sugárzás.</p>	<p>kockázatokat is jelenthet, ezért a háttérzajok jelentősége megnő. Az aszály emellett sérülékennyé teszi a természeti környezetet, valamint csökkentheti a terméshozamot.</p> <p>» Bár a hőmérsékleti változások megnövelik a növények vegetációs időszakát, a vízhiány miatt a parkok, zöldfelületek gondozása még nagyobb hiányt jelent, a korábbi évtizedekben telepített növények egy része kiszárad. Az éghajlatváltozás következtében csökken a növényzet ellenálló képessége és emellett növekszik a kártevők száma. E két hatás együttes következtében súlyos fertőzésekre lehet számítani, ami a vegetáció károsodásával jár. Nem csak az emberi egészségre vagy a növényvilágra káros állatfajok terjednek el, hanem a jelenlegi populációk és a biodiverzitás is megváltozik, ami a honos fajok kiszorulását is eredményezi. Hasonlóképpen a klímaváltozás következtében új invazív és allergén fajok jelennek meg, a növények vegetációs időszaka megváltozik. A megváltozott éghajlati körülmények a populáció megváltozását eredményezik, a jelenlegi fajok kiszorulhatnak és új fajok jelennek meg a helyükön, amelyek sok esetben idegenhonos, invazív, illetve allergén fajok. A populáció megváltozása a biodiverzitás csökkenését és értékes fajok eltűnését is eredményezheti, ami kihívások elé állítja a zöldfelület-gazdálkodást, ezért törekedni kell az adaptív, honos fajok alkalmazására.</p> <p>» A viharkárok elhárítását, mérséklését akadályozza, hogy az épülettulajdonosok, üzemeltetők nem rendelkeznek információval az épület állapotáról, vihartűrő képességéről és a megerősítési lehetőségeiről, ezért a jövőben várhatóan növekedni fognak az épületekben és a fás területekben bekövetkező károk.</p> <p>» A klímaváltozás miatt megjelenő új, illetve elszaporodó élőlények új, eddig nem ismert, vagy ismét megjelenő kórokozót terjesztenek és betegségeket, járványokat okoznak.</p> <p>» Az emelkedő UV-B sugárzás hatására növekszik a melanómás megbetegedések és más bőrrák típusok, valamint szembetegségek száma.</p> <p>» A napsugárzás építő- és egyéb anyagokra gyakorolt negatív hatása miatt gyorsabb</p>

Trendek	Standard forgatókönyv
	öregedés, avulás, magasabb fenntartási, pótlási költségek várhatóak.
Az energiafogyasztás szintjének további növekedése az életszínvonal emelkedésével	
» Az energiafogyasztás (közlekedés, fűtés stb.) nem csak üvegházhatású gázok, hanem egyéb légszennyező anyagok (szálló por, nitrogén-oxidok, stb.) kibocsátásával is jár.	<p>» Légúti megbetegedések száma növekedni fog, a rossz levegő miatt növekszik a városból való elköltözés – ami az ingázás mértékének növekedésével egy öngerjesztő folyamattá válik.</p> <p>» A légszennyezés negatív hatással van a lakosság immunrendszerére, gyulladásozó folyamatokat indít el (tart fenn) a légzőszervrendszerben, ami által az illető fogékonyabb lesz a vírusok, baktériumok okozta fertőzésekre is. A szennyezett levegő és a klímaváltozás miatt mind erőteljesebb hőség együttesen fokozott egészségkárosító hatást eredményez. A Nemzeti katasztrófakockázat értékelése³⁵ szerint a légi úton terjedő tömeges fertőzés hatása igen nagymértékű, előfordulásának valószínűsége azonban alacsony. Az alacsony előfordulási gyakoriság ellenére napjainkban tanúi lehetünk e hatások pl. a koronavírus-járvány egészségügyi, társadalmi és gazdasági (pl. vendéglátóipar, turizmus) hatásainak</p>
» Környezettudatosság hiánya	
» Az emelkedő energiaárak és inflációs környezet.	» A megfizethetőség kerül előtérbe a fogyasztók választásánál a környezettudatossággal szemben.

Digitális város

Trendek	Standard forgatókönyv
Digitális kompetenciák	
<p>» A digitális kompetenciák egyre fontosabbá válnak az élet minden területén, az oktatási rendszer azonban az alapkompentenciák fejlesztése terén nem teljesít jól, az élethosszig tartó tanulás szintje elmarad nemzetközi összehasonlításban.</p> <p>» A városlakók és a vállalkozások egy jelentős része körében azonban nagyon magas szintű elvárások fogalmazódnak meg a digitális szolgáltatások minőségével szemben, ugyanakkor forráshiány mellett a szakemberek megszerzésében, a fejlesztésekhez szükséges</p>	» A hátrányos helyzetben lévők (alacsony jövedelmű, képzettségű és idős emberek különösen) lemaradása tartósan fennmarad, sőt növekszik a tanulási képességek hiánya miatt, ami az új alkalmazások használatához szükséges. Ez nem csak a mindennapi életet nehezíti az érintettek számára (tájékozódás, ügyek intézése), de növekvő hátrányt jelent hosszú távon a foglalkoztatás, jövedelemszerzés szempontjából is.

35 <https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2019-09/64097.pdf>

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>humán kapacitások kiépítésében a közsféra nem tud versenyképes béreket biztosítani.</p>	<p>» A fejlesztések megvalósítása elhúzódik, (pl. időalapú jegyrendszer bevezetése a közösségi közlekedésben).</p>
<p>A nagyvárosok kihívásainak kezelésében az innováció, adat-alapú tervezés erősödő szerepe</p>	
<p>» A mesterséges intelligenciának és az ehhez kapcsolódó tudatos adatgazdálkodásnak, adat-alapú tervezésnek egyre nagyobb szerepe van a város működési területek optimalizálásában, mind az ügyfélélmény javítása, mind a működés hatékonyságának javítása szempontjából. A városok egyfajta tesztkörnyezetet biztosítanak a vállalkozások számára, egyre több város és vállalkozás látja ebben a globális piaci lehetőséget a világban zajló erőteljes urbanizáció és a kockázatkezelés, változásmenedzsment szerepének felértékelődése miatt.</p> <p>» A digitális megoldásokra továbbra sincs elegendő fejlesztési forrás allokálva központi szinten, továbbra is a fizikai jellegű beruházási projektek kapnak prioritást.</p>	<p>» Budapest lemaradása nő más európai nagyvárosokhoz képest a szükséges partnerségi együttműködések és a forráshiány miatt (városüzemeltetési területek, okos épületek, okos város megoldások, adatkormányzás), a kétszintű önkormányzati rendszerben és a sokféle szolgáltató jelenléte mellett párhuzamosságok alakulnak ki, illetve egymással nem kompatibilis rendszerek építése történik. A város lakó oldalán (ügyfél) túl sok a belépési pont és alkalmazás lesz, ami rontja az ügyfélélményt.</p> <p>»</p>
<p>Digitális átállás a kkv szektorban</p>	
<p>» A DESI jelentések alapján az egyik legnagyobb problémát a kkv szektor digitális lemaradása jelenti, ugyanakkor a hosszú távú fennmaradáshoz, a költséghatékonyabb működéshez ma már ez elkerülhetetlen szinte minden vállalkozás számára.</p>	<p>» Az eddig is kevés érdeklődést mutató vállalkozások elérése továbbra is nehéz lesz a különböző kezdeményezésekkel, a szolgáltatói lobbis és az ismeretek hiánya miatt nem megfelelő fejlesztések valósulnak meg.</p>

Megtartó város

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>Oktatás, egészségügy, szociális ágazat problémái</p>	
<p>» Elmaradó bérrendezés forráshiány miatt nem, vagy nem kellő ütemben tud megvalósulni, tovább nő a különbség az átlagbér és a közszolgáltatásokban fizetett bérek között. A KSH szerint a 30 év alatti középiskolai tanárok bruttó átlagbére 315 ezer Ft, az általános iskolai tanár és tanítók átlagbére ugyanebben a korcsoportban 273 ezer Ft, míg a házi gondozóké 223 ezer Ft volt 2021-ben, míg Budapesten a bruttó átlagkereset ugyanebben az évben közel 541 ezer Ft volt.</p> <p>» Tovább nő a különbség egyes oktatási intézménytípusok, iskolák között a tanulói összetételben az eltérő kiválasztási és támogatási rendszer miatt (magániskolák,</p>	<p>» Budapesten a gazdaság egyéb szektorai (pl. SSC), a magánszektor (oktatásban, egészségügyben és szociális ágazatban is) elszívó hatása mellett a nemzetközi munkavállalási célú elvándorlás is növekedni fog. A vidéki munkaerő szempontjából a magas lakhatási költségek miatt nem vonzó alternatíva fővárosi munkavállalás. A dolgozók átlagéletkora tovább nő, a pályakezdekők száma csökken, egyes területeken tartós munkaerőhiánnyal kell számolni, ami komoly problémát jelent a magas szintű ellátások biztosításában. Már nem csak a forráshiány miatt lesznek hosszúak a várólisták az egészségügyben – ami nem teszi lehetővé a finanszírozott kapacitások és eszközök</p>

Trendek	Standard forgatókönyv
<p>egyházi iskolák, hat- és nyolcosztályos iskolák). A szakmailag is központosított közoktatási rendszerben kevés lehetősége van a pedagógusoknak alternatív módszerek alkalmazására, a diákok összetételére alapozott módszertan megválasztására.</p> <p>»</p>	<p>bővítését – hanem a hiányzó munkaerő miatt is. A szociális ágazatban a negatív gazdasági kilátások és a háztartások megélhetési gondjainak növekedése, valamint az idős korúak növekvő száma miatt a szolgáltatások és támogatások iránti növekvő igényel kell számolni, ugyanakkor a képzett munkaerő hiánya és a szolgáltatásfejlesztés forráshiánya egyaránt jellemző lesz, nem tudja kielégíteni az igényeket.</p> <p>» A szelektív hatás növekedésével az oktatásban erősödik a szegregáció, plusz forrás hiányában hiányoznak a felzárkózást segítő szolgáltatások, a társadalmi egyenlőtlenségek erősödnek.</p>
Megfizethető lakhatás kulcskérdés lesz	
<p>» Az elmúlt években a lakhatás költsége – a lakások és a lakberek – messze a jövedelmek növekedésénél gyorsabban és nagyobb mértékben növekedtek. A lakások ára a világ 150 nagyvárosa közül 2018 és 2019 első negyedéve között Budapesten emelkedett a legnagyobb, 2019 és 2020 első negyedéve között pedig a második legnagyobb mértékben, de a fővárosi lakások növekedése az azt megelőző években is jelentős volt. 10 évvel ezelőtt egy átlagos jövedelmű budapesti háztartásnak alig több, mint 5 évnnyi jövedelemre volt szüksége egy átlagos árú lakás megvásárlásához, 2019-ben már 9 évnnyi jövedelemre.</p> <p>» Budapesten az önkormányzati bérlakások aránya a fővárosi lakásállományon belül kevesebb mint 5%, a meglévő állomány egy jelentős része az évtizedek során felhalmozódott felújítási-korszerűsítési szükségletek miatt áll üresen.</p> <p>» Elmaradnak forráshiány miatt a kollégium-fejlesztési programok.</p>	<p>» A megfizethető lakhatás hiányának, az egészségtelen lakhatási körülményeknek súlyos népegészségügyi következményei vannak, a bizonytalan vagy túlszűfolt lakáskörülmények kedvezőtlen hatással vannak a koragyermekkori fejlődésre és a gyerekek iskolai teljesítményére, a megfizethető bérlakás-szektor hiánya pedig munkaerő-piaci problémákat is okoz. A kilakoltatások és a hajléktalanná válás megelőzését a pénzbeli ellátások és a szociális szolgáltatások sem biztosítják.</p> <p>» A megfizethető és elfogadható minőségű lakások hiánya egyértelműen érinti a jövedelmi, vagyoni helyzetük tekintetében leginkább rászorulókat, de azokat a családi háttér nélküli közép-jövedelműeket is, akik számára a fővárosi lakások megfizethetetlenek. Ennek eredményeként a közép- és alsóbb jövedelmű rétegek is a budapesti agglomerációban keresik a megfizethetőbb lakhatási lehetőségeket. A kiköltözések által megnövekedett ingázás növeli a fővárosi környezet terhelését. A lakhatás drágasága gátolja a munkaerő mobilitását. A lakhatás bizonytalansága, a rendezetlen lakcím problémáján keresztül, a szociális szolgáltatásokhoz és a települési támogatásokhoz való hozzáférést is hátráltatja.</p> <p>» a magas lakások és lakberek és az alacsony arányú önkormányzati lakásállomány hosszú távon ellehetetleníti a hajléktalanságból való kilépést azok számára is, akik egyébként munkaviszonnyal rendelkeznek.</p>

Trendek	Standard forgatókönyv
	» A fővárosi lakbérek megfizethetlenné válnak a felsőfokú hallgatók számára, ami az intézményválasztásra is hatással lesz.
Jövedelmi, vagyoni egyenlőtlenségek növekedése	
» Az emelkedő infláció és az ettől elmaradó reálbér növekedés, a lakhatási költségek emelkedése, egyes szektorok globális gazdasági folyamatoknak való kitettsége – és ennek hatása a foglalkoztatásra, valamint munkajövedelmekre – mind negatív hatással vannak a háztartások életszínvonalának alakulására.	» Megnő a lakásvesztés és ezzel a hajléktalanná válás kockázata, illetve a hátralékok felhalmozása.
»	» A leginkább rászorulóknak számára nincs forrás (és hitelfelvételi lehetőség) a lakások korszerűsítésére, ami egészségesebb (pl. vízesedés megszüntetése) és a rezsiköltségek szempontjából megfizethetőbb lakáskörülményeket jelentene.
	» A magán és közszolgáltatások minősége közötti különbségek növekednek a szektorokat érintő forráshiány miatt (pl. egészségügy, oktatás), és a jövedelmi különbségek miatt az ezekhez való hozzáférés is.

Kiszolgáló város

Trendek	Standard forgatókönyv
Kiköltözés és ingázás erősödése, forráshiány a közösségi közlekedés fejlesztésére	
» A városi közúti közlekedési hálózatának forgalomterhelése több tényező együttes hatására tovább erősödik: fennmarad vagy erősödik a 2015 óta tapasztalható kiköltözési tendencia, de ez a napi ingázás volumenének növekedésével jár a budapesti szolgáltatások igénybevétele és a munkahelyek miatt (2022. évi népszámlálási adatok adnak erről pontosabb képet); a magyar közúti hálózat főváros-centrikussága, az itt található logisztikai szolgáltatások (repülőtér, Szabadkikötő, DILK) terhelése az online kereskedelem térnyerésével tovább erősödik, a Fővárost elkerülő úthálózat terhelése tovább nő (M0), forrás hiányában a hiányzó szakasz nem épül meg, alapvetően növekszik ebből adódóan az egész városban is a közúti terhelés (kiszállítás) és az átmenőforgalom. A járványhelyzet miatt továbbra is elmarad a közösségi közlekedés használati részaránya (modal split), a személygépjárművek száma tovább nő.	» Budapesten a forgalomból adódó környezeti terhelés, ennek gazdasági és egészségügyi negatív externális hatásai tovább erősödnek, a levőminőség romlása tovább erősíti a kiköltözési trendet.
» A közösségi közlekedés fejlesztésének finanszírozási igénye és a rendelkezésre álló források közötti olló tovább nyílik.	» A beépítettség szintje, az alternatív megoldások óriási forrásigénye (felszín alá vezetett forgalom és parkolási infrastruktúra) és a társadalom megosztottsága hátráltatja az élhetőbb, zöldfelületekben gazdagabb, biztonságos gyalogos- és kerékpáros közlekedés feltételeit biztosító közterületmegújítások megvalósítását.
	» A közösségi közlekedés hálózati fejlesztését (pl. új kötőpályás kapcsolatok kiépítése) a meglévő infrastruktúra (hálózatok, járművek és kapcsolódó kiszolgáló létesítmények) felújításával kapcsolatos forrásigény jelentősen lekorlátozza, ennek következményei: továbbra is fennmarad egyes városrészek rosszabb elérhetősége (XV. és XVII. kerület különösen), a nagy távolságú napi mobilitási igények esetén a közösségi közlekedés továbbra sem lesz versenyképes.
Ingatlanpiaci trendek	

Trendek	Standard forgatókönyv
<ul style="list-style-type: none"> » A fővárosi lakáspiacon a kormányzati intézkedések (rozsdaovezeti státusz, ÁFA csökkentés, tulajdonszerzést támogató konstrukciók) fenntarthatósága kiszámíthatatlan a makrogazdasági folyamatok és ennek költségvetést érintő hatásai miatt. » A kínálati oldalon még mindig jóval kevesebb lakás épül, mint a 2000-es évek első felében. Az építések volumene a közeljövőben csökkeni fog az építőipari ellátási hiányok, a munkaerőhiány és az infláció miatt. » Az új lakások átlagos négyeztméterára tovább növekszik a szűkülő kínálat és az ingatlanok befektetési célú értékesítése miatt. » Az új lakások területileg koncentráltan, nagy sűrűséggel jelennek meg elsősorban azokon a barnamezős területeken, ahol nem kell jelentős pluszköltséggel számolni a területelőkészítés során. » A lakóingatlanok terén is egyre erősebb elvárás lesz, hogy a zéró kibocsátáson túl energiatermelés is kapcsolódjon az épületekhez. 	<ul style="list-style-type: none"> » A lakóingatlan fejlesztések során a romló gazdasági helyzetben továbbra is jellemző lesz az erős területi koncentráció, a beruházásoknál az olcsóbb megoldások dominálnak (építészeti minőség, műszaki tartalom, lakások méret szerinti összetétele, kapcsolódó szolgáltatási környezet – zöldfelületek, parkolás), az önkormányzatok alkupozíciói tovább romlanak a kiemelt státusz fennmaradása mellett.

A kockázati tényezők fentiekben bemutatott összefüggései (egymást erősítő hatások, ok-okozati kapcsolatok) mind olyan tényezők, amikre a következőkben fel kell készülni (a gyakoriság ilyen értelemben nem értelmezhető), a hatásuk pedig jelentős. A város felkészültségének értékelését is nehéz objektívan elvégezni, mert egy-egy kockázati tényező bekövetkezése (annak mértékétől is függően) számos szereplőt és működési, irányítási alrendszert érint és ezeknek az alrendszereknek a felkészültsége nagyon eltérő. A COVID-19 járványhelyzet jó példa erre, ahol a Fővárosi Önkormányzat, a kormány, a kerületek egyaránt különböző típusú intézkedéseket kellett, hogy meghozzanak, bizonyos kérdésekben gyors reakció és rugalmas intézkedések születtek, míg más területeken ezek elkéstek vagy elmaradtak.

Az Otthon Budapesten Program célrendszerének és beavatkozási területeinek kijelölése tulajdonképpen az azonosított szükségletekre és jövőben felerősödő trendekre alapozva készült, célja egy olyan (adaptív) forgatókönyv, jövőkép elérése, ahol a kulcskérdéseket különböző léptékű intézkedések együttesével lehet elérni, és ahol egyes területeken (különösen a megfizethető lakhatás és a zöld átállás emelhető ki) a strukturális változások elindítására is lehetőség van különböző eszközökkel.

JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER

JÖVŐKÉP ÉS CÉLRENDSZER ÖSSZEFOGLALÁSA

A részvételi tervezési folyamatban megfogalmazott igények, a stratégia vizsgálati munkarészei során azonosított fejlesztési szükségletek és kihívások alapján a Fővárosi Önkormányzat – vízióját megerősítve – három stratégiai célt jelölt ki, amelyek meghatározzák a középtávú városfejlesztési beavatkozások prioritásait:

- **Esélyteremtő Budapest:** minden társadalmi réteg számára megfizethető lakhatás biztosítása, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása.
- **Zöld Budapest:** egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város feltételeinek megteremtése
- **Nyitott Budapest:** kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.

ÁTFOGÓ CÉL	ÉLHETŐ BUDAPESTET MINDENKINEK!		
STATÉGIAI TEMATIKUS CÉLOK	ESÉLYTEREMTŐ BUDAPEST Elérhető lakhatás, a budapestiek egészségének és életkörülményeinek javítása.	ZÖLD BUDAPEST Élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város	NYITOTT BUDAPEST Kezdeményező városkormányzás, ahol kulcsszerepet kap az együttműködés és az innováció.
OPERATÍV CÉLOK	I.A Megfizethető és jó minőségű lakhatás feltételeinek bővítése	II.A Kis távolságok városa	III.A Együttműködésen alapuló városfejlesztés
	I.B Egészségmegőrzés feltételeinek javítása	II.B Fenntartható közlekedés fejlesztése	III.B Kommunikáció és városmarketing megújítása
	I.C Minőségi szociális szolgáltatások biztosítása	II.C Egészséges utcák és városi terek	III.C Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés
	I.D A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	II.D Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése	III.D Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása
	I.E A közterek és szolgáltatások akadálymentes és biztonságos használata	II.E Energiahatékonyság növelése, klímavédelem	III.E Innováció és szervezettefejlesztés a fővárosi szolgáltatásokban
	I.F Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése	II.F Fenntartható városüzemeltetés	III.F Fenntartható turizmus, megújuló kulturális és rekreációs szolgáltatások
ALAPELVEK	SZOLGÁLTATÁS-FÓKUSZÚ ÉS EMBERLÉPTÉKŰ FEJLESZTÉSEK!		
	EGYMÁST ERŐSÍTŐ, AZ ITT ÉLŐK SZÁMÁRA HASZNOS FEJLESZTÉSEK!		
	RUGALMAS, A TANULSÁGOK KIÉRTÉKELÉSÉRE ALAPOZÓ FEJLESZTÉSEK!		

A fenti célok összhangban vannak Budapest hosszú távú városfejlesztési víziójával, ugyanakkor kiemelik azokat az irányokat, ahol a Fővárosi Önkormányzat a következő években az egymással összehangolt, integrált beavatkozások eredményeként lényeges változást, elmozdulást szeretne elérni. A Budapest 2030 hosszú távú koncepció céljai közül az „élhető város” tématerületei kerülnek a középpontba a következő években, ezért – Budapest településfejlesztési tervének és hosszú távú jövőképeinek teljes körű felülvizsgálatáig – az Otthon Budapesten stratégia és Fővárosi Területfejlesztési Program átfogó célja, jövőképe röviden összefoglalva: „Élhető Budapestet Mindenkinék!” Mindhárom stratégiai célon belül hat operatív cél került meghatározásra:

CÉLRENDSZER BEMUTATÁSA AZ ÖT TERVEZÉSI DIMENZIÓ MENTÉN

A stratégiai és operatív célok közvetlenül vagy közvetetten különböző mértékben illeszkednek az öt tervezési dimenzióhoz, amelyet az alábbi áttekintő táblázat foglal össze.

	prosperáló város	zöldülő város	digitális város	megtartó város	kiszolgáló város
I.A Megfizethető és jó minőségű lakhatás feltételeinek bővítése	●	●		●●●	●
I.B Egészségmegőrzés feltételeinek javítása	●		●●	●●●	●●
I.C Minőségi szociális szolgáltatások biztosítása				●●●	●
I.D A szegénység és a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	●			●●●	●
I.E A közterek és szolgáltatások akadálymentes és biztonságos használata		●		●●	●●●
I.F Befogadó és együttműködő budapesti közösség építése				●●●	
II.A Kis távolságok városa	●	●●●			●●●
II.B Fenntartható közlekedés fejlesztése	●	●●●			●●●
II.C Egészséges utcák és városi terek	●	●●●			●●●
II.D Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése		●●●			●●●
II.E Energiahatékonyság növelése, klímavédelem	●	●●●			●●●
I.F Fenntartható városüzemeltetés	●	●●●			●●●
III.A Együttműködésen alapuló városfejlesztés	●●●	●●●	●●●	●●●	●●●
III.B Kommunikáció és városmarketing megújítása	●		●●	●●	
III.C Ügyfélközpontú városi szolgáltatásfejlesztés			●●●	●●●	●●●
III.D Korszerű adatgazdálkodás és digitális átállás gyorsítása	●	●	●●●	●	●
III.E Innováció és szervezetfejlesztés a fővárosi szolgáltatásokban	●●●	●	●●●	●	●
III.F Fenntartható turizmus, megújuló kulturális és rekreációs szolgáltatások	●●●		●●	●●	●●

A **prosperáló város**hoz erősen kapcsolódó operatív területek a „Nyitott Budapest” stratégiai cél alatt jelennek meg közvetlenül, de ezen a területen viszonylag korlátozott a Fővárosi Önkormányzat beavatkozási lehetősége. A korábbi időszakokhoz képest cél, hogy a városi kihívások megoldásában a gazdaság szereplői aktívabban vegyenek részt és működjenek együtt a város vezetésével, illetve közszolgáltató vállalataival. Ez egyrészt stratégiai együttműködést (III. A), másrészt a városi szolgáltatások és a vállalkozói szektor közötti hídépítést jelenti (III.E.), különös tekintettel az okos város megoldások ösztönzése, a termékek, szolgáltatások fejlesztésének támogatása révén. A Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány smart city működési területe mellett folytatja és fejleszti mikrohitelzéssel és az általános vállalkozásfejlesztési szoft szolgáltatásokkal kapcsolatos tevékenységeit. Ennek keretében a jövőben – a központi intézkedések után megtervezve, azokat kiegészítve – tervezett a kkv szektor digitális átállását támogató projektek megvalósítása. Az adatkormányzás (III.D) fejlesztése nem csak a belső hatékonyságot, működést kívánja támogatni, de a megosztható közadatok a szolgáltatás- és termékfejlesztés fontos potenciális erőforrásait jelentik az érintett kkv szektor számára is. Másik közvetlenül kapcsolódó terület a szolgáltatások fejlesztésének azon köre, ami a kulturális- és szabadidő gazdaság és a turizmus területét érinti (III.B, III.F): ide tartozik a fővárosi fürdők folyamatos korszerűsítése, a Budapesti Történeti Múzeum és egyéb kulturális intézmények és szolgáltatások fejlesztése.

Közvetetten a prosperáló város dimenzióhoz kapcsolódik az „Esélyteremtő Budapest” minden olyan operatív területe és beavatkozása, ami támogatja a munkaerő oldaláról a foglalkoztatottak egészségének megőrzését, tudásának bővítését és a lakhatási feltételek biztosítását. A „Zöld Budapest” stratégiai cél alatt jelenik meg minden olyan tényező, ami a várost a munkaerő számára vonzóvá teszi (zöld, élhető város) és ami a vállalkozások mindennapi működését biztosítja (közlekedés, városüzemeltetés területei).

A **zöldülő város** dimenzió nagyon erősen megjelenik a „Zöld Budapest” stratégiai cél hat operatív célja és azok alatt tervezett beavatkozások mentén. Ebben kulcsfontosságúak lesznek a következő időszakban a városi közlekedés kibocsátás-csökkentését eredményező fejlesztések (ez a gyalogos- és kerékpáros közlekedés kapcsán megjelenik a II.A és II. B cél alatt, illetve II.B alatt a járműállomány megújítása és a hálózatfejlesztés a közösségi közlekedésben), valamint az energiahatékonyság javítása és a megújuló energia térnyerésének növelése (II.E és II.F). Ez utóbbi nem csak a szorosan vett fővárosi feladatokhoz kapcsolódik (intézmények, hivatal, gazdasági szervezetek épületállományához és fővárosi bérlakásállományhoz kapcsolódó fejlesztések), hanem olyan új működési és finanszírozási modellek kidolgozása is cél, amivel nagyságrendi változást lehet elérni a fővárosi lakásállomány állapotának javításában energiahatékonyság terén, illetve a megújuló energiatermelés szempontjából. Mindez nem csak a klímacélokot szolgálja, de kiemelkedően fontos a jobb városi környezeti állapot (különösen a levegőminőség) elérése és a pénzügyileg fenntartható üzemeltetés szempontjából is. Közvetetten a digitális fejlesztések (például közlekedésirányítás, logisztika, de az ügyféloldali fejlesztések is a III.C és III.D operatív célok alatt) is hozzájárulnak a hatékonyság javításához, a közösségi közlekedés részarányának növeléséhez a fővárosi modal spliten belül. A kis távolságok városa koncepciót szolgáló beavatkozások (II.A) egyszerre biztosítják a kompakt területhasználatot és ezzel a városüzemeltetés hatékonyságát, valamint a személygépjármű forgalom csökkentését és az ezzel járó kibocsátás-csökkentést az utazási igények csökkentésén keresztül.

A **digitális város** dimenzió a „Nyitott Budapest” stratégiai célhoz kapcsolódik elsődlegesen, itt az adatkormányzásra és digitális átállásra vonatkozóan külön operatív cél alatt is megjelennek tervezett beavatkozások (III.D) különösen az adatkormányzás és a működés hatékonyságának javításához hozzájáruló fejlesztések tartoznak ide, illetve a (III.C) alatt az ügyféloldalt érintő szolgáltatásfejlesztés, ami a service design módszertan mentén történik, integrálva a szükséges eljárások és szervezeti háttér megújítását is. Ezek mellett szinte minden operatív célon belül tervezettek olyan fejlesztések, amelyek digitális átállás részei, pl. partnerségi együttműködés és a kommunikáció digitális eszközei (III.A és III.B), a turisztikai és kulturális szolgáltatások digitalizálása (III.F), de a kkv-k digitális átállásának támogatása is (III.E).

A másik két stratégiai cél esetében a digitális eszközök alkalmazása – a szinte minden területre kiterjedő adatgazdálkodás, működést és nyomon követést támogató digitális fejlesztések mellett – különösen az egészségmegőrzés feltételeinek javítása (I.B) és az idősek otthonukban történő jobb ellátása (I.C részeként) terén emelhető ki.

A **megtartó város** dimenzió az emberekre és a közösségre fókuszál, ezáltal – bár közvetetten minden stratégiai cél hozzájárul Budapest megtartó képességéhez – az „Esélyteremtő Budapest” operatív céljai emelhetők ki: ezek között a megfizethető lakhatás (I.A) és az egészségmegőrzés (I.B) az a két terület, ahol a kötelező feladatoknál nagyobb, elsősorban katalizáló szerepet kíván felvállalni a Fővárosi Önkormányzat annak érdekében, hogy a strukturális változások elinduljanak. A közelmúlt eseményei (járvány, magas infláció, emelkedő energiaárak stb.) megerősítik azoknak a céloknak a relevanciáját is, amelyek a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, az egyéni boldogulás esélyének növeléséhez hozzájárulnak (I.D). A megtartó város fontos dimenziója, hogy mindenki egyenlő eséllyel férjen hozzá a városi terekhez és szolgáltatásokhoz (I.E) és senkit ne érjen hátrányos megkülönböztetés, mindenki otthon érezhesse magát Budapesten (I.F). A növekvő számú időskorú népesség és a hajléktalan emberek méltó ellátását biztosító fejlesztések (I.C) szintén a megtartó város elemeként értelmezhetőek.

A **kiszolgáló város** dimenzióhoz elsősorban az zöldülő város dimenzióval erősen átfedő közlekedési, zöldfelületi és városüzemeltetési, benne a közműveket is érintő fejlesztési területek kapcsolódnak a Zöld Budapest operatív céljainak teljes spektrumát lefedve. Az egészséges utcák és városi terek (II.C) a közterületek élhetőségéről szól, ennek érdekében valósul meg fontos közterületek újragondolása, humanizálása és zöldítése. A természeti értékek megőrzése és zöldfelületek fejlesztése (II.D.) nem csak a városi közterületek megújítását és bővítését jelenti, de az alulhasznosított vagy használaton kívüli barnamezős területek zöld célú funkcióváltásának elősegítését is. A Fővárosi Önkormányzat viszonylag korlátozott mértékben rendelkezik olyan nagy potenciális fejlesztési területtel, ahol funkcióváltás lenne megvalósítható, de az első ütemet minden esetben a zöldfelületi fejlesztési elemek jelentik (pl. Fehérdűlő). A klímavédelmi operatív cél alatt (II.E) együtt és integrált szemlélettel jelenik meg a csapadékvíz-kezelés, a zöldfelület fejlesztés és árvízvédelem kérdése, míg a fenntartható városüzemeltetés (II.F) alatt minden olyan szolgáltatási terület és infrastruktúra megújítása (távhő, víziközművek, hulladékgazdálkodás, közvilágítás), ami hozzájárul a városszerkezet kompaktságának megőrzéséhez, és biztosítja a lakosság mellett a gazdaság magas színvonalú kiszolgálását.

MONITORING, KONTROLLING, INDIKÁTOROK

MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉS

A Fővárosi Önkormányzat az Otthon Budapesten Program elfogadását követően megkezdte az éves városjelentés módszertani háttérének kidolgozását, amelynek célja a stratégiai célok elérésének, a városi folyamatoknak és azokat befolyásoló tényezőknek, valamint a Fővárosi Önkormányzat stratégiai célokhoz kapcsolódó beavatkozásainak és nem beruházási jellegű intézkedéseinek éves áttekintése, értékelése. A városjelentés először 2021 évre vonatkozóan készül el, lezárása 2023 első félében várható.

A városjelentés háttéranyagát jelenti az alkalmazott indikátorok leírását tartalmazó kézikönyv, ebben a metaadatok jelennek meg az egyes indikátorokra vonatkozóan, a számítás módját, az adatok forrását, a mérés /adatok elérhetőségének gyakoriságát is tartalmazva.

A városjelentés törzsanyaga egy összefoglaló jelentés, amely a stratégiai és operatív célok mentén összegzi az eredményeket, változásokat, a vonatkozó indikátorok grafikai megjelenítésével. A városjelentés részletes melléklettel rendelkezik: ez egyrészt az összes kulcsindikátort (ezek alkotják jelen FVS melléklet alábbi pontban felsorolt indikátorkészletét) és az ezekhez kapcsolódó háttéradatokat tartalmazza legfrissebb adatok megadásával, a kulcsindikátoroknál bázis- és célértékek megadásával, a változások rövid értékelésével, másrészt a melléklet a fővárosi projektek előrehaladását és a megvalósított intézkedéseket mutatja be, a kapcsolódó kimeneti és eredmény indikátorokkal.

A Fővárosi Önkormányzat helyzete sajátos, hiszen nagyon sok területen nem rendelkezik közvetlen hatáskörrel és erőforrással a változások lényegi befolyásolására, ez azt is jelenti, hogy stratégiai időtávban a hatásindikátorok változása csak kellő kitekintéssel, a befolyásoló körülmények figyelembevételével értékelhető. Ezekben a területeken az éves városjelentésnek kiemelt célja azoknak a beavatkozási területeknek az azonosítása, ahol a Fővárosi Önkormányzatnak az érdekérvényesítés mellett a negatív hatások mérséklésében vagy a hatások megelőzésében szerepet kell vállalnia.

A városjelentés részét képezi az indikátorok körével és az alkalmazott módszertannal kapcsolatos módosítási javaslatok összegzése is. Ezt indokolhatja új adatkörök elérhetővé válása (pl. az adatkormányzás megvalósítása vagy digitális fejlesztések eredményeként fővárosi hatáskörben előálló új adatok), a folyamatosan fejlődő stratégiai dokumentumok felülvizsgált monitoring módszertana, de nemzetközi szinten fejlesztett új indikátorok megjelenése is (pl. a Budapesti Mobilitási Terv folyamatban lévő felülvizsgálatához kapcsolódóan a nemzetközi módszertan szerint alkalmazandó indikátorok³⁶ bevezetése vagy a DESI digitális indexhez hasonló lokális mutató rendelkezésre állása, amire az Európai Unió már elindított kezdeményezést³⁷). A városjelentés indikátorkészletének kialakítása során fontos szempont volt a SMART³⁸ irányelveknek való megfelelés és ennek részeként a hozzáférhető adatokon alapuló indikátorok

³⁶ Sustainable Urban Mobility Indicators (SUMI); https://transport.ec.europa.eu/transport-themes/clean-transport-urban-transport/sumi_en

³⁷ LORDI: Local and Regional Digital Indicators; https://oascities.org/wp-content/uploads/2022/02/Martin-Gauk-_Cx22_Monitoring-and-measuring-the-impact-of-digital-transformation-on-societal-priorities.pdf

³⁸ specifikus, mérhető, elérhető, releváns és időhöz-kötött

megválasztása, ugyanakkor egyes adatszolgáltatások megszüntetése, a költségek aránytalan növekedése vagy az alkalmazott módszertan lényeges változása – s így az összehasonlíthatóság sérülése – a módosításokat indokolttá teheti. Az egyes operatív célok szakpolitikai területein is megfogalmazódhatnak olyan igények, amik új adatok beemelését teszik szükségessé.

INDIKÁTOROK ÉS AZOK MÉRÉSI MÓDSZERTANA

Az Otthon Budapesten Program kulcsindikátorai (indikátorok definícióit a melléklet tartalmazza):

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Tényleges szaporodás/fogyás /fő	átfogó cél /H	-2 070 (2019)	ne csökkenjen	KSH/évente
Épített lakások száma 1000 lakosra vetítve / db per 1000 fő	átfogó cél /H	3,3 (2019)	4,1 /évente	KSH/évente
Vásárlóerőparitáson (PPS) számolt GDP/fő az Európai Unió átlagában / %	átfogó cél /H	151% (2019)	növekedjen	Eurostat/évente
Egy főre jutó bruttó hazai termék/ ezer Ft per fő	átfogó cél /H	10 095 (2019)	növekedjen	KSH/évente
Az életminőség megítélése Budapesten (Quality of life in European cities, Urban Audit) / elégedettek aránya %	átfogó cél /H	86,2% (2019)	növekedjen	Eurobarometer, Eurostat /3 évente
Budapesti életminőséggel való elégedettség (% és átlagérték 1 és 5 között mérve)	átfogó cél /H	66 %/3,8 pont (2022)	növekedjen	felmérés /3 évente
Budapest szolgáltatásokkal való elégedettség (%)	átfogó cél /H	64 (2019)	növekedjen	felmérés /3 évente
Megfizethető lakások aránya Budapesten / %	I.A megfizethető lakhatás /H	4,5% (2019)	legalább 8%	KSH és adatbekérés /évente
Önkormányzatok tulajdonában lévő lakások aránya / %	I.A megfizethető lakhatás /E	4,5% (2019)	ne csökkenjen	KSH/évente
A Fővárosi Lakásügynökség	I.A megfizethető lakhatás /E	0 (2021)	2500-9000	FPH/évente

³⁹ H: hatásindikátor; E: eredmény indikátor; K: kimeneti indikátor

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
kezelésében lévő lakásállomány nagysága /db				
A Fővárosi Önkormányzat közreműködésével létrejött kollektív tulajdonú lakások száma /db	I.A megfizethető lakhatás /K	0 (2021)	700-2800	FPH/évente
Fővárosi Lakásügynökség kezelésében lévő lakások száma közül az akadálymentes lakások aránya/%	I.A megfizethető lakhatás /K I.E Akadálymentesség, biztonság / H	0 (2021)	legalább 10%	FPH/évente
65 éves korban várható átlagos élettartam /év	I.B Egészségmegőrzés /H	18,1 (2019)	min. 20 év	Eurostat /évente
Születéskor várható átlagos élettartam / év	I.B Egészségmegőrzés /H	78,7 (2019)	növekedjen	Eurostat/ évente
A daganatos megbetegedés okozta halálesetek száma lakosságszámra vetítve / haláleset/100 ezer fő	I.B Egészségmegőrzés /H	307,47 (2019)	csökkenjen	
Saját egészségi állapottal való elégedettség mértéke /1-10 skála	I.B Egészségmegőrzés /H	7,2 (2022)	növekedjen	felmérés / 3 évente
A Fővárosi Önkormányzat szociális célú fejlesztéseinek értéke / milliárd Ft	I.C Szociális szolgáltatások /K (ráfordítás indikátor)	1,0183	minimum 2 milliárd Ft /év	FPH /évente
Közterületen elért hajléktalan személyek száma az éves adatfelvétel során (fő)	668	870 (2019)	200 fő alá csökkenjen (2027)	Február Harmadika Adatfelvétel / BMSZKI
A szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya /%	I.D Szegénység és egyenlőtlenségek csökkentése /H	12,6% (2019)	8% alá csökkenjen (2027)	Eurostat/évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Munkanélküliségi ráta a 15-74 éves aktív korosztály arányában /%	I.D Szegénység és egyenlőtlenségek csökkentése /H	2,3% (2019)	5% alatt maradjon	KSH/ évente
Szegregációval érintett területeken élők száma / fő	I.D Szegénység és egyenlőtlenségek csökkentése /H	8 670 (2011)	csökkenjen (2022)	KSH / Népszámlálás (314/2012 (XI.8.) kormányrendelet szerint)
Iskolai szegregációs index - intézmények között / 0-100 közötti skála	I.D Szegénység és egyenlőtlenségek csökkentése /H	17,6 (2019)	csökkenjen	KRTK KTI / évente
Hátrányos megkülönböztetést tapasztaló akadályozottak aránya a közlekedés területén / %	I.E Akadálymentesség, biztonság / H	22% (2019) bázisadatot a KSH felmérése jelenti, ez aktualizálásra kerül 2022-ben	csökkenjen	felmérés / 3 évente
Szubjektív biztonságérzet sötétedés után / %	I.E Akadálymentesség, biztonság / H	77,3% (2019)	növekedjen	KSH
Menekültek befogadását elutasítók aránya/%	I.F Befogadó közösség /H	11% (2022)	csökkenjen	felmérés / 3 évente
Alapfunkció hiányos vegyes- és lakóterületek nagysága /ha	II.A kis távolságok városa / H	4300 ha (2022)	csökkenjen	BFVT / 3 évente
Központrendszer kialakultsága /%	II.A kis távolságok városa / H	76% (2021)	növekedjen	BFVT / 3 évente
Barnemezős és alulhasznosított területek nagysága / ha	II.A kis távolságok városa / E	2.845,4 ha (2019)	csökkenjen	BFVT/ évente
A fővárosi településtervben meghatározott beépítésre szánt területek nagysága /ha	II.A kis távolságok városa / E	30.906 (2019)	ne növekedjen	BFVT / évente
Modal Split – Közlekedési munkamegosztás a Budapesten belüli utazások esetében a	II.B Fenntartható közlekedés / H	gyaloglás 11%, kerékpár 2%, közösségi közlekedés 47%,	gyaloglás 15%, kerékpár 5%, közösségi közlekedés 50%,	BKK / 2 évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
megtett távolság alapján (%)		személygépjármű-közlekedés 40% (2017, bázisév))	személygépjármű-közlekedés 30% (2030)	
Modal Split – Közlekedési munkamegosztás a városhatárt átlépő utazások esetében megtett távolság alapján (%)	II.B Fenntartható közlekedés / H	gyaloglás 4%, kerékpár 1%, közösségi közlekedés 50%, személygépjármű-közlekedés 45%. (2017, bázisév)	gyaloglás 5%, kerékpár 5%, közösségi közlekedés 50%, személygépjármű-közlekedés 40%. (2030)	BKK / 2 évente
A közlekedési rendszer által nyújtott eljutási idő Budapesten és az agglomerációban / perc	II.B Fenntartható közlekedés / H	35 (2019)	BMT felülvizsgálat alapján aktualizálva	BKK / évente
Megfelelő szolgáltatási komfortszintű kerékpáros főhálózat aránya / %	II.B Fenntartható közlekedés / E	23% (2021)	BMT felülvizsgálat alapján aktualizálva	BKK / évente
Súlyos sérüléssel kimenetelű közúti balesetek száma /eset	II.C Egészséges utcák / H	919 (2019)	50%-os csökkentés minimum (2030), de 2050-ig Vision Zero (0)	KSH/évente
Halálos kimenetelű közúti balesetek száma /eset	II.C Egészséges utcák / H	49 (2019)	50%-os csökkentés minimum (2030), de 2050-ig Vision Zero (0)	KSH/évente
Szálló por (PM ₁₀) tiszta napok száma /napok száma	II.C Egészséges utcák / H	297 (2019)	növekedjen	OMSZ / BFVT / évente
Kisméretű szálló por (PM _{2,5}) éves átlagkoncentráció / µg/m ³	II.C Egészséges utcák / H	14 (2019)	csökkenjen	OMSZ / BFVT / évente
Nitrogén-dioxid (NO ₂) tiszta órák száma / óra	II.C Egészséges utcák / H	8 497 (2019)	növekedjen	OMSZ /BFVT / évente
65 dB feletti teljes napi (L _{den}) zajszinttel terhelt lakosság száma közúti zajterhelésekre /100 fő	II.C Egészséges utcák / H	234 300 (2017)	200 000	Vibrocomp Kft. / BFVT /5 évente
65 dB feletti teljes napi (L _{den}) zajszinttel terhelt	II.C Egészséges utcák / H	7 700 (2017)	6.700	Vibrocomp Kft. / BFVT / 5 évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
lakosság száma vasúti zajterhelésekre /100 fő				
Korszerű, fővárosi közterületi illemhelyek száma	II.C Egészséges utcák / H	23 (2021)	növekedjen	BFVT/ évente
Fővárosi tulajdonnal érintett kármentesítést igénylő helyszínek száma /db	II.C Egészséges utcák / H	10 (2019)	csökkenjen	Kormányhivatal / BFVT / évente
Lakossági elégedettség a lakókörnyezet minőségével /elégedettek aránya %	II.C Egészséges utcák / H	64%/4 pont (2022)	növekedjen	felmérés / 3 évente
Egy főre jutó zöldterületi ellátottság /m ² per fő	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / H	6 (2019)	7	BFVT / 3 évente
Helyi jelentőségű védett természetvédelmi területek nagysága / ha	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / E	861 ha (2019)	1200	FPH/BFVT / évente
Zöldfelület-intenzitás értéke / %	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / H	53% (2015)	növekedjen	BFVT / 5 évente
Egy lakosra jutó rekreációs célú parkerdő nagysága / m ² per fő	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / E	25 (2019)	növekedjen	BFVT / 3 évente
A BP Fatárban szereplő közterületi zöldinfrastruktúra nagysága (ha)	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / E	392 (2020)	növekedjen	BKM /FATAR alkalmazás (Info-garden Kft. / évente
Parkokkal kapcsolatos lakossági elégedettség / 1-5-ös skála	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / H	új adat 2022-től	növekedjen	felmérés / 3 évente
Energia végfelhasználáshoz köthető CO ₂ -kibocsátás /tCO ₂	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /H	6 109 183 (2015)	3.663.616	BFVT / évente
Egy főre jutó éves energiafelhasználáshoz köthető CO ₂ kibocsátás /tCO ₂ per fő	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /H	3,547 (2015)	2,04	BFVT / évente
Fővárosi Önkormányzat, valamint intézményei, cégei épületeinek, létesítményeinek energiafelhasználásához	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /H	138 4323 (2015)	85.973	FPH/BFVT / évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
köthető CO ₂ -kibocsátás / tCO ₂				
Közlekedési eredetű CO ₂ kibocsátás / tCO ₂	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /H	1709130 (2015)	1.136.381	BKK/BFVT / évente
Távhő felhasználáshoz kapcsolódó fajlagos CO ₂ -kibocsátás / CO ₂ kg / MWh	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /H	182,8 (2015)	csökkenjen	BKM/BFVT / évente
A MÁSZ+1,3 m biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza	II.E Energiahatékonyság , klímavédelem /E	32 (2021)	60	FPH / évente
Lerakással ártalmatlanított hulladék az összes kezelt települési hulladék arányában / %	II.F Fenntartható városüzemeltetés / H	28% (2019)	10% alá csökkenjen	BKM / BFVT / évente
Budapesten keletkezett települési hulladék egy főre jutó éves mennyisége / kg per fő per év	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	371 (2019)	csökkenjen	Eurostat és KSH/ évente
Lakossági forrású biohulladék komposztálás / t per év	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	34.760 (2019)	növekedjen	BKM/ évente
Közszolgáltatási forrású biohulladék komposztálás / t per év	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	6 164 (2021)	növekedjen	BKM/ évente
Közszolgáltatás keretében gyűjtött szelektív hulladék aránya / %	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	15% (2020)	növekedjen	BKM / BFVT/ évente
Települési szilárd hulladék hasznosítási aránya / %	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	17% (2019)	35%	BKM / BFVT/ évente
Az ivóvízellátó rendszer és a szennyvízelvezető hálózat hosszának aránya / km/km	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	0,84 (2019)	növekedjen	Fővárosi Vízművek, FCSM; KSH/ évente
Korszerűsítésre szoruló ivóvízhálózat hossza /fm	II.F Fenntartható városüzemeltetés / E	873 230(2021)	csökkenjen	Fővárosi Vízművek/ évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Közösségi tervezéssel érintett városfejlesztési projektek aránya /%	III.A Együttműködő városfejlesztés /E	100%	90% felett	FPH /BKK/ BFVT /BKM / évente
Közösségi költségvetés összege a fővárosi költségvetésben / Ft	III.A Együttműködő városfejlesztés /K (ráfordítás indikátor)	1 000 000 000 Ft (2021)	8 000 000 000 Ft (2027, kumulált érték)	FPH / évente
Közösségi költségvetés projektjavaslatainak száma (db)	III.A Együttműködő városfejlesztés /E	687 (2021)	növekedjen	FPH / évente
Közösségi költségvetés projektjavaslataira szavazók száma (db szavazat)	III.A Együttműködő városfejlesztés /E	13 344 (2021)	növekedjen	FPH / évente
Civil munkacsoportok munkájában résztvevő szervezetek száma / db	III.A Együttműködő városfejlesztés /E	151 (2021)	növekedjen (2030)	FPH/ évente
Budapesti polgári kezdeményezés során hitelesített és a fővárosi honlapon közzétett kezdeményezésekhez csatlakozók átlagos száma /fő per kezdeményezés átlagosan	III.A Együttműködő városfejlesztés /E	2545 (2021)	növekedje	FPH/ évente
Budapest honlap (www.budapest.hu) látogatók száma (látogató)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	86 348 (2021)	növekedjen	FPH / évente
Budapest Városháza Facebook oldalon a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	250 000 (2022)	növekedjen	FPH / évente
Városlakóknak szóló kommunikációs oldal (enbudapestem.hu) látogatók száma (látogató)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	375 485 (2021)	növekedjen	Budapest Brand / évente
Városlakóknak szóló (enbudapestem)Facebook oldalon a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	300 167 (2021)	növekedjen	Budapest Brand / évente
Lakossági célú Budapest-kártya/applikáció	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	0 (2021)	növekedjen	Budapest Brand / FPH / évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
regisztráltak száma az év végén (fő)				
Közösségi média felületen megjelenő fővárosi szervezetek aránya (%)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	100% (2021)	100%	érintett szervezetek
Turisztikai célú kommunikációs oldal (budapestinfo.hu) látogatók száma (látogató)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	338 155 (2019))	növekedjen	Budapest Brand / évente
Turisztikai célú Facebook oldal (Visit Budapest) a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	III.B Kommunikáció és városmarketing / E	88 966 (2019)	növekedjen	Budapest Brand / évente
Egyszerű, gyors ügyintézésrel való általános elégedettség szintje /%	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / H	77% (2022)	növekedjen	felmérés / 3 évente
A lakosság interneten keresztül elsődleges ügyintézésének aránya (%)	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / H	47% (2022)	növekedjen	felmérés / 3 évente
Integrált szolgáltatást nyújtó ügyfélszolgálatok száma /db	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / K	10 (2022)	növekedjen	érintett szervezetek / évente
Közösségi közlekedési utaselégedettségi index /%	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / H	66,5 (2020)	90% (2030)	BKK / évente
Szolgáltatásait online felületen megjelentető fővárosi szervezetek aránya (%)	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / E	100% (2022)	100%	érintett szervezetek
Service design fejlesztési módszertan alkalmazási esetek száma az év során /db	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / E	2 (2021)	növekedjen	érintett szervezetek
Teljesen digitális úton intézhető ügykörök aránya a Főpolgármesteri Hivatalhoz kapcsolódóan (%)	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatásfejlesztés / E	37,5% (2022)	növekedjen	FPH /évente
Nyilvánosan megosztott közadat-állományok száma, amelyek gép által feldolgozhatóak / db	III.D Adatgazdálkodás, digitális átállás / K	7 (2022)	növekedjen	érintett szervezetek / évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Adatstratégiával, adatgazdálkodási tervvel rendelkező fővárosi intézmények és gazdasági szervezetek száma / db	III.D Adatgazdálkodás, digitális átállás / K	0 (2022)	növekedjen	érintett szervezetek / évente
Smart Budapest platformban aktív vállalkozások száma az év folyamán / db	III.E Innováció / E	38 (2021)	növekedjen	BVK / évente
Smart Budapest ötletversenyeken résztvevő vállalkozások száma az év folyamán / db	III.E Innováció / E	42 (2022)	növekedjen	BVK / évente
Európai Regionális Innovációs Eredménytábla – Budapest értékei (% az EU átlaghoz képest, ahol a 2014. évi EU átlag =100%)	III.E Innováció / H	100,3	javuljon	Európai Bizottság / évente
Európai Regionális Versenyképességi Index Budapest és Pest megye teljesítménye / eredmény 0-100 között, rangsorszám -5 legmagasabb	III.E Innováció / H	59,12 139/268 (2019)	javuljon	Európai Bizottság / 3 évente
Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma / ezer vendég	III.F Turizmus, kultúra / H	4 616 (2019)	növekedjen	KSH / évente
Budapesti gyógyfürdők vendégforgalma / ezer fő	III.F Turizmus, kultúra / E	5.056 (2019)	növekedjen	BGYH / évente
Fővárosi kiemelt turisztikai intézmények - FÁNK éves látogatószáma / fő	III.F Turizmus, kultúra / E	964 894 (2019)	növekedjen	FPH / évente
Fővárosi kiemelt turisztikai intézmények - BTM) éves látogatószáma / fő	III.F Turizmus, kultúra / E	215 965 (2019)	növekedjen	FPH / évente

Indikátor /mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ³⁹	Bázisérték (év)	Célérték (2030)	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Év során értékesített, nem lakossági célú Budapest kártyák száma	III.F Turizmus, kultúra / E	(2019)	növekedjen	Budapest Brand / FPH / évente
ICCA - városi konferenciaturisztikai ranglista / Budapest helyezése	III.F Turizmus, kultúra / H	26 (2019)	javuljon	ICCA / évente

Az Irányító Hatóság által kért kötelező TOP Plusz indikátorok előállításánál az FVS útmutatóban megadott módszertan az irányadó, illetve egy indikátor (FVS 7.) esetében az Irányító Hatóság Fővárosi Önkormányzat számára egyedi módszertant adott közre.

Az Irányító Hatóság által előírt FVS kötelező indikátorok:

Indikátor / mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ⁴⁰ / dimenzió	Bázisérték (év)	Célérték (év)	Adatok forrása /módszertani megjegyzés
FVS.1.Megújuló energiatermelés arányának növekedése /%	II.E Energiahatékonyság, klímavédelem /E / zöldülő város	1,16% (2020)	12,96% (2029)	Forrás: Budapest környezeti állapotértékelése/évente
FVS 2. Zöld- és vízfelületek arányának változása	II.D Természeti értékek, zöldfelületek / E	100% (2021)	100% (2029)	A településen megtalálható zöld- és vízfelületek nagyságának változása. Forrás: településrendezési tervek
FVS 3. Fejlesztésekbe bevont külső forrás aránya	nincs közvetlen kapcsolódás /E / prosperáló város	0 (2022)	minimum 50% felett (2029)	A fejlesztésbe bevont külső források aránya a TOP Plusz forrásokhoz viszonyítva ⁴¹ Forrás: költségvetési és önkormányzati rendeletek, palyazat.gov.hu
FVS 4. Éves ÜHG kibocsátás egyenérték / tCO ₂ /	II.E Energiahatékonyság, klímavédelem /E / zöldülő város	6 697 121 (2021)	3 663 616 (2029)	Forrás: Budapest környezeti állapotértékelése/évente

⁴⁰ H: hatásindikátor; E: eredmény indikátor; K: kimeneti indikátor:

⁴¹ az Irányító Hatósággal történt egyeztetés alapján az indikátor kiszámítása a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében, illetve koordinációjával, közreműködésével (aminek háttérben valamilyen jogi megállapodás áll) megvalósuló projektek és finanszírozási források körére terjedj ki.

Indikátor / mértékegység	Kapcsolódó cél /indikátor típusa ⁴⁰ / dimenzió	Bázisérték (év)	Célérték (év)	Adatok /módszertani megjegyzés forrása
FVS 5. Digitálisan mért adattípusok száma önkormányzat és intézményeire vonatkoztatva	III.D Adatgazdálkodás, digitális átállás / E digitális város	5 (2022)	növekedjen (2029)	Az önkormányzat, valamint az önkormányzat egyéb szervezetei vagy annak megbízásából méréseket végző szervezetek információ közlése (a mérés tárgya a digitális eszközökkel mért adattípusok száma) Forrás: éves felmérés
FVS 6. Vándorlási egyenleg	átfogó cél /E megtartó város	-8.635 fő (2020)	ne csökkenjen (2029)	állandó belföldi vándorlás egyenlege Forrás: KSH / Stadat ⁴²
FVS 7. Önkormányzati tulajdonú ingatlanok kihasználtsága	II.A kis távolságok városa / H kiszolgáló város	3.299.133 m ² (2021)	csökkenjen (2029)	A Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő alulhasznosított vagy felhagyott, kihasználatlan ingatlanok területei.

A 2. sz. közös indikátor előállításához szükséges adatok nem állnak teljes körűen rendelkezésre, különösen Budapest léptékében. A monitoring célját tekintve leginkább a zöldfelületi intenzitás indikátora áll a legközelebb a zöld- és vízfelületek arányához. A zöldfelület-intenzitás (ZFI) megmutatja, hogy mekkora az adott területre eső zöldfelület síkbeli kiterjedésének aránya és borítottságának minősége (tényleges biológiai aktivitása). A legfrissebb, 2020-ban közzétett kutatási eredmény alapján Budapest területének átlagos zöldfelület-intenzitása 51%. Összvárosi szinten Budapest zöldfelületi intenzitásának növekedése 1992 és 2020 között 1%, ami a stagnálás látszatát kelti, holott jelentős területi különbségek rejlenek a részletesebb területi adatok mögött. A célérték és az indikátor érték között hibahatáron (5%-on) belüli különbség található, így egyértelmű változás nem állapítható meg. Az indikátorra vonatkozóan már tartalmaz célértéket a Radó Dezső Terv (Budapest Zöldinfrastruktúra Fenntartási és Fejlesztési Akcióterve) – amely beépült az Otthon Budapest Program monitoring és értékelési rendszerébe is. Az indikátor célértéke, hogy a zöldfelületi intenzitás nagysága ne csökkenjen 2030-ig. Ennélfogva a 2029-es célérték is csak ugyanez lehet. Nagyobb érték meghatározása nem reális célkitűzés szakmailag.

Az 5. sz. indikátor esetében csak a fővárosi hatáskörben mért fontosabb, közszolgáltatásokhoz kapcsolódó mért adatok kerültek beszámításra:

Közlekedési témakör

- » közösségi közlekedésben járművek telítettségét mérő detektorok: infraérzékelős utasszámlálók (a közösségi közlekedésben résztvevő járműállománynak csak egy részét fedi le egyelőre)
- » forgalmat mérő detektorok közterületen elhelyezve – útpályába épített szenzorok (hurokdetektorok) és kameraképet analizáló műszerek (kerékpáros forgalom, közúti forgalom, közösségi közlekedés formái)
- » KARESZ (közúti adatgyűjtő rendszer, MLS, TLS adatmérés)

⁴² https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0046.html

- » közösségi közlekedési járművekbe épített adatrögzítők (Budapest Go és Futár rendszer valós idejű működtetéséhez szükséges alapadatait mérő rendszer)
- » Mol Bubi utazásszám a kerékpárok GPS adatai alapján

A digitálisan mért adatkörök közé nem számítjuk bele a közművek (távhő, vízi közművek) biztonságos működtetését támogató digitálisan mért adatköröket, illetve a különböző digitális felületek látogatottsági/használati statisztikáit.

A 7. sz. indikátor a 100%-ban fővárosi tulajdonban lévő ingatlanokra számította ki az értéket, az alábbiak szerint (1-4. kategóriákra vonatkozó adatszolgáltatási év: 2019; a négy kategória közötti átfedés miatt a részérék: 3 294 500 m²):

Kihaszínatlan, illetve alulhasznosított ingatlan (a kategóriák egymásba metszenek)	
1. beépítésre kijelölt, de még nem beépített terület;	Azok a fővárosi önk. tulajdonú ingatlanok, amik a reambulált épületállománnyal összevetve 10% alatti beépítettséggel rendelkeznek, a földhivatalnál nem közterületi ingatlanok és a TSZT szerint beépítésre szánt területfelhasználási egységbe tartoznak. (A szabályozással érintett telkeknél a beépítésre szánt telekrész) 2 512 915 m ²
2. felhagyott terület,	Azok a fővárosi önk. tulajdonú ingatlanok, amik a területhasználat vizsgálata alapján használaton kívüliek (H1, H2, H3). 1 156 395 m ²
3. rozsdaterület,	A kormány által rozsdaovezeti akcióterületként kijelölt főv. tul. terület. (619/2021. (XI. 8.) Korm. rendelet) 0 m ²
4. barnamezős terület	Budapest Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek kataszterében nyilvántartott 100%-ban főv. tul. ingatlan csak főv. tul. 1 310 943 m ² (vegyes tulajdonnal 1 979 391 m ²)
5. üresen álló iroda és üzlethelyiség	4.633 m ² (2021. évi adat)
ÖSSZESEN	3 299 133 m² (vegyes tulajdonú barnamezős területek és ingatlanok nélkül)

Az FVS.1. és FVS.4. indikátor a SECAP leltár éves monitoringja alapján számított adat.

ADATOK GYŰJTÉSÉNEK ÉS KEZELÉSÉNEK HELYI MÓDSZERTANA

A monitoring rendszerbe bevásztott adatoknál fontos szempont volt, hogy azok hozzáférhetőek, megbízhatóak és kis költség mellett elérhetőek legyenek. Ezért a már egyéb stratégiai és monitoring folyamatokhoz kapcsolódó, rendszeresen vizsgált adatok adják a monitoring rendszer vázát, amelyhez kialakult adatbekérési eljárások (belső hatáskörben, a fővárosi cégek, intézmények és hivatal körében), mérések (pl. OMSZ által szolgáltatott adatok, mint külső adat, vagy az Egységes Forgalmi Modellhez készített belső felmérések a modal split kiszámításához) és felmérések (pl. zajsint és városi hősziget jelenség mérése és értékelése) tartoznak. Az Otthon Budapesten Programban markánsan megjelennek a KSH-tól származó adatok, illetve a nemzetközi összehasonlítást biztosító uniós adatok (Eurostat, Európai Bizottság által publikált indexek). Természetesen új adatkörökre is szükség volt, ezek a monitoring keretrendszer során kerültek azonosításra:

- » primer külső adatfelvétel közvélemény kutatás keretében, hároméves gyakorisággal;
- » új, belső adatkörök adatszolgáltatási eljáráson keresztül (elsősorban a Nyitott Budapest stratégiai célhoz kapcsolódóan)
- » új, külső elemzések vásárlása (pl. iskolai szegregáció mérése)
- » új külső adatkérések (elsősorban az Esélyteremtő Budapest stratégiai célhoz kapcsolódó területeken).

Az „adatkezelés” és a „digitális városháza” – mint a digitális átállás kulcsprojektjei – keretében mind a bővíthető adatkörök kérdése (saját adat), mind az adatok értékelését támogató funkciók fejlesztése, illetve az adatok tárolásának, megjelenítésének, vizualizálásának és közreadásának módja is megjelenik a projektek későbbi szakaszaiban. A Fővárosi Önkormányzat célja, hogy a monitoring folyamat átlátható és az eredmények megismerhetőek legyenek a szélesebb közvélemény számára is.

A monitoring rendszer keretében érzékeny adatok nem keletkeznek, a közvéleménykutatások az adatvédelmi irányelvek betartásával készül.

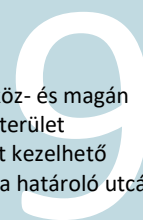
CSELEKVÉSI TERV

PRIORITÁSOK, INTÉZKEDÉSEK, BEAVATKOZÁSOK RENDSZERE

A prioritások megegyeznek a célrendszer stratégiai céljaival, míg az operatív célok egy-egy intézkedési területet jelölnek ki. Az Otthon Budapesten Programban már megjelentek az egyes beavatkozási területek (programok), amelyen belül a projekteknek csak egy része ismert, különböző előkészítettségi szinten állnak. A projektek további köre a folyamatos tervezési munka során és finanszírozási lehetőségek függvényében bővíthet. Az Otthon Budapesten stratégiában az akcióterületek nem a klasszikus lehatárolás mentén történtek, hanem a főváros fejlesztésének területi prioritásait jelölik ki. Ebben a Fővárosi Önkormányzat által, vagy együttműködésével tervezett nagyobb léptékű egyedi projektek és különböző léptékű hálózatos projektek egyaránt megtalálhatóak, illetve azokat a területeket is kiemelten kezeli, ahol a Fővárosi Önkormányzatnak az érdekérvényesítés a fő feladata, de az egyéb szereplők – és ezek között is elsősorban a kormány – lényeges, városszerkezeti szempontból is meghatározó projekteket tervez megvalósítani. Az FVS módszertana alapján külön akcióterületek⁴³ kijelölésére nem kerül sor, a Fővárosi Önkormányzat fejlesztései során törekszik a területileg kiegyenlített megvalósításra, azzal együtt, hogy az Otthon Budapesten Programban megjelenő belvárosi akcióterület – a problémák, népesség és funkciók koncentrált jelenléte miatt kiemelt figyelmet kap.

A projektek felsorolásánál először az egyedi beavatkozások blokkja, majd a hálózatos projektek következnek, mindkét esetben dimenzióként csoportosítva azokat. További információt jelent az egyes beavatkozások színekódja, amely az Otthon Budapesten Program három stratégiai céljához való elsődleges illeszkedést jelöli, míg a táblázat szöveges részében az operatív célokhoz való illeszkedés jelenik meg.

⁴³ definíció szerint: az önkormányzat FVS-ben kijelölt fizikailag lehatárolható beavatkozási területe, ahol a köz- és magán szféra fejlesztései koncentráltan, egymással lehetőség szerint szoros szinergiában valósulnak meg. Az akcióterület stratégiaileg kiemelt fontosságú területe a városnak. Egy stratégiai ciklusban korlátozott számú akcióterület kezelhető hatékonyan. Az akcióterület fejlesztési eszköze az akcióterületi terv. Az akcióterületek pontos lehatárolása a határoló utcák, közterületek megnevezésével történik, vagy szélsőséges esetben telekhatárokkal is lehatárolhatóak.

STRATÉGIAI EGYEDI BEAVATKOZÁSOK

Prosperáló város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
P.E.1. ÚJ ÖKOVÁROS RÉSZ KIALAKÍTÁSÁNAK MEGKEZDÉSE FEHÉRDŰLŐ TÉRSÉGÉBEN	II.1. Kis távolságok városa	Egyedi projekthelyszín	Fővárosi tulajdonú területeken az ingatlanfejlesztések előkészítése, PED (Positive Energy Districts) tervezési koncepció alkalmazásával.	kerületek: X.

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
P.E.2. SMART CITY BUDAPEST / BUDAPEST VÁROSI INNOVÁCIÓS KÖZPONT	III. E Innováció	2021-ben elindított új kezdeményezés	Okosváros megoldásokat támogató szervezeti és eszközrendszer kialakítása: platform, közszférában keletkező igények célzott megjelentetése (hackatonok, versenyek), pilot projektek tesztelésének megszervezése – az ötlettől a prototípusok tesztelésén át a termékek, szolgáltatások piacra jutásának támogatásáig tartó folyamat szervezése. Az önkormányzatok támogatása konzultációval, tapasztalat-megosztással auditált okos megoldások alkalmazásának koordinációja fővárosi szinten. Okos város Védnökség. Innovációs (KFI) klaszterek, együttműködések kezdeményezése és csatlakozás ilyen együttműködésekhez, közös projektfejlesztés.	Nem területi jellegű szoft projekt
P.E.3. KKV-DIGIT: DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS TÁMOGATÁSA A KKV SEKTORBAN	III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás	Új kezdeményezés	A komplex vállalkozásfejlesztési csomag, mely kiegészíti a kormányzati és kerületi szintű programokat. Oktatás: digitális készségek fejlesztése sikeres budapesti vállalkozásokkal és egyetemekkel partnerségben; online ingyenes tananyagok fejlesztése vállalkozásoknak. Digitális fejlesztések támogatása mikrohitellel,	Nem területi jellegű szoft projekt

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			kapcsolódó mentorálás (webshop, pos terminál) Pilot: digitális voucher rendszer kidolgozása (digitális üzletfejlesztési szolgáltatók és KKV-k összekapcsolása, célzott üzletfejlesztési támogatás a projektben akkreditált szolgáltatókon keresztül)	
P.E.4. FŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT FEJLESZTÉSI PROGRAM	III.F Fenntartható turizmus, kulturális szolgáltatások	Egyedi helyszín	Szolgáltatások minőségi fejlesztése: épületállomány felújítása a műemléki szempontok figyelembevételével, a hatékony üzemeltetést biztosító technológiai fejlesztésekkel.	kerületek: XIV.
P.E.5. FŐVÁROSI TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁSOK DIGITÁLIS FEJLESZTÉSEI	III.F Fenntartható turizmus, kulturális szolgáltatások	Meglévő szolgáltatás továbbfejlesztése	Smart üzemeltetést támogató fejlesztések (kamerák, beléptetőrendszerek), ügyfélközpontú fejlesztések (digitális tájékoztatás, jegyvásárlás); Budapest élménynyújtó digitális fejlesztések (kártyarendszer)	Nem területi jellegű szoft projekt
P.E.6. ÁTFOGÓ CITY- LOGISZTIKAI FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA	III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás II.B Fenntartható közlekedés	Új kezdeményezés	A city-logisztikai feladatok ellátását segítő kijelölt rakodási területhálózat és az ehhez kapcsolódó szabályozás felülvizsgálata és fejlesztése, városi szállítások IT alapú szervezése. A Főváros Önkormányzat részvételével folyó LIFE HungAIRy K+F projekt kiterjesztése Budapest területére.	Nem területi jellegű szoft projekt

Zöldülő város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
Z.E.1. LAKOSSÁGI ENERGIA- HATÉKONYSÁGI BERUHÁZÁSOK CÉLZOTT TÁMOGATÁSA	II.E Energia- hatékonyság, klímavédelem	Új kezdeményezés	Az energiaügynökségi modellen keresztül végrehajtott épületenergetikai beruházások megvalósítása 1. ütem: pilot fázis (ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból) – szilárd tüzelésű fűtési rendszerek kiváltása, a leginkább	Tervezés során meghatározva

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			<p>sérülékeny társadalmi csoportok épületenergia felhasználásának csökkentése és a megújuló energiaforrások használatának növelése.</p> <p>2. ütem: További forrásbevonással a projekt felskálázása. Egy lakásfelújításokat támogató modell felállítása, melynek alapja a szuper-ESCO konstrukció, és amely pénzügyi közvetítői tevékenység nélkül műszaki, jogi és pénzügyi tanácsadási szolgáltatással, szakemberekkel támogat nagy volumenben megvalósuló energetikai mélyfelújításokat és napenergia alkalmazását.</p>	
Z.E2. BUDAPEST NAPPAL HAJTVA	II.E Energia-hatékonyság, klímavédelem	Új kezdeményezés	<p>A napenergia széleskörű elterjesztése és városi integrálása érdekében 1. ütem: a megvalósíthatóság vizsgálata, szervezetfejlesztés, szemléletformálás és képzések, pénzügyi ösztönzők kidolgozása, beruházási terv elkészítése</p> <p>2. ütem: további finanszírozás mellett mintaprojektek széleskörű megvalósítása</p>	Nem területi jellegű szoft projekt

Digitális város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
D.E.1. BUDAPEST APP ÉS BUDAPEST KÁRTYA	<p>III.B Kommunikáció és városmarketing megújítása</p> <p>III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások</p>	Új kezdeményezés	<p>Budapesti lakcímmel kiváltható, a fővárosi szolgáltatásokkal kapcsolatos kedvezmény-kártya, illetve ehhez kapcsolódóan digitális platform (applikáció) kialakítása, ahol a lakosok egy felületen keresztül tájékozódhatnak és érhetnek el kedvezményeket a fővárosi</p>	Nem területi jellegű szoft projekt

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			szolgáltatásokkal kapcsolatban.	
D.E.2. BUDAPEST PORTÁL MEGÚJÍTÁSA / DIGITÁLIS VÁROSHÁZA PROJEKT	III.B Kommunikáció és városmarketing megújítása III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások	2021-ben elindított új kezdeményezés	Budapest honlap megújítása (tartalom, szerkezet, design), a kapcsolódó hivatali eljárások újratervezése. A hivatal szolgáltatás-tervezési keretrendszerének kidolgozása.	Nem területi jellegű szoft projekt
D.E.3. INFORMÁCIÓ TECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK A VÁROSI KÖZLEKEDÉS SZERVEZÉSÉBEN	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás	Folyamatos tevékenység, a digitális átállás fontos eleme a legfontosabb szolgáltatási területen.	Dinamikus forgalmi információk; dinamikus parkolási rendszer kialakítása, valamint ezen rendszerek közötti kapcsolódás megteremtése. Egységes forgalmi modell továbbfejlesztése. Forgalmi tervező rendszer fejlesztése, kiváltása és a Budapest Go (ügyféloldali) és Futár 2 (járműoldali) bemenő rendszerének fejlesztése. Technológiai fejlesztések (pl. 3G > 4G, 5G átállás). Járműfedélzeti fejlesztések (meglévő eszközök megújítása, bankkártyás jegyvásárlás, utastájékoztatói innovációk, adatgyűjtés fejlesztése, kamera, wifi stb.). I.ütem. Futár 2.0 forgalomirányítás korszerűsítése és igényvezérelt közösségi közlekedési szolgáltatások fejlesztése	Nem területi jellegű szoft projekt
D.E.4. E-BUDAPEST PROGRAM	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás	Folyamatos tevékenység, a digitális átállás alappillére (az egyes szervezeti egységek önálló és kooperációban végrehajtott projektjei)	Ügyfélszolgálati oldalon történő fejlesztések a fővárosi közszolgáltatásoknál és a Főpolgármesteri Hivatalban, e-ügyintézés lehetőségeinek, minőségének bővítése; egyablakos ügyintézési és hibabejelentő funkciók fejlesztése.	Nem területi jellegű szoft projekt
D.E.5. E-JEGYRENDSZER A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSÉBEN	II.B Fenntartható közlekedés III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás	új kezdeményezés	Elektronikus, időalapú jegyrendszer és kapcsolódó tarifarendszer bevezetése a közösségi közlekedésben - a papír alapú jegyeket és bérleteket felváltja az utazási	Nem területi jellegű szoft projekt

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások		számla alapú bevételbeszedési és elszámolási rendszer, mely különböző kényelmi szolgáltatások bevezetését teszi lehetővé (pl. napi díjplafon, az utas számára legkedvezőbb díj kiszámítása, automatikus bérlet megújítás stb.). Első lépésként integrált várostérségi tarifarendszer kialakítása	
D.E.6. ADAT KORMÁNYZÁS / FŐVÁROSI KÖZADAT PROGRAM	III.D Adatgazdálkodás és digitális átállás	2021-ben elindított új kezdeményezés	Az adatvagyon, adatkezelés (data governance), hozzáférések, személyi jogi kérdések és adatfolyamok feltérképezése, illetve logikai és fizikai tervek kialakítása az adattárolásra, elérésre és publikálásra vonatkozóan. Adatportál kialakítása, adatstratégia alapján megvalósuló fejlesztések. A projekt részeként okos város monitoring rendszer és tudásközpont kialakítása (adatok feldolgozása, publikálása, javaslatok további mérési gyakorlatok kialakítására, elemző, értékelő feladatok ellátása).	Nem területi jellegű szoft projekt

Megtartó város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
M.E.1. FŐVÁROSI LAKÁSÜGYNÖKSÉG	I.A megfizethető lakhatás	Új kezdeményezés	Üres önkormányzati ingatlanok felújításával, építéssel/vásárlással, illetve a magánpiacról bérelt lakások üzemeltetésével új lakhatási modell elindítása Budapesten. A konstrukció alatt lakások felújítása, korszerűsítése, az állomány bővítése tevékenységek megvalósítása. 1. ütem: ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból)	Főváros egésze, pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
M.E.2. FŐVÁROSI LAKÁSÜGYNÖKSÉGI MODELL ÉS SZERVEZETI HÁTTÉR LÉTREHOZÁSA	I.A megfizethető lakhatás	Új kezdeményezés	Szervezeti és működési keretek kialakítása. 1. cselekvési terv kidolgozása 2. ütem: pilot fázis (ESZA+ források felhasználásával, TOP Pluszból)	Nem területi jellegű szoft projekt.
M.E.3 KOLLEKTÍV TULAJDONÚ LAKHATÁS PROGRAM PILOT	I.A megfizethető lakhatás	Új kezdeményezés	Új lakhatási modell pilot szintű elindítása Budapesten. A lakóközösségek állami vagy önkormányzati támogatás fejében (olcsóbb telek, létező épület átengedése, bankgarancia, tőketámogatás, kamatkedvezmény stb.) részben vagy egészben lemondanak a lakások újraértékesítésekor a támogatások tőkeértékéről, és elfogadják az új tulajdonosok kiválasztására vonatkozó szabályokat.	Főváros egésze, pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
M.E.4. DRBUDAPEST PROGRAM	I.B Egészség megőrzés	Új kezdeményezés	A projekt célja a lakosság egészségtudatosságának javítása, az ellátórendszerrel kapcsolatos hozzáférés támogatása, az ellátórendszer kapacitás optimalizálása. Tartalma: egészséggel és egészségügyi ellátórendszerrel kapcsolatos információk biztosítása minél szélesebb körben, egy platformon keresztül (a hátrányosabb helyzetben lévő lakosok részére a hozzáférés támogatása), a következő elemeket integrálva: portál, applikáció, szakrendelői háziorvosi tájékoztató, ügyfélszolgálat, ellátás menedzsment, életmód-tanácsadás. A szolgáltatásnyújtáshoz szükséges adatok gyűjtése,	Nem területi jellegű szoft projekt

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
				feldolgozása szintén a projekt része. További projektelemek a bővített csomagokban: bizonyos népegészségügyileg fontos területeken betegút-támogatás, minta praxis közösségek részére pár kiemelt területen plusz közös prevenció ápoló, szakápoló biztosítása; egységes budapesti időpont foglaló rendszer megvalósítása és működtetése; kapacitás-monitorozó és koordináló szoftver; budapesti praxisközösségek részére plusz közös prevenció ápoló, koordinátor, krónikus beteg-gondozási szakápoló vagy diplomás ápoló vagy APN (kiterjesztett hatáskörű okleveles ápolók) biztosítása.	
M.E.5. ONKOLÓGIAI PROGRAM	I.B Egészség megőrzés		Egészséges Budapest Program keretében végzett feladatok mellett új fejlesztési elemek	Daganatos betegségek korai diagnosztikájának támogatása: CT & MR program, szövettani vizsgálatok és egyéb korai felismerést és diagnosztikát (pl. orvosi másodvélemény, PET CT) segítő szolgáltatások vásárlása. A projekt további, bővülő elemei: betegtájékoztató fejlesztése, onkológiai betegútmenedzselő program, daganatterápiák utáni rehabilitációs programok támogatása, hospice-palliatív ellátás támogatása; praxisközösségi járóbeteg szintű onkológiai szűrőprogramok, egységes módszertani támogatás, otthonápolás, kerületcsoport szintű rehabilitációs, hospice-palliatív szolgáltatások fejlesztésének támogatása;	Nem területi jellegű szoft projekt, illetve a kerületi allokáció az éves tervezés keretében

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			krónikus beteg-gondozási szakápolók vagy diplomás ápoló vagy APN (kiterjesztett hatáskörű okleveles ápolók) biztosítása.	
M.E.6. SZÍVVEL BUDAPESTTEL PROGRAM	I.B Egészség megőrzés	Új kezdeményezés	Praxisközösség és járóbeteg szintű kardiovaszkuláris-metabolikus programok támogatása, prevenció, szakmai protokollok mentén való kezelés, és másod és harmadlagos prevenciók rehabilitációs programok támogatása, az életminőség, a túlélés esélyeinek javítása érdekében. Bővített tartalom: hatékonyságnövelő telemedicinális programok és eszközök biztosítása és gondozási központok támogatása (szolgáltatásvásárlás); praxisközösségi szintű kardiovaszkuláris metabolikus szűrőprogramok, egységes módszertani támogatás, praxisközösségi szintű CVD ápolók támogatása; krónikus beteg-gondozási regiszter és minőségi teljesítmény mutatók, támogatás kidolgozása és alkalmazása a háziorvosi praxisközösségek részére.	Nem területi jellegű szoft projekt
M.E.7. GONDOZÁSI SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE	I.C minőségi szociális szolgáltatások	Új kezdeményezés	Idősgondozási, otthoni idősápolási szolgáltatások fejlesztése. Legalább 230 új munkavállaló bevonása, akik munkájával segíteni tudjuk a segítségre szoruló idős polgártársaink otthoni gondozását.	Nem területi jellegű szoft projekt,
M.E.8. AKTÍV IDŐSKOR PROGRAM	I.C minőségi szociális szolgáltatások	Új kezdeményezés	Az aktív időskort támogató prevenciók és foglalkoztatást, aktivitást erősítő programok. Háromgenerációs	Nem területi jellegű szoft projekt,

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			találkozásokat elősegítő programok.	
M.E.9. LAKHATÁSI GARANCIA PROGRAM	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.A megfizethető lakhatás	Új kezdeményezés	<p>A program célja, hogy - az önkormányzati bérlakás-állomány, a lakástársaság által bérbeadott lakások, valamint lakbértámogatáson keresztül - garantálja a hajléktalanságból való kilépés lehetőségét azoknak a hajléktalan budapestieknek, akik nyugdíjasok, vagy legalább egy éve rendszeres munkajövedelemmel rendelkeznek</p> <p>Emellett a Lakhatási Szolgálat létrehozásával a konstrukció azoknak is segítséget nyújt, akiket a lakhatás elvesztése fenyeget. A Lakhatási Szolgálat egy szolgáltatási és módszertani központ, ami egyrészt jogsegélyszolgáltatással, szociális munkával, hátralekkelési tanácsadással és mediációval segíti a lakhatás megtartását, a lakásvesztés és a családok anyagi okokból történő szétszakadásának a megelőzését, a hátralekosság miatt az alapvető közműszolgáltatásokból kikapcsolt háztartások helyzetének a rendezését, a jogcímhez való jog érvényesülését és a lakásbérleti jogviták rendezését, másrészt információkkal, módszertani útmutatók kidolgozásával és képzésekkel segíti a lakhatás megőrzéséhez szükséges tudások és készségek átadását a segítő szakmában dolgozók körében, különös</p>	Nem területi jellegű szoft projekt,

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			tekintettel a kerületi családsegítők kapacitás-fejlesztésére. 1. ütem: ESZA+ források felhasználásával, TOP Pluszból)	
M.E.10. TÁMOGATOTT LAKHATÁS BŐVÍTÉSE	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.C minőségi szociális szolgáltatások	Új kezdeményezés	A támogatott lakhatási ellátási forma bővítése a fogyatékos, a pszichiátriai betegek vagy szenvedélybetegek hajléktalan emberek önálló életvitelének a fenntartása és elősegítése, az intézményi elhelyezés elkerülése érdekében.	Nem területi jellegű szoft projekt, illetve a kerületi allokáció a tervezés során pontosítva.
M.E.11. ELSŐKÉNT LAKHATÁS MINTAPROJEKT	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.A megfizethető lakhatás	Új kezdeményezés	A projekt célja a fedél nélkül élő - és közülük is elsősorban a tartósan vagy visszatérően fedél nélkül élő, és a hajléktalanság mellett más társadalmi, egészségügyi problémával is rendelkező - hajléktalan emberek önálló lakhatásának a biztosítása, és sokoldalú, személyre szabott szolgáltatásokkal való támogatása a lakhatásuk megtartása érdekében.	Nem területi jellegű szoft projekt, illetve a kerületi allokáció a tervezés során pontosítva.
M.E.12. "MINDEN GYERMEK EGYENLŐ" – FŐVÁROSI ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	Új kezdeményezés	A projekt célja a fedél nélkül élő - és közülük is elsősorban a tartósan vagy visszatérően fedél nélkül élő, és a hajléktalanság mellett más társadalmi, egészségügyi problémával is rendelkező - hajléktalan emberek önálló lakhatásának a biztosítása, és sokoldalú, személyre szabott szolgáltatásokkal való támogatása a lakhatásuk megtartása érdekében.	Nem területi jellegű szoft projekt, illetve a kerületi allokáció a tervezés során pontosítva.
M.E.13. FOGLAKOZTATÁSI TÁRSASÁG	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	Új kezdeményezés	A munkanélküliség növekedése és az állástalanság megakadályozására aktív munkaerőpiaci eszközként a főváros egy foglalkoztatási társaságot	Nem területi jellegű szoft projekt,

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			hoz létre. A társaság célja a megélhetés, munka és képzés biztosítása a munkanélküliség által fenyegetett dolgozók számára, olyan módon, hogy már rövid és középtávon minél többen közülük a társaságot elhagyva újra vissza tudjanak térni korábbi munkahelyükre, vagy más cégben a munkaerőpiacra.	
M.E.14. FŐVÁROSI FOGLALKOZTATÁSI PAKTUM	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	Új kezdeményezés	A fővárosi munkaerőpiacra szabott, komplementer programok és támogatási formák megvalósítása a paktum partnereivel közösen. ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból	Nem területi jellegű szoft projekt,
M.E.15. TÁMOGATLAK	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	Pilot kezdeményezés folytatása	Fővárosi, mentori támogatással kiegészített ösztöndíjrendszer hátrányos helyzetű fiataloknak és fiatal felnőtteknek.	Nem területi jellegű szoft projekt,
M.E.16. EGYÜTT AZ ERŐSZAK ELLEN	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.C minőségi szociális szolgáltatások	Új kezdeményezés	A témában aktív civil szervezetekkel, a kerületi családsegítő és gyermekjóléti szolgálatokkal, valamint a hatóságokkal együttműködésben megvalósítandó program a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem megelőzésére, a túlélők és az áldozatok megsegítésére szolgáló szolgáltatások és intézményrendszer bővítését és komplex fejlesztését, valamint az azokban dolgozók továbbképzését és érzékenyítését célozza.	Nem területi jellegű szoft projekt,
M.E.17.	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése	Új kezdeményezés	Ahhoz, hogy a szociális ágazat infrastrukturális fejlesztései, a	Nem területi jellegű szoft projekt,

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK KAPACITÁSAINAK MEGERŐSÍTÉSE	I.C minőségi szociális szolgáltatások			férőhelybővítés ténylegesen a szolgáltatások jobb minőségét és elérhetőségét eredményezze, az ágazat dolgozóinak képzésére és a munkaerőhiány célzott kezelésére is szükség van. A program ehhez nyújt támogatást a szakemberek képzésén, a szakember- utánpótlás biztosításán, a lakhatási és bérköltségek támogatásán keresztül. 1. ütem: ESZA+ források felhasználásával, TOP Pluszból	
M.E.18. KOMPLEX TÁMOGATÁS A SZOLGÁLTATÁSOK ÖSSZEKAPCSOLÁSÁVAL	I.D társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése I.C minőségi szociális szolgáltatások		Új kezdeményezés	A tartósan munkanélküliek, a munkaerőpiac peremére szorult személyek foglalkoztathatóságának javítása a szociális, egészségügyi és munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások koordinációjával, összehangolásával. 1. ütem: ESZA+ források felhasználásával, TOP Pluszból	Nem területi jellegű szoft projekt,

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
M.E.20 KÖZÖSSÉGI KÖLTSÉGVETÉS	III. Az együttműködésen alapuló városfejlesztés		már elindított kezdeményezés, minden tervezési dimenzióhoz kapcsolódhatnak a megvalósított projektek	Az adott év költségvetési tervében szereplő összegben a fővárosi lakosok által javasolt közcélú fejlesztések megvalósítása, ahol a projektek egy többlépcsős, átlátható folyamat mentén kerülnek kiválasztásra.	Támogatott projektek alapján
M.E.21. ISKOLAI ÉTKEZTETÉS KORSZERŰSÍTÉSE	III.C Ügyfélközpontú szolgáltatások		Meglévő szolgáltatás minőségi továbbfejlesztése	Az ételallergiás speciális étkeztetés kivitelezéséhez szükséges elkülönített berendezések beszerzése; XXI. századnak megfelelő étkező bútorok beszerzése és tálalók kialakítása; digitális ügyféloldali fejlesztések (smart kártya). Három folyó nemzetközi projekt	Nem területi jellegű szoft projekt

			keretében megvalósított pilot fejlesztések és a tapasztalatok alapján további fejlesztések (SchoolFood4Change /H2020: fenntartható és egészséges étkezési lehetőséget támogató képzések, fenntartható és innovatív élelmiszerbeszerzés; DIVINFOOD/H2020: az elhanyagolt és alulhasznosított növények (NUC) szerepének növelése az élelmiszerláncokban az egészségesebb étrend és a fenntarthatóbb élelmiszerrendszerek érdekében; FOODCLICK/H2020: REL szerepének erősítése az ellátásban)	
--	--	--	--	--

Kiszolgáló város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
K.E.1. SZÉCHENYI LÁNCHÍD FELÚJÍTÁSA	II.B Fenntartható közlekedés	Egyedi projekthelyszín	A teljes körű műszaki és műemlékvédelmi felújítása mellett a hídfőkben lévő gyalogos aluljárók kiszélesítése, a hídfők lépcsőinek átépítése, hídon lévő közművek kiváltása és átcsoportosítás, új LED technológiás közvilágítás kiépítése. A föld alatti lehorgonyzó kamrák szigetelése, a budai oldalon lévő szellőzők átépítése; a lehorgonyzó kamrák dunai árvízi védekezési rendszerének kiépítése, ennek része a Duna-meder rendezése, roncs- és lőszermentesítése, a hajózási jelzések korszerűsítése.	kerületek: I., V.
K.E.2. BLAHA LUJZA TÉR FELÚJÍTÁSA	II.C Egészséges utcák és városi terek	Egyedi projekthelyszín	A tér felújításának keretében a zöldfelületek arányának növelése, a teret jelenleg széttagoló szervizút-hálózatot és parkolók megszüntetése, vízjáték telepítése, kulturális célokat szolgáló épület és rendezvényhelyszín építése. A csomópont teljes akadálymentesítése, az aluljáró felújítása, 2 új BUBI állomás létesítése, kerékpártámaszok elhelyezése.	kerületek: VIII.

<p>K.E.3. VÁROSHÁZA TÖMB FELÚJÍTÁSA</p>	<p>II.C Egészséges utcák és városi terek</p>	<p>Egyedi projekthelyszín</p>	<p>A, A meglévő de rossz állapotú Városháza Park és a Városháza Károly krt. felőli parkolójának megnyitásával és átalakításával cél Budapest új főterének kialakítása, amellyel a belváros rekreációs terei bővülnek, és új programhelyszín jön létre.</p> <p>B, Az egykori Merlin színház épületének funkcióváltása, közösségi, turisztikai funkciók kialakítása kapcsolódva a Városháza Parkhoz.</p> <p>C, A Városháza Park átalakításához kapcsolódó térfalak megújítása, épületenergetikai fejlesztések. A nagyobb léptékű felújítás csak a részletes megvalósíthatósági elemzések alapján becsülhető a későbbiekben</p>	<p>kerületek: V.</p>
---	--	-----------------------------------	--	----------------------

HÁLÓZATOS BEAVATKOZÁSOK

Prosperáló város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
P.H.1. GYÓGYFÜRDŐK KOMPLEX FEJLESZTÉSE EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD PROGRAM	III.F Fenntartható turizmus és kulturális szolgáltatások	Hasonló típusú beavatkozások	A történelmi fürdők egy részének elengedhetetlen felújítása, ami az üzemelés biztosításához szükséges (Gellért fürdő rossz műszaki állapota veszélyezteti az üzemelést, a Király fürdő a műszaki állapota miatt zárva tart). Gyógy- és egészségturisztikai szolgáltatások fejlesztése, prevenció és rekreációs szolgáltatások műszaki technikai kialakítása; fürdők UNESCO feltételrendszernek való megfeleltetése, műemlék épületek, technológiák megújítása, akadálymentesítés.	Kiválasztott helyszínek a projektszintű tervezésnél (potenciálisan: I., XI., II.)
P.H.2. BUDAPEST MÚZEUMA PROGRAM	III.F Fenntartható turizmus és kulturális szolgáltatások	Hasonló típusú beavatkozások (egy intézmény, több helyszínen megvalósuló projektjei)		Kerületek: I., III., V.

Zöldülő város

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
Z.H.1. ÁRVÍZ ÉS ELŐNTÉSVÉDELEM, KAPCSOLÓDÓ ZÖLDFEJLESZTÉSEK	II. E Energia hatékonyság, klímavédelem II.D Természetvédelem, zöldfelületek	Hálózati elemeken tervezett fejlesztések (árvíz), valamint a város több pontján megvalósuló típusprojektek (csapadékvíz)	A, Pest-észak árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése (27-34., 35., 101., 37., 38., 39-40.) B, Budai árvízvédelmi védvonalszakaszok fejlesztése (8. szakasz és Római -part) C, Csapadékvíz visszatartás és hasznosítás, valamint előntésvédelem – LIFE projekt eredményeit követően meghatározva a projektelemeket és beavatkozástípusokat	Kerületek: III., IV., XIII., VIII., X. főváros egésze, pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél (C),
Z.H.2. ÖNKORMÁNYTATI ENERGIAHATÉKONY	II. E Energia hatékonyság, klímavédelem	Azonos jellegű beavatkozások több helyszínen, amelyeknél a	A, Fővárosi intézmények épületenergetikai fejlesztései	Főváros egésze, pontos helyszín a

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
ÉPÜLETEK ÉS KÖZVILÁGÍTÁS			koordinált tervezés és kivitelezés költségcsökkentő tényező lehet.	B, Épületenergetikai és technológiai fejlesztések a fővárosi tulajdonú gazdasági szervezeteknél C, Önkormányzati lakóépületek épületenergetikai fejlesztései D, LED lámpatestek cseréje és kapcsolódó smart fejlesztések	projekt szintű tervezésnél
Z.H.3. TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE	II. E Energia hatékonyság, klímavédelem		Egy üzemeltetési rendszer elemeinek fejlesztése	A, NO _x kibocsátás csökkentése érdekében a PTVM kazánok rekonstrukciója vagy cseréje B, Zöld távhő (geotermikus hőforrások) C, Zöld távhő — HUHA gőzturbina csere és kazánok rekonstrukciója D, Távhőközetek összekapcsolása és új távhővezetékek építése, új fogyasztók bekapcsolása E, Energiahatékonysági rekonstrukciók és innovatív fejlesztések	Főváros egésze, pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
Z.H.4. BERUHÁZÁS KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBA	II. F fenntartható városüzemeltetés	A	Egy üzemeltetési rendszer elemeinek fejlesztése	A, Biohulladék kezelése projekt B, Komposztálási kapacitás bővítése (új komposztáló É-ÉK Pest térségében - 2 pólusú zöldhulladék kezelés) C, Lakossági szelektív gyűjtés és újrahasznosítási projekt (hulladékudvarok számának növelése) D, Végleges rekultiváció - Pusztazámor I. Ütem E, Budai hulladékátrakóállomás létesítése F, Célgép beszerzés G, Pusztazámor (PRHK) lerakótér III. ütem tervezése és kivitelezése	Főváros egésze, pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél; Pusztazámor

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
				H, Korszerű, alacsony kibocsátású köztisztasági eszközállomány I., Frekvenciált közterületi szelektív hulladékgyűjtés	

Digitális város

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
D.H.1. DIGITÁLIS PROGRAM	MOZI	III.D Adatgazdálkodás, digitális átállás	Hasonló típusú beavatkozások	Digitális filmvetítés infrastrukturális feltételeinek megteremtése a fővárosi fenntartású mozihálózatban. A Budapest Film stabil működésével, jelenlétével járul hozzá a fővárosi kulturális életéhez, az éves nézőszám – a pandémia előtt – elérte a 800 ezer főt.	Kiválasztott helyszínek a projektszintű tervezésnél
D.H.2. INFOKOMMUNIKÁCIÓS FEJLESZTÉSEK ÉS KÉPZÉSEK (vállalatok, főpolgármesteri hivatal, intézmények)		III.D Adatgazdálkodás, digitális átállás	Hasonló típusú beavatkozások (az egyes szervezeti egységek önálló és kooperációban végrehajtott projektjei)	A városi közszolgáltatások digitális fejlesztéseinek megvalósítása (hardver és szoftverállományok és kapcsolódó fejlesztések); integrált vállalatirányítási rendszerek bevezetése, meglévők fejlesztése; képzési programok.	Nem területi jellegű szoftv. projekt

Megtartó város

Munkacím	FVS illeszkedés	célhoz	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
M.H.1. IDŐS OTTHONOK KORSZERŰSÍTÉSE	I.C	Minőségi szociális szolgáltatások	Hasonló típusú beavatkozások	Időotthonok korszerűsítési beavatkozásai, relokáció a jogszabályoknak megfelelő kapacitású intézményi infrastruktúra kialakítása érdekében.	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
M.H.2. A HAJLÉKTALAN ELLÁTÁS FEJLESZTÉSE	I.C	Minőségi szociális szolgáltatások	Hálózat elemein végrehajtott fejlesztések	A hajléktalanellátó intézményrendszer infrastrukturális és humánerőforrás feltételeinek fejlesztése az ellátottak méltóságát, magánszféráját tiszteletben tartó, az egészségi állapotuknak megfelelő ellátás feltételeinek a biztosítása érdekében: a nagylétszámú,	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			tömegszállás-jellegű intézmények átalakítása vagy kiváltása, külső (lakásban működtetett) férőhelyek bővítése, épületenergetikai beruházások, a tartós poloska- és csótány-mentesség biztosításához szükséges beruházások, módszertani fejlesztések, képzési és munkaerőmegtartási programok. A tömegszállás jellegű intézmények kiváltása és az emberléptékű intézmények kialakítása során törekedni kell a hajléktalanellátás jelenlegi területi egyenlőtlenségeinek a csökkentésére.	
M.H.3. KÖZTÉRI ILLEMHELY PROGRAM	I.E Közterületek akadálymentes és biztonságos használata	Hasonló típusú beavatkozások	Fővárosi közterületekről elérhető, rendezett, tiszta illemhelyek hálózatának kialakítása, felújítással és új egységek üzembe helyezésével; az ingyenes, éjjel-nappal nyitva tartó, illetve akadálymentes illemhelyek számának a növelése.	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
M.H.4. SEGÍTŐ INFORMÁCIÓS PONTOK	III.C ügyfélközpontú szolgáltatás fejlesztés I.F befogadó és együttműködő közösség	Hasonló típusú beavatkozások	A segítő pontok kialakításának célja, hogy minden fővárosi lakóhelye közelében tájékozódhasson, élethelyzete alapján számára szükségessé váló (akár természetbeni, akár pénzbeli) naprakész támogatási lehetőségekről. Az információs adatbázis, mely a segítő feladat hatékony ellátását lehetővé teszi a kerületek, központi hivatalok, civil szervezetek által jogszabály vagy saját kezdeményezés alapján nyújtott támogatásokat tartalmazza, a lakossági igények minden szegmensére vonatkozóan (szociálisellátás, oktatás, lakhatás, foglalkoztatás, egészségügy, kultúra stb.). Közreműködik azok elérésében és igény esetén végig kíséri a folyamatot. A Segítő pontok és a szervezetek közötti együttműködés kialakításával	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			megvalósulhat, hogy a felmerülő problémák kezelésére a legjobb megoldást találjuk. Fontos és hiánypótló feladata az elektronikus ügyintézés lehetőségének biztosítása, mely sokak számára technikai feltételek vagy informatikai jártasság hiányában nehézséget okoz.	
D.H.5. METRÓ FELÚJÍTÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ AKADÁLY MENTESÍTÉS	I.E Közterületek akadálymentes és biztonságos használata II.B Fenntartható közlekedés fejlesztés	Hasonló típusú beavatkozások	M3: az aluljáró-felújítási program kiterjed az épületszerkezetek felülvizsgálatára, a 30-40 éves közművek és gépészeti rendszerek teljes cseréjére és az üzemi helyiségek korszerűsítésére. Megújulnak a közlekedőterek – új vagy helyben felújított burkolatokkal, utastájékoztató felületekkel –, és egységes, kulturált megjelenésű üzletek váltják fel a korábbi rendezetlen pavilonokat. A projekt része az aluljárók, illetve a felette található felszíni csomópontok akadálymentessé alakítása, ami új, lámpás gyalogátkelők létesítését vagy liftek építését jelenti, a kijáratok környékének rendezésével. M2: 1. ütem: a Széll Kálmán tér, Blaha Lujza tér és Deák Ferenc tér akadálymentesítése, bővített tartalommal, 2. ütem: a Keleti pályaudvar, Déli pályaudvar és a Batthyány tér akadálymentesítése 3. ütem: hiányzó állomások akadálymentesítése Tekintettel arra, hogy a helyszínek többsége egyben átszállási pont is, a csatlakozó egyéb megállóhelyek (4-6-os villamos, vasutak) is a projekt részét képezik.	M2 (V., VIII. és I. kerületek elsődlegesen) és M3 vonalak megállóival érintett városrészekben

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	Cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
M.H.6. KÖNYVVILÁG PROGRAM/ BP 150	III.F Fenntartható turizmus és kulturális szolgáltatások	Egymást kiegészítő és erősítő fejlesztések, illetve az egy intézményhez tartozó telephelyeken történő infrastrukturális fejlesztések	Könyvtárak, mint többfunkciós közösségi terek fejlesztése.	Kerületek: XXIII., VI. (további helyszínekjelölés forrás függvényében)

Kiszolgáló város

2023-ban fejeződik be a Budapesti Mobilitási Terv (SUMP) felülvizsgálata a kapcsolódó projekt szintű értékelésekkel és prioritások meghatározásával. Az alábbiakban szereplő közlekedési tartalmú projektek tartalma, ütemezése és költségei a későbbiekben a települési terve keretei között kerül összehangolásra (2024-2025).

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
K.H.1. KLÍMAADAPTÍV, HUMANIZÁLT BUDAPESTI TENGELEK ÉS KÖZTERÜLETEK	II.C Egészséges utcák és terek	Hasonló típusú beavatkozások	A, Pesti belvárosi Duna-part Kossuth tér – Fővám tér közötti szakaszának megújítása B, Budai belvárosi Duna-part megújítása C, Nagykörút komplex megújítása részeként átfogó koncepcionális tervezés és pilot szakasz megvalósítása D, Kossuth-Rákóczi tengely komplex megújítása E, Andrassy úti zöldsétány: átfogó koncepcionális tervezés és pilot szakasz megvalósítása F, további fontos közlekedési tengelyek humanizálása (Üllői út, Budafoki út stb.) G, Alacsony károsanyag kibocsátású övezetek (LEZ) bevezetése H, Faszor telepítési program 1. ütem: Komplex klímaadaptációs és közterület-megújítási program, ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból,	Kerületek: I., II., III., V. II., XIII., V., VI., VII., VIII., IX., XI., F, és G pont esetében a projektfejlesztés során pontosítható helyszínek H – főváros egész területe

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
K.H.2. EGÉSZSÉGES UTCÁK PROGRAM	II.C Egészséges utcák és terek	kerületekben megvalósuló fejlesztések egységes szemlélet mellett	Egészséges utcák pályázati program: A program célja olyan értékteremtő beavatkozások megvalósítása, amelyek átfogalmazzák az utca definícióját, a közlekedési felületek újraosztása révén lehetőséghez jut a zöld és a közterületi funkciók látványos megjelenítése. Ezekkel a beavatkozásokkal javul a városi életminőség, csökken a városi hőszigetelés, javul az utcák, az odanyíló lakások, intézmények klimatikus állapota, mindezt a fenntarthatóság módszertanával megvalósítva. Fontos az útfelújítási éves programmal történő összehangolása. 1. ütem: ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
K.H.3. VILLAMOS-HÁLÓZAT FFEJLESZTÉSI PROGRAM	II.B Fenntartható közlekedés	Hasonló típusú beavatkozások egy üzemeltetési rendszer részeként	A, Pesti fonódó villamos – villamoshálózat összekötése a Deák tér és Lehel tér között (Bajcsy-Zsilinszky út-Váci út nyomvonalon) B, Pesti fonódó villamos – Újpalota kötőpályás kapcsolatának kialakítása C, Pesti fonódó villamos – 42-es villamos meghosszabbítása D, Pesti fonódó villamos – Dél-pesti fonódó ii ütem, 3-as villamos déli meghosszabbítása a Topánka utcáig E, Pesti fonódó villamos – 50-es villamos vonal akadálymentesítése F, Budai fonódó villamos – 56-os villamos vonal akadálymentesítése, Hűvösvölgy végállomás kapacitásbővítése	Kerületek: V., IX., VI., VII., VIII., IX., XIII., XIV., XV., XVIII., XIX., XX., I., II., XXII.

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			G, 2-es villamos vonal rekonstrukció H, budai fonódó déli szakasz megépítése	
K.H.4. KÖRNYZETBARÁT JÁRMŰVEK KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSBE	II.B Fenntartható közlekedés	Hasonló típusú beavatkozások, illetve e járművekhez kapcsolódó háttérinfrastruktúra – mint komplementer elem – fejlesztése	A, Fővárosi villamos járműpark megújítása, villamos járműbeszerzés III. ütem B, Trolibusz járműbeszerzés (IV. ütem részeként 40 db jármű) C, Fővárosi villamos járműpark megújítása, villamos járműbeszerzés IV. ütem E, M1 Millenniumi földalatti – jármű fejlesztés F, Fokozatos átállás az alternatív (elektromos) busz közlekedésre (első ütemben 80 db jármű) G, Automatizált járművekkel kapcsolatos fejlesztések H, Járműtelepek fejlesztése I, Áramátalakító rendszerek fejlesztése, felsővezeték építése, áramellátás bővítése, töltőpontok	nem területi jellegű projekt, H, pontnál helyszín meghatározása a járműstratégia alapján
K.H.5. BRINGASZTRÁDÁK, KERÉKPÁRUTAK ÉS KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSEK	II.B Fenntartható közlekedés II.A Kis távolságok városa	Egymást kiegészítő beavatkozások hálózatosan	A, Bringasztráda program: új kerékpárforgalmi létesítmény építése; meglévő, de nem megfelelő létesítmény helyett új létesítmények kialakítása, illetve felújítása. A fejlesztések magukban foglalják az EuroVelo 5-6 és 14-es szakaszának fejlesztését is. B, Egyéb kerékpárforgalmi főhálózat fejlesztése C, Egybefüggő városrészek kerékpározásbarát fejlesztése – alaphálózat D, Kerékpáros Közösségi Közlekedési rendszer (BUBI fejlesztés)	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			E, B+R rendszerű kerékpártárolók létesítése F, Budapesti városi zöldutak fejlesztése és a környéki zöldutakhoz való kapcsolódás fejlesztése 1. ütem: ERFA források felhasználásával, TOP Pluszból	
K.H.6. HÁLÓZATI ELEMELK FEJLESZTÉSE A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKÉSBEN ÉS AZ ÚTHÁLÓZATBAN	II.B Fenntartható közlekedés II.A Kis távolságok városa	hálózati hiányok pótlása, hálózati elemek korszerűsítése	A, A közösségi közlekedési járművek előnyben részesítése B, Trolibusz hálózat fejlesztése C, M1 Millenniumi földalatti vasút fejlesztése és hosszabbítása D, Városi és elővárosi hajók és kiszolgáló létesítmények fejlesztése E, M3 metróvonal északi meghosszabbítása F, M4 metróvonal nyugati meghosszabbítása előkészítés G, P+R parkolók ütemes megvalósítása GY, Csepeli gerincút (Teller Ede út) kialakítása II. ütem, XXII. kerület Városház tér fejlesztése, Nagy Lajos király útja fejlesztése, XVII. kerület Cinkotai út és Keresztúri út összekötése H, Aquincumi híd megépítésének előkészítése J, Petőfi híd szerkezetének felújítása - előkészítés	kerületek: III., IV., V., XIV., XI., XXI., IX.
K.H.7. DUNAI ZÖLD FOLYOSÓ	II.D természet védelem és zöldfelületek	Zöldinfrastruktúra-hálózat egymással összefüggő elemeinek minőségi fejlesztése, illetve a hiányzó elemek kialakítása	A, Római-part és a Gázgyári Duna-part közparki és természeti rehabilitációja, a galériaerdők és vízparti rekreációs területek védelme B, Óbudai-sziget rekreációs célú és karakterőrző fejlesztése C, Hunyadi laktanya területének kármentesítése	Kerületek: I, III., X., XI., XII., Margitsziget

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			<p>és közparki fejlesztése. A természetvédelmi és épített környezeti értékeket figyelembe vevő, a helyi közösséget szolgáló rekreációs és sport célú hasznosítása</p> <p>D, A dunai mellékágakat átszelő gyalogos- és kerékpárhidak építése Óbudai Hajógyári szigeten, Molnár-szigeten.</p> <p>A beavatkozások integrálják a parkok gyalogos és kerékpáros közlekedési hálózati elemeinek fejlesztéseit.</p>	
K.H.8. TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK PROGRAM	II.D természet védelem és zöldfelületek	Városi zöldinfrastruktúra elemei	<p>A, Mocsárosdűlő természetvédelmi célú rehabilitációja</p> <p>B, Vad Budapest program (Helyi jelentőségű természetvédelmi területek rehabilitációja, élőhelyek ökológiai állapotának javítása, természetközeli rehabilitáció.: Tétényi-fennsík, Újpesti homoktövises, Farkaserdő, Kőérberki szikes rét, Hármashatár-hegy, Cinkotai kiserdő, Merzse-mocsár, Ferenc-hegy)</p> <p>C, Erdőtelepítési program NATURA 2000-es területeket is érintő beavatkozások, elsősorban közvetlen brüsszeli pályázati forrásokból tervezett finanszírozással.</p>	Kerületek: II., III., XXII., IV., XI., XVI., XVII., C, esetében pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél.
K.H.9. VÁROSI PARKOK LÁNCOLATA PROGRAM	II.D természet védelem és zöldfelületek	Városi zöldinfrastruktúra elemei	<p>A, Gellért-hegy zöldfelületeinek megújítása</p> <p>B, Népliget megújítása</p> <p>C, Margitsziget megújításának folytatása (Mező projekt és további fejlesztések)</p> <p>D, Terebesi-erdő teljes körű megújítása (Fehérdűlő)</p>	Kerületek: I., III., X., XII., Margitsziget

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			<p>E, Budai parktengely megújítása (Horváth-kert, a Vérmező és a Városmajor)</p> <p>F, Flórián tér közparki felújítás</p> <p>A beavatkozások integrálják a parkok gyalogos és kerékpáros közlekedési hálózati elemeinek fejlesztéseit.</p>	
K.H.10. VÁROSI PATAKOK PROGRAMJA	II.D természet védelem és zöldfelületek	Városi zöldinfrastruktúra elemei	<p>A, Felsőrákosi rétek természetvédelmi területek természetvédelmi célú rehabilitációja, természetvédelmi célú kezelése</p> <p>B, Rákos-patak: városias patak-revitalizáció és zöldsétány kialakítása a Madarász utca – Béke utca közötti szakaszon</p> <p>C, Szilas-patak: Zúgó-patak és Naplás-tó közötti szakaszának természetvédelmi célú mederrendezése és vizes élőhely rehabilitáció</p> <p>D, Hosszúréti-patak - Tórendszer felülvizsgálata, közpark és közjóléti erdőfejlesztés a kőérberki szakasz mentén</p>	Kerületek: X., XIII.XVI.
K.H.11. ÁRVÍZ ÉS ELŐNTÉSVÉDELEM, KAPCSOLÓDÓ ZÖLDFEJLESZTÉSEK	II.F fenntartható város üzemeltetés II.D természet védelem és zöldfelületek	Hálózati elemek kiépítése, felújítása, illetve hasonló típusú beavatkozások	Árvízvédelmi szakaszok megújítása, csapadékvíz visszatartás és hasznosítás, elöntések megelőzése érdekében infrastruktúra fejlesztése.	Pontos helyszín a projekt szintű tervezésnél
K.H.12. BIZTONSÁGOS ÉS FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁS	II.F fenntartható város üzemeltetés	Víziközmű üzemeltetési rendszerek elemeinek fejlesztése	<p>A, Észak-pesti Szennyvíztisztító Telep fejlesztései</p> <p>B, Dél-pesti Szennyvíztisztító Telep vízgyűjtő területéhez kapcsolódó fejlesztések - II. ütem</p>	Kerületek: III., IV., XII, XIX., XXI., XXII., XXIII.,

Munkacím	FVS célhoz illeszkedés	Besorolás indoklása	cél és rövid tartalom	Városrészi leképeződés
			<p>C, Békásmegyeri szivattyútelep fejlesztése</p> <p>D, Víziközmű hálózatok átalakítása, hatékonyságnövelő fejlesztése, víziközmű rendszerek műszaki állapotának felmérése, problémák feltárása</p> <p>E, Bp., XII. ker. Nagykapos utca - Irhás árok - Konkoly-Thege Miklós út - Magas út csatornázása</p> <p>F, Dél-budai átemelő telepek fejlesztése és tehermentesítő célvezetékek építése</p> <p>G, XIX. Wekerle-telep csatornahálózatának fejlesztése</p> <p>H, Gépházak korszerűsítése</p>	

ZÖLD ÁTÁLLÁS MENETREND

- » A városi zöld átállás megtervezése, céljainak, stratégiájának és a megvalósítást szolgáló projekteknek az azonosítása részvételi tervezésen alapuló, hosszú folyamat, amely a Fenntartható Városfejlesztési Stratégia elkészítésénél hosszabb időtávot igényel. Emiatt az FVS keretében az elvárás egy Zöld átállás menetrend elkészítése, mely röviden elemzi a város jelenlegi helyzetét ezen a területen, előzetesen megfogalmazza a lehetséges célokat, meghatározza a lehetséges beavatkozási területeket és a szervezeti kereteket, illetve felvázol egy ütemtervet a 2024 végéig elkészítendő Zöld finanszírozási keretrendszer (projektek, finanszírozás, monitoring stb.) kialakítására.
- » Budapest Főváros Önkormányzata évek óta elkötelezetten dolgozik a környezet és klímavédelem területén. A város 2009-ben csatlakozott a Covenant of Mayors megállapodáshoz, az első között Magyarországon, ennek hatására elkészült a Fenntartható Energia Akció Program (SEAP), amely folyamatos monitoring révén követi a fővárosi energiafelhasználás és az ahhoz kapcsolódó CO₂-kibocsátás alakulását.
- » A 2019-ben megválasztott új Fővárosi Közgyűlés alakuló ülésén kihirdette a klímavészhelyzetet és számos olyan feladattal bízta meg az új városvezetést, amelyek célja a főváros széndioxid-kibocsátásának minél gyorsabb csökkentése és Budapest felkészítése az egyre szélsőségesebb időjáráshoz való alkalmazkodásra.
- » A SEAP felülvizsgálataként és kibővítéseként 2019-ben kidolgozásra került Budapest Főváros Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve (SECAP)⁴⁴, amely a 2030-ig a Főváros legalább 40%-os kibocsátáscsökkentést tűz ki célul.
- » A 2021-ben elfogadott Otthon Budapesten - Integrált Településfejlesztési Stratégia már a klímavészhelyzet kérdését maximálisan szem előtt tartva alkotta meg a főváros 2027-ig szóló városfejlesztési stratégiát.
- » A város környezeti állapotának folyamatos nyomkövetését az éves környezeti állapotértékelések⁴⁵ keretében végzi az Önkormányzat. Az állapotértékelés alapján került kidolgozásra Budapest környezetvédelmi programja⁴⁶.
- » A környezetvédelem, klímaadaptáció egyik fontos részterületére, a zöldfelületek fejlesztésének céljából készült Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve⁴⁷.
- » A további klíma- és környezetvédelmi tervek, programok, tervezési segédeszközök és folyamatban lévő projektekről a „Zöld Budapest” honlap⁴⁸ nyújt tájékoztatást.
- » Budapestet 2022-ben csatlakozott az Európai Bizottság kezdeményezésére megalapított 100 „Klímasemleges és intelligens városok” („Városok”) körébe, amelyek 2030-ig történő klímasemlegesség előkészítését vállalták. A projekt („küldetés”) keretében 2022-ben megkezdődik a klímasemlegességre vonatkozó átfogó terv, valamint a kapcsolódó beruházási terv kidolgozása is. A „Városok” küldetés a 2022–23-as időszakban részesül a Horizont Európa programból, a klímasemlegesség eléréséhez vezető innovációs pályák megindítására (többek között a tiszta mobilitás, az energiahatékonyság és a zöld várostervezés területén).

⁴⁴ Budapesti Klímastratégia és Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv
(https://budapest.hu/Documents/klimastrategia/BP_kl%C3%ADmastrat%C3%A9gia_SECAP.pdf)

⁴⁵ <https://budapest.hu/Lapok/2020/budapest-kornyezeti-allapotertekelese.aspx>

⁴⁶ Budapest Környezetvédelmi Programja 2021-2026 <https://budapest.hu/Lapok/2020/budapest-kornyezetvedelmi-programja.aspx>

⁴⁷ Radó Dezső Terv – a Főváros Zöld Infrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve
(https://budapest.hu/Documents/Rado_Dezso_Terv_2021.pdf)

⁴⁸ <https://budapest.hu/Lapok/Hivatal/Kornyezetvedelem.aspx>

- » A klímasemlegességi terv, valamint a fentiekben vázolt tervek, stratégiák tartalmilag biztosítják a „zöld átállás” megvalósításának tervi hátterét, további terv kidolgozása nem indokolt.

Előkészítés, helyzetértékelés

- » A zöld átállás menetrend elkészítéséhez első körben a város jelenlegi zöld állapotából szükséges kiindulni, amelynek bemutatása az útmutató elvárásainak megfelelően a Taxonómia rendelet⁴⁹ hat környezeti célja mentén történik megemlítve azokat a zöld, energetikai és klímaalkalmazkodást segítő intézkedéseket és beavatkozásokat, amelyeket az önkormányzat az elmúlt években hajtott végre.
- Környezeti célok (taxonómiai rendelet szerint)
 - Állapot rövid összefoglalása (utalással a vonatkozó szintézis pontra)
 - Önkormányzati intézkedések (tervek, projektek, egyéb intézkedések)

Környezeti célok	Állapot rövid összefoglalása (kapcsolódó cél)	Önkormányzati intézkedések
Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	A fővárosban nagy számú alacsony energiahatékonyságú épületek található és jelentős a közúti forgalom, aminek következtében a főváros CO2 kibocsátása magas. (Bővebben lásd: Szintézis Z4, Z5 fejezet.) (Z1.- cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése, Z3. - cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése.)	SECAP - Budapesti Klímastratégia És Fenntartható Energia- És Klíma Akcióterv Nappal Hajtva
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	A fővárosban a klímaváltozás hatásai elsősorban a hőmérséklet emelkedésében és ezzel összefüggésben az extrém meleg időjárási eseményekben, valamint a szélsőséges csapadék eseményekben érzékelhető. A problémákat súlyosbítja a városi hősziget-hatás, a burkolat felületek nagy aránya és a zöldfelületek alacsony aránya is. (Bővebben lásd: Szintézis Z1 fejezet.) (Z1.- cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése, Z3. - cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése.)	SECAP - Budapesti Klímastratégia És Fenntartható Energia- És Klíma Akcióterv Hűsítő Budapest
A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme	Budapesti víztestek, azok állapota, prognózis ... A Duna néhány paramétertől eltekintve megfelelő minőségű a kisvízfolyások azonban szinte egyik paraméterben sem felelnek meg. A főváros vízellátását a Duna menti kutak biztosítják, melyek jelentős része felújításra szorul. A felszíni víztestek minőségét a klímaváltozás okozta extrém csapadék események is kedvezőtlenül befolyásolhatják. A jelenlegi csapadékvíz-gazdálkodási rendszer nem a	BKP – Budapest Környezetvédelmi Programja (2021-2026) Run OFF

⁴⁹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 Rendelete (2020. június 18.) a fenntartható befektetések előmozdítását célzó keret létrehozásáról, valamint az (EU) 2019/2088 rendelet módosításáról

Környezeti célok	Állapot rövid összefoglalása (kapcsolódó cél)	Önkormányzati intézkedések
	vízmegetartáson alapul. (Bővebben lásd: Szintézis Z1, Z4 fejezet.) (Z1.- cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése, Z2. - cél: Klímaadaptáció és felkészülés, Z3. - cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése.)	
A körforgásos gazdaságra való átállás	Budapesten évente 1,6 millió tonna hulladék keletkezik, ebből a veszélyes hulladék 85 ezer tonna körüli. A lakossági hulladékból a szelektíven gyűjtött hulladék aránya 16%. Nagy arányú az előkezelés, válogatás nélkül lerakott hulladék. (Bővebben lásd: Szintézis Z1 fejezet.) (Z1.- cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése, Z3. - cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése.)	BKP – Budapest Környezetvédelmi Programja (2021-2026)
A szennyezés megelőzése és csökkentése	Budapest légszennyezettsége elsősorban a fűtésből és a közlekedésből ered. A NO ₂ , PM ₁₀ és BaP rendszeresen meghaladta a határértékeket. A szálló por szennyezés számos halálesetért tehető felelőssé. Az egykori ipari és vasúti területeken jelentős a talajszennyezettség. A barnamezős területeken további feltárások és kármentesítések szükségesek. A zajterhelés elsősorban a közúti forgalomból ered, mely fő közlekedési útvonalak mentén meghaladja az előírt határértéket. A lakosság kb. 27%-a 65 dB feletti zajszinttel terhelt, mely egészségkárosító hatású. (Bővebben lásd: Szintézis Z2 fejezet.) (Z1.- cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése, Z3. - cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése.)	BKP – Budapest Környezetvédelmi Programja (2021-2026)
A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása	A főváros területének mintegy 7%-a országos vagy helyi jelentőségű védettség alá tartozik. E területeket egészíti ki az Országos Ökológiai Hálózat rendszere. Mindezzel részben átfedésben az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek hálózatába tartozó Natura 2000 területek találhatóak több mint 3300 ha-on. A védett területeket számos tényező veszélyezteti, melyek közül az egyik legjelentősebb az invazív fajok térnyerése. (Bővebben lásd: Szintézis Z1 fejezet.) (Z2. - cél: Klímaadaptáció és felkészülés.)	Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve

LEGFONTOSABB KIHÍVÁSOK

Környezeti célok	Kihívások, fejlesztési szükségletek
Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése	<p>Budapesten a CO₂ kibocsátás legnagyobb hányada az épületek energiafelhasználásából ered, ezért a legfontosabb fejlesztési szükséglet az épületek, valamint az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyágának javítása, továbbá a megújuló energiaforrások részarányának növelése. A jelenlegi energiaválság is rámutat arra, hogy nem csak klímavédelmi, hanem ellátás-biztonsági szempontból is a helyi (megújuló) erőforrások minél nagyobb mértékű hasznosítására kell törekedni, az energiatakarékosság drasztikus növelése mellett. A külső energiaigény csökkentése a mindenkori politikai-gazdasági helyzetből adódó kockázatokat jelentős mértékben tudná mérsékelni.</p> <p>Másik nagy kibocsátó szektor a közlekedés, így a közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyágának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása és fejlesztése is kiemelt fontosságú. Mindemellett nem csak a kibocsátás csökkentése, de a CO₂ megkötése is elősegíti az éghajlatváltozás hatásainak mérséklését. Ennek érdekében a zöldfelületek növelése és minőségének javítása szükséges.</p>
Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás	<p>Az éghajlatváltozás szerteágazó hatásai miatt sok területen van szükség az alkalmazkodást segítő beavatkozásokra. Mindenekelőtt a hatások és a hatásviselők felméréséhez klímamodell és sérülékenység vizsgálata szükséges. Az egyik legfőbb beavatkozási terület pedig a zöld- és a kékinfrastruktúra fejlesztése, mely több szempontból is kedvezően befolyásolja az éghajlatváltozás hatásait. A főváros sűrűn beépített városszövetében szintén nagy jelentőséggel bírnak a hősziget-hatás mérséklése érdekében tett beavatkozások. Az extrém csapadékviszonyok miatt pedig az árvízvédelmi rendszer és a csapadékvíz-gazdálkodás fejlesztése is szükséges. Mindemellett fel kell készülni az érintett hatásviselők, különösen az emberi egészség és a természeti értékek megóvására.</p>
A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme	<p>Budapest ivóvízellátása alapvetően a Dunára épül, a vizet parti szűrésű kutak biztosítják. Az elöregedő kutak felújítása szükséges.</p> <p>A kisvízfolyások jellemzően mesterségesen módosítottak, ezért kedvező hatásaik nem érvényesülnek. A főváros értékes karszterületei és vízkészletei a klímaváltozás által veszélyeztetettek. A vízvezetéseknek köszönhetően a főváros jelentős részén szárazodás jellemző, más területeken viszont a talajvíz összeköttetésben áll a Duna vizével, ami az alacsonyan fekvő területek elöntését okozhatja.</p> <p>A főváros csapadékvíz-elvezető rendszerének kedvezőtlen adottságai miatt heves esőzések esetén villámárvizek, elöntések jelentkeznek. A csapadékvíz többnyire elvezetésre kerül, ami a talaj vízgazdálkodását és a városklímát is rontja.</p> <p>A csapadékvizekkel történő gazdálkodásnak adaptív módon, minél inkább a keletkezés helyén kell megvalósulnia. Az egyéni vízgazdálkodás egyre fontosabb szerepet kap majd a jövőben. Az ivóvíz pazarlásának megszüntetése mellett a csapadék- és szürkevizek tudatos felhasználása jelentősen csökkentheti a vízfelhasználást.</p>

Környezeti célok	Kihívások, fejlesztési szükségletek
A körforgásos gazdaságra való átállás	<p>A jelenlegi lineáris hulladéktermelő folyamat („vedd meg – használd – dobd ki – vegyél újat”) eredményeképp a hulladékkezelés egyre növekvő kihívást jelent. Az eddig megszokott folyamat helyett a körforgásos gazdaságra való átállás szükséges, melynek célja a hulladékeletkezés tervezett és tudatos megszüntetése, az anyagfelhasználás ciklikusságának biztosítása. A körforgásos gazdaságra való átállás túlmutat a főváros mozgásterén, mivel az európai (és országos) szinten meghatározott szakpolitikai intézkedések következetes végrehajtását teszi szükségessé. Ugyanakkor a városoknak, így Budapestnek is számos területen adódik lehetősége az átállás elősegítésére. Ilyenek például a zöld közbeszerzés példaértékű alkalmazása, amely a piacot a fenntarthatóbb termékek és szolgáltatások irányába terelhetik. A Fővárosi Önkormányzatnak hatásköre van a műszaki közszolgáltatások zöldítésében, így pl. a fenntartható hulladékgazdálkodás, valamint a vízgazdálkodás megteremtésében is.</p> <p>Budapesten további fejlesztések szükségesek a hulladéklerakótól való eltérítés, és az anyagában történő hasznosítás növelése érdekében. Az előkezelés, válogatás nélkül lerakott települési hulladékok arányának csökkentése és a szelektíven gyűjtött hulladékok arányának, valamint a hulladékválogatókapacitás növelése szükséges. Emellett vizsgálni szükséges a szennyvíziszap magasabb környezeti haszonnal járó energetikai hasznosításának lehetőségét.</p>
A szennyezés megelőzése és csökkentése	<p>A légszennyezés elsősorban az épületek fűtéséből és a közlekedésből ered, ezért szükséges az épületek energetikai megújítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása.</p> <p>A talajszennyezés a főváros ipari-gazdasági múltja miatt jelentős probléma. Felszámolása érdekében a szennyezett területek feltárása és kármentesítése szükséges, melyet a barnamezős területek rehabilitációja motiválhat.</p> <p>Zajterhelés tekintetében a fővárosban elsősorban a közúti zajkibocsátás jelentős, mely ellen elsősorban forgalomkorlátozással lehet tenni.</p>
A biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása	<p>A klímaváltozás hatásai, a zöldfelület- és természetvédelmi kezelés forráshiánya, kedvezőtlen szabályozási környezet (beépítések korlátozásának elmaradása, zöldfelületek védelmének alacsony szintje) miatt a városi zöldfelületek és élőhelyek sérülnek.</p>

Célok rendszere (előzetes) és a beavatkozások meghatározása

A városi zöld átállást meghatározó hatályban levő stratégiai és akciótervi dokumentumok céljai és legfőbb vállalásai az alábbi táblázatban kerülnek összefoglalásra:

stratégia/akcióterv	kapcsolódó intézkedési területek
ITS – „Otthon Budapesten” Integrált Településfejlesztési Stratégia (2021-2027) ⁵⁰	<p>II. Zöld Budapest: egy élhető és egészséges, értékőrző és értékteremtő, klímatudatos város feltételeinek megteremtése</p> <p>II.A Kis távolságok városa</p> <p>II.B Fenntartható közlekedés fejlesztése</p> <p>II.C Egészséges utcák és városi terek</p> <p>II.D Természeti értékek megőrzése, zöldfelületek fejlesztése</p> <p>II.E. Energiahatékonyság növelése, klímavédelem</p>

50 884/2021. (IV.28.) Főv. Kgy. hat. https://otthonbudapest.hu/sites/bp/files/attachment/2021/Otthon_Budapesten ITS2027_Strategia.pdf

	II.F Fenntartható városüzemeltetés
<p>BKP – Budapest Környezetvédelmi Programja (2021-2026)⁵¹</p>	<p>A program jövőképe szerint a jövőben Budapest azon európai nagyvárosok közé tartozik, amelyek felelős döntéseikkel hozzá kívánnak járulni egy olyan értékkevető és értékmegőrző város kialakulásához, ahol a városvezetői döntések során következetesen ragaszkodnak a fenntarthatóság, környezet- és klímatudatosság értékeihez, a jól-léti értékek kiegyensúlyozottsága mellett hosszú távon is egyidejűleg biztosítva az egészséges környezetet, a magas életminőséget és az esélyegyenlőséget a jelenlegi és leendő fővárosiak számára, akik fejlett környezet- és közösségtudatos szemlélettel bírnak, fogyasztási szokásaikat ennek rendelik alá.</p> <p>A. EGÉSZSÉGES, BIZTONSÁGOS KÖRNYEZET BIZTOSÍTÁSA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Levegőminőség 2. Alkalmazkodás az éghajlatváltozás helyi hatásaihoz 3. Zajterhelés 4. Talajok 5. Ivóvíz, szennyvíz 6. Árvízügy 7. Iparbiztonság 8. Településtudatosság <p>B. TERMÉSZETI TŐKE VÉDELME</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Természetvédelem <p>C. FENNTARTHATÓ ERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS MEGTEREMTÉSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klímavédelem és energetika 2. Hulladékgazdálkodás 3. Csapadékvíz-gazdálkodás 4. Települési zöldinfrastruktúra <p>D. KÖRNYEZETBARÁT VÁROSIRÁNYÍTÁS, VÁROSFEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Környezetbarát tervezési módszerek 2. Barnamezős területek 3. Közlekedésügy 4. Települési zöldinfrastruktúra <p>E. KÖRNYEZETTUDATOSSÁG ERŐSÍTÉSE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Környezeti állapotértékelés 2. Szemléletformálás 3. Partnerség, kezdeményezések támogatása
<p>SECAP - Budapesti Klímastratégia És Fenntartható Energia- És Klíma Akcióterv⁵²</p>	<p>A SECAP jövőképe szerint Budapest 2030-ban klímaváltozás kedvezőtlen hatásaival szemben felkészült, természeti és épített értékeinek védelmét biztosítva, energiahatékonyságot növelő fejlesztéseivel az itt élőknek, dolgozóknak, az ide látogatóknak egészséges, zöld, élhető és vonzó környezetet biztosít, fenntartható energiateherhasználása, valamint innovatív és klímatudatos hozzáállása példaértékű az egész ország számára.</p> <p><u>Kibocsátás-csökkentés:</u></p>

⁵¹ 141/2021. (I.27.) Főv. Kgy. hat. http://budapest.hu/SiteAssets/Lapok/2020/budapest-kornyeztvedelmi-programja/Honlapra_BKP_2021_2026.pdf

⁵² ... Főv. Kgy. hat.

	<p>Má-1 Az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítása, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelése</p> <p>Má-2 Közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása és fejlesztése</p> <p>Má-3 A zöldfelületek növelése és minőségének javítása a szénmegkötőképesség javítása érdekében</p> <p><u>Adaptáció és felkészülés</u></p> <p>Aá0 - Klímamodell és ehhez kapcsolódó részletes sérülékenységi vizsgálat</p> <p>Aá-1 A zöld-kék infrastruktúra fejlesztése</p> <p>Aá-2 Hősziget-hatás mérséklése az épített környezetben</p> <p>Aá-3 Árvízvédelmi rendszer fejlesztése</p> <p>Aá-4 Adaptív csapadékvíz-gazdálkodás</p> <p>Aá-5 A szélsőséges időjárási eseményekre, az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés</p> <p>Aá-6 Természeti és táji értékek sérülékenységeinek csökkentése</p> <p><u>Szemléletformálás, klímatudatosság</u></p> <p>SZ-1 Klímatudatos városvezetés: együttműködő, éghajlatvédelemben vezető szerepet vállaló városvezetés</p> <p>SZ-2 Klímatudatos városlakók: a környezeti kultúra és a felelősségvállalás erősítése a lakosságban, gazdasági szereplőkben</p>
<p>Radó Dezső Terv Budapest Zöldinfrastruktúra Fejlesztési és Fenntartási Akcióterve⁵³</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◦ Egészséges várost segítő zöld infrastruktúra ◦ Klímatudatos városi zöldinfrastruktúra fenntartása ◦ Biodiverzitást segítő városi zöld infrastruktúra fenntartás és fejlesztés ◦ Együttműködésen alapuló zöldinfrastruktúra fejlesztés ◦ Okos zöldinfrastruktúrájú város
<p>Budapesti Mobilitási Terv 2030⁵⁴ (felülvizsgálat alatt)</p>	<p>A KÖZLEKEDÉS ÁTFOGÓ CÉLJA:</p> <p>„A fővárosi közlekedési rendszer javítsa Budapest és várostérsége versenyképességét, és járuljon hozzá a fenntartható, élhető, vonzó és egészséges városi környezet kialakításához.”</p> <p><u>Stratégiai célok:</u></p> <p>I. ÉLHETŐ VÁROSI KÖRNYEZET</p> <p>– városfejlesztésbe integrált közlekedésfejlesztés, a közlekedési igények és a módválasztás befolyásolásával, a környezetterhelés csökkentésével, az esélyegyenlőség erősítésével.</p> <p>II. BIZTONSÁGOS, KISZÁMÍTHATÓ ÉS INTEGRÁLT KÖZLEKEDÉS</p> <p>– közlekedési módok együttes fejlesztése hatékony szervezéssel, stabil finanszírozással és célirányos fejlesztéssel</p> <p>III. KOOPERATÍV TÉRSÉGI KAPCSOLATOK</p>

53 664/2021. (III.31.) Főv. Kgy. hat. https://budapest.hu/Documents/Rado_Dezso_Terv_2021.pdf

54 776-781/2019. (05. 29.) Főv. Kgy. határozatok <https://budapest.hu/Lapok/2019/budapesti-mobilitasi-terv-2030.aspx>

	– a főváros térségi integrációjának megvalósítása a várostérségi együttműködést, illetve a gazdasági versenyképességet erősítő közlekedési rendszer kialakításával
--	--

Vállalás	Céldátum	Stratégiai terv(ek)
<i>a kerékpáros közlekedés aránya a közlekedési munkamegosztásban (utazások száma alapján számítva) 10%-ra (2017: 2%), a gyalogos mód 20%-ra (2017: 11%) emelkedjen, emellett a közösségi közlekedés elérje az 50%-ot (2017: 47%) és a személygépjármű forgalom pedig 20%-ra csökkenjen (2017: 40%). (A SECAP és a BMT hasonló vállalást tesz, de kevésbé ambíciózus célszámokkal.)</i>	2030	ITS, SECAP, BMT
<i>Súlyos sérüléssel kimenetelű közúti balesetek, illetve a halálos kimenetelű közúti balesetek számának 50%-kal történő csökkentése.</i>	2030	ITS
<i>A Vision Zero célkitűzése alapján a halálos kimenetelű közúti balesetek számát közel nullára kell csökkenteni.</i>	2050	ITS
<i>Egy főre jutó zöldterületi ellátottság 6 m²/fő (2019)-> 7 m²/fő</i>	2030	ITS, RDT, SECAP, BKP
<i>Helyi jelentőségű védett természeti területek 861 ha (2019)->1200 ha</i>	2026	ITS, SECAP, RDT
<i>40%-os CO₂-kibocsátás csökkentés, 2015-ös bázisévhez képest (6,11 millió tonna CO₂)</i>	2030	ITS, SECAP
<i>a lerakással ártalmatlanított hulladék összes kezelt települési hulladékon belüli arányának 10%-ra csökkentése (az Európai Unió irányelvében megfogalmazottaknak megfelelően)</i>	2035	ITS
<i>A MÁSZ+1,3 m biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza: 33,73 km (2019) -> 60 km</i>	2026	ITS
<i>a budapesti lakások egyharmadán jelentős energetikai felújítás történik</i>		SECAP
<i>1500 MW-ra nő a Budapesten működő napelemek összkapacitása</i>		SECAP
<i>a távhőellátás legalább 50%-ban megújuló energia, 50%-ban hulladékhő, 75%-ban kapcsolt energiatermelésből származó hő vagy 50%-ban ilyen energiák és hők kombinációjának felhasználásával történik</i>		SECAP

A fentiek alapján a célok előzetes meghatározása és a kapcsolódó beavatkozások a következők:

Z1. cél: Kibocsátás-csökkentés, energiahatékonyság növelése
<i>Taxonómia rend. érintett célja: Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése; A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme; A körforgásos gazdaságra való átállás; A szennyezés megelőzése és csökkentése</i>
<i>A főváros klímavédelmi jövőképe szellemében a stratégia meghatározza a jövőkép eléréséhez szükséges célkitűzéseket. A dekarbonizáció, illetve a mitigáció az üvegházhatású gáz-kibocsátás csökkentést jelentő</i>

tevékenységeket foglalja magában, melyeket az anyag- és energiafelhasználás mérséklésével és az igények csökkentésével lehet elérni. A fővárosi dekarbonizációs és mitigációs célkitűzések meghatározásának alapja a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia Hazai Dekarbonizációs Útiterve.

Az Európai Unió 2030-ig szóló éghajlat- és energiapolitikai kerete javaslatot tesz arra, hogy a tagállamok vállaljanak kötelezettséget az üvegházhatású gázok kibocsátásának további csökkentésére, és 2030-ig az 1990-es szinthez képest 40%-kal csökkentsék a kibocsátásukat. Az európai Polgármesterek Szövetsége (Covenant of Mayors, melynek Budapest is tagja) keretein belül is legalább 40% ÜHG-megtakarítást kell elérniük a tagoknak 2030-ig, tetszőlegesen választott bázisévhez képest.

Ennek megfelelően a Fővárosi Önkormányzat 40%-os a kibocsátáscsökkentési célt határozza meg 2030-ra, 2015-ös bázisévhez viszonyítva.

Beavatkozási területek

1.1. Az épületek, az ipari termelő és szolgáltató létesítmények energiahatékonyságának javítása, valamint a megújuló energiaforrások részarányának növelése

1.2. Közlekedési infrastruktúrák energiahatékonyságának javítása és a környezetbarát közlekedési módok támogatása és fejlesztése

1.3. A zöldfelületek növelése és minőségének javítása a szénmegkötő-képesség javítása érdekében

22. cél: Klímaadaptáció és felkészülés

Taxonómia rend. érintett célja: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme;

Az adaptációs és felkészülési célkitűzések a fővárosi klímavédelmi jövőképpel összhangban meghatározzák a klímaváltozásra való felkészüléshez szükséges, a lakosság jóllétét és egészségét elősegítő, valamint a helyi értékeket védő célokat. Az adaptáció tekintetében a legjelentősebb témakörök Budapesten a következők:

- hóhullámok,
- árvíz,
- villámárvíz, elöntések,
- viharkár,
- az infrastruktúra sérülése,
- allergének és betegségterjesztő rovarok elterjedése,
- természetes élőhelyek csökkenése,
- erdők károsodása

Beavatkozási területek

2.1. Klímamodell és ehhez kapcsolódó részletes sérülékenységi vizsgálat

2.2. A zöld-kék infrastruktúra fejlesztése

2.3. Hősziget-hatás mérséklése az épített környezetben

2.4. Árvízvédelmi rendszer fejlesztése

2.5. Adaptív csapadékvíz-gazdálkodás

2.6. Szélsőséges időjárási eseményekre, az éghajlatváltozás egészségügyi hatásaira való felkészülés

2.7. Természeti és táji értékek sérülékenységének csökkentése

Z3. cél: Szemléletformálás, klímatudatosság növelése

Taxonómia rend. érintett célja: Az éghajlatváltozás hatásainak mérséklése; Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; A vízi erőforrások fenntartható használata és védelme; A körforgásos gazdaságra való átállás; A szennyezés megelőzése és csökkentése

A szemléletformálási célok meghatározásának alapja a lakosság attitűdvizsgálata, a főváros korábbi szemléletformálási projektjeinek vizsgálata, a sérülékenység vizsgálat megállapításai. A szemléletformálási célok a dekarbonizációs és az adaptációs célokkal is összhangban állnak, azok elérését elősegítik.

Beavatkozási területek

3.1. Klímatudatos városvezetés: együttműködő, éghajlatvédelemben vezető szerepet vállaló városvezetés

3.2. Klímatudatos városlakók: a környezeti kultúra és a felelősségvállalás erősítése a lakosságban, gazdasági szereplőkben

A zöld átállás kidolgozásának szervezeti kérdései és ütemezése

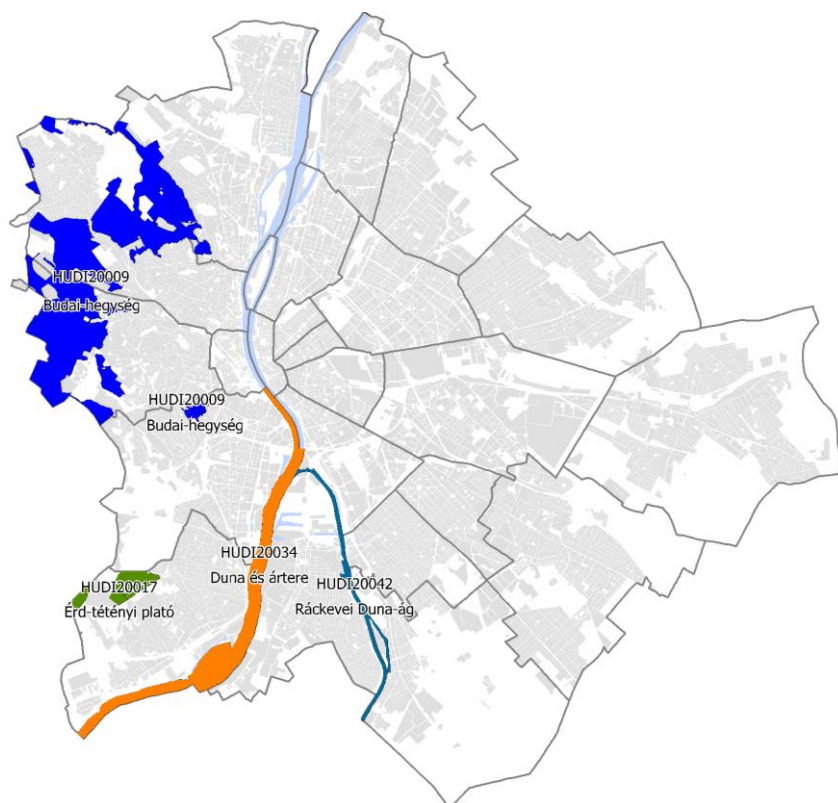
- » A városi zöld átállás részletes megtervezésének irányítója és a stratégiai döntések meghozója a Főpolgármesteri Hivatal Klíma- és Környezetügyi Főosztálya, valamint Várostervezési Főosztálya, azon belül is a Tájépítészeti Osztály. A tervezési folyamatban számos helyi szereplő érintett, a fővárosi közszolgáltató cégek, hatóságok, szakmai és civil szervezetek, lakosság.
- » A hatékonyabb közszolgáltatás elvégzése tekintetben előrelépést jelenthet a 2021. szeptember 1-én megalakult BKM Budapesti Közművek Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: BKM), amely az öt korábbi fővárosi közszolgáltató gazdasági társaságot (FKF, FŐTÁV, FŐKERT, BTI és FŐKÉTÜSZ) jogutódjaként egyesíti, majd azok működését divíziókként foglalja magában. A döntés az európai városüzemeltetésben széles körben elterjedt „Stadtwerke”-modell („városi közművek”) budapesti megvalósítását célozza.
- » Az EU rendeletével meghatározott, állami szinten nyilvántartott EMAS-rendszer (környezetvédelmi vezetési és hitelesítési rendszer) alapján a gazdasági tevékenységet végző szervezetek hitelesíthetik környezeti teljesítményüket. Az EMAS a környezeti teljesítmény javulásán túl a hatósági környezetvédelmi követelmények maradéktalan teljesítését is igazolja. A fővárosban 8 hitelesített szervezet működik, ezek között több a fővárosi közszolgáltató cégek telephelye. Az EMAS-rendszerben egy független, erre a tevékenységére akkreditált hitelesítő igazolja, hogy a szervezet minden környezetvédelmi jogszabályi előírást betart, a hatósági követelménynek (pl. határértéknek) megfelel, és e tény mellett úgy működik, hogy továbbra is fokozatosan javítja környezeti teljesítményét. Ekkor bekerülhet az EU/tagállami EMAS nyilvántartásba, és használhatja az EMAS logót, mint a környezetvédelmi szempontból biztonságos szállítók és partnerek jelölését.
- » A zöld közbeszerzés megvalósítása érdekében Budapest Főváros Önkormányzata 2015-től részt vesz a „Fenntartható Közbeszerzésben világszínvonalon vezető városok hálózata” együttműködésben. 2018-ban Budapest Főváros Önkormányzata csatlakozott az ICLEI-hez, valamint annak tematikus közbeszerzési hálózatához a PROCURA+-hoz. Emellett a főváros 2019 óta aktív tagja az Európai Bizottság Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és KKV-politikai Főigazgatóság által létrehozott Big Buyers programnak, ahol a fenntarthatóságot célzó stratégiai közbeszerzés a fő fókusz.
- » Az Integrált Településfejlesztési Stratégia kidolgozása során három különböző témában szervezett munkacsoportos üléseket civil szervezetek képviselőivel az Önkormányzat, amelyek közül az egyik téma a zöld városfejlesztés volt. A résztvevők 2020. július-október során három alkalommal dolgoztak közösen azon, hogy szerintük milyen az élhető, zöld város, és mik lennének az ehhez vezető lépések. A zöld munkacsoport tagjai meghatározták a jelenlegi helyzetet, a lehetőségeket

és kihívásokat, a legfontosabb ügyeket és a szükségleteket. Ezt követően a konkrét ügyekhez kapcsolódóan konkrét projektek alapjait is megfogalmazták.

- » A Fővárosi Önkormányzat koordinálásában működik az Éghajlatváltozási Platform (Klímaplatform), amely több szektor (egyetemek, települési és kerületi önkormányzatok, társadalmi szervezetek, vállalatok stb.) klímaváltozással foglalkozó szakértőit tömöríti. A platform tagjai csatlakozásukkal elkötelezték magukat az együttműködésben, rendszeres időközönként tapasztalatokat és információkat cserélnek egymással. A platform segíti a célcsoportok széles körének folyamatos elérését, célcsoport-specifikus és tematikus tartalmak, jó gyakorlatok, összegyűjtését, megosztását, valamint a fővárosban megvalósuló klímavédelmi intézkedések átfogó, minél több területre kiterjedő nyomon követését, adatbázis kiépítését.
- » A budapesti parkok tervezett fejlesztését közösségi tervezéssel egybekötve készíti elő. A kialakult járványhelyzetre tekintettel jellemzően online formában bonyolítja le a közösségi tervezést a kozossegitervezes.hu oldalon. A lakosság kérdőíves formában megoszthatja a véleményét a fővárosi közterületek, parkok fejlesztéséről. Az oldalon az alábbi fővárosi kezelésű területek fejlesztéséről, megújításáról oszthatták meg a véleményüket: II. János Pál pápa tér, Nehru Part, Városmajor, Városháza park, Vérmező, Horváth-kert, Gellért-hegyi közpark, Új Duna-híd környezete és a kapcsolódó új körút, Markusovszky tér, Déli Körvasút környezete, Római-part, Népliget, Óbudai-sziget, Mocsárosdűlő, Fehérdűlő – Terebesi erdő, Duna-part.
- » A Fővárosi Önkormányzat minden évben közösségi gyűlést szervez a főváros megoldásra váró problémáival kapcsolatban. 2020. szeptemberében zajlott le Budapest első közösségi klímagyűlése. A gyűlésen 50 véletlenszerűen kiválasztott, Budapest lakosságát reprezentáló budapesti lakos vett részt, ahol rövid oktatást követően vitatták meg a főváros éghajlat-változási kérdéseit, melynek megoldására javaslatokat is tettek. A következő évben Budapest Európában címmel rendeztek közösségi gyűlést. 2022-ben a Fővárosi Önkormányzat a közlekedésből eredő légszennyezésről kezdeményezett közösségi gyűlést. A közösségi gyűlés alkalmas színtere lehet a zöld átállást érintő problémák megvitatásának.
- » A fővárosi költségvetés terhére egymilliárd forint sorsáról a lakosok dönthetnek. A közösségi költségvetés keretében három témában lehet projektötletekkel jelentkezni: (1) „Nyitott Budapest”: együttműködést, kísérleti megoldásokat, digitális fejlesztéseket segítő ötletek; (2) „Zöld Budapest”: a főváros zöldterületeinek fejlesztését vagy a klímaadaptációt segítő ötletek; (3) „Esélyteremtő Budapest”: a társadalmi szolidaritást segítő vagy közösségfejlesztő projektek. A részvételi költségvetés megvalósításával Budapest nem csak hasznos, sokaknak tetsző fejlesztésekkel gyarapodik, hanem tudatos, aktív állampolgárokkal is.
- » Az önkormányzat online fórumot hozott létre, ahol a lakosság kezdeményezést indíthat, illetve mások kezdeményezéseihez csatlakozhat Budapest élhető mindennapjainak és fenntartható jövőjének alakításáért. A Budapest polgári kezdeményezés lehetőséget nyújt arra is, hogy a döntéshozók megismerjék a lakosság ötleteit, véleményét. Amennyiben egy ötlethez több mint 10 000 lakos csatlakozik, úgy lehetőség nyílik a Fővárosi Közgyűlés előtt tárgyalni az ügyet.
- » A zöld finanszírozási keretrendszer tervezése az FVS elfogadását követően, várhatóan 2023-ban indulhat el, melynek első lépése a szakmai munkacsoport felállítása, a partnerségi folyamat elindítása. 2023 végére készülhet el a részletes helyzetelemzés és értékelés, melyet a célok, majd a részletes cselekvési terv kidolgozása követ. A keretrendszer elfogadása és benyújtása várhatóan 2025-ben tervezett.
- » A zöld finanszírozási keretrendszer megvalósítási szakaszának pontos ütemezése a jelenlegi fázisban még nem készíthető el, azonban a keretrendszer készítésével egyes projektek megvalósítása már párhuzamosan folyhat. A projektek megvalósítása a források rendelkezésre állásának függvényében folyamatos lesz.
- » A NATURA 2000 területek érintettsége a tervezett projektekben

A Budapest területét érintő Natura 2000 területek lehatárolását az alábbi térkép ábrázolja.

Budapest területét érintő Natura 2000 területek

A budapesti Natura 2000 területek nagyságát és fővárosi érintettségét az alábbi táblázat mutatja be:

	összterület	budapesti területrész	Fővárosi Önk. tulajdonú ingatlan terület
Budai-hegység (HUDI20009)	9514,17 ha	2234,72 ha	14,2 ha
Érd-tétényi plató (HUDI20017)	1164,6 ha	153 ha	0 ha
Duna és ártere (HUDI20034)	16573,52 ha	768,98 ha	0 ha
Ráckevei Duna-ág (HUDI20042)	3190,51 ha	159,49 ha	4,9 ha

- A TOP Plusz finanszírozással, kiemelt eljárás keretében (nem versengő) tervezett fővárosi projektek nem érintik közvetlenül az N2000 területeket;
- A standard eljárás keretében (versengő) tervezett projektek esetében (pl. Egészséges utcák TOP Plusz programra beérkező kerületi projektek) a konkrét helyszínek esetleges természetvédelmi érintettségét be kell majd mutatni, a pályázat általános elvárásai között szerepel, a táji, természeti értékek védelmével kapcsolatos követelmények érvényesítése, a védett természeti értékek megőrzése;

- A cselekvési tervben szereplő, nem TOP Plusz finanszírozásra tervezett projektek egy része érint Natura 2000 területeket (pl. természetközeli területek programja - hálózatos projekt), másrészt az érintettség minden projekt esetében a helyszínkijelölést követően a projektfejlesztési szakaszban megvizsgálásra kerül. A Fővárosi Önkormányzat a Natura 2000 területek természetvédelmi kezeléséért felelős Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságával szoros együttműködésben végzi az érintett projekteket.
- Az Otthon Budapesten – ITS 2027-ben szereplő „Természetközeli területek program” külön nevesíti a Natura 2000 hálózatba tartozó Tétényi-fennsík, Budai Sas-hegy, Ferenc-hegy és Hármashatárhegy területét, e mellett a programban további helyszínek bevonása is lehetséges. Szintén érintheti a Natura 2000 területeket az ITS-ben szereplő „Dunai zöldfolyosó program” a nagytétényi Duna-part (Háros-sziget) térségében. A program célja a természetközeli területek élővilágának megerősítése, ökológiai kapcsolatok fejlesztése, a degradációs folyamatok visszafordítása. A Budai-hegység területén az erdőterületek növelése, a fenntartható erdőgazdálkodás, erdei és egyéb természetközeli ökoszisztémák fennmaradásának biztosítása. A program részét képezik az ismeretterjesztést szolgáló fejlesztések, a védett területek bemutatása segíti a természeti értékek közelebbi megismerését, környezeti neveléssel növelhető a társadalmi környezettudatosság és felelősségvállalás.
- A Fővárosi Önkormányzat folyamatosan vizsgálja a helyi (fővárosi) természetvédelmi területek bővítésének lehetőségét. A helyi védelem számos esetben a Natura 2000 területek jogi védelmének megerősítését is szolgálja, pl. 2022-ben helyi jelentőségű természetvédelmi területté nyilvánították a nagytétényi Duna-partot.
- A Natura 2000 és egyéb természetközeli területek védelmét, megőrzését célzó projektek finanszírozását az operatív programokon túl a közvetlen elérésű brüsszeli és egyéb támogatási, pályázati lehetőségek bevonásával kívánja megvalósítani a Fővárosi Önkormányzat (pl. jelenleg is előkészítés alatt álló LIFE pályázat). 2022-ben benyújtásra került a Főváros LIFE Biodiverzitás pályázata („Biodiverse City LIFE”), amelynek célterülete többek között a Natura 2000 besorolású Tétényi-fennsík. A Tétényi-fennsík tervezett rehabilitációja magában foglalja az egykori katonai épületek elbontását, a bolygatott területeken megjelenő tájidegen növényállományok eltávolítását és az értékes gyepek rovására terjeszkedő cserjeállományok visszaszorítását. A területen legeltetési élőhely-kezelés kialakítása tervezett a hosszú távú természetvédelmi célok elérése és fenntartása érdekében.

DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS MENETREND

Előkészítés, helyzetértékelés

Budapest Közgyűlése az Otthon Budapesten Program készítését megelőzően, 2018-ban fogadta el a Smart Budapest – Okos Város Keretstratégia című dokumentumot, mely a város smart alrendszeit értékelve ad javaslatot a beavatkozásokra, illetve összegzi azokat az alapelveket, amelyek egy okos városfejlesztési folyamat kereteit biztosítják. A Fővárosi Önkormányzat a keretstratégia megalkotásával eltért a szokásos módszertantól, a hangsúlyt az okos városfejlesztési folyamatra helyezte a változó környezetben nehezen definiálható célállapotok rögzítése helyett. Ez a keretrendszer összhangban áll az Otthon Budapesten Programban is kiemelt szolgáltató város fejlesztési iránnyal, ahol a befogadó, partnerségen alapuló tervezés az általános gyakorlat, s ahol a gyorsan fejlődő digitális, technológiai környezetben a termékek, szolgáltatások fejlesztésének alapját, a technológiák alkalmazását a társadalom és az emberek szükségletei határozzák meg.

A szintetizáló fejezet a digitális város tervezési dimenzió szerinti helyzetértékelést már tartalmazza. A jövő szolgáltató városára ható legfontosabb külső folyamatok a digitalizáció terén a következők:

- » Információtechnológia, kutatás-fejlesztés-innováció minden területen megjelenik, a klasszikus ágazatok határterületein új termékek, szolgáltatások, kutatási irányok alakulnak ki. A városok részvétele – területtel, szolgáltatásokkal, városhasználókkal – az innovációs folyamatokban erősödik. Nyílt innováció térnyerése erősödik, a használók, ügyfelek aktívan részt vesznek a fejlesztési folyamatban. A kutatás és innováció, valamint a fejlesztés már nem válik szét egymást követő szakaszokra, hanem egy agilis, iteratív fejlesztési folyamat keretében történik visszacsatolásokkal, értékelésekkel. Megnő a strukturált partnerségek szerepe. Az ipar 4.0 (mely főleg az okos gyárról, a digitalizációról szól) már megjelent az ipar 5.0, ami az ember, gép és az informatika együttműködésére épül, megjelenik újra az emberközpontú termelés, a szakértelem, a fenntarthatóság. Mindezek jelentős hatással vannak a foglalkoztatásra és az innovációs ökoszisztémára.
- » A távmunka, otthoni munkavégzés gyorsuló terjedése, amit a COVID-19 járványhelyzet felerősített és ami hatással van a lakókörnyezettel szembeni társadalmi igények és a mobilitási szokások változására is.
- » Az adatok – a képzett munkaerő mellett – a gazdaság kiemelt erőforrásává válnak, az ezzel foglalkozó uniós jogi keretrendszer fejlődik.

Az alábbi táblázatok az okos város alrendszerek mentén foglalja össze – a szintézis fejezet digitális város pontjában részletezetteken túl – a digitális átállás tervezésének kiindulási feltételeit.

OKOS KORMÁNYZÁS

adatok – térinformatika – együttműködést, részvételt és tájékoztatást támogató eszközök – e-ügyintézés – szervezeti háttér – ügyféloldali fejlesztések

- » A fővárosi vállalatoknál a meglévő eszközállomány digitális feltérképezése, nyilvántartása többnyire biztosított. Jelenleg folyamatban van a fővárosi ingatlanállomány digitális adatbázisának továbbfejlesztése. A vállalatoknak a központi adatbázisok felé adatszolgáltatási kötelezettsége van (e-közmű, hulladékinformációs rendszer, Nemzeti Adathozzáférési Pont), a másodlagos használatra megosztott adatok köre korlátozott, az adatok döntően a belső működést, üzemeltetést támogatják (van kivétel, pl. közösségi közlekedés menetrendi adatok megosztása). A vállalatok közötti adatmegosztás esetleges. A digitális technológiák alkalmazása a vállalatirányítás területén, illetve a nyilvántartási feladatokban elterjedt és fejlődik.
- » Az ügyféloldali fejlesztések minden szervezetnél a következő időszak fontos feladatai között szerepelnek. Több vállalatnál ügyfélszolgálati applikáció már rendelkezésre áll, vagy fejlesztése folyamatban van. Ez azonban továbbra is diverz módon történik.

- » A partnerségi egyeztetések résztvevői által is megerősített hiányosság, hogy nincs egyablakos ügyfélkiszolgáló rendszer, illetve a tájékozódást segítő központi ügyfélszolgálati funkció.
- » A központi fejlesztéseknek köszönhetően a hivatali ügymenetek nagy részében elérhető (e-papír, ügyfélkapun keresztül beküldhető nyomtatványok), de további bővítése, fejlesztése szükséges (elérések koordinált megjelenítése, felhasználóbarát design, közérthetőség javítása a digitális tartalmak értelmezésének támogatására, felhasználóbarát útmutatók a használathoz stb.). Továbbra is vannak papír alapú ügyintézési eljárások (pl. közútkezelés, közterületfoglalás)
- » A városi közművek adta infrastrukturális adottságok nincsenek kihasználva az egyéb adatgyűjtési lehetőségek céljára, ebben az együttműködés csak pilot szintű (pl. okos lámpaoszlopok).
- » Kerületek felől igényként merült fel a fővárosi adatokhoz való hozzáférés lehetősége, az integráció biztosítása a különböző érdekeltek által létrehozott adatkörök összehangolt kialakítására.
- » KAPU rendszer: Budapest Közút Zrt. feladata a térinformatikai szolgáltatások integrált továbbfejlesztése, további adatkörök integrálása a KAPU rendszerbe. A KAPU rendszert több kerületi önkormányzat is használja; előnye, hogy sok alapadat van a rendszerben (pl. az alaptérképek mellett kezelői, üzemeltetői lehatárolások is) – plusz adatok szolgáltatási díjjal működnek, fejlesztési keretmegállapodás keretében. Kerületi igény esetén a kerületi tulajdonú adatok integrálására is van lehetőség, egyszeri szolgáltatási díj ellenében. Gyakori felhasználási terület: közterületfoglalási és munkakezdési engedélyekhez kiadott adatok - partnereknek is hozzáférhető a platform (hatékonyabb egyeztetés).
- » A társadalmi konzultáció és részvételi tervezés eszközei 2020-tól folyamatosan bővülnek, több eszköz kidolgozás alatt áll (pl. térinformatikai alapú online részvételi módszerek, közösségi költségvetést támogató felület stb.) több kezdeményezés esetében pilot szakasról beszélhetünk, amelynek kiértékelése segít a módszerek, eszközök és online felület kialakításában.
- » A kerületekkel való együttműködés ügyében határozottabb koordinációra van szükség egyes területeken (pl. adatok, okos város fejlesztések, parkolás, turizmus), ezekben a Fővárosi Önkormányzat eddig nem volt elég hatékony. Pozitív példa a fővárosi Fatár, ami kerületi állományokat is integrál.
- » A közösségi média eszközeinek használata a kommunikációban mind a Városháza, mind a vállalatok esetében erősödik.
- » Szervezeti háttér megerősödése és folyamatban lévő kulcsprojektek:
 - **Digitális Városháza projekt** elindult: a budapest.hu oldal új szemléletű fejlesztése, elsődleges belépő pont a városiak számára három területen: tájékozódás, részvétel és ügyintézés. Digitális szolgáltatásfejlesztés, ami a kapcsolódó hivatali eljárások változását is magában foglalja. Cél, hogy az ügyintézés ügyfélbarát és teljes mértékben digitálisan intézhető legyen, a jelenleg jellemző egyirányú kommunikációra lehetőséget adó weboldal interaktív funkciói bővüljenek. Munkamódszer: folyamatos, iteratív fejlesztés, tesztfázisokkal, monitorozással és a városiak különböző csoportjainak fejlesztési folyamatba való bevonásával, a service design módszertan alkalmazása.
 - **Digitális Szolgáltatások Osztálya** – új hivatali egység kialakítása 2022-ben, mely a Digitális Városháza kulcsprojekt mellett a digitális átállás fő koordinációjáért is felelős.
 - Főjegyzői irányítással az **adatkormányzás** – mint másik kulcsprojekt – kialakításának megtervezése elkezdődött. Első üteme a Fővárosi Önkormányzat hatáskörében keletkező és meglévő adatvagyon, valamint a digitális háttér (stratégiák, projektek, szervezeti háttér) feltérképezése. A hazai és uniós jogszabályok figyelembevételével ez alapján kerül kialakításra az adatkormányzás (data governance) keretrendszere, a hozzáférések, személyi jogi kérdések és adatfolyamok kialakítása, illetve logikai és fizikai tervek kialakítása az adattárolásra, elérésre és publikálásra vonatkozóan.

OKOS EMBEREK

digitális alapkészségek

- » Kevés eszköz és hatáskör a Fővárosi Önkormányzat kezében a digitális alapkészségek fejlesztésére, de a hátránykiegyenlítő programokban, szociális ágazatban lehetőség az integrálásra.
- » A lakosok e-ügyintését támogató szolgáltatások részben rendelkezésre állnak (útmutatók, ügyfélszolgálati irodákban terminálok, amin végig lehet vezetni az ügyfeleket a használati folyamaton).
- » A jobb betegtájékoztatót és a betegutak hatékonyságát, az ellátások területi egyenlőtlenségeiből adódó hátrányokat csökkentő digitális egészségügyi platform-szolgáltatás előkészítése elkezdődött.
- » Egészségmegőrző szolgáltatások (rekreáció, sport) felhasználóbarát platformja, a már más érdekeltek által fejlesztett információs szolgáltatások – amelyek a főváros számára hasznosak – nem érhetőek el egy helyen, átláthatóan.
- » Digitális technológiák alkalmazása a kultúra terén: streaming a színházakból a COVID-19 járványhelyzet korlátozásai alatt, digitális vetítésre alkalmas eszközállomány megújítása a fővárosi mozikban; állományok digitalizálása (levéltár, könyvtár, filmek, műtárgyak stb.). Digitalizáció, mint lehetőség a kultúrához való hozzáférés növelésére.

OKOS GAZDASÁG

városi laboratóriumok – nyílt innováció, együttműködés – turizmus

- » A nyílt innováció és innovációs célú közbeszerzések száma minimális volt, ebben elmozdulás történt 2021 óta: a Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány Smart City programjának célja, hogy a városüzemeltetés, városvezetés és a vállalkozások kezdeményezései közötti együttműködések gerjessze, katalizálja, köztük a digitális megoldásokra irányuló kezdeményezéseket is (pl. hogy lehetne a fővárosi költségvetés átláthatóan és közérthetően bemutatni és nyomon követhetővé tenni a városlakók számára). Ennek érdekében különböző tematikában a BVK ötletversenyeket hirdet.
- » Turisztikai szolgáltatásoknál az ügyféloldali digitális fejlesztések jelen vannak (online jegyvásárlás a szolgáltatásoknál, Budapest kártya család), ugyanakkor az ebben rejlő lehetőségek kiaknázatlanok, több eszköz fejlesztése folyamatban van.
- » A COVID-19 járványhelyzet előtt Budapest belvárosát is érintette a túlturizmus jelensége. A turisztikai forgalom területi terhelését, mozgását, igényeit mérő korszerű eszközök, eljárások hiányoznak. Fejlesztési igény fogalmazódott meg a tájékoztatás támogatására (pl. fürdők telítettségi adatai (jelenlegi és prognosztizálható).

»

OKOS KÖRNYEZET

- » **Közmű nyilvántartások – adatok – okos mérés – karbantartás, hibabejelentés– innovatív megoldások – városüzemeltetés – hálózatok**
- » Egységes közműhálózati nyilvántartási rendszer, amelyben a vállaltok adatai is szerepelnek.
- » Egyes területen hiányzó adatok (pl. energiagazdálkodás), ami a monitoring és tervezés szempontjából fejlesztendő.
- » Hiteles környezeti adatok gyűjtésére és megosztására lenne szükség a lakosság szemléletformálásának erősítésére.
- » A közvilágítási hálózat megfelelő alapot ad okos eszközök elhelyezéséhez, ugyanakkor ezt műszaki, gazdasági és jogi kihívások nehezítik.
- » Egyes területeken már bevezetett okos mérés (pl. nagyfogyasztók esetében az FCSM-nél, távhőnél együttműködés külső céggel, náluk az eszközök és a leolvasás, FŐTÁV csak az adatokat kapja meg), ebben további potenciál.

- » Távfelügyeleti rendszer kiépítése a távhő és a közvilágítás esetében már megkezdődött.
- » Pilot és K+F projektek: technológiai fejlesztések, smart eszközök alkalmazása szimulációs modellek stb. Ebben a jövőben is rejlenek lehetőségek, több vállalat kerületekkel működik együtt nemzetközi projekteken.
- » A közműhálózati rendszer optimális szintű karbantartására nem jut elegendő forrás, ugyanakkor a karbantartást a folyamatosan fejlődő technológiai támogató eszközök (pl. diagnosztikai eszközök) támogatják, ezeket a cégek finanszírozási eszközeik függvényében bővítik, saját hatáskörben is van innováció.
- » A vállalatoknál elkülönülten meglévő hibabejelentő platformok, kevés példa integrációra, ugyanakkor jó együttműködés a civil hibabejelentő platformokkal (jarokelo.hu, hulladekvadasz.hu) adatok
- » A város levegőminőségi állapotáról folyamatosan tájékoztatást nyújt az automata mérőhálózat.
- » Nincs a város teljes területére egységes és naprakész, a térinformatikai eszközöket hatékonyan alkalmazó zöldvagyron nyilvántartás, fakataszter viszont fejlesztés alatt áll, a felmérés gyorsításához fejlett technológiák alkalmazására van szükség. (mostani módszertannal élőmunkaigényes, lassú).
- » Barnamezős kataszter évről évre elkészül, térinformatikai alkalmazással.
- » Új technológiai lehetőségek jelennek meg, amelyek elősegíthetik a zöldfelület-gazdálkodást.
- » Közterületek nem alkotnak folyamatos gyalogos hálózatot, az okos megoldások pedig hatékonyabb és biztonságosabb használatukban még nem nyertek széles teret

OKOS MOBILITÁS

- » **adatok – tervezés – city-logisztika – mikromobilitás – közösségi eszközhasználat – digitális szolgáltatások – ügyféltájékoztatás, utasélmény – kibocsátás-csökkentés, szenzorok**
- » Az Egységes Forgalmi Modell megvalósulásával a közúti forgalom és a közösségi közlekedés utasforgalmának mérése rendszeressé vált, azonban a közúti közlekedést leíró egyéb adatok (személygépkocsi-ellátottság, üzemanyag-felhasználás, közlekedésből adódó légszennyezés) mérése még pontosításra szorul.
- » Egységes Forgalmi Modellből származó adatok és rendszeres modal-split felmérés adatainak megosztása: nem nyilvános, de kérés alapján teljesíti a BKK Zrt.
- » Publikus, ingyenes mobilapp – elérhetőek a forgalomfigyelő kameraképek, parkolási adatok, amelyet asztali alkalmazás egészít ki.
- » A járműveken már vannak utasszám mérésére alkalmas szenzorok - autóbuzson utastömeg mérés, megállóhelyi tartózkodás – kalkulált értékek.
- » Dinamikus forgalomtervezéshez a FUTÁRNÁL pontosabb adatokra lenne szükség.
- » Néhány területen még hiányosak az infrastruktúrára vonatkozó felmérések (vonalas létesítmények, kábelek).
- » A közúti beavatkozási adatok központi adatbázisának kialakítása folyamatban van, mely harmadik fél számára szabványos formában elérhetővé teszi az adatokat. Ennek egy része díjmentes közadat, de értéknövelt része is lesz (KARESZ).
- » Részvételi tervezés támogatására a BKK egy új, projektek véleményezésére szolgáló, Consul nevű szoftver magyar viszonyokra történő adaptálását végezte el a SMART-MR kutatás-fejlesztési projekt keretében.
- » Aktív részvétel nemzetközi innovációs projekteken (pl. Cities4ppl)
- » Az áruszállítás szervezetlenségéből adódóan általánosak a párhuzamos áruszállítási folyamatok, emellett a kijelölt rakodóhelyek hiánya kedvezőtlen a közúti forgalom szempontjából, az áruszállító járművek forgalmi akadályt képeznek.

- » A kerékpáros- és mikromobilitás és megosztáson alapuló szolgáltatások iránti nyitottság különösen a fiatalok körében nagy, idővel az igények növekedése prognosztizálható.
- » Az időalapú, elektronikus jegyrendszer bevezetése, átjárható menetdíjrendszer és tarifaközösség létrehozása nem történt meg.
- » A járműállomány hatékonyabb üzemeltetése szempontjából a távdiagnosztikafejlesztendő terület a jövőben.
- » FUTÁR és az ügyféloldalon 2022-ben megújított felület, a Budapest Go többfunkciós, többelemes tájékoztatási rendszer (applikáció, fedélzeti információ, megállóhelyeken kihelyezett paneleken információ).
- » BKK info: rendszeres tájékoztatás a lezárásokról. Közterületi kijelzőknél jelenleg nincs felolvasó funkció. BKK honlap akadálymentesített.
- » Közúti forgalomra vonatkozóan változtatható információ-tartalmú kijelzők működnek a fő bevezető útszakaszokon. Közút Figyelő elnevezésű okostelefonos alkalmazás valós idejű forgalmi és parkolási információkkal segíti a fővárosi közlekedőket.

OKOS ÉLETKÖRÜLMÉNYEK

- » A területi egyenlőtlenségek mérésére, a változások nyomon követéséhez nincs fővárosi szintű monitoring-rendszer rendelve, kerületekkel ebben nincs rendszerszintű együttműködés.
- » Biztonságos, kényelmes használatot támogató megoldások alkalmazása a finanszírozási lehetőségek függvényében (okos köztéri eszközök, ivócsapok, pop-up funkciók – pl. árnyékolók).
- » A fővárosi hatáskörben működő humán szolgáltatások esetében a digitalizáció erősödése, különösen ügyféloldali szolgáltatásoknál és a kulturális intézmények állományainak digitalizációja terén.
- » Időskori életminőséget javító digitális megoldások alacsony elterjedése és a társadalmi hátrányok csökkentésére irányuló intézkedések hiányosságai – ennek a területnek a felmérése (eszköz, szervezeti és humánoldalról, valamint a célcsoport oldalán jelentkező szűk keresztmetszetekről) is hiányzik egy célzott program, stratégia kialakításához.
- » Finanszírozási problémák miatt a humán szolgáltatások digitális infrastruktúrájának megújítása (új eszközök, szoftverek) lassabb a kívánatosnál.
- » A COVID-19 járványhelyzet miatt a humán szolgáltatások terén új megoldások elindítása (távmozi, streamelt színházi előadások, digitális könyvkölcsönzés).
- » Egészségügyi szolgáltatások terén jelentős fejlesztési potenciál: telemedicina, betegek tájékoztatásának javítása, egészségmegőrzést és egészségi állapot nyomon követését segítő megoldások stb.

Célok rendszere és beavatkozási területek meghatározása

Az előzetes célkijelölésnél a Smart Budapest Keretstratégia és az adatkormányzás eddigi munkaközi háttéranyagai jelentették a kiindulási pontot azzal, hogy a digitális átállás akcióterv (digitális stratégia) kidolgozása során ezek felülvizsgálatát el kell végezni.

A célok 6 fő területre irányulnak, ami egyben meghatározza a kapcsolódó belső szervezeti és eszközfejlesztési területeket is:

Fejlesztési célterületek és célok	Kapcsolódó fejlesztési területek
<p>1. Jó minőségű és hozzáférhető digitális szolgáltatások, ügyfélmény javítása</p>	<p>Stratégiai tervezésben a digitalizáció szempontjainak horizontális érvényesítése</p> <p>Service design módszertan alkalmazásával agilis szolgáltatásfejlesztés és kapcsolódó eljárások, szervezeti háttér kialakítása</p> <p>Kiemelt területek: egészségügy, turizmus, idősek ellátása, adminisztráció/e-ügyintézés, kultúra, közlekedés</p>
<p>2. Irányítás és működés szervezeti megújítása önkormányzati részről</p>	<p>Humán erőforrás felkészültségének növelése (vezetői szinttől az alkalmazottakig)</p> <p>Szervezetfejlesztés</p> <p>Információ- és adatmegosztás háttérének fejlesztése</p> <p>Standardok és útmutatók kidolgozása és egységes alkalmazása</p> <p>Belső folyamatok hatékonyságának növelése és támogató fejlesztések (ismétlődő munkafolyamatok automatizálása, döntéstámogató adatelemzések, iratkezelési és döntéselőkészítő rendszer megújítása)</p> <p>Szükséges infrastrukturális fejlesztések</p>
<p>3. A digitális felkészültség növelése társadalmi oldalról</p>	<p>Különböző kezdeményezések kidolgozásában és megvalósításában együttműködés az érintettek között a digitális kompetenciák, készségek növelése érdekében; célcsoport: lakosság, vállalkozások (ebben az önkormányzat korlátozott szerepvállalása, a digitális felkészültség és használat növelését elsősorban a jó minőségű, átlátható, könnyen használható digitális szolgáltatások fejlesztésén keresztül kívánja elérni)</p> <p>Átláthatóság növelése és tájékoztatás, a digitális kultúra társadalmi hasznainak, lehetőségeinek és veszélyeinek hiteles kommunikálása.</p>
<p>4. Adatkormányzás – az adatmegosztás feltételeinek kiépítése</p>	<p>Platformok létrehozása és kapcsolódó fejlesztések megvalósítása (műszaki), silók belső felszámolása</p> <p>Adatvédelmi szempontok érvényesítése</p> <p>Humán háttér biztosítása (adatspecialisták)</p> <p>Együttműködés a városi adat ökoszisztéma szereplőivel (erőforrások megosztása: adatok, tudás, infrastruktúra stb.)</p>

<p>5. Városüzemeltetés hatékonyságának javítása digitális eszközökkel</p>	<p>intelligens mérési rendszerek, szenzorok körének bővítése</p> <p>szabályozási eszközökhöz kapcsolódó digitális eszközök (pl. city-logisztika, parkolás, alacsony kibocsátású övezetek stb.)</p> <p>vállalatirányítási rendszerek fejlesztése</p>
<p>6. Felkészülés a városhasználat és városműködés jövőjére</p>	<p>Nemzetközi és vállalati együttműködések, tapasztalatmegosztás, innovatív projektekben való részvétel, korai kísérleti alkalmazások és tesztkörnyezet biztosítása</p> <p>Infrastruktúra-fejlesztéseknél az okos eszközök fogadására alkalmas tervezés</p>

Összességében a digitális technológiák az életminőség a fenntarthatóság javításához, valamint Budapest versenyképességéhez, gazdasági prosperitásához egyaránt hozzájárulnak. Mint horizontális szempont megjelenik szinte minden ágazati területen a tervezés, a megvalósítás és az üzemeltetés vonatkozásában egyaránt.

Budapest digitális stratégiájának munkamódszere a projektek mentén történő fejlesztés. 2021-2022-ben több kulcsprojekt tervezése indult el, illetve van folyamatban.

A digitális átállás Otthon Budapesten stratégiában is nevesített beavatkozási területeit/projektjeit a cselekvési terv munkarész ismerteti (külön az egyedi stratégiai és külön a hálózatos jellegű projekteket). Mivel a finanszírozási terv miatt minden beavatkozásnál egy dimenzió volt megjelölhető, ezért az alábbiakban jelöljük azokat a területeket is, ahol a digitális fejlesztési tartalom szintén megjelenik, de ezek a projektek elsődlegesen más dimenzió alá kerültek.

Közvetlen digitális átálláshoz kapcsolható beavatkozási területek a cselekvési tervben:

- » BUDAPEST APP ÉS BUDAPEST KÁRTYA
- » BUDAPEST PORTÁL MEGÚJÍTÁSA /DIGITÁLIS VÁROSHÁZA PROJEKT
- » INFORMÁCIÓTECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK A VÁROSI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉSBEN
- » E-BUDAPEST PROGRAM
- » ÁTFOGÓ CITY-LOGISZTIKAI FEJLESZTÉSEK MEGVALÓSÍTÁSA
- » E-JEGYRENDSZER A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSBEN
- » ADATKORMÁNYZÁS / FŐVÁROSI KÖZADAT PROGRAM
- » DIGITÁLIS MOZI PROGRAM
- » INFOKOMMUNIKÁCIÓS FEJLESZTÉSEK ÉS KÉPZÉSEK (vállalatok, főpolgármesteri hivatal, intézmények)

Egyéb, tartalmukban erősen kapcsolódó projektek:

- » KKV-DIGIT: DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS TÁMOGATÁSA A KKV SEKTORBAN (elsődleges besorolás: prosperáló város)
- » FŐVÁROSI TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁSOK DIGITÁLIS FEJLESZTÉSEI (elsődleges besorolás: prosperáló város)
- » SMART CITY BUDAPEST / BUDAPEST VÁROSI INNOVÁCIÓS KÖZPONT (elsődleges besorolás: prosperáló város)

Egyéb, tartalmukban részben digitális fejlesztési elemeket is tartalmazó projektek:

- » DRBUDAPEST PROGRAM (elsődleges besorolás: megtartó város)
- » GONDOZÁSI SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE (elsődleges besorolás: megtartó város)
- » ISKOLAI ÉTKEZTETÉS KORSZERŰSÍTÉSE (elsődleges besorolás: megtartó város)
- » ÖNKORMÁNYTATI ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK ÉS KÖZVILÁGÍTÁS (elsődleges besorolás: zöldülő város)
- » TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE (elsődleges besorolás: zöldülő város)
- » SEGÍTŐ INFORMÁCIÓS PONTOK (elsődleges besorolás: megtartó város)

Digitális átállás szervezeti háttere és ütemezése

A Főpolgármesteri Hivatal hatályos SzMSz-ének rendelkezése szerint a Koordinációért, Vagyongazdálkodásért és Humán Területekért Felelős Aljegyző Irodája a Koordinációs Főosztály bevonásával látja el a Fővárosi Önkormányzat digitális stratégiájának megalkotásával és végrehajtása felügyeletével kapcsolatos feladatokat.

A Koordinációs Főosztály az informatikával és a digitális szolgáltatásokkal összefüggő feladatköre – többek között:

- » informatikai berendezésekkel és rendszerekkel, valamint szoftverekkel (a továbbiakban együtt: informatikai eszközök) támogatja a Fővárosi Önkormányzat és a Főpolgármesteri Hivatal tevékenységét, üzemelteti és beszerzi az informatikai eszközöket, gondoskodik azok működképességéről és nyilvántartásáról,
- » szerződés vagy erre vonatkozó döntés alapján ellátja az önkormányzati intézmények részére az informatikai szolgáltatás nyújtásával összefüggő feladatokat,
- » gondoskodik az informatikai eszközök védelméről és biztonságáról, biztosítja az elektronikus információbiztonságra vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést,
- » biztosítja a jogszabályban előírt informatikai követelményeknek való megfelelést,
- » javaslatot tesz az informatikai fejlesztés irányaira, a Főpolgármesteri Hivatal informatikai stratégiájára; koordinálja és megvalósítja az informatikai fejlesztéseket, valamint az ezekhez szükséges beszerzési feladatokat,
- » ellátja az informatikusok és rendszergazdák szakmai irányítását a Főpolgármesteri Hivatalban,
- » biztosítja a felhasználók oktatását, informatikai tudásszintjük felmérését,
- » HelpDesk szolgáltatás üzemeltetésével segítséget nyújt a felhasználók részére a felmerülő informatikai
- » biztosítja az elektronikus ügyintézés informatikai feltételeit,
- » biztosítja a külső közigazgatási szakrendszerekkel történő folyamatos kapcsolatot,
- » Részt vesz a Fővárosi Önkormányzat és a Főpolgármesteri Hivatal elektronikus kommunikációs felületeinek felhasználóbarát kialakításában

2022 során a Koordinációs Főosztály új szervezeti egységgel bővült, létrejött a Digitális Szolgáltatások Osztálya.

A másik fő szervezeti egység a Főjegyzői Iroda, aki – többek között – a fővárosi adatvagyon kezelésével és hasznosításával kapcsolatos stratégia megalkotásáért felel és a végrehajtás felügyeletével összefüggő feladatokat a látja el.

A digitális stratégia előkészítésének jelen fázisában új szervezeti egység kijelölése nem tervezett, a Digitális Szolgáltatások Osztálya a folyamatban lévő projekthez (Digitális Városháza) kapcsolódóan a szükséges humán kapacitásokat és készíti elő a további konkrét projekteket.

Az adatvédelemmel kapcsolatos szervezeti és jogi háttér kiépített.

Digitális akcióterv elkészítésének ütemezése

- » **2021-2022:** kulcsprojektek és ezek mentén szervezeti kapacitások kiépítése, részterületek helyzetfeltárása.
- » **2023:** kutatások folytatása, folyamatban lévő kulcsprojektek tapasztalatainak kiértékelése, nemzetközi tapasztalatmegosztás eredményeinek feldolgozása (platformokon folyó kezdeményezések). A digitális akcióterv tervezési folyamatának és szervezeti (irányítás, tervezésben résztvevő szervezeti egységek), valamint partnerségi folyamatainak (érdekeltek bevonás a Nyitott Budapest civil munkacsoporton kívül, partnerségi eszközök, ütemezés) megtervezése.
- » **2024:** digitális stratégia módszertanának, céljainak és beavatkozási területeinek, kulcsprojektjeinek azonosítása (intenzív tervezési szakasz), a stratégia véglegesítése.

FINANSZÍROZÁSI TERV

A STRATÉGIA ÜZLETI MODELLJE

Az Otthon Budapesten Program 2.2. fejezete részletesen bemutatja a finanszírozási lehetőségeket és kööttségeket, az alábbiakban az egyes forrástípusok esetében beállt változásokat, aktuális információkat összegezzük. Az üzleti modell projekt szinten dolgozható ki részletesebben, a legfontosabb kööttségek és a finanszírozás irányelvei a következők:

- A koronavírus járványhelyzet, majd a 2022. évi drasztikus energiaár-emelkedés az önkormányzati gazdálkodás szempontjából új helyzetet teremtett, ami a prognózisok alapján még (legalább) a 2023-as költségvetés tervezésre is hatással lesz: a kiadások tervezésénél a közszolgáltatások biztonságos működtetése kap prioritást, de a Fővárosi Önkormányzat az Esélyteremtő Budapest stratégiai céllal összhangban lehetőségeihez mérten tervezi a nehéz helyzetbe kerülő lakosok támogatását (megemelt összegű fővárosi rezsitámogatás).
- Továbbra is a pályázati lehetőségek maximális kihasználására törekszik az önkormányzat, ennek érdekében gazdasági szervezeteknél és a Főpolgármesteri Hivatalon belül is folyamatos a pályázatfigyelési és projekt-fejlesztési tevékenység, a hazai és nemzetközi tapasztalatok kiértékelése, a városdiplomáciai eszközök kihasználása.
- A projektek kiválasztásának szempontjai között a stratégiai illeszkedés és a pénzügyi fenntarthatóság kiemelt szerepet kap, a nagy forrásigényű területeken (pl. közlekedés-fejlesztési projektek értékelése, prioritizálása a Budapesti Mobilitási Terv 2022. évi felülvizsgálata során) ezt kiegészítik komplex értékelési kritériumok.
- A működési kiadások biztosítása is kihívás elé állítja az önkormányzatot a következő években, így a korábbiaktól még nagyobb szerepe lehet a kedvező feltételekkel járó hitelfelvételnek (EIB), illetve azoknak a beruházásoknak, amelyek a társadalmi és környezeti hasznok mellett az üzemeltetés szempontjából költségcsökkenéssel (pl. új járművek a közösségi közlekedésben, energiahatékonysági beruházások, hatékonyságot növelő technológiai beruházások vagy digitális fejlesztések, kompetencia-növelő projektek stb.), vagy bevételnövekedéssel járnak.

EURÓPAI UNIÓ FORRÁSAI

Operatív programok

Az EU Strukturális és Beruházási Alapjain keresztül az Unió többéves pénzügyi keretéből (MMF) Magyarországra érkező források felhasználásának területeit és módját az operatív programok tartalmazzák. Az operatív programok legutolsó tervezeteit a kormány 2022. július végén nyújtotta be az Európai Bizottság felé.

Terület és Településfejlesztési Operatív Program (TOP Plusz)

A TOP Plusz 2022. december 22-én Európai Bizottság által jóváhagyott dokumentumában⁵⁵a korábbi változathoz képest lényeges, fővárost érintő változások nincsenek, a módosult indikátorok miatt azt ITP 1.0-ás, a Fővárosi Közgyűlés 2021. novemberében elfogadott változatának felülvizsgálata az FVS véglegesítésével párhuzamosan történik, melyben a következő projektek TOP Plusz-ból való finanszírozása jelenik meg:

ERFA-ból finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:

- » Lakásügynökség – lakásállomány felújítása és bővítése (8,5 milliárd Ft-os keret)
- » Szilárd tüzelésű háztartások átállítása, energiaszegénység enyhítése (1 milliárd Ft-os keret)
- » Bringasztráda program (6 milliárd Ft-os keret)
- » Komplex klímaadaptációs és közterületmegújítási projektek (19,6 milliárd Ft-os keret)

ERFA-ból finanszírozott beavatkozások standard kiválasztási eljárásrendben (kerületi önkormányzatok által pályázható keret), ahol a Fővárosi Önkormányzat közreműködik a pályázat szakmai tartalmának kidolgozásában:

- » Egészséges utcák Program (24,16 milliárd Ft)

ESZA Pluszból finanszírozott beavatkozások kiemelt eljárásrend keretében:

- » Fővárosi Foglalkoztatási paktum (2,802 milliárd Ft-os keret)
- » Komplex támogatás a szolgáltatások összekapcsolásával (4,2 milliárd Ft-os keret)
- » Szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése (6,9 milliárd Ft-os keret)
- » Lakásügynökség- modell kialakítása (3 milliárd Ft-os keret)
- » Lakhatási garancia program (7,4 milliárd Ft-os keret)

A TOP Pluszban 83,562 milliárd Ft áll rendelkezésre a budapesti ITP végrehajtására.

4. prioritás (ERFA): Budapest infrastrukturális fejlesztések: 59,260 milliárd Ft

5. prioritás (ESZA+): Budapest humán fejlesztések: 24,302 milliárd Ft

Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz (KEHOP Plusz)

A KEHOP Plusz-ban a fővárosi projekthelyszínnel megvalósuló projektek elvi finanszírozási lehetősége biztosított a Kohéziós Alapon keresztül, ez azonban – részben – országos projektek fővárosra allokált keretét is tartalmazhatja.

Legnagyobb forráskerettel az 1. prioritás rendelkezik, itt került betervezésre a kormányzati RSD projekt (Ráckevei- (Soroksári-) Duna revitalizáció), amelynek előkészítése indikatív módon Stratégiai Jelentőségű Műveletek között is megjelent az OP-ban. 2022 augusztusában a projekt szerepel azon a listán, melyek elindítását az Építésügyi és Beruházási Minisztérium jelenleg felülvizsgál. Az FVS készítésének időpontjában egyelőre csak a szennyvízhálózat-fejlesztési területén született döntés projektek felfüggesztéséről⁵⁶.

⁵⁵ <https://www.palyazat.gov.hu/download.php?objectId=1096835>

⁵⁶

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiJqoWd2cP6AhXblMUKHZ0cCl0QFnoECACQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.parlament.hu%2Ffrom42%2F01003%2F01003-0001.pdf&usg=AOvVaw1q5JQ0x4X1rjntMIXVWl3>

Az érintett prioritások, forráskeretek és illeszkedő fővárosi beavatkozási területek:

Prioritás	Keret összesen (csak KA) (Ft ⁵⁷)	potenciálisan támogatható területek az FVS beavatkozási területei közül	Megjegyzés, fővárosi kapcsolódó projektek
1 -Vízgazdálkodás és katasztrófakockázat csökkentés	84,485 milliárd Ft	vízgazdálkodás, árvízvédelem	Árvízvédelmi fejlesztések, illetve a víz és település intézkedés alatt az RSD vízminőségét javító beavatkozások a dél-pesti szennyvíztelep kapcsán.
2 -Körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság	8,546 milliárd Ft	fenntartható vízi közmű rendszerek zöld-kék infrastruktúra körforgásos hulladékgazdálkodás	ivóvíz minőség és vízellátás biztonságát javító projektek; csapadékvíz, szennyvíz és szennyvíziszap gazdálkodás; zöld és kék infrastruktúra beruházások, természet alapú megoldások (csapadékvíz kérdését integrálva); Hulladékgazdálkodás: a rendszerek felkészítése a körforgásos gazdaságra – BKM hulladékgazdálkodási projektjei
3 -Környezet- és természetvédelem	10,560 milliárd Ft	kármentesítés természetvédelem	természetvédelmi projektek (vad Budapest), kármentesítés állami hatáskörben fővárosilag fontos területeken (Gázgyár, Cséry telep)
4 -Megújuló energiagazdaság	28,721 milliárd Ft	energiahatékonysági beruházások és megújuló energiák ösztönzése intelligens energiarendszerek, hálózatok és -tárolás	jobb energiahatékonyságú lakóingatlanok csak a kevésbé fejlett régiókban kaphatnak támogatást, itt csak a középületek jelennek meg KA geotermikus energia projektek a BKM projektjei között (zöld távhő program) Intelligens energiarendszerek (ideértve az intelligens energiahálózatokat és az IKT-rendszereket is), valamint kapcsolódó tárolás – szintén az energiaügynökségi modell komplementer eleme lehet. Távfűtési és -hűtési rendszerek hatékonyságának javítása (BKM távhő projektjei)

⁵⁷ Az OP honlapon közzétett összefoglalójához hasonlóan 373,9 Ft/euró tervezési árfolyamon számolva

Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz (IKOP Plusz)⁵⁸

Az IKOP Plusz-ban az Otthon Budapesten Program közlekedésfejlesztési projektjei finanszírozhatók potenciálisan – szintén a Kohéziós Alapon keresztül – a bringasztrádák kivételével (TOP Plusz). A tervezett nagyprojektek között szerepel a Budai fonódó villamos II. üteme (átadva megvalósításra állami hatáskörbe), továbbá több, Budapest területét érintő nagyprojekt, melyek a következők:

- » Bp Déli Körvasút fejlesztése (2024-2028)
- » H6 HÉV Soroksár – Pesterzsébet szakasz fejlesztése (2024-2027)
- » A H6/H7 vonalak bevezetése Pesterzsébetről és a Kvassay hídtól a Kálvin térig I. ütem (2024-2029)
- » Kelenföld vasútállomáson új elővárosi (örmezői) autóbusz terminál és P+R kapacitás fejlesztése (2024-2025)
- » Pestújhely, Újpalota, Rákosszentmihály, Rákosfalva vasúti megállóhelyek fejlesztése (2023-2023)

Prioritás	Keret összesen (csak KA) Ft-ban	potenciálisan támogatható területek az FVS beavatkozási területei közül	Megjegyzés, fővárosi kapcsolódó projektek
1. Tiszta üzemű városi-elővárosi közlekedés erősítése	501,6 milliárd Ft	Nagyvárosok elővárosi vasúti (például budapesti HÉV) és villamos pályafejlesztései; Kibocsátásmentes közösségi közlekedési járművek (például városi elektromos buszok, trolibuszok, villamosok) beszerzése és kapcsolódó elektromos töltők, telephelyek fejlesztése; - P+R, B+R, intermodális csomópont beruházások; - Projekt-előkészítések.	Intermodális csomópontokhoz kapcsolódó fejlesztések, villamos és metró projektek, akadálymentesítés, budapesti közlekedési tengelyek – közterületek – újraosztása, humanizálása, autóbusz és trolibuszok, budapesti Eurovelo szakaszok kiépítése, fővárosi
2. TEN-T vasúti és regionális intermodális közlekedés fejlesztése	308,6 milliárd Ft	TEN-T (nemzetközi) vasúti infrastruktúra fejlesztése (állomások, vasúti pálya és biztosítóberendezések), villamosítás; - Motorvonat beszerzések; - TEN-T kikötői beruházások; - Projekt-előkészítések	
3. Fenntarthatóbb és biztonságosabb közúti mobilitás	173,5 milliárd Ft	- Hiányzó vagy kapacitáshiányos TEN-T törzshálózati utak fejlesztése; - Közlekedésbiztonsági beruházások, pl.: a VÉDA közúti intelligens kamerahálózat fejlesztése; - EuroVelo 6 és 14 nemzetközi kerékpárúti hálózathoz tartozó szakaszok fejlesztése; - Projekt-előkészítések	

⁵⁸ https://www.palyazat.gov.hu/integral_t_kozlekedesfejlesztési_operativ_program_plusz- IKOP Plusz összefoglaló és a hivatalosan benyújtott IKOP Plusz (2022.07.26. keltezésű változat);

Digitális Megújulás Operatív Program Plusz (DIMOP Plusz)

Az ERFA és ESZA+ alapokra támaszkodó OP tartalmában számos ponton kapcsolható a fővárosi tervezett fejlesztésekhez, azonban egyelőre nem egyértelmű a közreadott tervezet alapján, hogy a Fővárosi Önkormányzat – és a kerületi önkormányzatok – milyen projektjeikkel pályázhatnak.

Prioritás	Keret összesen (csak fejlettebb régióra meghatározott összegek) Ft-ban	potenciálisan támogatható területek az FVS beavatkozási területei közül	Megjegyzés, fővárosi kapcsolódó projektek
1. Intelligensebb Magyarország	51,0 milliárd Ft	Vállalkozások transzformációja; közszolgáltatások digitalizálása	Vállalkozások, állami hatáskörben működő szervezetek és elektronikus ügyintézés biztosító szervezetek megjelölve közvetlen célcsoportként. Potenciálisan kapcsolódhatnak az önkormányzati digitális szolgáltatási projektek a közműszolgáltatásokat is beleértve, illetve a KKV-k digitális átállását támogató projekt.
2. High-tech és zöld átállás	20,9 milliárd Ft	Energiamenedzsment rendszerek fejlesztésének támogatása önkormányzatok számára; intelligens megoldásokat alkalmazó mérési technológiák, illetve az ezekből származó adatokat használó modern döntéstámogatási rendszerek; megújuló energiaforrásokkal működő távhő rendszerek működésének, hatékonyságának javítása adatalapú digitális megoldások fejlesztésével; környezeti adatok és modellek; hulladékgazdálkodáshoz kapcsolódó informatikai fejlesztések; illegális hulladéklerakók felkutatását, megszüntetését és monitoringját támogató rendszer	közmű szolgáltatások digitális fejlesztései (szenzorok és kapcsolódó döntés- és működés-támogatás; BKM – Főtáv divízió (intelligens vezérlési rendszert használó távhő rendszer) csapadékvízhez kapcsolódó adat-monitoring és modellek;
3. Magyarország csatlakoztatva	1,1 milliárd Ft	infrastruktúra-fejlesztés, hatáskörben és társaságoknál és	állami gazdasági elsősorban a nem nagyvárosi térségekben megvalósuló hálózatfejlesztés
4. Digitális Készségek (ESZA+)	24,3 milliárd Ft	oktatási ágazat projektjei; egész életen át tartó tanulás-hoz kapcsolódó projektek esetében közfeladat-ellátásban résztvevő intézmények is kedvezményezettjei körben; a szociális és egészségügy rendszer digitális szolgáltatásainak fejlesztése (kedvezményezett köre csak egészségügyi intézmények állami hatáskörben működő szervezetek)	Kimeneti indikátorok között 20 támogatott fővárosi oktatási intézmény és 200 tanuló – akik digitális készségfejlesztésben és /vagy IKT alapú nyelvi alapképzésben vesznek részt – mint célszámok; Digitális kompetenciafejlesztésben egyéni tanulási formában résztvevő állampolgárok száma – mint indikátor célérték a Budapesten: 30 ezer fő potenciális kapcsolat az antiszegregációs és esélyteremtő stratégiai cél alatt futó projektekkel;

Az 1. prioritás szövege szerint: „A hazai gazdasági tevékenység jelentős része – így például a KKV-k lakossághoz viszonyított aránya még mindig fővárosi túlsúlyt mutatnak, így a források legfeljebb lakosság alapú pro-rata megosztásával arányaiban a nem fővárosi vállalkozások támogatását preferálja a program. A digitális közszolgáltatások ugyanakkor – amelyek a közszolgáltatások digitalizációjának körét és minőségét, azaz innovatív, intelligens jellegét kívánják növelni – a beruházások országos jellegéből adódóan országos kihatású projektként valósulnak meg. A fejlesztéssel érintett települések körének pontos meghatározására a felhívásokban kerül sor, a támogatott fejlesztések jellegéhez igazodva.”

Az intézkedések leírása alapján elsősorban országos hatáskörű projektek fővárosi arányos része, illetve állami hatáskörben, de Fővárosban működő kedvezményezett kör támogatottsága elsődleges.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz (EFOP Plusz)

Az OP teljes keretösszege 1 105,23 milliárd forint* hazai társfinanszírozással együtt, ERFA és ESZA+ alapok felhasználásával (ennek közel felét a pedagógus életpálya modell finanszírozási szükséglete jelenti), mely öt humán szakterület fejlesztésére fókuszál (egészségügy, köznevelés, társadalmi felzárkózás, szociális és gyermekvédelmi, valamint család- és ifjúságpolitika), s amely területek szorosan kapcsolódnak tartalmukban is az Esélyteremtő Budapest stratégiai cél alatt megfogalmazott projektek tartalmával. A fővárosi projektek a TOP Plusz humán prioritásainak keretében tervezettek. Az EFOP Pluszban ESZA+-ból tervezett fővárosi projektek megvalósítása, ezek lényegében országos programok fővárosi elemeit, illetve az egyéb, nem önkormányzati kedvezményezettek fejlesztéseit tartalmazza. A szociális fejlesztések prioritás alatt jelentik meg a hajléktalan személyeket támogató szolgáltatások potenciális ESZA+ finanszírozhatósága a következők szerint: „A hajléktalan személyek szociális segítése, kísérő intézkedésekkel történő mentális támogatása mellett a célcsoport társadalmi reintegrációja érdekében szükséges az intézményi lét helyett intézménytől független helyszínen lévő, átmeneti ideig igénybe vehető lakásokban, valódi közösségi részvételt és minél előbbi önálló életvitelt lehetővé tevő lakhatási szolgáltatások, például külső férőhelyek kialakítása. A hajléktalan személyeket érintő fejlesztések esetében infrastruktúrális fejlesztéseket is tervezünk az ERFA-átjárhatóság mértékéig.”

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz (GINOP Plusz)

Az OP teljes forráskerete 2 443,4 milliárd forint hazai társfinanszírozással együtt. A program a korábbi időszakot is meghaladó mértékben és szélesebb körben támogatja a vállalkozásfejlesztést és az innovációt, illetve kiemelt figyelmet fordít a turizmusra – főleg a négy évszakos turizmus feltételeinek javítására s ezen belül is kiemelten a gyógyfürdők fejlesztéseinek támogatására – ez azonban csak a kevésbé fejlett régiókban lesz elérhető. A vállalkozásfejlesztés és a kutatás, fejlesztés, innováció prioritások alatt pénzügyi eszközök alkalmazására is sor kerül, ez a két prioritás – illetve ESZA+-ból a felsőoktatás és szakképzés támogatása – azok a területek, ahol fővárosi projektek is támogatást kaphatnak. Ezek azonban – az EFOP Pluszhoz hasonlóan országos programok fővárosi elemeit, illetve az egyéb, nem önkormányzati kedvezményezettek fejlesztéseit tartalmazza. A fenntartható munkaerőpiac és az Ifjúsági garancia (mindkettő ESZA+-ból tervezett prioritás) Budapesten nem rendelkezik forráskerettel, jellemzően ezek az intézkedések a TOP Plusz fővárosi humán prioritása alatt jelennek meg finanszírozási szempontból.

Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)

Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Tervéből (HET) a Kormány által 2021-ben benyújtott változat⁵⁹ érhető el. A terv az (EU) 2021/241 rendelet III. fejezetében foglalt követelmények alapján programterületek szerinti bontásban meghatározza a tagállami források 2026. augusztus 31-ig történő felhasználásának kereteit, az elérni vállalt reformokat, beruházásokat, mérföldköveket, célértékeket, és az ezek eléréséhez rendelt ütemezést⁶⁰. A tervben – kapcsolódva Budapest esetében az öt tervezési

⁵⁹ <https://www.palyazat.gov.hu/helyreallitasi-es-ellenallokepességi-eszköz-rrf#>

⁶⁰ Kormány 373/2022. (IX. 30.) Korm. rendelete szerinti fogalom meghatározás szerint

dimenzióhoz és a városi reziliencia erősítéséhez – az oktatás (ezen belül is a digitális kompetenciák fejlesztése), a felsőoktatás, a szakképzés és a K+F szektorhoz kapcsolódó, valamint egészségügyi fejlesztési területek jelennek meg. A lakhatási körülmények javítása és a szociális lakások építése csak a felzárkózó települések komponens alatt jelenik meg, ez a keret Budapest esetében nem elérhető. A fenntartható, zöld közlekedés, az energetika (zöld átállás) és az átállás a körforgásos gazdaságra komponensek potenciálisan finanszírozási lehetőséget biztosíthatnak a releváns fővárosi projektek számára. Ezek közül a versenyképes városi és elővárosi járműpark beruházási területe (villamos és közösségi közlekedési járműbeszerzések) lehet a hazai RRF források becsatornázásának elsődleges területe a Fővárosi Önkormányzat szempontjából.

Egyéb uniós források

Az Európai Unió finanszírozási programjai közül a fővárosi fejlesztések kapcsán legnagyobb szerepe a LIFE eszköznek lehet, mely a természet- és élőhelyvédelmi, az integrált szemléletű csapadékvíz-kezelési, hasznosítási projektek potenciális forrását jelentheti. A Fővárosi Önkormányzat folyamatosan készíti elő a projekteket és pályázik a LIFE megjelenő felhívásaira. A különböző projektek előkészítése, kapcsolódó szervezeti kapacitások kiépítése, kompetencia-fejlesztés és pilot szintű akciók megvalósítása szempontjából az Interreg (Interreg Europe, Interreg Danube, Interreg Central-Europe) az Urbact és az innovatív projektek finanszírozását biztosító EUI (European Urban Initiative, ami a korábbi UIA-t váltja). A European Horizon (ami a Horizon 2020-t váltja) a kutatás-fejlesztési jellegű projekteket és tematikus alprogramjain keresztül ezen belül is a zöld és digitális átállást támogató projekteket finanszírozhat. Az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz (CEF) elsősorban kiemelt országos közlekedési és energetikai (sokszor határokon átívelő) hálózatok finanszírozására kialakított eszköz. A CEF Transport alprogramon belül lehetőség lesz az intermodális csomópontokhoz kapcsolódó fejlesztésekre, valamint az alternatív üzemanyag-ellátás infrastrukturális hátterének fejlesztésére (CEF-AFIF).

FŐVÁROSI FORRÁSOK

2020-ban és 2021-ben a koronavírus-járvány és az azt kísérő kormányzati intézkedések komoly bevételkieséssel és kiadási-többlettel jártak a Fővárosi Önkormányzat esetében. A szolidaritási hozzájárulás és a közműadó drasztikus megemlése, illetve a közösségi közlekedés kieső bevételeinek finanszírozása emelhető ki ezek közül. Ennek ellenére a város fejlesztése továbbra is kiemelt figyelmet kapott a 2022-es költségvetés tervezése során, többek között 2022-ben és tervezetten a jövőben is lesz költségvetési forrás a közösségi költségvetés keretében megszavazott projektek, valamint a megkezdett beruházások megvalósítására, újak elindítására. A fejlesztési hiány fedezeteként középtávon továbbra is fontos forrást jelent a hitelek igénybevétele (EIB hitelkeret), illetve a vagyonelemek értékesítéséből származó bevétel. A legfontosabb saját forrás, az iparűzési adó bevételei a vártnál kedvezőbben alakultak 2021-ben és a következő években is növekvő bevétellel számolt az önkormányzat a 2022. évi költségvetés tervezése során. A 2022. évben kirobbanó orosz-ukrán háború, az energiaárak ugrásszerű növekedése azonban megint új helyzetet és kihívást jelent, nem csak a lakosságot és a vállalkozásokat érinti az áremelkedés, de az önkormányzatokat is: a kormány 2022. augusztus 1-jétől kivette az önkormányzatokat a kedvezményes, egyetemes energiaszolgáltatás alól. A 2022. évi költségvetés tervezésekor már érezhetően emelkedett az infláció, így a Fővárosi Önkormányzat számolt a fővárosi tulajdonú gazdasági szervezeteknél a béremeléssel (15 milliárd Ft-ra tervezve), az év folyamán azonban több olyan intézkedést is hozott, ami a rászoruló lakosok közvetlen támogatását célozza. Ki kell emelni azt is, hogy egy jelentős – és a prognózisok szerint egész 2023-ra jellemző – gazdasági visszaesés és tartós infláció a fővárosi gazdaság egyes szegmenseit is érzékenyen érinti, az ár-bér spirál kényszerhelyzetbe hozhatja a vállalkozásokat, növekedhet az elbocsátások száma, csökkennek az eredmények, összességében mindez a tervezett közhatalmi bevételek érezhető visszaesésével járhat.

KÖZPONTI KÖLTSÉGVETÉSBŐL SZÁRMAZÓ FORRÁSOK

A Fővárosi Önkormányzat esetében az egyedi kormánydöntéssel nyújtott támogatások köre jelentősen leszűkült az elmúlt években (folyamatban lévő, még az előző városvezetés alatt született döntések értelmében ilyen támogatást kap a Széchenyi lánchíd és a Blaha Lujza tér felújítása, vagy kapott korábban a Pannon Park projekt részeként a Biodóm megépítése). Jelenleg a kormány is folyamatosan a költségvetés módosítására kényszerül, bevételnövelő (pl. különadók kivetése) és megtakarítást jelentő intézkedéseket hoz, aminek egyik fontos területe a beruházások átütemezése. Ebben a költségvetési környezetben 2025-ig már csak a kivitelezési szakaszban lévő, megkezdett beruházások esetében számolhat a Fővárosi Önkormányzat egyedi kormánydöntéssel járó támogatásokkal reálisan.

STRATÉGIA FINANSZÍROZÁSI TERVE

A projektek jelenleg ismert, összefoglaló bemutatását a cselekvési terv fejezet tartalmazza, ahol már minden projekt az alatt a tervezési dimenzió alatt jelenik meg, amely az elsődleges illeszkedését adja. A projektek különböző kidolgozottsági szinttel rendelkeznek, de minden beavatkozás esetében – az Otthon Budapesten Programmal tervezési módszertanával összhangban – három finanszírozási forgatókönyv került meghatározásra a fejlesztési szükségletek finanszírozási igényének becslése alapján. A finanszírozási források egyelőre csak indikatívak, egyrészt kombinált forrás-tervezést jelentenek, másrészt a különböző források egymást opcionálisan helyettesíthetik vagy különböző projektelemek vonatkozásában egymást ki is egészíthetik, vagy különböző ütemek finanszírozását biztosíthatják.

A kockázatok, valamint az elvárt eredmények és hatások szintén projekt szinten tervezhetők. Ennek előfeltételét jelenti, hogy legalább előzetes megvalósíthatósági vizsgálattal rendelkezzenek az érintett fejlesztések – ez azonban a projektek kisebb részéről mondható el jelen fázisban. Az infrastruktúra-fejlesztések esetében – abban az esetben, ha a projekt már a költségvetésben is rögzített, illetve rendelkezik a megfelelő szintű jogi jóváhagyással – elsősorban a kivitelezési költségek emelkedése jelenthet a jövőben is kockázatot, amit elsősorban a tervezés során a megfelelő tartalékok beállításával lehet kezelni.

Az egyes beavatkozások indikatív költségigényének eltérését az Otthon Budapesten Program fődokumentumától a 2021. évi elfogadást követő stratégiai tervezés (pl. Budapesti Mobilitási Terv) és projektelőkészítés eredményei indokolják.

Legnagyobb költségigénnyel a fővárosi közszolgáltatási feladatokhoz kapcsolódó kiszolgáló város dimenzióhoz kapcsolódó projektek jelentik, ennek nagyságrendileg fele a minimum csomagban közlekedésfejlesztési projekt. Nem szerepelnek a listán az állam által tervezett projektek, jelenleg ezek felülvizsgálata, átütemezésével kapcsolatos döntések előkészítése zajlik a kialakult gazdasági helyzetre tekintettel. A korábbi megállapodások szerint (Fővárosi Közfejlesztések Tanácsa döntései) állami hatáskörben valósul meg a budai fonódó villamos déli szakaszának kiépítése valamin a Szegedi úti felüljáró projekt. Mindkét projekt szorosan kapcsolódik a fővárosi közösségi közlekedés üzemeltetéséhez. Szintén nem szerepel a listán a Biodóm projekt befejezése, ebben a Kormány és a Fővárosi Önkormányzat közötti további egyeztetésekre van szükség. Jelentős forrásigénnyel bír a távhőszolgáltatások fejlesztése, a víziközművekkel kapcsolatos fejlesztések és a hulladékgazdálkodás területe is. Minden közszolgáltatással kapcsolatos területtel kapcsolatban bizonytalanságot jelent a kapcsolódó jogszabályi háttér esetleges változása, ami teljesen új feltételeket teremthet a projektek finanszírozása (pl. kedvezményezett kör) és az üzemeltetés szempontjából is.

A listában olyan beavatkozási területek is szerepelnek, amelyek elsősorban a Fővárosi Önkormányzat katalizáló, koordináló, valamint szakmai előkészítési szerepével járnak, a végső kedvezményezett kör a lakosság, a kerületi önkormányzatok vagy egyéb szervezetek.

A cselekvési tervben a projektek átlátható csoportosítása volt a cél, egy-egy hálózatos vagy egyedi projekt alatt azonban több projektelem kidolgozása van folyamatban, vagy tervezett a jövőben. A projektek indítására vonatkozó döntések az irányítási modellben felvázolt eljárásrendek mentén történik.

Prosperáló város

• Beavatkozás neve	• Mrd Ft minimális	• Mrd Ft adaptív	• Mrd Ft ambíciózus	• Bevétel- termelés	• Indikatív források
ÚJ ÖKOVÁROSRÉSZ KIALAKÍTÁSÁNAK MEGKEZDÉSE FEHÉRDÜLŐ TÉRSÉGÉBEN	0	0	6000	igen	fővárosi forrás, magán forrás
SMART CITY BUDAPEST / BUDAPEST VÁROSI INNOVÁCIÓS KÖZPONT	800	1.000	5.000	nem	fővárosi forrás, közvetlen uniós pályázati források, magán forrás
KKV-DIGIT: DIGITÁLIS ÁTÁLLÁS TÁMOGATÁSA A KKV SZEKTORBAN	500	1.000	1.000	nem	fővárosi forrás, közvetlen uniós pályázati források
FŐVÁROSI ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERT FEJLESZTÉSI PROGRAM	3000	3.000	3.000	igen	fővárosi forrás
FŐVÁROSI TURISZTIKAI SZOLGÁLTATÁSOK DIGITÁLIS FEJLESZTÉSEI	500	15.00	1.500	igen	fővárosi forrás
ÁTFOGÓ CITY-LOGISZTIKAI FEJLESZTÉS MEGVALÓSÍTÁSA	4.500	4500	4500	igen	fővárosi forrás
GYÓGYFÜRDŐK KOMPLEX FEJLESZTÉSE / EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD PROGRAM	15.000	40.000	40.000	igen	fővárosi forrás
BUDAPEST MÚZEUMA PROGRAM /BP 150	2.500	5.000	5.000	igen	fővárosi forrás, hazai kulturális pályázatok
Összesen	26.800	56.000	66.000		

Zöldülő város

• Beavatkozás neve	• Mrd Ft minimális	• Mrd Ft adaptív	• Mrd Ft ambíciózus	• Bevétel- termelés	• Indikatív források
ENERGIATAKARÉKOS ÉPÜLETEK /SZILÁRD TÜZELÉSŰ HÁZTARTÁSOK ÁTÁLLÍTÁSA, ENERGIASZEGÉNYSEG ENYHÍTÉSE	1.000	40.000	600.000	igen	TOP Plusz, RRF, pénzügyi eszközök
BUDAPEST NAPPAL HAJTVA	93	93	93	nem	GIZ
ÁRVÍZ ÉS ELŐNTÉSVÉDELEM, KAPCSOLÓDÓ ZÖLDFEJLESZTÉSEK	57.800	65.400	65.400	nem	KEHOP, KEHOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás, kerületi források, LIFE
ÖNKORMÁYZATI ENERGIAHATÉKONY ÉPÜLETEK ÉS KÖZVILÁGÍTÁS	20.000	30.000	54.700	igen	KEHOP, fővárosi forrás, állami forrás
TÁVHŐRENDSZER FEJLESZTÉSE	24.200	65.400	118.000	igen	KEHOP, KEHOP Plusz, fővárosi forrás
BERUHÁZÁS A KÖRFORGÁSOS GAZDASÁGBA	19.900	34.100	54.700	nem	KEHOP, KEHOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás

Összesen	122.993	234.993	892.893
-----------------	----------------	----------------	----------------

Digitális város

• Beavatkozás neve	• Mrd Ft minimális	• Mrd Ft adaptív	• Mrd Ft ambiciózus	• Bevételek- termelés	• Indikatív források
BUDAPEST APP ÉS BUDAPEST KÁRTYA	500	1.000	1.000	nem	fővárosi forrás
BUDAPEST PORTÁL MEGÚJÍTÁSA /DIGITÁLIS VÁROSHÁZA PROJEKT	300	500	500	nem	fővárosi forrás
INFORMÁCIÓTECHNOLÓGIAI FEJLESZTÉSEK A VÁROSI KÖZLEKEDÉSSZERVEZÉSBEN	11.000	11.000	11.000	nem	fővárosi közvetlen pályázatok forrás, uniós
E-BUDAPEST PROGRAM	1.000	2.000	3.000	nem	fővárosi forrás, DIMOP Plusz
E-JEGYRENDSZER A KÖZÖSSÉGI KÖZLEKEDÉSBEN	100	23.500	23.500	nem	fővárosi forrás
ADATKORMÁNYZÁS / FŐVÁROSI KÖZADAT PROGRAM	800	1.000	1.000	nem	fővárosi közvetlen pályázati források
DIGITÁLIS MOZI PROGRAM	200	500	500	nem	fővárosi forrás, hazai kulturális pályázatok
INFOKOMMUNIKÁCIÓS FEJLESZTÉSEK ÉS KÉPZÉSEK (VÁLLALATOK, FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL)	10.000	20.000	20.000	nem	fővárosi forrás
Összesen	23.900	59.500	60.500		

Megtartó város

• Beavatkozás neve	• Mrd Ft minimális	• Mrd Ft adaptív	• Mrd Ft ambiciózus	• Bevételek- termelés	• Indikatív források
FŐVÁROSI LAKÁSÜGYNÖKSÉG – LAKÁSÁLLOMÁNY FELÚJÍTÁSA ÉS BŐVÍTÉSE	8.500	140.000	280.000	igen	TOP Plusz, RRF, fővárosi forrás (hitel), állami forrás
LAKHATÁSI GARANCIA PROGRAM	7.400	8.100	12.200	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
TÁMOGATOTT LAKHATÁS BŐVÍTÉSE	3.000	4.500	6.700	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
ELSŐKÉNT LAKHATÁS MINTAPROJEKT	3.500	5.000	7.800	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
"MINDEN GYERMEK EGYENLŐ" - FŐVÁROSI ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM	4.200	6.000	9.000	nem	fővárosi forrás, EFOP Plusz
FOGLAKOZTATÁSI TÁRSASÁG	2.100	8.880	21.700	nem	fővárosi forrás, EFOP Plusz
FŐVÁROSI FOGLALKOZTATÁSI PAKTUM	2.802	2.800	2.800	nem	TOP Plusz
TÁMOGATLAK	300	500	500	nem	fővárosi forrás

EGYÜTT AZ ERŐSZAK ELLEN	1.750	2.500	4.000	nem	fővárosi forrás, kerületi források
SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK KAPACITÁSAINAK MEGERŐSÍTÉSE	6.900	6.900	6.900	nem	fővárosi forrás, EFOP Plusz
KOMPLEX TÁMOGATÁS A SZOLGÁLTATÁSOK ÖSSZEKAPCSOLÁSÁVAL	4.200	4.200	4.200	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
FŐVÁROSI LAKÁSÜGYNÖKSÉGI MODELL KIALAKÍTÁSA	3.000	3.000	3.000	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás, egyéb pályázati források
KÖZÖSSÉGI KÖLTSÉGVETÉS KERETÉBEN MEGVALÓSÍTOTT PROJEKTEK	7.000	7.000	7.000	nem	fővárosi forrás
ISKOLAI ÉTKEZTETÉS KORSZERŰSÍTÉSE	200	400	400	nem	fővárosi forrás, közvetlen uniós pályázati források
KOLLEKTÍV TULAJDONÚ LAKHATÁS PILOT PROGRAM	7.000	14.000	28.000	igen	fővárosi forrás, magán forrás
DRBUDAPEST PROGRAM	5.000	7.700	8.000	nem	RRF, EBP
ONKOLÓGIAI PROGRAM	14.000	21.000	18.000	nem	RRF, EBP
SZÍVVEL BUDAPESTTEL PROGRAM	7.000	10.500	14.000	nem	RRF, EBP
GONDOZÁSI SZOLGÁLTATÁSOK FEJLESZTÉSE	8.500	10.000	12.500	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
AKTÍV IDŐSKOR PROGRAM	700	850	850	nem	fővárosi forrás
IDŐSOTTHONOK KORSZERŰSÍTÉSE	15.000	27.000	32.000	nem	KEHOP, fővárosi forrás
A HAJLÉKTALANELLÁTÁS FEJLESZTÉSE	3.000	5.000	5.000	nem	KEHOP, fővárosi forrás
KÖZTÉRI ILLEMHELY PROGRAM	3.500	5.000	7.000	nem	fővárosi forrás
SEGÍTŐ INFORMÁCIÓS PONTOK	1.960	1.960	1.960	nem	fővárosi forrás
METRÓFELÚJÍTÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ AKADÁLYMENTESÍTÉS	25.600	35.200	46.900	nem	fővárosi forrás
KÖNYVVILÁG PROGRAM	300	1000	1.000	nem	fővárosi forrás, hazai kulturális pályázatok
Összesen	146.412	338.992	541.412		

Kiszolgáló város

• Beavatkozás neve	• Mrd Ft minimális	• Mrd Ft adaptív	• Mrd Ft ambíciózus	• Bevétel- termelés	• Indikatív források
SZÉCHENYI LÁNCHÍD FELÚJÍTÁSA	18.700	18.700	18.700	nem	fővárosi forrás, állami forrás
BLAHA LUJZA TÉR FELÚJÍTÁSA	2.670	2.670	2.670	nem	fővárosi forrás, állami forrás

VÁROSHÁZA FELÚJÍTÁSA	TÖMB	6.300	6.300	6.300	nem	fővárosi forrás
KLÍMAADAPTÍV, HUMANIZÁLT BUDAPESTI TENGELYEK ÉS KÖZTERÜLETEK		19.600	46.170	64.370	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
VÁROSI PROGRAMJA	PATAKOK	2.230	2.780	2.780	nem	KEHOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás, kerületi források, LIFE
BIZTONSÁGOS FENNTARTHATÓ VÍZGAZDÁLKODÁS	ÉS	33.180	57.980	57.980	nem	KEHOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás
EGÉSZSÉGES UTCÁK PROGRAM		24.160	30.000	40000	nem	TOP Plusz, fővárosi forrás
VILLAMOS-HÁLÓZAT FFEJLESZTÉSI PROGRAM		58.200	89.300	137.300	nem	IKOP Plusz, RRF, fővárosi forrás
KÖRNYEZETBARÁT A KÖZLEKEDÉSBEN	JÁRMŰVEK KÖZÖSSÉGI	60.228	253.400	255.900	nem	IKOP Plusz, RRF, fővárosi forrás, állami forrás
BRINGASZTRÁDÁK, KERÉKPÁRUTAK ÉS KAPCSOLÓDÓ FEJLESZTÉSEK		6.000	40.190	59.480	nem	TOP Plusz, IKOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás
HÁLÓZATI FEJLESZTÉSE A KÖZLEKEDÉSBEN ÉS ÚTHÁLÓZATBAN	ELEMEK A KÖZÖSSÉGI ÉS	100.245	82.540	252.440	nem	IKOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás
DUNAI ZÖLD FOLYOSÓ		1.000	4.700	8.200	nem	KEHOP Plusz, fővárosi forrás
TERMÉSZETKÖZELI TERÜLETEK PROGRAM		1.500	4.500	4.500	nem	KEHOP Plusz, fővárosi forrás, LIFE
VÁROSI PARKOK LÁNCOLATA PROGRAM		7.300	20.750	20.750	nem	KEHOP Plusz, fővárosi forrás, állami forrás
Összesen		341.313	659.980	931.370		

Finanszírozási terv összesítése:

	Tervezett beruházási költség (Ft)		
	minimális	adaptív	ambiciózus
Prosperáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	26.800	56.000	66.000
Zöldülő dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	122.993	234.993	892.893
Digitális dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	23.900	59.500	60.500
Megtartó dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	146.412	338.992	541.412
Kiszolgáló dimenzió összesített tervezett beruházási költsége	341.313	659.980	931.370
FVS összesített tervezett beruházási költsége	856.219	1.670.453	2.882.133

A TOP Plusz források terhére- az ITP 1.0-as verziójával összhangban – következő projektek megvalósítása tervezett:

• Projekt	• TOP Pluszból tervezett tartalom	• TOP Plusz keret	• További tervezett projektelemek
Lakásügynökség	lakásállomány felújítása és bővítése	8,5 milliárd Ft (ERFA / infrastruktúra)	A projekt során további forrásbevonás tervezett a nagyságrendi bővítés elérése érdekében, illetve jogi eszközökkel a magán lakásszektorból további lakások bevonása tervezett az ügynökségi modellben való üzemeltetés keretében.
Energiatakarékos épületek / Szilárd tüzelésű háztartások átállítása, energiaszegénység enyhítése	pilot szintű megvalósítás elsősorban a rászoruló háztartások számára	1 milliárd Ft (ERFA / infrastruktúra)	Magánlakások felújításának támogatása nagyobb léptékben, a „Nappal hajtva” projekt eredményeinek bevonása, a mélyfelújítások és megújuló energia alkalmazása.
Bringasztrádák, kerékpárutak és kapcsolódó fejlesztések	projektelemek kiválasztása folyamatban	6 milliárd Ft-os keret (ERFA / infrastruktúra)	További kerékpáros fejlesztések.
Komplex klímaadaptációs és közterületmegújítási projektek (ITS-ben: Klímaadaptív, humanizált budapesti tengelyek és közterületek)	projektelemek kiválasztása folyamatban (részben teljesen előkészített projektek, de tanulmányterv, EMT rendelkezésre áll)	19,6 milliárd Ft-os keret (ERFA / infrastruktúra)	A TOP Plusz kereten felül további projektek előkészítése, megvalósítása az elérhető források függvényében
Egészséges utcák program	pályázati rendszerben megvalósuló program, projektek később kerülnek kiválasztásra	24,16 milliárd Ft-os keret (ERFA / infrastruktúra)	További projektek megvalósítása, pilot és demonstrációs projektek a Fővárosi Önkormányzat megvalósításában.
Fővárosi Foglalkoztatási paktum	kidolgozása folyamatban	2,8 milliárd Ft-os keret/ (ESZA+ /szoft)	Eredmények kiértékelését követően egyes projektelemek folytatása egyéb forrásból.
Komplex támogatás a szolgáltatások összekapcsolásával	kidolgozása folyamatban	4,2 milliárd Ft-os keret (ESZA+ /szoft)	Eredmények kiértékelését követően egyes projektelemek folytatása egyéb forrásból.
Szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése	kidolgozása folyamatban	6,9 milliárd Ft-os keret (ESZA+ /szoft)	Eredmények kiértékelését követően egyes projektelemek folytatása egyéb forrásból.

• Projekt	• TOP Pluszból tervezett tartalom	• TOP Plusz keret	• További tervezett projektelemek
Lakásügynökségi-modell kialakítása	kidolgozása folyamatban	3 milliárd Ft-os keret (ESZA+ /szoft)	Fenntartás és szervezeti háttér további fejlesztései.
Lakhatási garancia program	kidolgozása folyamatban	7,4 milliárd Ft-os keret (ESZA+ /szoft)	Eredmények kiértékelését követően egyes projektelemek folytatása egyéb forrásból.

FENNTARTHATÓ ÜZEMELTETÉS

Az előzetes üzleti terv összefoglalójának összegzése már tartalmazza, hogy azok a projektek kerülhetnek megvalósítási szakaszba és pályázati benyújtására, amelyek az előzetes megvalósíthatósági elemzések alapján pénzügyi szempontból fenntarthatóan üzemeltethetőek. Ez alól kivételt képeznek a program-jelleggel megvalósuló, jellemzően szoft projektek, de ebben az esetben is – az eredmények kiértékelésének függvényében – törekszik az önkormányzat az eredményes projektek hosszú távú finanszírozási háttérének biztosítására.

Másik fontos szempont a projektfejlesztés során az integrált jellegű megközelítés, amely nem csak a projektelemek, hanem a partnerek és a finanszírozás, üzemeltetés vonatkozásában is értelmezhető. Erre példaként hozhatók a különböző közterületi, zöldfelületi és közlekedési elemeket magában foglaló projektek, ahol az érintettek fontos szerepet vállalhatnak egyes projektelemek fenntartásában, működtetésében.

A különböző szervezetekkel való együttműködés széles skálája tudja szolgálni a stabilabb üzemeltetési háttérrel (PPP projektek különböző típusa, üzemeltetésre vonatkozó vállalkozói szerződések stb.), ez a gazdasági szervezetek esetében a közszolgáltatások működtetésében ma is jelentős.

Az egyes közszolgáltató gazdasági szervezetek az üzemeltetéshez szükséges háttérrel rendelkeznek, a tervezett projektek jelentős része rekonstrukciós jellegű, az új infrastruktúrák, szolgáltatás-fejlesztések esetében az üzemeltetés humán, műszaki és gazdálkodási háttérének biztosított, kockázatot jelentenek azonban a központi költségvetésből származó feladatfinanszírozást érintő változások (kifizetések összege, kifizetés ütemezése) és a külső környezetben zajló folyamatok is (pl. energiaárak emelkedése).

A projektek között több olyan szervezetfejlesztési javaslat is szerepel, ami a programok – különösen a lakásügynökség és a lakásállomány energetikai megújítása területén – a hosszú távú működés és a programok kiterjesztése érdekében szükséges.

PROJEKTCSATORNA FEJLESZTÉS

A projektgyűjtéssel és projektfejlesztéssel kapcsolatos feladatok intézményi háttérét az irányítási fejezet (projektfejlesztéshez és megvalósításhoz kapcsolódó szervezeti háttér) tartalmazza. Tekintettel a tervezett projektek sokféleségére és volumenére nem tervezett továbbra sem egy kiemelt szervezeti egység (pl. nonprofit városfejlesztő társaság) létrehozása a feladatok ellátására, az továbbra is a Főpolgármesteri Hivatal érintett szervezeti egységeinek együttműködésével, valamint a gazdasági szervezetek hatáskörében tervezett.

MELLÉKLET 1:

ANTISZEGREGÁCIÓS

TERV

Budapest kétszintű önkormányzati rendszerében a területi szegregáció kezelése a kerületi önkormányzatok hatáskörében van. A szociális városrehabilitációs projektek és egyéb, a területi szegregációt oldó intézkedések a Fővárosi Önkormányzattal és további partnerekkel együttműködve valósultak meg az elmúlt években, részben a 2014-2020 közötti időszakban erre a célra elérhető VEKOP forrásokat felhasználva. A területi szegregációra vonatkozó helyzetfeltárást és értékelést az Otthon Budapesten stratégia tartalmazza, a kerületekkel lefolytatott interjúk és adatszolgáltatások alapján kitérve a legfontosabb változásokra, megvalósított beavatkozásokra is.

A Fővárosi Önkormányzat a helyi esélyegyenlőségi programjához kapcsolódó és egyéb társadalmpolitikai intézkedéseinek keretében járul hozzá a területi és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentéséhez, ennek részeként ellátva kiemelt feladatait is (pl. hajléktalan személyek ellátása).

Az Otthon Budapesten (ITS 2027) stratégia tartalmaz antiszegregációs helyzetértékelést és programot, valamint a helyzetfeltárást és értékelést munkarészek részletesen is ismertetik a helyi esélyegyenlőségi program tartalmát, célcsoportjait és intézkedéseit.

HELYZETELEMZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS

A szegregáció társadalmi jelenségeinek horizontális elemzése – a változások értékelése

A fővárosi Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) az esélyegyenlőségi törvényben felsorolt (5) célcsoportnál bővebb, kiegészül az LMBT emberek, kisgyermeket nevelők, hajléktalan emberek és a bevándorlók-menekültek célcsoportokra is. Az önkormányzaton belül a hivatali struktúra átalakulását követően, 2020 óta a Szociálpolitikai Főosztály feladatkörébe tartozik a program áttekintése. A helyzetfeltárást esélyegyenlőségi fejezetében az egyes célcsoportokra vonatkozó megállapítások felülvizsgálatát foglalja össze az alábbi táblázat, a HEP 2019-2020.évi monitoring jelentése és a HEP folyamatban lévő felülvizsgálatának munkaközi helyzetértékelő fejezetét felhasználva.

Nők

Csökkenő népességarány és népességszám 2011 és 2022 között, A születéskor várható átlagos élettartam 2021-ben is változatlanul 6 évvel több a nők esetében, a két nem között a különbség nem csökken. Különösen az idős, egyedülálló nőket fenyegeti az elszegényedés kockázata.

Foglalkoztatás és jövedelmi hátrányok továbbra is fennállnak: fizetésbeli különbségek, munkahelyi előmenetel, álláskereső nők aránya, álláskereső átlagos időtartama.

Alacsonyabb közéleti részvétel továbbra is jellemző

A Covid-19 vészhelyzet többletterhei: a lezárások időszakában az otthoni oktatás, a jellemzővé vált home office, és a sok családot érintő munkaerőpiaci felfordulás miatt rengeteg családban növekedett a reprodukív munkával töltött idő, ami a nemzetközi kutatások szerint egyenlőtlenül oszlott meg a nemek között.

Gyermekek, fiatalok

Gyermekvédelmi szakellátásban részesülő kiskorúak száma évek óta 3000 fő körül van Budapesten, közülük a gyermekotthonban elhelyezettek aránya 50% körüli. Általános tapasztalatként elmondható, hogy a gyerekek jelentős hányada nagyobb korában kerül be az intézményhálózatba, sok időt tölt ott, és késői életkorban hagyja el az intézményeket. A jelenlegi ellátó intézményrendszer a fiatalok alapvető ellátását biztosítja, azonban a magasabb képzettségi és szocializációs szint megszerzéséhez szükséges módszertan, szakembergárda és infrastruktúra egyaránt hiányos. Így az intézményi nevelésből kikerülő a felnőtt életben többszörös hátránnyal indulnak, a családi szocializációs minták és a kvalifikáció hiányából fakadóan. Az iskolai lemorzsolódás a családban nevelt fiatalokéhoz képest lényegesen magasabb, az általános iskolákból 2,4%, a gimnáziumokból 8,5%, a szakmunkásképzőkből 32%. Támogató közeg hiányában pedig a munkaerőpiac elutasításával is nehezebben birkóznak. A munkakeresést ezért gyakran feladják, így a társadalom peremére sodródnak, mind a kriminalizálódással, mind az áldozattá válással veszélyeztetetté válnak (szerhasználat, prostitúció stb.).

A fővárosi hajléktalanok körében – egyes becslések szerint – az intézményi nevelésből kikerülő aránya eléri a 25-30%-ot.

Kisgyermeket nevelők

Egyszülős családok szegénységi kockázata kiugróan magas: 2011-ben a családban élő gyerekeknek közel negyede egyszülős családban élt, ez közel 110 ezer családban mintegy 260 ezer embert – köztük 150 ezer gyereket – érintett. Az ilyen háztartások aránya a belső kerületekben (V., VI., VII., VIII.) a legmagasabb (27-29%). Új, pontosabb adatot majd csak a 2022. évi népszámlálás az egyszülős háztartásokról biztosítani. A válások száma Budapesten csökkenő tendenciát mutat, de így közel 3000 válást regisztrálnak évente, illetve a felbomló élettársi kapcsolatokról sem állnak rendelkezésre adatok. A KSH elemzése szerint⁶¹ ezek a családok a szegénység és kirekesztés által fokozottan veszélyeztetettek (2019-ben ezeknek a háztartásoknak 39,8%-át érintette országosan).

Szenior és időskorúak

Időskorúak növekvő száma és növekvő ellátási igény: az ideiglenesen vagy állandó ellátásra szoruló ápolása és gondozása egyre nagyobb terhet jelent az ellátórendszer és a családok számára is: intézményi ellátás kapacitás

korlátai, a finanszírozási háttér és a szociális szféra bérrendezése nem megoldott, ennek következményeként a kapacitások bővítése csak nagyon kis mértékben tud megvalósulni, de a minőségi fejlesztésekre is igaz ez, elmaradva az igényektől, továbbá nehezebb a munkaerő megtartása, biztosítása. A fővárosi idős emberek túlnyomó többsége nő, és egyszemélyes háztartásban él.

A COVID-19 járványhelyzet az idős korú lakosság életminőségét és a halálozási rátát egyaránt nagyon jelentősen érintette.

Roma/cigány
származásúak

Növekvő népességszám: a roma népesség fővárosi lélekszáma 2011 körül az országos lélekszám tizedére, közelítőleg 75-80 ezer főre volt tehető, az előrebecslések szerint a jövőre esedékes népszámlálás idejére elérheti a 90-95 ezer főt. A társadalmi szervezetek visszajelzései szerint az utóbbi 10 évben megnövekedett azoknak a vidéki családoknak a száma, akik a fővárosban keresnek utat a túléléshez, jellemzően alacsony iskolai végzettséggel rendelkeznek (a felfutó építőipar mellett a közszolgáltatások is jelentős foglalkoztatók).

Életminőség továbbra is átlagosan rosszabb a társadalom egészénél: lakhatási színvonal, egészségi állapot, foglalkoztatottság, iskolázottság, ugyanakkor a budapesti romák helyzete kedvezőbb az országosnál. A budapesti romáknak mindössze 70%-a rendelkezik legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel, 14,5% szakmával, 11% érettségivel is, míg közel 4,5% felsőfokú végzettséggel is rendelkezik).

Iskolai szegregáció: a fővárosban is, minden kerületben vannak szegregált iskolák, még azokban is, ahol a romák aránya nem kiugróan magas.

Roma nők foglalkoztatottsága továbbra is alacsony, mindössze 40%-os ezzel a fővárosi roma nők foglalkoztatottsága tehát közel 11%-kal eltér a budapesti nők átlagos foglalkoztatottságától, és majdnem 20%-kal az uniós női foglalkoztatottsági adatoktól (erre vonatkozóan csak a 2011. évi népszámlálás biztosít adatot).

Előítéletek továbbra jellemzőek: az előítéletek és az azokból fakadó nyilvánvaló diszkrimináció a roma népesség társadalmi integrációjának egyik legfőbb akadálya. Ezért az aktív korú fővárosi roma népesség jelentős része a legális, nyílt munkaerőpiacon jellemzően rövid idejű, kiegészítő munkához jut. Sok jó képességű roma fiatal morzsolódik le az iskolarendszerekből a szociokulturális hátrányok ledolgozását segítő, célzott iskolai felzárkóztató programok és a hátrányokat kompenzáló eszközök hiánya miatt. Kevés továbbá a felnőtt romák képzettségbeli deficitjeinek csökkentésére szervezett, foglalkoztatási és szociokulturális hátrányokat célzottan csökkentő munkaerőpiaci program.

Kulturális identitástól elszakadó fiatalok, másrészt a roma kulturális értékek bemutatása a többségi társadalom felé nem elégséges

Fővárosi mikroszegregátumokban a roma lakosság jelenléte az átlagosnál magasabb. Erre vonatkozóan pontosabb adatot a 2022. évi népszámlálás szolgáltat majd.

Fogyatékossgal élő /
tartósan
egészségkárosodott
emberek

Az érintett lakosság jelentős számú: a 2011. évi népszámlálási adatok szerint a fővárosban közel 81 ezer fogyatékos és 256 ezer tartósan beteg ember élt, az aktív korú fogyatékos emberek száma 38 ezer, a tartósan egészségkárosodottaké 123 ezer volt. A fővárosban élő fogyatékos emberek

35%-a mozgássérült, 20%-uk értelmi fogyatékossgal vagy pszicho-szociális hátránnyal élő személy, 14%-uk vak, gyengénlátó, aliglátó, 13%-uk siket, nagyothalló, 10%-uk egyéb fogyatékos.

Alacsonyabb képzettség, és egyenlőtlenség a jövedelemszerzési esélyekben: az egészségkárosodott és fogyatékossgal élő emberek képzettsége alacsonyabb az egészséges emberekénél (felsőfokú végzettséggel a fogyatékossgal élők 18%-a rendelkezik, nem fogyatékos embereknél ez 27% volt). A fogyatékos személyek legfőbb problémái a szolgáltatások és a munkahelyek elérésének nehézségeiből adódnak. A fővárosi, aktív korú fogyatékos személyeknek a mindössze 15%-a dolgozik, közel fele részmunkaidőben. A tartósan egészségkárosodottak és fogyatékossgal élők 68%-ának elsődleges jövedelmi forrása a rokkantsági nyugdíj, 14%-nak a rokkantsági járadék.

A közterületek és szolgáltatások akadálymentesítése továbbra sem kielégítő.

Mélyszegénységben /szegregátumokban élők

Országos viszonylatban kedvező helyzet: a fővárosra a mélyszegénység, másképpen az abszolút szegénység, vagyis az alapvető fizikai szükségletek tartós kielégítetlenségének széles körű jelenléte nem jellemző. Az abszolút szegénységhez kapcsolódó hiányok leginkább a közterületen, illetve nem lakáscélú helységekben élő hajléktalanok körében jelennek meg. A relatív szegénység tekintetében a főváros szintén az ország legkedvezőbb helyzetű térségei közé tartozik. Ehhez hozzájárul a szociális ellátórendszerek helyi szintű fejlettsége, valamint az országosan kiemelkedő munkaerőpiaci és kereseti lehetőségek budapesti jelenléte. A belváros mellett közvetlenül elhelyezkedő kerületek középső-külső kerületrészeit korábban a slumosodás jellemezte. A városmag fejlődése, illetve a célzott városrehabilitációs programok miatt ezen kerületrészek ma már a dzsentifikáció jellemző.

A relatív jövedelmi szegénység jelenlétét mutató lakáskörülmények: a fővárosi szegények között 6-szor annyian élnek félkomfortos és közel 4-szer annyian komfort nélküli vagy egyéb lakásban. A nem szegény háztartások 22%-a, a szegény háztartások fele küzd a beázással, nedvesség előfordulásával.

Hajléktalan emberek

Idősödés a hajléktalan emberek körében, ezzel együtt az idős korú hajléktalanok elhelyezésének intézményi korlátjai

Egészségromlás nagyobb kockázata és magasabb halálozási ráta: rossz higiénés körülmények, hiányos táplálkozás, fagyások és betegségek szövődményei; mentális, pszichiátriai és addiktológiai problémák – sokszor ezek együttese, ápolási, lábadozó kapacitások hiánya

Foglalkoztatást hátráltató tényezők: szállásadó intézmények minősége, tömegessége, fertőzésveszély; negatív diszkrimináció a munkahelyeken; a hajléktalanságból való kilépés kilátástalansága – alapvetően a lakhatási megoldások hiánya miatt – rontja az egyéni motivációkat, a tartós munkaviszony és az önálló élet esélyét. Különösen az utcán, közterületen élők munkavállalási esélyei rosszak.

Bevándorlók, menekültek	Az országon belül a legnagyobb számban Budapesten élnek külföldiek. A letelepedőkön túl közel 100 ezer fős külföldi állomány él itt tartósan.
	<p>Információ- és célcsoport problémáira reagáló szolgáltatás-fejlesztés hiánya: a migránsok korlátozottan férnek hozzá a szociális, egészségügyi és jogi ellátásokhoz, nem áll rendelkezésükre megfelelően strukturált és jól elérhető információ, illetve a szolgáltatások és szakemberek nincsenek felkészülve a migránsok speciális szükségleteire (nyelvi nehézségek mindkét oldalon, szakemberek információ hiánya, előítéletek stb.)</p> <p>Az előítéletek növekedése: Magyarországon a migrációellenes kommunikáció hatására az előítéletek fokozottan jelen vannak, annak ellenére, hogy összességében a fővárosi társadalom toleránsabb és befogadóbb az országos átlagnál. Mindez negatív hatással van a bevándorlók és menekültek társadalmi integrációjára.</p>
Szexuális és nemi kisebbségek	<p>Ellenséges társadalmi közeg, amely növeli a stresszt, továbbá a zaklatás, elutasítás kockázatát az érintetteknek, mindez kihat az egészségi állapotra és a munkavállalási esélyekre is. A családi elutasítás és a párkapcsolati nehézségek az érintettek lakhatását és szociális biztonságát is csökkenti.</p>

A hátrányos helyzetű csoportok általános helyzetének és a hajléktalanság jelenségének csökkentésére hozott intézkedések

A fővárosi otthontalanság és hajléktalanság csökkentése érdekében 2022-ben a Fővárosi Önkormányzat részletes stratégiát fogadott el „Otthon, Mindenkinek, fővárosi stratégia az otthontalanság és hajléktalanság csökkentéséről” címmel. A helyzetértékelés az elérhető statisztikai, kutatási és adminisztratív adatok mellett egy-egy kulcsterület során alkalmazott egyedi feltáró kutatásra és adatgyűjtésre épül. A problémák és szükségletek azonosítása érdekében – a stratégiaalkotás egyik kiemelt alapelvével összhangban – megtörtén az érintettek, valamint a szakmai szervezetek bevonása és részvétele is a stratégiaalkotásban. A hajléktalanság helyzetére vonatkozó fontosabb adatokat és értékelést a szintézis „megtartó város” fejezete tartalmazza. A stratégia elemző- és értékelő munkarésze nem csak a jelenséget és az ehhez vezető okokat, de a hajléktalanság csökkentésének akadályait is azonosítja, ezek alapján fogalmazza meg a legfontosabb stratégiai irányokat, összhangban az Otthon Budapesten stratégiával:

- Megelőzés megerősítése – Minél kevesebben váljanak Budapesten hajléktalanná.
- Megfizethető lakhatáshoz való hozzáférés bővítése - Minél több hajléktalan embernek és otthontalan családnak legyen lehetősége kilépni a hajléktalanságból.
- Közterületi hajléktalanság csökkentése - Senki ne kényszerüljön megfelelő elhelyezési lehetőség hiányában fedél nélkül élni.
- Méltó ellátás - A hajléktalan emberek szükségleteihez jobban igazodó szolgáltatások és emberibb léptékű, több személyes teret biztosító szálláslehetőségek.

A fővárosi HEP megvalósításának értékelését a „a fővárosi helyi esélyegyenlőségi program 2019-20. évi végrehajtásával kapcsolatos tevékenységekről” című beszámoló foglalja össze, mely a HEP 2022-ben elindított felülvizsgálatának is alapja. A HEP megvalósítását közszolgáltatási szerződés keretében a Budapest Esély koordinálta (további szakmai stratégiai anyagok kidolgozásában, szakmai hálózatok kiépítésében és működtetésében való részvétel), illetve aktívan részt vett tevékenységeivel a feladatokban is (álláskeresőknek és szakembereknek szóló képzések, munkáltatóknak szóló képzések és tanácsadás; modellprogramok kidolgozása és kipróbálása uniós finanszírozású projektekben, együttműködés középiskolákkal az iskolai közösségi szolgálat keretében érzékenyítő programok terén), de elsődleges tevékenységi körét a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi (re)integrációja a munkához jutás segítése jelenti. Ezen a ponton a tevékenység szorosan kapcsolódik a munkaerőpiaci közszolgáltatás során, a foglalkoztatás fejlesztése céljából megvalósuló projektekhez. A projektekbe épített, foglalkoztatáson túli (képzés, mentorálás, lakhatás támogatása stb.) elemek szolgálják azt a célt, hogy a projektek résztvevőinek

tartós társadalmi beilleszkedése biztosított legyen. Míg egyes esetekben, illetve egyes célcsoportoknál az integráció támogatása túlnyúlik a foglalkoztatás fókuszú támogatások keretein, máshol a HEP-ben megfogalmazott társadalmi integrációs célhoz vezető alapvető tevékenység a munkalehetőség biztosításának bázisán áll. A Budapest Esély – mint fővárosi szervezet – részt vett a Csepeli Csillagtelep rehabilitációja című, Vekop projekt megvalósításában a Csepeli Önkormányzattal konzorciumban beadott pályázat keretében. A hároméves projektben feladata 70 fő kiválasztása OKJ-s képzésbe való bevonás céljából, a képzések elvégzésének támogatása egyéni és csoportos tanácsadással, mentorálással, illetve megélhetési támogatás biztosításával. A 2020. évet érintő korlátozások miatt a rendezvények és személyes részvételt igénylő aktivitások helyét a nagyobb, és egyben maradandó online jelenlétre fókuszálás vette át (elkészült az Egymásra Lépni Tilos játék online verziója, esélyegyenlőségi kampányfilmek készültek, alkotói pályázat került kiírásra esélyegyenlőségi témában, folytatódott a képzések akkreditációja).

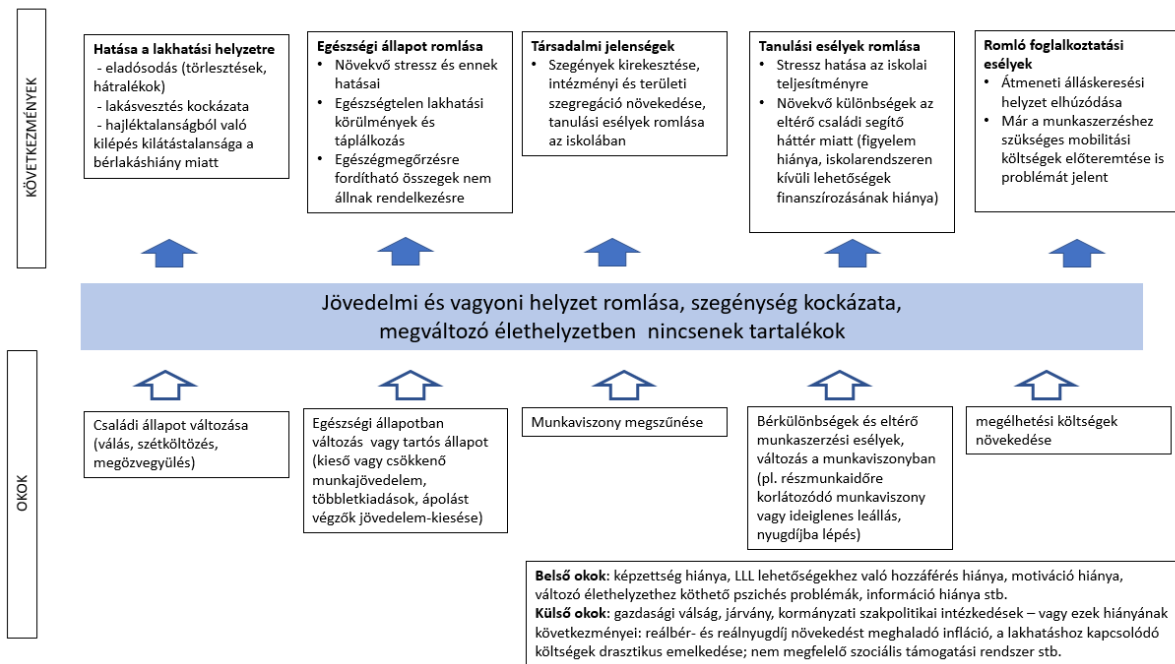
A foglalkoztatás fejlesztése érdekében a Budapest Esély tanácsadást kínált a fővárosi kerületek és munkáltatók számára. Ezt 2020 évben elsősorban online felületeken keresztül és partnerek által szervezett, online rendezvényeken vették igénybe. 2020. II. félévében a Budapest Gyógyfürdő és Hévízei Zrt. csoportos létszámleépítése során 42 embernek nyújtottak munkaerőpiaci szolgáltatást, gondoskodó létszámleépítés keretében.

A "TámogatLak" Roma fiatalok hajléktalanná válásának megelőzése célú mintaprogramot a Fővárosi Önkormányzat finanszírozta, célja a cigány származású, részben állami gondozásból kikerülő, részben hajléktalansággal, vagy egyéb, szociális hátrányaiknál fogva veszélyeztetett fiatalok számára olyan többlettámogatás biztosítása, amelynek segítségével javul foglalkoztathatóságuk, stabilizálódik lakhatásuk, nő a társadalmi integrációra való esélyük. A projektbe bevont roma fiatalok (18–35 év) havi rendszeres megélhetési támogatásban részesültek 2019 elejétől. A támogatás feltételeként a bevontaknak a közösen kijelölt egyéni célok megvalósításán kellett dolgozniuk, melyben képzések, tanácsadások és mentorok segítették őket. A program 2020 végére 100 fiatalot foglalkoztatott és segített a hajléktalanná válás megelőzésében

Beavatkozást igénylő társadalmi folyamatok összegzése, beavatkozási szükségletek meghatározása

Összességében Budapesten is érzékelhetőek azok a problémák, amelyet az elmúlt időszak hiányos és/vagy nem adekvát szakpolitikai döntései okoztak: a megfizethető lakhatással összefüggő központi döntések és finanszírozás hiánya, az adórendszer és az oktatási rendszer társadalmi egyenlőtlenségeket újratermelő és növelő hatása, a pénzbeli ellátások elégtelensége (pl. álláskeresői járadék jelenlegi rendszere), a szociális szféra helyzete és a fejlesztését és a dolgozók bérrendezését lehetővé tevő finanszírozás hiánya. Ezek egyrészt növelik az elszegényedés kockázatát, ami az érintettek és családtagjaik számára számos negatív következménnyel járhat mind az életszínvonalat, mind a jövőbeli esélyeket illetően. Az alábbi táblázat a legfontosabb okokat és következményeket foglalja össze, ebből is látható, hogy mind az okok, mind a következmények területén a különböző tényezők egymással is összekapcsolódnak, egymás hatását erősítik.

Beavatkozást igénylő társadalmi folyamatok összegzése

Mindezek következtében- az Otthon Budapesten stratégiával összhangban – az antiszegregációs intézkedések a következő területekre fókuszálnak:

- ➔ **Megelőző intézkedések:** minden, ami az elszegényedés kockázatát csökkenti. Itt az időben történő, adekvát beavatkozásoknak van szerepe, a szociális szektor szereplőinek erős együttműködése mellett.
- ➔ **Hatások csökkentése és méltó élet mindenkinek:** célzott támogatásokkal és ellátás-fejlesztéssel (infrastrukturális fejlesztések mellett a képzett humán erőforrás és szoft szolgáltatásfejlesztés) az érintettek életminőségének javítása, a foglalkoztatási esélyek és biztonság növelése, jellemzően egymással összehangolt intézkedések – pl. lakhatás, foglalkoztatás, képzés, egészségmegőrzés – koordinált megvalósításával.

ANTISZEGREGÁCIÓS FEJLESZTÉSI CÉLOK ÉS BEAVATKOZÁSOK

Horizontális antiszegregációs fejlesztési célok és beavatkozási javaslatok

Az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz kapcsolódó adatok frissítésre kerülnek a 2022. évi népszámlálás eredményeinek közlése után, illetve egyes területeken a helyzetfeltárást támogató kutatások elindítására van szükség (ez történt az Otthon, Mindenkinek stratégia kapcsán a hajléktalansággal összefüggően, de még ezen a témán belül is hiányoznak egyes társadalmi alcsoportok hajléktalanná válására vonatkozó adatok.) A H1 horizontális cél alatt fontos, hogy a szervezetek közötti információcsere része legyen az adatok megosztása (az adatokra vonatkozó jogszabályok betartásával) és azoknak a kutatási területeknek a közös meghatározása, ahol az adatok, a feltárás segíti nem csak a fővárosi szolgáltatások jobb megszervezését, fejlesztését, de az adott szociális területen működő más szervezetek munkáját is. Kutatási területen az egyetemekkel, kutatóintézetekkel való együttműködés, illetve a partnerségi alapú pályázatok kihasználása biztosíthat plusz erőforrást.

A Fővárosi Önkormányzat vezetése elkötelezett a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, a létbiztonság megerősítése és a szociális jogok biztosítása mellett, ugyanakkor tudatában van annak, hogy az ezekhez szükséges társadalmpolitikai reformok meghaladják az önkormányzatok szabályozási és költségvetési

lehetőségeit. Az önkormányzatoknak azonban ezzel együtt is feladata, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek a szegénység, a társadalmi kirekesztés és a hajléktalanság csökkentése, a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok védelme, valamint a jóléti ellátórendszer megerősítése érdekében.

Az antiszegregációs terv felülvizsgálata a HEP monitoring jelentésének készítésével párhuzamosan javasolt.

Célok:

- H.1. cél: Hatékonyabb együttműködés a szektor szereplői között és a területi, valamint ágazatközi együttműködés erősítése
- H.2. cél: Felelős foglalkoztatás – a főváros munkáltatói szerepkörével összefüggő feladatok
- H.3. cél: Célcsoportokkal való bánásmód és ügyfélkezelés javítása
- H.4. cél: A célcsoportok elérésének és tájékozottságának javítása, segítség a belépő pontokon
- H.5. cél: Akadálymentes Budapest
- H.6. cél: Megfizethető lakhatási lehetősége növelése és a hajléktalanság csökkentése
- H.7. cél: Méltó ellátás feltételeinek javítása a hajléktalan ellátó intézményekben (infrastrukturális)
- H.8. cél: Méltó és adekvát ellátás biztosítása az egészségi állapotuk miatt ápolást és gondozást igénylő emberek számára (infrastruktúra-fejlesztés + munkaerőbiztosítási program)
- H.9. cél: Foglalkoztatási biztonság növelése
- H.10. cél: A szociális ágazat humán kapacitásának biztosítása

Az antiszegregációs terv horizontális céljait és tervezett beavatkozásait tartalmazza az alábbi táblázat. Az integrált jellegű megvalósítás miatt egyes beavatkozások részben átfedésben állnak egymással, a finanszírozást biztosító feltételek mentén változhat egy-egy projekt konkrét tartalma (pl. pályázható tevékenységek esetében).

H.1. cél: Hatékonyabb együttműködés a szektor szereplői között és a területi, valamint ágazatközi együttműködés erősítése

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Együttműködési platformok bővítése és működtetése, melynek célja az információ- és tapasztalatmegosztás mellett a problémák, kihívások azonosítása, a megoldások kidolgozásához szükséges szervezeti együttműködés biztosítása, közös projektek kidolgozása	évente legalább 30-50 millió Ft biztosítása a költségvetés különböző címsorain keresztül	folyamatos		Szociálpolitikai Főosztály, Társadalmi Együttműködési Osztály
Migrációs Kerekasztal Fővárosi Idősügyi Tanács Esélyegyenlőségi és Nyitott Civil Munkacsoport (fővárosi jogszabályok és egyéb ágazati és általános stratégiai anyagok esélyegyenlőség szempontjából történő véleményezése és javaslatok megfogalmazása) Budapesti Kábítószerügyi Egyeztető Fórum				

Fővárosi Érdekegyeztető Tanács				
további kerekasztalok elindítása és működtetése a már működő platformok javaslatai alapján (pl. szociális, nemek egyenlősége, romaügyi kerekasztal)				
Együttműködésen alapuló tervezés az egyes részterületekre, célcsoportokra fókuszáló stratégiák, programok, felmérések elkészítése, ennek során az érdekelt szakmai szervezetek és a célcsoport szereplőinek bevonása	későbbiekben meghatározva	későbbiekben meghatározva		Szociálpolitikai Főosztály, Társadalmi Együttműködési Osztály
Társadalmi vállalkozások és civil szervezetek kezdeményezéseinek ösztönzését és támogatását szolgáló pályázati rendszer működtetése	támaterületenként indítva, költségvetésben tervezett kerettel	folyamatos		Szociálpolitikai Főosztály,
Fővárosi Szolidaritási Alap működtetése – pályázati rendszerben a kerületi önkormányzatok szociális feladatellátásának támogatására.	költségvetésben tervezett kerettel évente meghatározva (2022: 300 millió Ft)	folyamatos		Szociálpolitikai Főosztály / Fővárosi Szociális Közalapítvány
Közösségi költségvetés esélyegyenlőség, esélyteremtés témakörben – társadalom által javasolt projektek befogadása, értékelése és közösségi szavazással kiválasztás – működési modell kidolgozása	1 milliárd Ft /év összesen	folyamatos	Részvételi költségvetés program	Fővárosi Önkormányzat/ Társadalmi Együttműködési Osztály
Települési támogatási rendszerek rendszeres felülvizsgálata, értékelése a kerületi önkormányzatok közötti együttműködéssel	hivatali működés keretében	folyamatos		Szociálpolitikai Főosztály
Hajléktalan emberek ellátásában közreműködő szervezetekkel együttműködés, Fővárosi Önkormányzat ezzel kapcsolatos finanszírozási lehetőségeinek rendszeres felülvizsgálata, az erre alakítható források lehetőség szerinti növelése (különösen az akut ellátási hiányok megoldást célozva)	éves költségvetésben tervezetten	folyamatos		Szociálpolitikai Főosztály
„Minden gyerek egyenlő” – fővárosi antiszegregációs program	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	„Minden gyerek egyenlő” – fővárosi	Szociálpolitikai Főosztály / Általános

kerületi önkormányzatokkal és tankerületekkel, valamint további partnerekkel együttműködve az óvodai és iskolai szegregáció csökkentése, a veszélynek kitett iskolák kiemelt támogatása			antiszegregációs program keretében	Főpolgármester-helyettes Iroda
Együtt az erőszak ellen civil szervezetekkel és az érintett szociális partnerekkel együtt a megelőzés és a túlélő áldozatok segítségét szolgáló beavatkozások bővítése	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	Együtt az erőszak ellen program keretében	Szociálpolitikai Főosztály / Általános Főpolgármester-helyettes Iroda

H.2. cél: Felelős foglalkoztatás – a főváros munkáltatói szerepkörével összefüggő feladatok

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Foglalkozás rehabilitációs munkaerőpiaci szolgáltatás teljes körű biztosítása a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában, fenntartásában álló intézmények és gazdasági szervezetek számára. Ennek részeként belső érzékenyítő képzések az érintett munkavállalók kirekesztésének csökkentése érdekében (Főpolgármesteri Hivatal és a fővárosi szolgáltató vállalatok körében esélyegyenlőségi és megváltozott munkaképességű munkavállalók kapcsán)	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható		Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Fővárosi szervezetek esélyegyenlőségi terveinek aktualizálása	szervezetek költségvetésében tervezett	folyamatos		érintett gazdasági szervezetek, intézmények

H.3. cél: Célcsoportokkal való bánásmód és ügyfélkezelés javítása

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Érzékenyítő programok és kampányok kidolgozása és ezek megvalósítása külső partnereknél (pl. iskolák, gazdasági szereplők körében, akkreditált, pontszerző képzések biztosítása)				Budapest Esély Nonprofit Kft.
Szociális védjegy kialakítása – védjegy/minősítés kidolgozása, munkaadók elismerése				Szociálpolitikai Főosztály

H.4. cél: A célcsoportok elérésének és tájékozottságának javítása, segítség a belépő pontokon

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
<p>Információs kiadványok, közterületen elérhető felületek és dedikált online felület</p> <p>2022-ben elkészült a Fővárosi Szociális Kalauz nyomtatott és digitális formában, ennek aktualizálása folyamatos feladat</p>	több kisebb projekt, illetve Digitális Városháza projekt részeként tervezetten		részben a Digitális Városháza projekt keretében	Szociálpolitikai Főosztály Digitális Szolgáltatások Osztálya
<p>Segítő pontok kialakítása, ennek hálózatában más közszolgáltatásokhoz kapcsolódóan integrált ügyfél-pontok kialakítása. Idősek Információs Pontja (egy helyszínnel elindult 2022-ben, cél, hogy kerületekre kiterjedő hálózattá váljon, ebbe önkéntesek bevonása)</p> <p>Migrációs Pont létrehozása Otthon nélküliek információs pontja (ellátó intézményekhez telepítve, jogi tanácsadás stb.)</p>				Szociálpolitikai Főosztály, ügyfélszolgálatot működtető szervezetek, helyszínt biztosító intézmények
<p>Felkészítés a nyugdíjas évekre tájékoztató program, amely segíti a megváltozott élethelyzet kezelését, tervezését az érintettek számára, ezzel csökkentve a változással járó stresszhelyzetet, inaktivitást, elszigetelődést.</p>				Szociálpolitikai Főosztály / Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
<p>Közérthetőség javítása az ügyintézéshez és tájékoztatáshoz kapcsolódó fejlesztések során</p>	nem külön projekt, hanem a kapcsolódó feladatok során érvényesítendő horizontális szempont	folyamatos		érintett szervezetek

H.5. cél: Akadálymentes Budapest

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
<p>Önkormányzat tulajdonában vagy fenntartásában álló szolgáltató infrastruktúra komplex akadálymentesítése</p>	minimum 10 milliárd F / 7 év	folyamatos	M2 és M3 metróvonal rekonstrukciójához kapcsolódó akadálymentesítés	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
<p>Access Guide frissítése a budapesti turisztikai helyszínek</p>	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható		

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
akadálymentes megközelítési lehetőségeiről				
Infokommunikációs akadálymentesítés – városháza és a szolgáltatók kommunikációs felületein	több kisebb projekt, illetve Digitális Városháza projekt részeként tervezetten		részben a Digitális Városháza projekt keretében	Szociálpolitikai Főosztály Digitális Szolgáltatások Osztálya

H.6. cél: Megfizethető lakhatási lehetősége növelése és a hajléktalanság csökkentése

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Lakásügynökség – lakásállomány felújítása és bővítése megfizethető lakhatási lehetőségek bővítése, ennek keretében annak a rendszeres, de nem elegendő jövedelemmel rendelkező otthontalan családok és hajléktalan emberek számára elérhető lakhatási lehetőségek kínálatának növelése is.	8,5 milliárd Ft (TOP Plusz/ ERFA)	2022-től	Lakásügynökség	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Lakásügynökség – modell kialakítása A szervezeti és szabályozási feltételek kialakítása és egy átmeneti időszakra támogatás biztosítása a szükséges humán kapacitáshoz. A modell egy új típusú bérleti szektor kialakítását teszi lehetővé, ahol a lakosság nagyobb része számára megfizethető lakbérek mellett lehet lakhatáshoz jutni és a rászorulóknak lakbértámogatást is biztosít.	1,5 milliárd Ft (TOP Plusz/ ESZA Plusz)	2022-től	Lakásügynökség	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Lakhatási garancia program Célzott támogatás a lakhatási költségekhez a rendszeres munkajövedelemmel vagy öregségi nyugdíjjal rendelkező hajléktalan (közterületen, informális építményekben, éjjeli menedékhelyeken, átmeneti szállásokon vagy családok átmeneti otthonaiban élő) budapestiek számára.	7,4 milliárd Ft (TOP Plusz /ESZA Plusz)	2023-tól	Lakhatási garancia program keretében	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
A projekt részeként a Lakhatási Szolgálatlétrehozása, ami jogsegéllyel, szociális munkával, hátralékkezelési tanácsadással és mediációval segíti a lakhatás megtartását, a lakásvesztés és a családok anyagi okokból történő szétszakadásának a megelőzését, a hátralékosság miatt az alapvető közműszolgáltatásokból kikapcsolt háztartások helyzetének a rendezését, valamint a segítő szakmában dolgozók képzését ezen a területen.				
Budapest lakásrezi támogatás hátralékok kialakulásának megelőzése és hátralékok csökkentése (a Hálózat BDDH Alapítvánnyal együttműködve)	éves költségvetésben tervezve	folyamatos (átmenetileg más ellátási formák miatt szünetelhet)		Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Családok elhelyezésére kialakított kapacitások növelése: akut lakhatási válsághelyzetek kezelése a családok egyben tartása érdekében	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható		Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Elsőként lakhatás program a tartósan hajléktalan élethelyzetben lévő, súlyos pszichiátriai vagy addiktológiai problémával rendelkező budapestiek számára	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	Elsőként lakhatás mintaprojekt keretében	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Közterületi hajléktalanság nyomon követésének rendszerszintű kidolgozása az ellátásban résztvevő szervezetekkel együtt	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható		Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
TámogatLak program folytatása fővárosi, mentori támogatással kiegészített ösztöndíjrendszer hátrányos helyzetű fiataloknak és fiatal felnőtteknek	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	TámogatLak program folytatása	Budapest Esély Nonprofit Kft.

H.7. cél: Méltó ellátás feltételeinek javítása a hajléktalan ellátó intézményekben (infrastrukturális)

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Rekonstrukciós program: zsúfolt, tömegszállás-típusú elhelyezést biztosító szálláshelyek átalakítása, illetve kiváltása olyan szálláslehetőségekkel, amelyek kisebb intézményekben, és főleg kevesebb ágyszámú, több személyes teret és magánszférát biztosító szobákban, kevesebb kényeszerű lakótárral együtt járó elhelyezést biztosítanak, ideértve az akadálymentes, valamint a hajléktalan párok saját szobában való elhelyezésére rendelkezésre álló férőhelyek bővítését is; 1.ütem: rekonstrukciós terv készítése	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	A hajléktalan ellátás fejlesztése program keretében	Szociálpolitikai Főosztály / BMSZKI

H.8. cél: Méltó és adekvát ellátás biztosítása az egészségi állapotuk miatt ápolást és gondozást igénylő emberek számára (infrastruktúra-fejlesztés + munkaerőbiztosítási program)

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Ápolási és gondozási kapacitások bővítése a hajléktalan ellátásban	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	A hajléktalan ellátás fejlesztése program keretében	Szociálpolitikai Főosztály / BMSZKI
Ápolási és gondozási kapacitások bővítése az idős korúak ellátásában	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	Gondozási szolgáltatások fejlesztése és Időotthonok korszerűsítése programok keretében	Szociálpolitikai Főosztály
Ápolási és gondozási kapacitások bővítése fogyatékkal élők és az autista személyek ellátásában	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	Támogatott lakhatás bővítése program keretében	Szociálpolitikai Főosztály
Ápolási és gondozási kapacitások az addiktológiai és pszichiátriai problémákkal küzdő személyek számára	továbbtervezés után pontosítható	továbbtervezés után pontosítható	Támogatott lakhatás bővítése program keretében	Szociálpolitikai Főosztály

H.9. cél: Foglalkoztatási biztonság növelése

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
Komplex egészségügyi, szociális és munkaerő-piaci támogatás A támogatások összehangolt biztosítása a munkába állás és a munkában maradás érdekében. Kifejezetten erre a célcsoportra fókuszáló szolgáltatási és támogatási rendszer kialakítása a meglévő szolgáltatások koordinációjával, és ahol szükséges, az egyéneknek szóló - a meglévő támogatásokat kiegészítő - célzott támogatással.	4,2 milliárd Ft (TOP Plusz/ ESZA Plusz)	2023-tól	Komplex támogatás a szolgáltatások összekapcsolásával	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Budapesti Foglalkoztatási Paktum A munkaerőpiac helyreállítása, a változó környezethez való alkalmazkodás, a munkaerőpiac rezilienciájának erősítése a főváros speciális munkaerőpiaci helyzetére kidolgozva. A megvalósítás szervezeti háttéréként a Fővárosi Önkormányzat Paktumirodát hoz létre.	2,5 milliárd Ft (TOP Plusz/ ESZA Plusz)	2023-tól	Budapesti Foglalkoztatási Paktum	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda
Álláskeresési Iroda	pályázati forrás és költségvetési forrás	folyamatos		Budapest Esély Nonprofit Kft.
Foglalkoztatási esélyeket növelő képzések, tanácsadás munkaerőpiacról kizorult emberek foglalkoztathatóságának javítása. Ennek részeként idősgondozási program indítása.	feladatfinanszírozás és pályázati források	folyamatos	részben a Foglalkoztatási program keretében	Budapest Esély Nonprofit Kft.

H.10. cél: A szociális ágazat humán kapacitásának biztosítása

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
A szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése Szakemberek képzése, kiégést megelőző segítő szolgáltatások biztosítása szociális területen, mobilitási és lakhatási támogatás a fővárosba költöző szociális szakemberek számára, átmeneti hozzájárulás a fővárosi intézmények munkaerő-költségéhez. Érzékenyítő képzések, továbbképzés speciális területeken (pl. a családon belüli és a párkapcsolati erőszak, valamint a prostitúció és emberkereskedelem	6,9 milliárd Ft (TOP Plusz /ESZA Plusz)	2023-tól	A szociális szolgáltatások kapacitásainak megerősítése	Általános Főpolgármester-helyettes Iroda

A célok elérése érdekében tervezett beavatkozások 2021-2027	Költség és annak tervezett forrása	Tervezett ütemezés	Kapcsolódás a cselekvési programhoz	Felelős
megelőzését, a túlélők és az áldozatok megsegítésére szolgáló szolgáltatásokhoz kapcsolódó képzés).				

További, a szegregációt oldó beavatkozási területek a cselekvési tervben:

- DrBudapest program
- Onkológiai program
- Szívvel Budapesttel program
- Idősothonok korszerűsítési és bővítési programja
- Aktív időskor program
- Köztéri illemhely program
- Akadálymentesítés a közösségi közlekedésben

Az intézkedések szegregációs hatásainak kivédése és a szegregáció csökkentése

A szegénység területi koncentrációjának csökkentése és a szegregálódás elkerülése érdekében a fizikai beavatkozások esetén – különösen a hajléktalansággal összefüggő programok esetében, mint az elsőként lakhatás, vagy a hajléktalan-ellátás rekonstrukciós programja – cél az intézményi hajléktalanellátás területi koncentrációjának az enyhítése. Ebben a kerületi önkormányzatokkal való szoros együttműködésre, érzékenyítésre és megfelelő kommunikációra van szükség.

Az ápolási és gondozási ellátás kapacitásainak bővítését, a meglévő intézmények megújítását szintén a kerületi önkormányzatokkal koordináltan kell megvalósítani, törekedni arra, hogy az ellátottak lehetőleg megszokott lakókörnyezetük (kerület, városrész) közelében kapják meg ezeket a szolgáltatásokat, illetve ezek térben kiegyensúlyozottan álljanak rendelkezésre, ezzel a koncentrációból adódó szegregációs hatást is elkerülve.

A Fővárosi Szolidaritási Alap eredeti szándéka szerint (1997 és 2010 között működött) is elsősorban azoknak a kerületeknek kívánt segítséget nyújtani, ahol a lakosság szociális összetétele rosszabb, mint a fővárosi átlag. A 2022-ben elfogadott új rendelet a 2022. évi költségvetésben 300 millió Ft-ot különített el erre a célra, a pályázati rendszervben a támogatások meghirdetését, megítélését és ellenőrzését a Fővárosi Szociális Közalapítvány végzi, ezzel biztosítva az alap szolidaritási jellegét, (az Alap nyitottá válik, az elkülönített bankszámlára bárki befizethet, jogi és magánszemélyek mellett azok az önkormányzatok is, akik több költségvetési forrással rendelkeznek vagy kisebb mértékben érintettek a szociálpolitikai beavatkozást igénylő társadalmi problémákban és szolidaritást vállalnak).

Támogatható célok:

- lakhatási válsághelyzetek kezelésére támogatás biztosítása (pl. hátralékkezelés, hajléktalanná válás megelőzése, lakhatási programok hajléktalan és családok átmeneti otthonaiban élő budapestiek részére);
- akadálymentesítési feladatok támogatása (különös tekintettel a mozgáskorlátozott lakosok lakhatásának az akadálymentesítésére, valamint önkormányzati bérlakások akadálymentesítésére, ha utána azokat az önkormányzat rászoruló mozgáskorlátozott lakosoknak adja bérbe);
- párkapcsolati és családon belüli erőszak megelőzéséhez, az áldozatok védelméhez és támogatásához kapcsolódó támogatások;
- közösségi ellátások fejlesztéséhez kapcsolódó támogatások (pl. házi segítségnyújtás, támogató szolgálat, közösségi addiktológiai és pszichiátriai ellátás, szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás fejlesztése);
- fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek részére biztosított támogatott lakhatás szolgáltatás fejlesztéséhez kapcsolódó támogatások

MELLÉKLET 2:

INDIKÁTOR DEFINÍCIÓK

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Tényleges szaporodás/fogyás (fő)	A természetes fogyás/szaporodás, a belföldi vándorlás és a nemzetközi vándorlás összesítése alapján számított érték számítása: lakónépességszám népszámlálási továbbvezetett adatai alapján az éves különbség értéke	KSH alapadatok/évente saját számítás
Épített lakások száma 1000 lakosra vetítve / db per 1000 fő	A használatbavételi engedélyt kapott lakások száma, osztva a lakónépesség számával.	KSH/évente
Vásárlóerőparitáson (PPS) számolt GDP/fő az Európai Unió átlagában / %	A területi deflátorok és pénznemek átszámítására alkalmazott arányszám, mely kiküszöböli az egyes tagállamok árszínvonalában mutatkozó különbségek hatásait, s így lehetővé teszi a GDP különböző összetevőinek mennyiségi összehasonlítását, valamint az árszínvonalak összevetését.	Eurostat/évente
Egy főre jutó bruttó hazai termék/ ezer Ft per fő	A GDP termelési oldalról számítva egyenlő az ágazatok vagy szektorok által előállított, alapáron értékelt bruttó hozzáadott értékek (azaz a kibocsátás és a folyó termelőfelhasználás különbségeinek) és az ágazatokra vagy szektorokra fel nem osztható termékadók és - támogatások egyenlegének összegével.	KSH/évente
Az életminőség megítélése Budapesten (Quality of life in European cities, Urban Audit) / elégedettek aránya %	Városlakók életminőségét méri lakossági kérdőívvezéssel Európában a fővárosokban és nagyobb városokban. Az összesített index, 7 dimenzióban méri fel az életminőséget 26 kulcsindikátor révén.	Eurobarometer, Eurostat /3 évente
Budapesti életminőséggel való elégedettség (% és átlagérték 1 és 5 között mérve)	1000 fős, nemre, korra, iskolai végzettségre nézve reprezentatív, telefonos felmérés Kérdés: Mennyire ért egyet a következővel: Budapesten összességében jó élni Értékelés 1-5-ig terjedő skálán, ahol 1 a legrosszabb (egyáltalán nem ért egyet), 5 a legjobb értékelés (teljesen egyetért) Eredmény: a 4-es és 5-ös értékelést adók összesített gyakorisága, illetve súlyozott átlagérték	felmérés /3 évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Budapest szolgáltatásokkal való elégedettség (%)	A következő városi szolgáltatások, feltételek értékelése. A válaszopciók: teljesen elégedett, inkább elégedett, inkább elégedetlen, nagyon elégedetlen, nem tudja/nem válaszol - Közúti közlekedés, parkolás; közterületek (terek, utcák) állapota, tisztasága; zajszennyezés szintje; levegő minősége; egészségügyi szolgáltatások; közbiztonság; kerékpáros közlekedés; parkok, zöldterületek, játszóterek mennyisége; parkok, zöldterületek, játszóterek állapota; oktatási lehetőségek; közösségi közlekedés; sportolási lehetőségek; kulturális lehetőségek Eredmény: a teljesen elégedettek és inkább elégedettek gyakoriságának átlaga az értékelést adók közül (a viszonyítási alapból kizárva a nem tudja/ nem válaszolt megjelölőket)	felmérés /3 évente
Megfizethető lakások aránya Budapesten / %)	Megfizethető lakhatást biztosító lakások aránya Budapest teljes lakásállományából. A megfizethető lakásállományba azok a közösség által támogatott lakhatási formák tartoznak, ahol a piacinál alacsonyabb költségek mellett juthatnak rászoruló csoportok lakhatáshoz. Megfizethető lakásokba beletartozó állomány: önkormányzati bérlakások, lakásügynökségi lakások és önkormányzatok közreműködésével létrejött kollektív tulajdonú lakások. Számítás módja: megfizethető lakások állománya osztva a teljes lakásállománnyal	KSH és adatbekérés /évente
Önkormányzatok tulajdonában lévő lakások aránya / %	A kerületi önkormányzatok és a Fővárosi Önkormányzat tulajdonában álló lakóingatlanok száma a teljes lakásállományon belül.	KSH/évente
Fővárosi Lakásügynökség kezelésében lévő lakások száma az év során (db)	Fővárosi Lakásügynökség által átvett fővárosi és egyéb tulajdonosi körhöz tartozó lakóingatlanok száma év végén.	FPH/évente
Fővárosi Önkormányzat közreműködésével kialakított egyéb megfizethető lakásállomány (kollektív tulajdonú lakások) (db)	Az önkormányzat közreműködésével létrejövő lakások száma a tárgyévben.	FPH/évente
Fővárosi Lakásügynökség kezelésében lévő lakások száma közül az akadálymentes lakások aránya (%)	A kerekesszékekkel is használható lakások aránya.	FPH/évente
65 éves korban várható átlagos élettartam (év)	Hipotetikus mutató, ami azt mutatja meg, hogy a 65 évet megélt személyek hány életévet remélhetnek akkor, ha a vizsgált év halandósági viszonyai tartósan fennmaradnának.	Eurostat /évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Születéskor várható átlagos élettartam (év)	Hipotetikus mutató, ami azt mutatja meg, hogy az adott évben született személyek hány életévet remélhetnek akkor, ha a vizsgált év halandósági viszonyai tartósan fennmaradnának.	Eurostat/ évente
Saját egészségi állapottal való elégedettség mértéke /1-10 skála	Kérdés: Mennyire elégedett Ön saját egészségi állapotával? Értékelés 1-10-ig terjedő skálán, ahol 1 a legrosszabb, 10 a legjobb értékelés Eredmény: súlyozott átlag	felmérés / 3 évente
A Fővárosi Önkormányzat szociális célú fejlesztéseinek értéke / milliárd Ft	A Fővárosi Önkormányzat költségvetésében a hajléktalan ellátás és az idősellátás területén teljesített beruházási és felújítási feladatok a zárszámadási rendeletek szerint	FPH /évente
Közterületen elért hajléktalan személyek száma az éves adatfelvétel során /fő	A Február Harmadika Munkacsoport éves felmérése során a Budapesten, közterületen elért hajléktalan emberek száma. A szám nem egyenlő a közterületen élő, fedél nélküli emberek számával, de jelzi, hogy egy adott időpontban legalább hányan voltak fedél nélkül a fővárosban.	Február Harmadika Adatfelvétel / BMSZKI
A szegénység és társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (%) (ARPE)	Azoknak a személyeknek az összességét jelenti, akik vagy ki vannak téve a szegénység kockázatának, vagy súlyosan anyagilag és szociálisan rászorultak, vagy nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élnek. Az emberek csak egyszer szerepelnek, még akkor is, ha a fent említett helyzetek közül egynél többen vannak. Az AROPE ráta a teljes népesség azon aránya, amelyet a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés fenyeget.	Eurostat/évente
Munkanélküliségi ráta a 15-74 éves aktív korosztály arányában /%	Munkanélküliségi ráta a 15-74 éves aktív korosztály arányában (%) A munkanélküliek aránya az azonos korú gazdaságilag aktív népességen belül. A mutató különböző korcsoportokra számítható, az alapértelmezés a 15–74 éves korcsoport. Munkanélküli az, aki a vonatkozási héten nem dolgozott, és nincs is olyan munkája, amelytől csak átmenetileg, vagy – gyermekgondozási ellátás igénybevétele esetén – tartósan volt távol, a kikérdezést megelőző négy hét folyamán aktívan keresett munkát, és két héten belül munkába tudna állni, ha találna megfelelő állást. Az a foglalkoztatottnak nem minősülő személy, aki már talált munkát, amelyben 90 napon belül dolgozni kezd, csak abban az esetben számít munkanélkülinek, ha – adott esetben – két héten belül munkába tudna állni. Foglalkoztatott: aki a kérdés hetét megelőző héten (az ún. vonatkozási héten) legalább 1 órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendelkezett munkával, de abban átmenetileg (pl.	KSH/ évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	<p>betegség, szabadság, ideértve a szülési szabadságot is) nem dolgozott. 2021. január 1-jétől a gyed, gyes mellett dolgozókon túl azok a – korábban inaktívnak vagy munkanélkülinek számító – személyek is foglalkoztatottnak minősülnek, akik a gyermekgondozási ellátás igénybevétele előtt dolgoztak utoljára, a távollét idején pénzbeli juttatásban részesülnek, és az ellátás igénybevételét követően visszatérhetnek korábbi munkahelyükre.</p> <p>Aktív népesség: foglalkoztatottak és munkanélküliek együtt</p> <p>A munkaerő-felmérés a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően 2021. januártól új kérdőívet (EU modellkérdőív) alkalmaz a KSH.</p>	
Szegregációval érintett területeken élők száma / fő	<p>A kerületi integrált városfejlesztési stratégiákban szegregátumként azonosított területen élők összesített száma.</p> <p>Alap: KSH adatszolgáltatás, olyan területileg egybefüggő tömbök, amelyekre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató rendeletben foglalt határértékének megfelelnek.</p> <p>A mutató: legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül. Budapesten két kerületcsoportra eltérő határérték megállapítva (ahol a mutató nagyobb egyenlő, mint 20, illetve 25%).</p> <p>A KSH szűrést követően a kerületi önkormányzatok a torzítást okozó intézményi területeket, vagy az azóta jelentős változással érintett területeket nem sorolták a szegregátumok közé.</p>	KSH / Népszámlálás (314/2012 (XI.8.) kormányrendelet szerint)
Iskolai szegregációs index - intézmények között / 0-100 közötti skála	<p>A szegregációs index a különböző jellemzőkkel bíró tanulók iskolai elkülönülésének mérésére széles körben használt egyik mutató. Azt mutatja meg, hogy a kisebbséghez és a többséghez tartozó tanulók közötti lehetséges kontaktusok hány százaléka hiúsul meg az iskolai elkülönülés következtében. Az index magasabb értéke jelentősebb mértékű iskolai elkülönülést jelez, azaz minél magasabb a szegregációs index értéke, annál jellemzőbb az, hogy a kisebbséghez és a többséghez tartozó tanulók más-más iskolába járnak. Az index maximumértéke 100, minimuma 0.</p> <p>Szükséges adatok: iskolaszintű adatok az 1-8. évfolyamon tanuló diákok HHH diákok száma (KIRSTAT).</p> <p>Iskola definíciója: nappali képzést nyújtó feladatellátási hely (telephely és programtípus kombinációja), tehát az azonos címen található általános iskola és kisköznevelési intézmény két „iskolaként” szerepel az elemzésben.</p>	KRTK KTI / évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Hátrányos megkülönböztetést tapasztaló akadályozottak aránya a közlekedés területén / %	<p>Kérdőíves vizsgálat</p> <p>Kérdés: Akadályozza-e Önt az önálló közlekedésben valamilyen egészségi probléma, fogyatékoság? Ha igen, tapasztalt-e bármilyen negatív megkülönböztetést egészségi probléma, fogyatékoság miatt az elmúlt 12 hónapban?</p> <p>Eredmény: Az igennel válaszolók aránya az első kérdésre igennel válaszolókon belüli.</p> <p>1000 fős, nemre, korra, iskolai végzettségre nézve reprezentatív, telefonos felmérés</p>	felmérés / 3 évente
Szubjektív biztonságérzet sötétedés után / %	<p>Azok aránya, akik nagyon vagy eléggé biztonságban érzik magukat sötétedés után – KSH felmérése (HKÉF részeként)</p> <p>Kérdés: Mennyire érzi biztonságban magát, ha egyedül sétál lakóhelye környékén sötétedés után?</p> <p>Válaszok: nagyon biztonságban érzem magam; eléggé biztonságban érzem magam; egy kicsit veszélyben érzem magam, nagyon veszélyben érzem magam</p>	felmérés / 3 évente
Menekültek befogadását elutasítók aránya (%)	<p>Kérdőíves felmérés</p> <p>Kérdés: Ön mit mondana ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Magyarországnak minden menekültöt be kellene fogadnia, vagy 2.senkit sem szabad befogadnia, vagy 3.van akit igen, van akit nem, vagy 4.Nem tudja/Nem válaszol <p>Eredmény: A 2. választ megjelölők aránya.</p> <p>1000 fős, nemre, korra, iskolai végzettségre nézve reprezentatív, telefonos felmérés</p>	felmérés / 3 évente
Alapfunkció hiányos vegyes- és lakóterületek nagysága /ha	<p>Azoknak a területeknek a nagysága, ahol a hatályos fővárosi településterv lehetővé teszi a lakórendeltetés kialakítását és a vizsgált alapfunkciók közül legfeljebb 9 féle érhető el a városhasználát során átlagosan kényelmes gyalogos elérési távolságon (15 perces időszávon) belül.</p>	BFVT / 3 évente
Központrendszer kialakultsága /%	<p>A hatályos fővárosi településtervben meghatározott központrendszer elemeinek funkcionális értékelése az Európai Unió SUMI multimodal integration multimodality és SUMI urban functional diversity nevű indikátorainak módszertanának felhasználásával, a településtervben tervezett és a kialakult állapot összevetésével.</p>	BFVT / 3 évente
Barnamezős és alulhasznosított területek nagysága / ha	<p>Barnamezős és belvárosi használaton kívüli területek Budapestén" című kataszterben a vizsgált év végén nyilvántartott adat, a kataszterben szereplő telkek összesített kiterjedése, amely az adott évben funkcióváltó</p>	BFVT/ évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	(kataszterből kikerülő) és alulhasznosítottá váló területek figyelembevételével előállított összesített érték.	
A fővárosi településtervben meghatározott beépítésre szánt területek nagysága /ha	Beépítésre szánt területfelhasználási egységek, illetve általános területhasználatok területi összegzése az adott év decemberének végén hatályos, a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott településszerkezeti tervben / településtervben. Az adat előállításának alapja a terv területi mérlege, digitális térinformatikai adatállománya.	BFVT / évente
Modal Split – Közlekedési munkamegosztás a Budapesten belüli utazások esetében a megtett távolság alapján (%)	A Budapesten belüli naponta lebonyolódó forgalom közlekedési módok szerinti megoszlása hétköznap. A BKK által megrendelt Modal split kutatás módszertana alapján.	BKK / 2 évente
Modal Split – Közlekedési munkamegosztás a városhatárt átlépő utazások esetében megtett távolság alapján (%)	Budapest közigazgatási határát átlépő napi forgalom közlekedési módok szerinti megoszlása. A BKK által megrendelt Modal split kutatás módszertana alapján.	BKK / 2 évente
A közlekedési rendszer által nyújtott eljutási idő Budapesten és az agglomerációban / perc	Az indikátor egyetlen számértékben (perc) foglalja össze, hogy Budapest és az agglomeráció területei mennyire elérhetőek a lakosság számára közösségi közlekedéssel, közúti közlekedéssel, és kerékpárral.	BKK / évente
Megfelelő szolgáltatási komfortszintű kerékpáros főhálózat aránya / %	A mutató a kerékpáros főhálózat 1-es és 2-es szolgáltatási komfortszintű hálózati elemeinek az arányát mutatja. A főhálózat 5 komfortszinten került csoportosításra; 1-a főhálózati elem elvi kialakítása és műszaki állapota is jó, 2-az elem elvi kialakítása jó, műszaki állapota javítható, 3-az elem elvi kialakítása nem jó, jelentős változtatás szükséges, 4-a főhálózati elem nem kerékpározható biztonságosan, 5-hiányzó/járhatatlan főhálózati elem.	BKK / évente
Súlyos sérüléssel kimenetelű közúti balesetek száma /eset	Az indikátor az egy év alatt Budapest közigazgatási területén bekövetkezett súlyos sérüléssel kimenetelű közúti balesetek számát mutatja be. A súlyos személysérüléssel kimenetelű közúti közlekedési baleset alatt a módszertan minden olyan közúton, vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton történt balesetet ért, amelyben legalább egy mozgó jármű részt vett, és amelynek következtében legalább egy személy súlyosan, 8 napon túl gyógyulóan megsérült. (A balesetek száma számít, nem a sérülteké.)	KSH/évente
Halálos kimenetelű közúti balesetek száma /eset	Az indikátor az egy év alatt Budapest közigazgatási területén bekövetkezett halálos kimenetelű közúti balesetek számát mutatja be. A halálos kimenetelű közúti közlekedési baleset alatt a módszertan minden olyan közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton történt balesetet ért, amelyben legalább egy mozgó jármű részt vett, és amelynek következtében legalább egy	KSH/évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	személy a baleset helyszínén, illetve 30 napon belül meghalt. (A balesetek száma számít, nem az elhunytaké.)	
Szálló por (PM ₁₀) tiszta napok száma /napok száma	Az indikátorral közérthetően kifejezhető a PM levegőszennyezettség szempontjából problémamentes időszak aránya. Az automata légszennyezettségi mérőállomások mérési adatai alapján azon napok száma az adott évben, amikor minden budapesti mérőállomás 24 órás PM ₁₀ átlageredménye kisebb, mint a határérték, 50 µg/m ³ . EU követelmény szerint a határérték évenként megengedett túllépési esetszáma csak 35 határérték feletti nap/év lehet.	OMSZ / BFVT / évente
Kisméretű szálló por (PM _{2,5}) éves átlagkoncentráció / µg/m ³	Az indikátor kifejezi az egészségre különösen káros kis méretű aeroszol levegőszennyezettség mértékét. Az automata légszennyezettségi mérőállomások mérési adatai alapján számított PM _{2,5} éves átlagkoncentráció (µg/m ³). EU határérték 25 µg/m ³ .	OMSZ / BFVT / évente
Nitrogén-dioxid (NO ₂) tiszta órák száma / óra	Az indikátorral közérthetően kifejezhető az NO ₂ levegő szennyezettség szempontjából problémamentes időszak aránya. Az automata légszennyezettségi mérőállomások mérési adatai alapján azon órák száma az adott évben, amikor minden budapesti mérőállomás egyórás eredménye kisebb, mint a határérték, 100 µg/m ³ . Hazai követelmény alapján a határérték évenként megengedett túllépési esetszáma csak 18 határérték feletti óra/év lehet.	OMSZ /BFVT / évente
65 dB feletti teljes napi (L _{den}) zajszinttel terhelt lakosság száma közúti zajterhelésekre /100 fő	Az indikátor alkalmas arra, hogy egy-egy terület (város/városrész) jellemzőjeként összehasonlítható, számszerű adatokat adjon a zajterheltség mértékéről. Ez a mutató a közúti zajterheléssel érintett lakosság statisztikai eloszlását adja meg 5 dB-es sávok szerint. Az érintettség változásával egy-egy zajvédelmi intézkedés-sorozat eredményessége is nyomon követhető. Azon emberek becsült létszáma (száz főben kifejezve), akik a zajnak leginkább kitett homlokzatnál 4 méterrel a talajszint felett decibelben kifejezett L _{den} >65 dB zajszintnek kitett lakóépületekben élnek.	Vibrocomp Kft. / BFVT /5 évente
65 dB feletti teljes napi (L _{den}) zajszinttel terhelt lakosság száma vasúti zajterhelésekre /100 fő	Ez a mutató a vasúti eredetű zajterheléssel érintett lakosság statisztikai eloszlását adja meg 5 dB-es sávok szerint. Azon emberek becsült létszáma (száz főben kifejezve), akik a zajnak leginkább kitett homlokzatnál 4 méterrel a talajszint felett decibelben kifejezett L _{den} >65 dB zajszintnek kitett lakóépületekben élnek.	Vibrocomp Kft. / BFVT / 5 évente
Korszerű, fővárosi közterületi illemhelyek száma	A mutató kifejezi a kulturált illemhely-lehetőségek fővárosi szintű biztosítottóságát. A Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó olyan közcélú illemhelyek számát mutatja, amelyek a kor követelményeinek megfelelő színvonalon kialakítottak és fenntartottak. Az illemhelyek az alábbi szolgáltatási elemeket tartalmazzák minimálisan: akadálymentes mosdó elérhetősége, pelenkázó	BFVT/ évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	elérhetősége. Automata és személyzettel üzemelő illemhely egyaránt figyelembe vehető.	
Fővárosi tulajdonnal érintett kármentesítést igénylő helyszínek száma /db	A mutató kifejezi a Fővárosi Önkormányzat hatáskörébe tartozó szennyezett területek mértékét. Azon folyamatban lévő (hatóságilag nem lezárt) kármentesítési eljárások száma, amelyek részben, vagy egészben a Fővárosi Önkormányzat, vagy annak gazdasági társasága, szervezete felelőségi körébe tartozik.	Kormányhivatal / BFVT / évente
Lakossági elégedettség a lakókörnyezet minőségével /elégedettek aránya %	Kérdőíves felmérés 1000 fős reprezentatív mintán. Kérdés: Mennyire elégedett Ön általában lakókörnyezete általános állapotával, minőségével? Válasz: ötös skála, ahol az 5 jelenti a nagyon elégedett, 1-es az egyáltalán nem elégedett szintet. Az indikátor értékét a teljes népességen belül 4-es és 5-ös értékelést adók együttes aránya adja.	felmérés / 3 évente
Egy főre jutó zöldterületi ellátottság /m ² per fő	A budapesti zöldterületek (közparkok, közkertek) összterületének egy főre vetített nagysága.	BFVT / 3 évente
Helyi jelentőségű védett természetvédelmi területek nagysága / ha	Fővárosi KGY rendeletben kijelölt védett természeti területek nagysága.	FPH/BFVT / évente
Zöldfelület-intenzitás értéke / %	Műholdfelvételből (Sentinel műhold esetében 10 méteres, Landsat műhold esetében 30 méteres felbontásban) NDVI vegetációs index alkalmazásával nyert zöldfelület- intenzitás érték összesítve Budapest területére. A „zöldfelület-intenzitás” (ZFI) a vegetáció jelenlétének és egészségi állapotának egyesített indikátora, mely százalékos értékeivel (0 100%-ig) egyetlen számértékkel mutatja meg milyen területi aránnyal és milyen vitalitással bír a növényzet egy adott területrészen.	BFVT / 5 évente
Egy lakosra jutó rekreációs célú parkerdő nagysága / m ² per fő	A lakosság által rekreációs erdőként használt terület egy főre vetített nagysága.	BFVT / 3 évente
A BP Fatárban szereplő közterületi zöldinfrastruktúra nagysága (ha)	Fatár adatbázisban szereplő, felmért közterületek nagysága (park, egyéb közterület).	BKM /FATAR alkalmazás (Info-garden Kft.) / évente
Parkokkal kapcsolatos lakossági elégedettség (1-5 skála)	Kérdőíves felmérés 1000 fős reprezentatív mintán. Kérdés: Mennyire elégedett Ön lakókörnyezetében a zöldterületekkel, parkokkal? Válasz: ötös skála, ahol az 5 jelenti a nagyon elégedett, 1-es az egyáltalán nem elégedett szintet. Az indikátor értékét a súlyozott átlag adja.	felmérés / 3 évente
Energia végfelhasználáshoz	Az indikátor Budapest környezeti állapotértékelése c. dokumentum SECAP monitoring melléklete – a SECAP	BFVT / évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
köthető CO ₂ -kibocsátás /tCO ₂	készítésénél alkalmazott metodika alapján kerül meghatározásra. A városban (városhatáron belül) felhasznált, energiahordozónkénti végegyenergiafelhasználáshoz köthető CO ₂ -kibocsátás.	
Egy főre jutó éves energiafelhasználáshoz köthető CO ₂ kibocsátás /tCO ₂ per fő	Az indikátor Budapest környezeti állapotértékelése c. dokumentum SECAP monitoring melléklete – a SECAP készítésénél alkalmazott metodika alapján kerül meghatározásra.	BFVT / évente
Fővárosi Önkormányzat, valamint intézményei, cégei épületeinek, létesítményeinek energiafelhasználásához köthető CO ₂ -kibocsátás / tCO ₂	Az indikátor Budapest környezeti állapotértékelése c. dokumentum SECAP monitoring melléklete – a SECAP készítésénél alkalmazott metodika alapján kerül meghatározásra.	FPH/BFVT / évente
Közlekedési eredetű CO ₂ kibocsátás / tCO ₂	Budapest közigazgatási határán belüli közlekedési energiafelhasználáshoz köthető CO ₂ -kibocsátás. Az indikátor Budapest környezeti állapotértékelése c. dokumentum SECAP monitoring melléklete – a SECAP készítésénél alkalmazott metodika alapján kerül meghatározásra.	BKK/BFVT / évente
Távhő felhasználáshoz kapcsolódó fajlagos CO ₂ -kibocsátás / CO ₂ kg / MWh	1 MWh értékesített hőenergiára jutó CO ₂ éves mennyisége.	BKM/BFVT / évente
A MÁSZ+1,3 m biztonsági szintnek megfelelő árvízvédelmi védvonal hossza	Budapest elsőrendű árvízvédelmi védvonala bár kiépült, azonban nem a teljes szakaszon felel meg a folyók mértékadó árvízszintjeiről (MÁSZ) szóló 74/2014. (XII. 23.) BM rendelet 2. melléklete által előírt magassági biztonságnak (MÁSZ + 1,3 méter).	FPH / évente
Lerakással ártalmatlanított hulladék az összes kezelt települési hulladék arányában / %	Közszolgáltató (BKM) által Budapest területén az adott évben a közszolgáltatási tevékenység keretében a lakosságtól és gazdasági szervezetektől, intézményektől begyűjtött települési hulladékok lerakóban való ártalmatlanítási aránya (előkezelés nélkül).	BKM / BFVT / évente
Budapesten keletkezett települési hulladék egy főre jutó éves mennyisége / kg per fő per év	Budapestről gyűjtött települési (szilárd) hulladék egy főre vetített éves mennyisége.	Eurostat és KSH/ évente
Lakossági forrású biohulladék komposztálás / t per év	A közszolgáltatás keretében a lakosságtól begyűjtött, majd a komposztáló(k)ban feldolgozott zöldhulladék mennyisége.	BKM/ évente
Közszolgáltatási forrású biohulladék komposztálás / t per év	A BKM által kezelt fővárosi zöldfelületeken keletkező zöldhulladékok komposztált mennyisége - helyben történő komposztálás, vagy önálló létesítményben való komposztálás.	BKM/ évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Közszolgáltatás keretében gyűjtött szelektív hulladék aránya / %	A mutató kifejezi a lakosság szelektív hulladékgyűjtési hajlandóságát. BKM által közszolgáltatás keretében szelektíven gyűjtött hulladék aránya az összes begyűjtött mennyiséghez képest.	BKM / BFVT/ évente
Települési szilárd hulladék hasznosítási aránya / %	A hulladékgazdálkodás jóságának mértékét kifejező mutató. A hulladékhierarchia rendszerében a megelőzést és újrahasználatot követően legjobb alternatívakként az anyagában történő hasznosítás jelenti. A mutató a BKM által Budapesten gyűjtött közszolgáltatási települési hulladékok összes mennyiségéhez viszonyítja az anyagában hasznosított (kezelők számára átadott üveg, papír, műanyag, fém) és komposztált (zöldhulladék) mennyiségét.	BKM / BFVT/ évente
Az ivóvízellátó rendszer és a szennyvízelvezető hálózat hosszának aránya / %	Az elsődleges közműolló mutatószáma. Az ivóvízellátó rendszer magába foglalja a főnyomó- és elosztóvezetékek hosszát, ugyanakkor a bekötővezetékek hosszát nem. A szennyvízelvezető rendszer hossza magába foglalja az egyesített rendszerű és az elválasztott rendszerű szennyvízcsatorna hosszát, azonban a csapadékcatorna és rákötővezetékek hosszát nem. Az egy km ivóvízvezeték-hálózatra jutó szennyvízcsatorna-hálózat hossza km-ben.	Fővárosi Vízművek, FCSM; KSH/ évente
Korszerűsítésre szoruló ivóvízhálózat hossza /fm	1980 előtt épült, jelenleg is üzemelő ivóvízhálózat hossza vagy korszerűtlen anyagú ivóvízvezeték hossza.	Fővárosi Vízművek/ évente
Közösségi tervezéssel érintett városfejlesztési projektek aránya (%)	Városfejlesztési projektek: közterületek átalakításával járó projektek, nem számítva bele a kizárólag a közművekkel és a közlekedési infrastruktúra-felújítására, megvalósítására vonatkozó projekteket. Minimális elvárás: minimum egy konzultációs lehetőség biztosítása a tervezés első szakaszában (elvárások, igények, helyzetelemzés) és minimum egy reagálási lehetőség (írásban vagy személyesen) az elkészült terv kapcsán.	FPH /BKK/ BFVT /BKM / évente
Közösségi költségvetés összege a fővárosi költségvetésben / Ft	Tárgyévi költségvetésben elkülönített összeg.	FPH / évente
Közösségi költségvetés projektjavaslatainak száma (db)	Tárgyi költségvetés keretéhez kapcsolódó eljárás adatai A meghirdetett témákra beérkező összes közzétett projektjavaslat száma	FPH / évente
Közösségi költségvetés projektjavaslataira szavazók száma (db szavazat)	Tárgyi költségvetés keretéhez kapcsolódó eljárás adatai A közösségi költségvetés szavazási szakaszában az összes szavazó száma (online és személyes szavazatok összege)	FPH / évente
Civil munkacsoportok munkájában résztvevő szervezetek száma / db	Tárgyévben valamilyen formában a munkacsoportok munkájában aktív szervezetek száma. Működés alapját a civil rendelet biztosítja.	FPH/ évente
Budapesti polgári kezdeményezés során	Kezdeményezett petíciók közül a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményeinek megfelelő, a	FPH/ évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
hitelesített és a fővárosi honlapon közzétett kezdeményezésekhez csatlakozók átlagos száma (fő/kezdeményezés)	kezdeményezés elindítására vonatkozó egyéb feltételeknek (14 évnél idősebb, lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező beadó) megfelelő kezdeményezések száma.	
Budapest honlap (www.budapest.hu) látogatók száma (látogató)	Tárgyév folyamán az összes látogató száma (egyszer számítva a látogatókat, függetlenül hányszor mentek fel a honlapra)	FPH / évente
Budapest Városháza Facebook oldalán a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	A lekérdezés időpontja minden év október - egy évre visszamenő adat. Csak az organikus eléréseket beleszámítva. Számítás: teljes oldal elérésére (db) /12	FPH / évente
Városlakóknak szóló kommunikációs oldal (enbudapestem.hu) látogatók száma (látogató)	Tárgyév folyamán az összes látogató száma (egyszer számítva a látogatókat, függetlenül hányszor mentek fel a honlapra)	Budapest Brand / évente
Városlakóknak szóló (enbudapestem)Facebook oldalán a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	Tárgyév folyamán a havi átlagos organikus elérés.	Budapest Brand / évente
Lakossági célú Budapest-kártya/applikáció - regisztráltak száma az év végén (fő)	kialakítás alatt a pontos tartalom	Budapest Brand / évente
Közösségi média felületen megjelenő fővárosi szervezetek aránya (%)	Az alábbi közszolgáltatásokat végző szervezetekhez kapcsolódva: FPH, BGYH, FV, FCSM, BKK, Budapest Közút, BKM, FÁNK, BMK, BTM, BVK, BFSZEK, Budapest Brand Zrt.	érintett szervezetek
Turisztikai célú kommunikációs oldal (budapestinfo.hu) látogatók száma (látogató)	Tárgyév folyamán az összes látogató száma (egyszer számítva a látogatókat, függetlenül hányszor mentek fel a honlapra)	Budapest Brand / évente
Turisztikai célú Facebook oldal (Visit Budapest) a havi átlagos elérés száma (elérés/hó)	Tárgyév folyamán a havi átlagos organikus elérés	Budapest Brand / évente
Egyszerű, gyors ügyintézésrel való általános elégedettség szintje (%)	Kérdőíves felmérés Kérdés: Az egyszerű, gyors ügyintézés ma már alapvető elvárás. Gondoljon az elmúlt egy évben intézett hivatalos ügyeire, és kérem, mondja meg, hogy mennyire elégedett az ügyintézással! Válaszlehetőségek: teljesen elégedett, inkább elégedett, inkább elégedetlen vagy nagyon elégedetlen, nem tudja/nem kíván válaszolni	felmérés / 3 évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	<p>Nem csak fővárosi ügyintézésre vonatkozik.</p> <p>Eredmény: a válaszadók közül az elégedett és az inkább elégedett válaszadók összesített aránya.</p> <p>1000 fős, nemre, korra, iskolai végzettségre nézve reprezentatív, telefonos felmérés.</p>	
<p>A lakosság interneten keresztüli elsődleges ügyintézésének aránya (%)</p>	<p>Kérdőíves felmérés</p> <p>Kérdés: Ha többféle lehetősége van, Ön melyik módot használja elsődlegesen az ügyintézésre.</p> <p>Válaszlehetőségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - személyesen ügyfélszolgálaton intézem - telefonon - interneten keresztül <p>Eredmény: a válaszok közül az internetet megjelölők aránya</p> <p>1000 fős, nemre, korra, iskolai végzettségre nézve reprezentatív, telefonos felmérés.</p>	<p>felmérés / 3 évente</p>
<p>Integrált szolgáltatást nyújtó ügyfélszolgálatok száma (db)</p>	<p>Érintett szervezetek: FPH, BGYH, FV, FCSM, BKK, Budapest Közút, BKM, BMSZKI</p>	<p>érintett szervezetek / évente</p>
<p>Szolgáltatásait online felületen megjelentető fővárosi szervezetek aránya (%)</p>	<p>Szolgáltatások megjelenése online felületen, nem feltétel, hogy saját honlap legyen. Csak az ügyfélkapcsolatokkal érintett szervezetek: BKK, BKM, FCSM, FV, Budapest Esély, Budapest Brand, Budapest Közút, BGYH, FÁNK, BTM, BSZEK, BMSZKI, FL, BMK, Deák17, BVK, Budapest Flim, BSK, BDK, színházak, időszothonok</p>	<p>érintett szervezetek / évente</p>
<p>Közösségi közlekedési utaselégedettségi index /%</p>	<p>Az indikátor célja a közösségi közlekedés 8, attitűdöt befolyásoló minőségértékelési szempontjának megismerése: ár, gyorsaság, elérhetőség, biztonság, megbízhatóság, komfort, tájékoztatás, szolgáltatói magatartás. Az indikátor értékelése menetrendi évre történik, egy független piackutató általi közvélemény-kutatás alapján. A Budapestre és a 30 km-es agglomerációjára lakhely szerint reprezentatív mérés történik.</p> <p>Az egyéni utaselégedettség az egyes szempontokra adott elégedettségi értékek átlagából adódik, figyelembe véve a szempont rangsorban elfoglalt helyét.</p> <p>2021-től a számítás:</p> <p>utaselégedettségi index = súlyozott top 4 érték (%) - súlyozott alsó 4 érték (%) a teljes mintára</p>	<p>BKK / évente</p>

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
Service design fejlesztési módszertan alkalmazási esetek száma az év során /db	Ügyféligenyek és visszajelzések alapján történő, tesztfázist is integráló fejlesztési folyamat, felhasználói élmény növelése.	érintett szervezetek / évente
Teljesen digitális úton intézhető ügykörök aránya a Főpolgármesteri Hivatalhoz kapcsolódóan (%)	A teljes mértékben digitálisan indítható ügy Vizsgálat ügymenetek köre évente a Fővárosi Önkormányzat "ügyintézés" menüpontjában megadott ügymenetek alapján. 2021: 8 ügykör	FPH /évente
Nyilvánosan megosztott közadat-állományok száma, amelyek gép által feldolgozhatóak / db	Publikus, megosztott adatkörök a Főpolgármesteri Hivatal és a fővárosi tulajdonú gazdasági szervezetek online felületein. A felhasználók számára az adatok egyszerű számítógépes feldolgozását lehetővé tevő fájlformátumok (pl. XLS, XLSX, CSV és JSON). Hivatal felülete: einfoszab.budapest.hu	érintett szervezetek / évente
Adatstratégiával, adatgazdálkodási tervvel rendelkező fővárosi intézmények és gazdasági szervezetek száma / db	Az adatok gyűjtésére, feldolgozására és megosztására vonatkozó stratégia, ami rendszerszinten tartalmazza az adatok publikus, harmadik fél felé történő megosztására vonatkozó előírásokat, felelősöket és eszközöket, valamint az ezek fejlesztésére vonatkozó javaslatokat.	érintett szervezetek / évente
Smart Budapest platformban aktív vállalkozások száma az év folyamán / db	A BVK által szervezett rendezvényeken résztvevő vállalkozások száma az év folyamán (online és személyes együtt)	BVK / évente
Smart Budapest ötletversenyeken résztvevő vállalkozások száma az év folyamán / db	BVK által meghirdetett kiírásokra regisztrált vállalkozások száma	BVK / évente
Európai Regionális Innovációs Eredménytábla Budapest értékei / kategória, NUTS 2 rangsorszám	Regionális szinten 21 indikátorból képeznek egy összesített arányskálát, minden jellemzőt 0-1 közötti értékhez rendelve. Jellemzőket súlyozva számítják ki az EU átlagot (100), ennek arányában adják meg az indexált (%-os) értékét évente és a 2014-es EU átlag bázisára is. Indikátorok: felsőfokú végzettséggel rendelkezők száma, Élethosszig való tanulás, Nemzetközi tudományos copublikáció, Legtöbbet idézett publikáció, Digitális készségek, K+F kiadások a köz- és üzleti szférában, Nem K+F innovációs költségek, Egy munkaerőre jutó innovációs költségek, IT specialisták, Termékfejlesztők, Üzleti fejlesztők, Innovatív KKV-k együttműködése, Köz- és magán együttműködések, Szabadalmi bejegyzések, Márkavédelmi bejegyzések, Dizájn bejegyzések, Innovatív	Európai Bizottság / évente

Indikátor /mértékegység	Definíció	Adatok forrása /adatfelvétel gyakorisága
	KKV-k munkavállalói, piaci és céges újdonságok eladása, Szálló részecskék emissziója	
Európai Regionális Versenyképességi Index Budapest és Pest megye teljesítménye / eredmény 0-100 között, rangsorszám, fejlődési fázis 1 legalacsonyabb -5 legmagasabb	A versenyképesség főbb tényezői alapján készülő index, több mint 70 indikátoron alapuló mérés. mely megmutatja, milyen vonzó és fentartható környezetet tudnak biztosítani a cégek és a lakosok számára. 3 dimenzió mentén vizsgálják a versenyképességet: alap gazdasági, hatékonysági és innovációs dimenzió szerint, melyből 0-100 közötti pontszámot kap, ez alapján rangsorolják a régiókat. Emellett a GDP/fő mutató szerint is kap egy rangsort, a kettő eredményéből 5 csoportba sorolják a régiókat fejlettségük szerint. Alap dimenzió: intézmények, makrogazdasági stabilitás, infrastruktúra, egészség, alapoktatás. Hatékonysági dimenzió: felső fokú képzettség és élethosszig való tanulás, munkaerő-piaci hatékonyság, piacméret. Innovációs dimenzió: technológiai felkészültség, üzletszervezés, innováció. Budapest funkcionális várostérségre számítva (statisztikailag ebben az esetben Bp + Pest megye)	Európai Bizottság / 3 évente
Kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma / ezer vendég	Regisztrált vendégek száma a szálláshely-szolgáltatás folytatása céljából létesített vagy használt épületekben (szálloda, panzió, kemping, üdülőháztel, közösségi szálláshely), kivéve a magánszálláshely és az egyéb szálláshely.	KSH / évente
Budapesti gyógyfürdők vendégforgalma / ezer fő	A Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. által üzemeltetett létesítmények éves összesített vendégforgalma	BGYH / évente
Fővárosi kiemelt turisztikai intézmények éves látogatószáma – FÁNK / fő	Fővárosi Állat- és Növénykert éves látogatószáma	FPH / évente
Fővárosi kiemelt turisztikai intézmények éves látogatószáma – BTM / fő	Budapesti Történelmi Múzeum éves látogatószáma	FPH / évente
Év során értékesített, nem lakossági célú Budapest kártyák száma	Adott évben értékesített turisztikai célú Budapest kártyák száma	Budapest Brand / évente
ICCA - városi konferenciaturisztikai ranglista / Budapest helyezése	A Nemzetközi Konferenciák és Kongresszusok Szövetsége (International Congress and Convention Association) ranglistája a hivatássturizmus területén, mely megmutatja Budapest értékelését a MICE szektorban.	ICCA felmérésről szóló publikációk / évente